Anföranden vid Region Stockholms fullmäktigemöte den 7 december 2021

§ 188 Inledning

O r d f ö r a n d e n : God morgon allihop! Varmt välkomna hit! I dag har vi ett nästan helt vanligt fullmäktige med de flesta ledamöterna närvarande i salen.

Vi har gjort det möjligt för ledamöter som har särskilda skäl att delta på distans, och vi har också framfört ett särskilt önskemål från presidiet att den som av något skäl inte har fått minst två doser av vaccinet ska delta på distans.

I dag är det ett trettiotal ledamöter som deltar på distans. Därmed inget sagt om deras vaccinationsstatus, det är också förkylningssäsong, vilket ju också begränsar möjligheterna att vara närvarande i salen.

Ni som sitter i här i salen kommer att kunna se på de stora skärmarna vilka ledamöter som är inloggade på distans. Det finns också en webbkamera så att de som deltar på distans har möjlighet att se hur det ser ut i salen.

Precis som vanligt sänds fullmäktigesammanträdet på webben, och för den fullmäktige-ledamot som eventuellt vill sätta sig någon annanstans i huset under delar av mötet så går det utmärkt att följa webbsändningen för att på det sättet ta del av förhandlingarna.

Särskild ordning gäller för lunchen i dag, och information om det har mejlats ut. Kaffe finns att tillgå i restaurangen.

Vid behandling av interpellation 48 kommer Désirée Pethrus att lämna över debatten till Fredrik Wallén, behandlingen av interpellation 52 om IOP kommer att föreslås bordläggas, och vid behandlingen av interpellation 53 lämnar Désirée Pethrus över debatten till Samuel Klippfalk.

Om vi blir klara med beslutsärendena så kommer vi att fortsätta sammanträdet med att behandla eventuellt återstående interpellationer, men i enlighet med arbetsordningen ska vi avsluta sammanträde vid kl. 21. Innan dess ska vi också ha fått lite julhälsningar. Det är tydligen så att julen stundar.

Med dessa ord förklarar jag sammanträdet öppnat!

§ 189 Interpellation 2021:46 av Jens Sjöström om kollektivtrafikens bidrag till jämlikhet
RS 2021-0792

Anförande nr 1
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, regionfullmäktige, kära åhörare! Jens Sjöström, Socialdemokraterna, har ställt följande frågor till mig.

1. Tog du del av CES rapport och rekommendationer i april 2020 när de presenterades? Om ja vilka slutsatser drog du av dessa?

2. Tycker du att centrumets rekommendationer också var viktiga att använda och hur omsattes dessa i praktiken?

3. Hur arbetar du för att säkerställa att kollektivtrafiken bidrar till att motverka ojämlikhet och segregation?

4. Hur arbetar du för att säkerställa att de infrastrukturinvesteringar som beslutas om gynnar en jämlik utveckling för alla invånare i Stockholmsregionen?

Som svar vill jag anföra följande.

Under pandemin kortsatte kollektivtrafiken att rulla trots att större delen av samhället stod still. Det är ett styrkebesked och skedde av en anledning. Bussarna, spårtrafiken och pendelbåtarna fortsatte enligt tidtabell för att undersköterskan, förskolepedagogen och lagerarbetaren skulle kunna ta sig till sina jobb, för att samhället, trots att större delar stod still, skulle kunna fortsätta att fungera, för att våra barn skulle få undervisning, våra äldre den vård de behöver och för att post och leveranser skulle komma fram. Kollektivtrafiken knöt ihop regionen även i den mörkaste av stunder under pandemin.

En inkluderande, jämställd och jämlik region är grundläggande i de mål, program och riktlinjer som kollektivtrafikplaneringen utgår ifrån. Vi har såväl ett regionalt utvecklingsmål, det regionala trafikförsörjningsprogrammet som regionens riktlinje för investeringar och åtgärdsvalsprocess. Alla dessa tar upp frågan på ett strategiskt plan. I trafikförvaltningens arbetsordning beskrivs ansvaret för att samordna och utveckla området social hållbarhet.

Före, under och efter pandemin kommer akademi och forskning utgöra viktiga kunskapskällor för kollektivtrafiken. För att utveckla och förbättra kan vi inte bara titta inåt, utan ska även blicka utåt och ta lärdom av andra. Detta gäller såväl inom befintlig trafik som inför framtida investeringar.

Under pandemin har ett antal publikationer publicerats och utgjort kunskapsunderlag för trafikförvaltningen i dess arbete. Utifrån dessa, där prognosen från Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES) utgör en, konstateras att de som måste fortsätta resa till jobbet i större utsträckning är hänvisade till kollektivtrafiken. CES konstaterar även vikten av att upprätthålla kollektivtrafiken eller rent utav att öka antalet avgångar. Med facit från år 2020 har trafikförvaltningen agerat i enlighet med det senare – detta dessutom med råge och genom hela pandemin.

I trafikförvaltningen inrättades det tidigt en tvärorganisatorisk trängselgrupp som har bevakat trängselsituationen, samt stått i kontakt med Folkhälsomyndigheten och andra berörda myndigheter för att stämma av rekommendationer om hur risken för smittspridning skulle kunna minimeras. Med detta arbete som underlag vidtogs åtgärder i form av trafikeringsförändringar och andra styråtgärder.

De insatser som har genomförts är sedan tidigare kända. Under år 2020 kördes inte enbart full trafik, utan mer därtill. 50 000 extra bussavgångar genomfördes och tåg förlängdes i den spårbundna trafiken. Enbart under sommarmånaderna 2020 ökades trafikutbudet på tunnelbanan med upp emot 45 000 vagnkilometer. Extra avgångar sattes in på några belastade linjer, såväl i centrala Stockholm som i ytterområdena. På några av de hårdast belastade linjerna lyckades man upprätthålla en så hög turtäthet i rusningstrafik att fler avgångar inte var tekniskt möjliga att sätta in.

Ett intensivt arbete för att säkerställa busschaufförernas arbetsmiljö, minska trängseln och stoppa fuskåkande gjordes genom att installera skyddsglas ombord på våra bussar och för att tillsammans med vår leverantör hitta en lösning för att återuppta biljettkontrollerna. Sammantaget utgjorde dessa åtgärder viktiga insatser för att minska trängseln.

Situationen var dock utmanande. En dramatisk nedgång av biljettintäkterna, ett drastiskt minskat resande och trots otillräcklig kompensation från staten kunde trafiken säkerställas tack vare koalitionens tydliga prioriteringar, ordning och reda i ekonomin samt kollektivtrafikens medarbetare och operatörers hårda arbete. Utan detta hade statens bristande kompensation tvingat kollektivtrafiken att ställa in och stänga ned.

Det arbete som gjorts i koalitionen, av kollektivtrafikens medarbetare och av våra trafikoperatörer har varit avgörande för att hela Stockholms län har kunnat förlita sig på kollektivtrafiken, även när pandemins utbredning varit som allra störst. Det ska vi vara stolta över.

Med detta anser jag interpellationen besvarad.

Anförande nr 2
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill tacka ansvarigt regionråd för ett skriftligt, muntligt uppläst svar på min interpellation.

Skälen till att jag väckt den här interpellationen angående kollektivtrafikens bidrag till jämlikheten i vårt län är två. För det första är det den studie som gjordes av KTH och presenterades i början av hösten, som bekräftade att det kollektiva resandet under pandemin minskade mest i områden med högt bilinnehav där människors yrken möjliggjorde hemarbete och där inkomsterna är högre. För det andra behöver vi diskutera på vilket sätt kollektivtrafiken behöver utvecklas i syfte att motverka segregerande strukturer och bidra till ökad jämlikhet mellan områden i vårt län och mellan de människor som bor här.

I studien Hur kan kollektivtrafiken bidra till tillgänglighet och social rättvisa? av J Berg med flera konstateras bland annat följande. För dem som arbetar kvällar, nätter och helger och för dem som arbetar på avsides belägna arbetsplatser kan pendling med kollektivtrafiken utgöra en utmaning.

Samma studie drar slutsatsen att låg inkomst, låg utbildning och bristande kunskaper i svenska språket är faktorer som hör ihop med socialt utsatta områdens karaktär och som gör det svårt att ta körkort, skaffa bil eller flytta närmare jobb och skola. En väl fungerande kollektivtrafik är därför en viktig resurs för delaktighet och integrering i samhället.

Flera studier under senare år, ordförande, visar också hur kollektivtrafiken i ökad utsträckning fokuserar sin uppgift till områden där många människor bor och därifrån åker in mot centrum. Man skulle kunna beskriva komplexiteten på följande sätt. Den som är lågavlönad och inte har ekonomiska förutsättningar att ha bil, som bor i ett område en bit ut i länet och har ett jobb som innebär arbete sena nätter, tidiga morgnar på arbetsplatser och i arbetsplatsområden som ligger en bit ut i geografiskt hänseende och som inte har valt att kunna byta arbetsplats för sin försörjning är särskilt sårbar när det gäller hur väl kollektivtrafiken är utbyggd och fungerar.

Trivector AB har gjort en intressant kunskapssammanställning av relevant forskning om detta åt Södertälje kommun inför stadens arbete med ny översiktsplan, en sammanställning som jag verkligen rekommenderar.

Vi socialdemokrater påtalar ständigt det faktum att skillnaderna och ojämlikheten i vårt län är oacceptabla. De begränsar människors liv och frihet och skapar grogrund för splittring och en negativ samhällsutveckling med ökade klyftor.

När KTH presenterade sin studie av det kollektiva resandet utifrån socioekonomiska faktorer under pandemin, så var det en bekräftelse på det som vi redan visste. De som inte har andra val än att resa kollektivt, som inte kan jobba hemifrån och som bär många samhällets nyckelfunktioner som gör att samhället fungerar, måste resa kollektivt. Det gäller både på nätter som på tidiga morgnar runt om i hela vårt län för att försörja sig.

I en tid utan pandemi är vårt självklara mål att få så många som möjligt att resa kollektivt. Vi brukar beskriva kollektivtrafiken som blodomloppet i en arbetsmarknadsregion. Som ansvarigt regionråd mycket riktigt också framhåller så finns regionala mål för jämlikhet. Nu är det hög tid att analysera hur kollektivtrafiken kan bli bättre på att stödja detta arbete och vidta åtgärder.

Anförande nr 3
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag vill tacka interpellanten för ett innantill läst första inlägg i interpellationsdebatten och bara notera att detta inlägg i praktiken är en kopia av en skrivelse som interpellanten redan lagt i trafiknämnden och där fått besvarad av förvaltningen.

Låt mig därutöver bara konstatera att detta är en viktig fråga, vi jobbar redan med den och vi kommer att jobba vidare med den.

Anförande nr 4
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Herr ordförande! Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin är ju regionens eget kunskaps- och forskningscenter med djup kunskap om relevanta åtgärder inte minst i samband med den pågående pandemin.

Det gläder mig att regionrådet Tamsons beskriver att CES:s rapport och prognos och rekommendationer från april 2020 har varit en del av underlaget för förvaltningens bedömningar. Min fråga var dock huruvida han själv hade tagit del av denna och vilka slutsatser han själv eventuellt drog. Dessa frågor besvarades inte, kan vi konstatera.

Denna rapport har ett stort värde då den också utifrån tidigare erfarenheter påvisar de samband som finns mellan socioekonomiskt utsatta gruppers risk att såväl bli smittade av coronaviruset som att sprida vidare smittan. Man påvisar inte minst korrelationen mellan pendlingsvolym och lokal spridning av influensa som en viktig faktor, varför man också rekommenderar att trafikfrekvensen ska bibehållas och öka så att resenärerna ska kunna hålla distans mellan varandra.

När Tamsons i sitt svar beskriver att CES prognos och rekommendation varit ett underlag för förvaltningen undrar jag ju hur detta överensstämmer med att förvaltningen gjorde tvärt om samma månad förra året. Då minskade de drastiskt trafikutbudet, och det tog fram till sommaren innan det här var återställt.

Jag delar din uppfattning i svaret att trafiken efter det har ökat, men det är samtidigt så att det är ett faktum att trängseln, inte minst på bussarna kvarstår på vissa avgångar och linjer.

Snart två år har gått sedan pandemin startade, ett och ett halvt år sedan CES ändrade sin prognos och sina rekommendationer och ändå får jag fortfarande samtal om stor trängsel i trafiken, nu senast på linjerna från Nacka–Värmdö. Trängseln på flera bussar som till exempel i Järvaområdet kvarstår. Nu ökar åter smittspridningen, nya restriktioner är i antågande. En ny virusvariant skakar om många länder, och vi vet ännu inte var det här slutar.

Vad vi dock vet är att vaccinationstäckningen fortsätter att vara låg i många av de områden som CES nämner i sin prognos. Det är allvarligt, och nu måste man agera kraftfullt för att inte samma sak ska upprepas.

Anförande nr 5
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Jag upphör aldrig att förvånas när vi har den här typen av debatter när jag har tillställt interpellanten ett skriftligt svar där jag nogsamt går igenom och besvarar hur jag själv ser på frågeställningarna och hur våra förvaltningar jobbar med detta, och jag åter en gång i talarstolen betonar det svar som har blivit tillställt interpellanten – och så får jag höra att det som jag har svarat på inte har blivit besvarat.

Så kan man ju alltid föra en debatt, men jag tycker att det är ett ganska oseriöst sätt att föra debatten på.

Låt oss i stället konstatera att vi många gånger kanske ställer frågor som faktiskt har bra svar, och kanske ställer frågor som det redan arbetas hårt med och som är en väldigt viktig och bärande grund för hur vi ser på våra olika verksamheters roll när det gäller att backa upp och stötta samhället. Kollektivtrafiken är en sådan verksamhet.

Jag har aldrig upplevt att det finns någon blockskiljande eller partiskiljande fråga här. Det förvånar mig faktiskt att det kommer sådana påståenden och att det skulle komma påståenden om att jag inte säger hur jag ser på ett av många kunskapsunderlag när jag just precis gör detta i det enligt interpellanten innantill lästa svaret som han också inför denna debatt har fått sig tillsänt.

Så kan man föra en debatt, men det för nog inte frågan framåt. Det höjer nog inte bilden av hur vi i denna församling hedrar våra folkvalda uppdrag genom att bryta åsikter och tankar mot varandra eller genom att försöka vrida och vända på många gånger svåra resonemang. Jag tror att det spär på politikerföraktet, och jag tror också att det lägger ved på brasan för dem som vill sätta bilden av att politiker inte ser, inte bryr sig om och inte sliter hårt.

Jag vet att det är fel. Jag vet att det är fel inom Vänsterpartiet, inom Socialdemokraterna, jag vet att det är fel inom Sverigedemokraterna, jag vet att det är fel inom Moderaterna, mitt eget parti, liksom i Kristdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Miljöpartiet. Vi sliter alla hårt för att göra denna region bättre.

Låt oss någon gång försöka ha en debatt som har en samtalston som bygger och inte raserar och ifrågasätter!

Anförande nr 6
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Det var ju ett väldigt intressant inlägg, tycker jag, för när jag läser Kristoffers svar så slås jag av två saker. Det ena är att jag har ställt frågor om hur Kristoffer själv ser på sitt agerande och sin roll men också hur han ser på frågan om hur regionen ska lösa framtidens utmaningar.

Svaret som han har givit är på de två första frågorna hur förvaltningen arbetar. Svaret handlar om hur regionen ska ta sig an ojämlikheten, hur vi ska ta oss an den forskning som finns, hur bidrag kan ske med kollektivtrafiken för att minska de klyftor som finns i regionen har. Det som vi faktiskt också känner till är att samhällsplaneringen i kombination med hur infrastrukturen är strukturerad ger helt olika grundförutsättningar för hur människor i det här länet kan leva.

Det här är inte bara en fråga om den pandemi som just nu pågår. Det borde du också se om du läser de två förstnämnda frågorna, men också särskiljer dem från de sistnämnda frågorna.

Det här, Kristoffer, är ett ärligt försök att få till stånd en diskussion om frågan vart vi ska ta kollektivtrafiken i framtiden och vilken roll den ska spela för att utjämna klyftor.

Anförande nr 7
Regionrådet T a m s o n s (M): Som jag skriver i svaret och även har framfört till interpellanten jobbar vi hårt med de här frågorna. De finns upptagna som centrala delar i det regionala trafikförsörjningsprogrammet. De finns med inför och i alla utredningar och beslut kring alla de nya investeringar som vi gör. De finns med i den årliga trafikplaneringen. De finns med i vår dialog med berörda kommuner och andra intressenter om på vilket sätt kollektivtrafiken ska utvecklas.

De har i allra högsta grad funnits med under det senaste året då jag säkerställt, tillsammans med den koalition som jag är en del av, att här har funnits resurser tillräckligt för att köra full trafik och mer därtill, att här har funnits inriktningen att rikta trafiken till områden där den gör störst nytta och där trängsel riskerar att uppkomma och där behoven är som störst, där vi har säkerställt, som jag nämnde, 50 000 extra bussavgångar, där vi har säkerställt fler långa tåg. Det kördes 45 000 extra vagnkilometrar i tunnelbanan enbart under sommaren.

Tror Jens Sjöström att det där tillkom av en slump? Nej, det tillkom just för att vi bryr oss, för att vi ser och för att vi agerar!

§ 190 Interpellation 2021:47 av Ann-Marie Strömberg (V) om synskadades möjlighet att få färdtjänst RS 2021-0793

Anförande nr 8
A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (V): Jag tackar för svaret!

Jag är medveten om att ansökningar om färdtjänst beviljas efter individuella prövningar. Svarande regionråd har försökt lugna mig, men jag är ändå orolig.

Jag vet att många i funkisrörelsen är oroliga sedan det kommit en dom där en ung man fick avslag på ansökan om färdtjänst därför att det bedömdes att kollektivtrafiken var tillgänglig även för synskadade och för att han kunde röra sig bra i för honom välkända miljöer. Det sistnämnda tycker jag är rätt så anmärkningsvärt. Ska en synskadad person vara hänvisad till att endast röra sig i välkända miljöer? Det är för övrigt inte så att det räcker.

Om ni andra i fullmäktige inte har varit med på tillgänglighetsövningar som ibland ordnas av Synskadades Riksförbund så kan jag rekommendera er att vara med om det. Jag var med om en sådan för några år sedan, och det var i för mig välkända miljöer runt Stadshuset. Jag brakade rakt in i ett gäng parkerade cyklar som stod synnerligen olämpligt placerade.

Jag har bott i samma område i fyrtio år så jag tycker nog att jag är väldigt välorienterad i mitt kära Aspudden, men jag skulle aldrig i livet våga ta mig till tunnelbanan med förbundna ögon. Gångvägen är strösslad med elsparkcyklar, och när jag sedan kommer fram till tunnelbanan så finns det ju stor risk för att antingen hissen eller rulltrappan är avstängd för reparationer, och då kan jag ju braka rakt in i avstängningen. Så det hjälper inte att miljön är välkänd. Okända hinder ser man inte.

Jag tycker också att det finns en hel del övrigt att önska när det gäller information. Antingen sker den genom utrop – det fungerar ju bra om man är synskadad men inte om man är hörselskadad – eller så kommer den upp på en display och då fungerar den ju om man är hörselskadad men inte om man är synskadad. Det borde ju vara både och, tycker jag.

Ja, det är bra att det görs förbättringar för synskadade, men det behöver göras mycket mer för att man ska kunna komma därhän att kollektivtrafiken är tillgänglig även för synskadade personer. Oron är stor inom Synskadades Riksförbund när det gäller fortsättningen.

Domar blir väldigt lätt prejudicerande, och man kan som färdtjänsthandläggare, som jag själv har jobbat som tidigare, lätt bli påverkad av prejudicerande domar.

Anförande nr 9
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Vi ska väl för formens skull börja med att konstatera att Ann-Marie har ställt fyra frågor till ansvarigt regionråd varav tre frågor ligger under mitt föredragningsansvar. Jag kommer naturligtvis även att svara på fråga nr 1, men till protokollet ska tas att jag, om vi ska ha längre debatt rörande de juridiska aspekterna och bedömningar av personers möjlighet att få färdtjänst, kommer jag att kalla upp assistans i form av färdtjänstnämndens utmärkta ordförande Fredrik Wallén.

Med detta sagt är det precis som du säger, nämligen att det naturligtvis är så att rätten till färdtjänst har en lagstadgad reglering, och individer som beviljas färdtjänst ska ha bedömts ha väsentliga svårigheter att transportera sig med eget färdmedel eller med den allmänna kollektivtrafiken. Det här är i sin tur en bedömning som alltid, och det vill jag understryka, alltid görs individuellt. Vi gör alltså inga bedömningar av en grupp människors förmåga eller förmågor att använda kollektivtrafik eller andra egna färdmedel på generell basis.

Vad det gäller de övriga tre frågorna så handlar de om hur vi jobbar i Region Stockholm med att utveckla tillgängligheten för alla grupper av människor med någon form av funktionsnedsättning.

Jag fortsätter med emfas att hävda att vi har väldigt mycket att vara stolta över i Region Stockholm när det gäller det arbetet. Min uppfattning är att vår kollektivtrafik är den mest tillgänglighetsanpassade i världen. Vi har det därför att vi under väldigt lång tid har bedrivit ett systematiskt arbete utifrån de riktlinjer för tillgänglighet för barn, äldre och för personer med funktionsnedsättning som vi har utarbetat. Och vi har jobbat med detta sedan tidigt 2010-tal. Det här är ett långsiktigt och strategiskt arbete som burit väldigt god frukt.

Men naturligtvis finns det alltid mer att göra. Vi har även i budgeten för år 2022 framhållit ett antal strategiska åtgärder som vi vill fortsätta att utveckla. Framför allt handlar det då om våra bytespunkter och tillgänglighetsanpassningen av vår sjötrafik där det på bryggor och på andra områden finns saker att ytterligare utveckla.

Med det sagt anser jag frågorna besvarade.

Anförande nr 10
C o n n y F o g e l s t r ö m (S): Herr ordförande! Tack, Ann-Marie Strömberg, för en relevant interpellation och tack, Tomas Eriksson, för ett utförligt svar! Jag ville begära ordet i min roll som andre vice ordförande i färdtjänstnämnden, trots att jag tillhör oppositionen. Nästan ingen som är intresserad av färdtjänstfrågorna har väl missat den megadiskussion som var i början av hösten, när en synskadad person, som haft tillstånd för färdtjänst, inte fick förlängning av det. Det gällde en ung pojke, som Ann-Marie också relaterade till.

Det väckte givetvis många tankar hos oss, och vi lämnade in en skrivelse till nämnden i september för att få underlag och få veta vad det handlade om. Färdtjänstnämnden har alltså inte fattat några beslut om att vara tuffare i bedömningen av tillstånd, vilket kan vara viktigt att känna till. Inte heller förvaltningen har fattat några beslut om tuffare bedömning när det gäller tillstånd. Om den politiska majoriteten har gjort det vet vi inte. Det framgår inte på något sätt av svaret på skrivelsen. Det är ett rent förvaltningssvar. Fredrik Wallén kanske kan svara på det, han står ju på talarlistan efter mig.

Det sker alltid en individuell prövning, och även om man har samma diagnos, i det här fallet är synskadad, kan det finnas andra faktorer som gör att man får eller inte får tillstånd. Det kan handla om vägen till kollektivtrafiken eller liknande.

Har det då blivit tuffare? Det vi vet är att före pandemin hade omkring 70 000 stockholmare färdtjänsttillstånd. Nu är det 65 000. Om det beror på att folk på grund av pandemin inte har sökt tillstånd vet vi inte. Det är väl troligt, men det kan också vara så att bedömningen blivit tuffare, vad vet jag.

Anförande nr 11
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande! Tack för interpellationen och tack för regionrådet Tomas Erikssons svar! Om man är intresserad av färdtjänstfrågor, vilket jag förutsätter att alla är, så läs gärna svaret i dess helhet, för det täcker in väldigt mycket.

Färdtjänst blir man beviljad efter en formell myndighetsprövning. Sedan 1977 och enligt nuvarande färdtjänstlagstiftning från 1998 är det trafikförvaltningens färdtjänstverksamhets tillståndshandläggare i Region Stockholm, tidigare landstinget, som fattar dessa myndighetsbeslut. Det gör man inom lagstiftningens ram. Jag brukar få tillfälle att nästan varje gång jag står i talarstolen säga att vi har storlekens styrka och ok i Region Stockholm, det vill säga att vi har förutsättningar att göra väldigt noggranna rättsliga och korrekta bedömningar samtidigt som vi ofta har många fler ärenden än andra att ta hänsyn till. Det är ungefär 1 500 myndighetsbeslut som utfärdas av trafikförvaltningen kopplade till färdtjänstärenden.

Om man får avslag på sin färdtjänstansökan kan man överklaga det. För det mesta visar det sig att rent rättsligt har vår förvaltning fattat rätt beslut enligt domstolarna, men det förtar inte möjligheten och även värdet i att överklaga ett avslagsbeslut, precis som man också kan söka om. Ett förlorat överklagande innebär inte att man inte kan söka om.

Till syvende och sist blir, sedan den nuvarande färdtjänstlagen trädde i kraft 1998, ungefär åtta av tio individuella färdtjänstansökningar i Region Stockholm bifallna. Två av tio blir avslagna inom lagstiftningens ram och därefter, vid ett eventuellt överklagande, vanligtvis bekräftade av domstol.

Anförande nr 12
M a r t a A g u i r r e (V): Ordförande! Tack, Tomas och Fredrik, för svaret! Vi i Vänsterpartiet tycker att det här är en mycket viktig fråga. Jag har flera gånger varit uppe i talarstolen och pratat om hur färdtjänsten blivit mycket mer ojämlik, speciellt i förhållande till oss som har full kapacitet att ta oss runt på vanligt sätt.

Vi har ett tak på hur många resor man kan göra, när de kan ta sig ut. Det är ett förmyndarskap. Självklart finns det ett ramverk som vi ska förhålla oss till, och tro mig, vi jobbar även nationellt för att ändra ramverket. Hur vi tolkar, hur vi väljer att tolka, och hur vi utövar det ramverket är regionens ansvar. Här ser vi en skärpning, och vi ser en begränsning av åkandet. Därför tycker vi att det är en viktig fråga, och därför lyfter vi upp den till debatt. Vi tycker att frågan ska fortsätta att diskuteras och att vi ska lyssna mycket mer på funkisrörelsen, för deras rörelsefrihet har blivit beskuren. Det sägs att det inte är så många som når taket, men vi kan se att det är tillräckligt många som hindras i sin vardag.

Nu kommer även tågvärdarna att tas bort. Inte heller där har funkisrörelsen fått svar på vilken hjälp som kommer att finnas vid tågen. Det finns annan typ av kollektivtrafik, men kollektivtrafiken är till för folk som inte kan åka reguljär trafik. Dessa ska lyftas fram mycket mer.

Anförande nr 13
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande och ledamöter! Tack, Tomas, för svaret, och tack även Fredrik, för kompletterande svar! Jag blir lite förvånad över det svar som också ges muntligt. Region Stockholm anses ju vara de som driver utvecklingen mot att det blir betydligt tuffare. Region Skåne har samma utveckling. Vi vet att när de nivåerna är satta följer resten av Sverige många gånger med, vilket nu också rapporteras.

Jag måste fråga er: Tycker ni att det är rimligt att man får problem med att ta ny anställning, kunna försörja sig och kunna genomföra sin skolgång? Är det så att Wilmer, som är en av de mest kända i den här debatten, har ljugit om sin funktionsnedsättning? Man kan fråga sig om det ska tolkas så. Är det bra eller dåligt att man nekas prövningstillstånd? Borde man inte kunna ha en mer human bedömning från er sida? Fredrik pratar ju ofta om det. Varför ger man då inte tydligare politiska direktiv om att göra en helt annan, humanare, bedömning? Vi finns till för våra invånare, även de som ska kunna leva och verka, och vi har ratificerat konventioner i FN om funktionsnedsättning och möjligheten att leva ett vanligt funktionellt liv. Vi behöver inte vara tuffast i den här regionen i dessa bedömningar.

Nu har infrastrukturministern uppmärksammat frågan och gett ett uppdrag om att se över lagstiftningen, vilket jag tycker är mycket välkommet och bra, men också titta på tillämpningen av lagstiftningen. Det man kan konstatera är att färdtjänsten tidigare var en del av socialtjänstlagen och i princip alla rapporterar att det blivit betydligt tuffare med den nya ordningen sedan ett antal år tillbaka.

Jag skulle vilja ställa frågan till er: Hur tänker ni när alla funkisorganisationer och pensionärsorganisationer rasar över detta och är extremt oroliga för att livet tas ifrån dem?

Anförande nr 14
Ann-Marie Strömberg (V): Jag tänkte återgå till rättsfallet som föranledde interpellationen. Grabben hade alltså tidigare haft färdtjänst, och det är en felaktig bedömning i det tidigare beslutet då, att han fick färdtjänst alldeles i onödan. Eller har hans synskada förbättrats så att han nu ser mycket bättre? Eller har kollektivtrafiken blivit så oerhört mycket bättre att även kraftigt synskadade personer klarar sig utan hjälp? Tänk, jag tror att det är en smygande nedåtgående trend att man gör mer och mer restriktiva prövningar. Jag kan inte bevisa det, och jag säger inte heller att riktlinjerna har ändrats, men misstanken finns och oron är stor inom funkisorganisationerna.

Observera att jag tycker att det är väldigt, väldigt bra att man anpassar kollektivtrafiken så att människor med olika funktionsvariationer kan klara sig i kollektivtrafiken så bra som möjligt. Det är jättebra, men det finns mycket kvar att göra. Framför allt gäller det informationsinsatserna, att man tänker på att både synskadade och hörselskadade måste kunna få information. Det räcker inte med det ena eller det andra. Man måste ha både och.

Och snälla ni, använd inte argumentet att det går bra att röra sig i kända miljöer! Det är i princip samma sak som att säga: Du som är synskadad har husarrest. Stanna kvar i din välkända miljö! Som jag sade i mitt första inlägg hjälper det inte alltid även om miljön är välkänd. Om det finns okända hinder i vägen blir det problem även om miljön i övrigt är välkänd.

Slutligen skulle jag vilja säga — trots att det kanske inte hör till den här interpellationen —att borttagandet av tågvärdar är ett mycket olyckligt beslut. Också där är funkisrörelsen väldigt upprörd. Det kräver i princip att man planerar sin resa i förväg så att man kan försäkra sig om att det finns ledsagningsservice på stationen ifall man behöver hjälp med ramper för att kliva på och av.

Anförande nr 15
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande! Tack för möjligheten att förtydliga mitt inom tidsramen fullständiga svar förra gången. Nu har jag en minut kvar.

Inga förändringar har skett i vår tillämpning av lagstiftningen. Vi följer lagen i Region Stockholm. Det har inte ändrats några riktlinjer som höjt kraven för att få sitt personliga färdtjänsttillstånd på rätt grunder i Region Stockholm. Vi följer lagen, och vi följer lagens utveckling.

När det gäller prejudicerande domar — det finns ju så många rättsvetare här i världen och de brukar inte vara ense i alla frågor — är mina fem cent i den frågan att prejudicerande domar egentligen ska handla om positiva utslag om man ska generalisera. Vi har alltså fått domar på precis samma bedömningsgrunder sedan 1998. Åtta blir bifallna, två blir avslagna. Vi kommer att fortsätta bedöma på samma sätt.

Anförande nr 16
S a r a S v a n s t r ö m (L): Jag vill börja med att upprepa det som Fredrik Wallén så förtjänstfullt sade. Vi följer lagen, och den ska vi följa. För att vara övertydlig: Vi har *inte* skickat några signaler på något sätt, på någon politisk väg, om att vi inte ska följa lagstiftningen, att vi inte ska följa de nuvarande riktlinjerna. Därmed har vi inte på något sätt bidragit till att det skulle vara en restriktivare tillämpning av våra riktlinjer och lagen.

Jag ska vara extra tydlig med att Liberalerna aldrig kommer att bidra till att vi ska vara mer restriktiva i tillämpningen så länge kollektivtrafiken inte är fullt anpassad för dessa individer.

Anförande nr 17
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag kan bara instämma i det som Sara Svanström sade, det vill säga att jag inte för egen del medverkat till, eller hört talas om eller på något annat sätt medverkat till, några förändringar i tillämpning eller att politiska signaler eller vad man nu ska kalla det om en mer restriktiv eller tuffare tolkning eller tillämpning av gällande lagstiftning skulle ha skickats.

Det är naturligtvis alltid välkommet om det finns riksdagsinitiativ eller nationella initiativ om översyn av lagstiftningen för att förbättra den. I övrigt tror jag att vi som beslutsfattare på regional nivå inte ska gå in och recensera domstolarnas beslut eller andra rättsliga beslut när det kommer till tillämpning av rättsfall i enskilda fall. Jag tror att det vore en ganska olycklig sak att göra.

Som avslutning kan jag säga, med tanke på att den här debatten först och främst har fokuserat på interpellationens första fråga, att när det kommer till hur vi jobbar med och utvecklar tillgängligheten i kollektivtrafiken generellt för att även kunna anpassa den för personer med funktionsnedsättning, att jag uppfattar att det finns en stor samsyn i det arbetet och vikten av det arbetet. Det arbete som i dag bedrivs på dessa områden är något att vara stolt över även om det naturligtvis finns utrymme för förbättring, till exempel det som interpellanten nämnde, utvecklingen av den audiovisuella informationen eller störningsinformationen. Det är något som vi jobbar med.

Anförande nr 18
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Vad gäller det sistnämnda som Tomas var inne på tror jag att det är den samlade bilden. Det görs mycket bra i just tillämpningen av det allmänna kollektivtrafiksystemet. Man har också ledsagningsservicen, som är välkänd och uppskattad. Men man är orolig för det som Ann-Marie Strömberg också nämnde, att tågvärdarna nu tas bort och de konsekvenser det medför. Det är värt att uppmärksamma.

Låt mig säga till både Sara och Tomas att jag håller med fullständigt. Jag tror inte heller att det finns några klåfingrigheter i form av ändrade politiska ingångar. Däremot tycker jag, vilket jag också sade i mitt förra inlägg, att man måste kunna vända på kuttingen. Vi har inget krav på oss att vara det striktaste eller det sämsta eller vad vi nu vill använda för vokabulär. Om vi ser att det finns många med funktionshinder som har behov av färdtjänst och i dag faktiskt blir utan den möjligheten finns möjligheten att ta en diskussion om det politiskt, om att ändra de riktlinjer som vi har och tillämpa en bättre hållning i vår region och därmed gå före.

§ 191 Interpellation 2021:48 av Roland Johansson (SD) om krisutredning av färdtjänsten
RS 2021-0794

Anförande nr 19
R o l a n d J o h a n s s o n (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Den här interpellationen handlar om färdtjänsten. Det som är viktigt att ta fasta på är den externa Demoskopundersökning som kom i höstas. Den visade på helt andra resultat än de som färdtjänsten själv skaffar sig. Framför allt gäller det vad och hur man kan göra för att förbättra servicen gentemot användarna av tjänsten och ta lärdom av undersökningen och det som den visar.

Vi har vid ett flertal tillfällen, både från talarstolen och i motioner och särskilda uttalanden i nämnden ställda till ansvarigt regionråd, föreslagit förändringar och förbättringar inom färdtjänstverksamheten i Region Stockholm, dock utan någon nämnvärd reaktion från majoritetens sida. Nu har avtalen förnyats ett år och det blir en ny avtalsrunda om ungefär ett år. När avtalen löper ut har man ett år på sig att se över de problem som finns i avtalsskrivningarna. Framför allt ser vi brister i hur uppföljningen av uppdraget görs.

Vi tror att det finns stora möjligheter att göra förändringar i avtalen. Avtalen är gamla och bygger på upphandlingar som gjorts i många, många år. Vi har gjort en del undersökningar och tittat på hur det ser ut i branschen, och vi tror att man måste hitta någon form av auktorisation för dem som utför tjänsterna inom färdtjänsten. Det brister i utbildning, det brister i språk och annat, vilket undersökningen visar. Vi tror därför att det är av stor vikt att genomlysa och se över färdtjänstavtalen och avtalskonstruktionen. Innan man börjar förhandla och teckna nya avtal om ungefär ett år är det viktigt att lösa de problem som finns i avtalen.

Anförande nr 20
Fredrik Wallén (KD): Ordförande! Även här skulle jag vilja tacka interpellanten för hans interpellation. Det är roligt att vi lyfter upp färdtjänstfrågorna. Världens största särskilda persontransportverksamhet behöver det samtalas om ganska mycket, och det är härligt att få göra det i den här salen.

När det handlar om trygghetsvärden, vår kvalitetsuppföljning och vår tidspassningsuppföljning är det något som vi hela tiden jobbar med och som jag är stolt över att vi blivit bättre på, att vi fått en bättre överblick under den här mandatperioden. Vi kan till exempel se i våra egna uppföljningar, och det är de som visar Region Stockholms färdtjänstverksamhet i detalj och på det mest korrekta sättet, att nu börjar trygghetsvärdet och nöjdhetsvärdet synka, som trots de tidspassningsproblem som vi just nu har fortfarande ligger högt. Trygghetsvärdet ligger just nu högre än vad vi satt som målsättning i färdtjänstnämnden. Allt detta jobbar vi med för att få verksamheten att fungera.

Det handlar mycket om kommunikation och förståelse. Det gäller både oss som är ansvariga, vi i färdtjänstnämnden, men också övriga trafikförvaltningen, för att få fram vad saker innebär och vad saker betyder. Där får man vara tydlig med att nu när vi benat ut vad trygghet innebär visar det sig att det även mycket handlar om vad nöjdhet innebär, det vill säga att om man känner sig otrygg kan det beror på att bilen i värsta fall inte kommer i tid, det blir en otrygghetsfaktor. Om föraren inte kan hitta blir det en otrygghetsfaktor, precis som det kan bidra till att man inte är nöjd med resan om man kommer fel. Och så vidare, och så vidare.

Det här kommer vi att fortsätta att jobba med under nästkommande verksamhetsår och förhoppningsvis under all överskådlig tid i Region Stockholm för att få en färdtjänst och en sjukreseverksamhet som går i tid, i övrigt håller god kvalitet och också är hållbar på lång sikt. Därför finns det absolut inget underlag för att prata om någon krisutredning för färdtjänsten. Som många andra samhällssektorer, även i Region Stockholm, har vi både utmaningar och problem, och dem hanterar vi och hanterar med eftertryck, ofta ska jag också säga, efter en god diskussion i färdtjänstnämnden där vi bryter och bänder på frågorna. Det här är ett specialområde inom vår stora regionverksamhet, och det är ibland roligt, vilket jag vet att många i färdtjänstnämnden vittnat om, att få fördjupa sig i en fråga som oaktat att den är så stor inom sin nisch ju ändå är en liten del av hela vårt regionansvar.

Det är något som vi jobbar med, kommer att fortsätta att jobba med, och när det handlar om tryggheten likväl som nöjdheten och förhoppningsvis snart också tidspassningen är det siffror som vi sett ökar, och vi ser att vi har blivit bättre på att följa upp och ska bli ännu bättre på att kommunicera med våra resenärer.

Anförande nr 21
Conny Fogelström (S): Herr ordförande! Här hade vi ett ganska typiskt inlägg av Fredrik Wallén där han slår sig för bröstet och lyfter fram allt som är bra och inte inser att det politiska uppdraget snarare handlar om att penetrera det som inte fungerar och komma med förslag till lösningar. Det som står om trygghetsfrågorna är att det inte är särskilt bra, Fredrik. Det tror jag att du någonstans inser och också har erkänt i andra sammanhang. Problemet är att du har på tok för låga ambitioner. Vad är det som säger att fullmäktige måste sätta lägre trygghetsmål, ha lägre trygghetsambitioner för färdtjänsten än för annan kollektivtrafik? Varför har vi högre trygghetsmål för tunnelbana, buss och pendeltåg än för färdtjänst? För mig är det en gåta. Det är ett politiskt ansvar som bara vi själva kan ta.

Nu går vi in i en ny avtalsperiod, som Roland mycket riktigt sade, och de direktiv som finns och som ska upp till behandling i färdtjänstnämnden nästa vecka är i stort sett *same same*. Man är nöjd med det som är, man ser ingen anledning till stora förändringar, trots att vi vet att det är brist på förare, det är brist på bilar, och den största bristen är i regionens ytterkantsområden. Det är skitsvårt att få en färdtjänstbil om du bor i Nynäshamn eller Norrtälje, eller på Ekerölandet eller ute på Värmdö. Det är nästan omöjligt, och får du tag på en bil är den i regel försenad.

Det här måste vi ta på allvar. Vi har i vår partigrupp diskuterat om det kanske vore bättre med ett auktorisationssystem så att Norrtälje Taxi kan köra färdtjänsttaxi i Norrtälje och Nynäshamns taxi kan köra i Nynäshamn. På så sätt slipper man stå och vänta på en bil som kommer från Stockholms innerstad och kör ut och hämtar en halvtimme försenad. Det finns mycket att göra, Fredrik, men det handlar om politiska ambitioner. Den som ska ta första steget måste i så fall vara du och din koalition.

Anförande nr 22
Roland Johansson (SD): Först vill jag tacka Fredrik för svaret på interpellationen. Sedan vill jag ta upp de tre frågor jag ställde. Jag börjar med fråga två, vad färdtjänsten tänker göra för att stävja den utbredda otryggheten. Det kom egentligen inget svar på frågan annat än att det är positivt att det ”bara” är 21 procent som inte är trygga. Det är fortfarande inget svar på vad man ska göra för att förbättra tryggheten.

Bemötandekrav ställs i dag, säger man. Ja, det finns ett avsnitt om det i taxiförarutbildningen, men den är generell, inte specifik för färdtjänsten. Vem som helst med taxilegitimation kan köra färdtjänst. Leverantörerna har egen utbildning i bemötandeteknik med mera men inga direkta krav på svenska språket.

Sedan har vi detta med uppföljning. Om man inte följer upp de stipulerade kraven som står i avtalet är det inte bra. Det står jättefina krav i avtalet, krav på språk B1 till exempel. Det är samma sak som SFI på D-nivå, och då ska man ha betyg på att man klarat det. Några sådana uppföljningar har man inte.

Fråga tre var hur de nya avtalen kommer att förändras för att svara upp mot bättre kvalitet och uppföljning. Jo, kunskaper i svenska ska prioriteras, och man skriver att det finns många olika kategorier av människor i taxibranschen som inte har svenska som förstaspråk. Det är väl självklart att vi ska ta hänsyn till det! Utförarkraven ska väl vara lika för alla. Den dag jag ligger på IVA hoppas jag verkligen att kraven på utbildning ska vara uppfyllda och vidimerade.

På fråga ett fick vi i alla fall svar, nämligen att ingen utredning kommer att tillsättas och att problemen i färdtjänsten inte kommer att bemötas i kommande avtalsupplägg samt att det inte finns tillräckligt med bilar och att det är covid-19:s fel.

Anförande nr 23
Marta Aguirre (V): Herr ordförande! Det är positivt att färdtjänsten diskuteras så hett från talarstolen. Det är en viktig fråga som behöver lyftas upp men kanske inte alltid sker. Jag håller inte med interpellanten om att svenska språket är den viktigaste frågan i utvecklingen av färdtjänsten. Om du ligger på IVA hoppas jag att svenska språket inte är det enda du går på vad gäller utbildningen, utan även all annan utbildning.

Så tycker jag att det också ska vara för taxichaufförerna. Varför är det sådan brist på taxichaufförer att det blir otryggt att åka färdtjänst? Det beror på att det är ett genomgångsyrke som är mycket lågt betalt, för att vi har ett upphandlingssystem där den billigaste vinner upphandlingen. Man får betalt efter hur man kör, och kör man långt får man inte alls betalt. Man kanske till och med går back på vissa körningar.

Vi har tidigare lyft frågan från talarstolen, att upphandlingssystemet som vi arbetar med inte är hållbart. Marknaden kan inte lösa det här problemet. Det kommer inte någonsin att gå med vinst. Det är mycket viktigt att vi lyfter fram att samhällsfunktioner kostar pengar och kommer att fortsätta kosta pengar. Det är viktigt att diskutera färdtjänst från talarstolen, och vi kommer att göra det även ur ett jämlikhetsperspektiv. De som bor längst ut, de som har störst behov behöver få den samhällstjänsten. Det kommer att kosta pengar, och det kan inte ske inom marknadens ramar.

Anförande nr 24
Fredrik Wallén (KD): Ordförande! Det ligger lite i sakens natur att vi pratar utifrån olika perspektiv när jag som företrädare för majoritetskoalitionen debatterar med oppositionen. Samtidigt vill jag påstå, för att återknyta till det jag sade tidigare, att vi har en väldigt bra samtalston och konstruktiv debatt i färdtjänstnämnden, att vi vill att verksamheten ska fungera så bra som möjligt. Sedan har vi olika perspektiv, vilket är helt naturligt. Trist vore det väl annars.

Jag vill verkligen framhålla att hur vi än vänder och vrider på olika saker jobbar vi just nu en hel del med problemlösning i färdtjänstverksamheten i Region Stockholm. Det har med bilbrist och förarbrist att göra. Det finns en rad olika förklaringar till det. Vi ska jobba med utvecklingsverksamhet för att fortsätta att göra verksamheten inom färdtjänsten, alltså särskilda persontransporter i Sverige som är så omfattande, ännu bättre. Det handlar inte om att i första hand åtgärda saker som är dåliga utan förvalta och utveckla allt som fungerar bra.

Jag pratade tidigare om kommunikation, men innan jag fortsätter prata om det måste jag nämna att när vi tittar rent faktamässigt på de undersökningar vi gör gällande trygghet är det alltså mellan 2 och 4 procent av våra resenärer som av olika skäl säger att de de facto är otrygga. Sedan har vi ett stort segment, just nu omkring 79 procent, som säger att de är trygga och slutligen de som säger varken eller, och det måste vi titta på. Men när det handlar om kommunikation är det, inte minst för mig, viktigt att ofta lyfta fram allt det vi gör som är så omfattande och bra, för det är av respekt för de resenärer som verkligen uppskattar färdtjänstverksamheten, av respekt för de förare som uppskattar att köra åt oss och av respekt för vår förvaltning som jobbar så hårt för att allt ska fungera väl.

Anförande nr 25
Roland Johansson (SD): Mitt incitament i det här är givetvis att man ska förbättra och hitta möjligheter. En sådan här undersökning lyfter ju upp saker som kan vara nyttiga att förbättra, inte bara för kunden som givetvis är den viktigaste i det här fallet, men också för taxiyrket och för dem som utför själva jobbet. Utbildning är inte någonting negativt.
Det är någonting positivt, och det är utvecklande för individen.

Att lära sig svenska är lite komplicerat. Det vet jag av egen erfarenhet, för jag har en fru som inte kommer från Sverige. Vi har varit gifta i 17 år. Men det är nog så komplicerat att lära sig svenska om man kommer från ett annat land. Här ger man folk chansen, och det är ju utvecklande och bra för alla. Min ingång i det här är att förbättra för alla i sammanhanget.

Anförande nr 26
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande! Då ska jag försöka förvalta min sista minut i den här interpellationsdebatten genom att än en gång tacka för interpellationen och tacka för en bra debatt. Jag vill ta tillfället i akt att informera om att på nästkommande färdtjänstnämnd, redan nästa vecka, drar vi formellt igång nästa upphandlingsperiod.

I sin nisch är det oerhört stora avtal vi har att förvalta vad gäller enskilda persontransporter i Region Stockholm. Vi gör detta efter absolut bästa förmåga och på absolut bästa sätt nu, men vi ska utveckla det här. Där tar vi naturligtvis alltid in på alla möjliga olika sätt, både från oss själva, från vår förvaltning och från alla partier i den här församlingen, hur olika anbudskrav ska läggas upp för framtiden och hur utbildningskraven ska se ut när det gäller förarna. Vi återkommer i denna fråga och förhoppningsvis även i fler färdtjänstfrågor.

§ 192 Interpellation 2021:49 av Talla Alkurdi (S) om vårdplatsbrist och dödlighet
RS 2021-0795

Anförande nr 27
Regionrådet A l k u r d i (S): I förra veckan träffade jag vårdpersonal på Danderyds sjukhus. Man berättade återigen om hur situationen ser ut på akutmottagningen där. Det är en akutmottagning som numera är ett ärende för Arbetsmiljöverket. För inte så länge sedan var ju SÖS akutmottagning ett ärende för IVO.

Mellan 2015 och 2019 hade regionens akutsjukhus en beläggningsgrad på drygt 100 procent. Det vill säga att man överskred full kapacitet. Detta kan jämföras med Östergötland, som låg på 81 procent. En ny studie från Karolinska visar att just vårdplatsbristen i regionen hotar patientsäkerheten.

Det är ganska logiskt att om det är underbemannat och det inte finns tillräckligt med vårdpersonal blir patientsäkerheten hotad. Vi har i den här regionen där de längsta väntetiderna på akuten, och för att åtgärda de problem vi har krävs ökad personalbemanning, så att vi kan bemanna upp fler vårdplatser. För detta krävs det resurser.

När snittet för beläggningsgraden i Region Stockholm är över 100 procent och ibland mycket högre räknas ändå inte de patienter som är på akuten och som saknar vårdplatser. Då måste vi nog landa i en slutsats att det krävs mer resurser.

Låt oss se på mer statistik. Trots en ökad befolkning i Region Stockholm har antalet sjuksköterskor minskat med 450. Före pandemin hade vi över 600 stängda vårdplatser.

I min interpellation ställer jag just frågan: Vad ämnar man göra för att se till att vi kan få en bättre situation på våra akutmottagningar? Ser man hur patientsäkerheten ständigt hotas? Varför utvecklar man inte ett snabbspår för äldre på akutmottagningarna likt det som finns i Norrtälje, med Silverstigen? Eller, för den delen, varför säkerställer man inte att resurserna finns för våra akutmottagningar?

Vi socialdemokrater har väldigt tydliga svar. Mer resurser behövs för att öppna fler vårdplatser, särskilt när vårdtyngden på sjukhusen har ökat och med larmen som kommer från professionen och från forskning som tydligt pekar på att något måste göras för att öka patientsäkerheten. Snabbare bedömningar på akutmottagningarna måste införas, och snabbspår för äldre måste komma till på akuten.

Anförande nr 28
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack, Talla Alkurdi, för din interpellation! Antalet vårdplatser per invånare har över tid minskat både nationellt och internationellt och också här i Stockholm. Den utvecklingen har dock vänt, och det är mycket glädjande att Stockholm som en av få regioner faktiskt har ökat antalet vårdplatser på sina sjukhus. Det är någonting vi ska fortsätta att arbeta med.

Precis som Talla Alkurdi var inne på är det viktigt att var och en av de patienter som har behov av vård får det i tid och också på rätt plats. Då blir det angeläget att stimulera till direktinläggningar på geriatrisk klinik och på andra sätt minska icke nödvändiga besök på akutmottagningarna för att i stället säkerställa att patienten får en adekvat vård.

Vi kommer att arbeta vidare för att öka vårdplatserna. Vi kan konstatera att framför allt Karolinska sjukhuset har varit mycket framgångsrikt på det området. Men även Sollentuna sjukhus har ju så sent som i maj i år kunnat utöka sin kapacitet med 60 vårdplatser, vilket är en fördubbling, och den utvecklingen kommer att fortsätta över tid.

Talla Alkurdi frågar om min syn på patientsäkerheten. Låt mig därför klargöra att jag som politiker och lekman inte kommer att uttala mig om patientsäkerheten. Det vore illa om politiker började göra egna medicinska bedömningar, och det gäller förstås majoritet lika väl som opposition.

Verksamheterna har ett långtgående ansvar för patientsäkerhetsarbetet. Om någon avlider på en akutmottagning görs en omfattande utredning, och i såväl Stockholm som i övriga regioner finns patientnämnder som granskar felaktigheter i vården. Alla misstänkta fel av allvarlig karaktär måste enligt lagen också anmälas till Inspektionen för vård och omsorg. Det är jättebra, för då får vi en granskning av vårdens kvalitet och eventuella missförhållanden och kan utifrån det också göra förbättringar.

När det gäller uppräkningen av sjukhusavtalen så har vi naturligtvis tillfört medel över tid. Vi har också ett krav på ständiga effektiviseringar i alla våra verksamheter. Det är viktigt, och det kommer vi att fortsätta ha, för varje skattekrona ska användas på bästa sätt.

Jag ska svara på ännu en fråga som du tar upp i din interpellation och som du återkommer till lite då och då. Du försöker ge en bild av att ett annat regionråd än jag påstår att vårdpersonalen inte jobbar smart. Du vet att ju att så inte är fallet. Regionrådet Nässén har gång på gång förklarat att det handlar om att verksamheten i sig kan utvecklas och jobba smartare. Jag måste då ställa motfrågan: Menar du att vården är perfekt i dag? Är den perfekt organiserad och kan inte organiseras smartare? Det skulle jag vilja veta.

Anförande nr 29
Regionrådet A l k u r d i (S): Den här interpellationen berör en oerhört viktig och central fråga i synen på hur sjukvården bedrivs. Den forskning som jag hänvisar till i min interpellation visar att larmen om hotad patientsäkerhet är motiverade. När Anna Starbrink och det blågröna styret säger att man inte tänker gå in på synen på patientsäkerheten innebär det att man inte vill ta till sig vad forskningen just har redogjort för.

Det är trots allt så att personalen på våra akutsjukhus ständigt larmar om hotad patientsäkerhet på grund av underbemanning, på grund av pinnjakt och på grund av hur vi ersätter sjukhusen. Då lämnar man över ansvaret till någon annan. Det blir någon annan som ska se till att patientsäkerheten kan säkras eftersom man inte vill beakta hur det ska ske och vad som behöver göras för att säkra den.

Jag tycker att vi behöver sluta prata om effektivisering som något annat än besparingar. Låt oss vara tydliga med det. Effektivisering innebär besparing, och det är det som vi har sett på sjukhusen. Det är det som gör att vi har 450 färre sjuksköterskor. Det är därför det är en ensam läkare som bemannar SÖS-akuten nattetid. Det är därför det finns forskning som pekar på att överbeläggningar innebär hotad patientsäkerhet och ökad dödlighet.

De effektiviseringar som ni talar om är rena besparingar. Om ni alltså menar att effektivisering inte innebär besparingar, menar ni då att det nog finns någon smarthet som inte riktigt har utvecklats? Jag undrar: Vad är det då som behöver utvecklas?

Anförande nr 30
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Talla, du har ju formulerat en fråga. Du vill att jag ska bedöma patientsäkerheten. Det tycker jag vore olämpligt, lika olämpligt som att du gör det du. Du är helt enkelt inte kompetent för det, och det är inte jag heller.

Däremot ställer vi tydliga krav på att patientsäkerheten ska hålla en hög nivå. Et tydligt uppdrag finns att arbeta med kvaliteten i vården. Det ska vi naturligtvis fortsätta med att utveckla.

När det gäller arbetsformerna är jag övertygad om att vården kan organiseras och utvecklas och få ett smartare arbetssätt. Det är ju ganska förskräckligt om du inte tror att det är möjligt, om du tror att vi har någon sorts ”peak hälso- och sjukvård” nu och allting är perfekt och borde konserveras på den här nivån. Så kan det inte vara, menar jag.

Tvärtom behöver vården hela tiden utvecklas och effektiviseras för att våra resurser ska räcka till att ge dem som har störst behov en bra tillgång till hälso- och sjukvård. Det kommer vi att fortsätta med. Vi har tillfört stora resurser, och vi kommer att fortsätta göra det framöver också.

Hälso- och sjukvården har aldrig haft så stora resurser som nu. Ändå menar jag att varje krona måste användas så effektivt som möjligt för att alla patienter ska få den vård de har behov av.

Anförande nr 31
Regionrådet A l k u r d i (S): Jag håller med om att våra skattemedel ska användas effektivt och att vård ska ges efter behov. De som just nu har störst behov hamnar ju på våra akutmottagningar. De hjälps inte av närakuterna. De hjälps inte av vårdvalen. De hjälps inte av de bonusar som ni ger till Kry för att de ska finnas i Region Stockholm.

När personalen och professionen säger att patientsäkerheten är hotad tycker jag att de ansvariga behöver ta det på allvar och erkänna larmen, erkänna professionens expertis och vardag och se till att agera därefter. Det handlar om att se till att man tillför resurser för att bemanna upp. Det är det som den här interpellationen handlar om. Återigen så visar ni i den här debatten att ni inte ämnar ta personalens larm på allvar. Trots forskning som pekar på att larmen är motiverade.

Anförande nr 32
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Talla Alkurdi står här och påstår att vi skulle ge bonusar till Kry. Det är ju en lögn! Att vi skulle rikta bonusar till Kry är helt enkelt gripet ur luften.

Däremot har vi sänkt trösklarna för de vårdgivare som vill starta vårdcentraler i Stockholm, och – tänka sig! – det fungerar. Fler etablerar sig här, och det är mycket bra.

Jo, det är så att med närakuter avlastas akutmottagningarna på sjukhusen. Med öppen specialistvård utanför sjukhusen avlastas akutsjukhusen, och deras uppdrag kan renodlas och resurserna och kraften kan ägnas åt de som har ett behov av akutsjukhusens resurser. Det är precis den riktning som du själv och ditt parti har varit för ända fram till dess att ni kom på att ni måste göra politik av att vara emot allt annat än offentligt driven sjukvård.

Anförande nr 33
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Jag ville bara fylla på lite grann. Det som Anna Starbrink så klokt för fram är att ett effektiviseringsarbete naturligtvis inte renodlat handlar om besparingar, utan det handlar om att utveckla arbetsformer så att vårdpersonal kan arbeta så mycket som möjligt i det vårdnära arbetet och så nära patienterna som möjligt.

Den utveckling vi ser nu med möjlighet till egen monitorering genom ny teknik – till exempel har man på S:t Görans sjukhus digitaliserat stora delar av prostatacancerflödet – är exempel på gott effektiviseringsarbete som frigör tid för mer arbete med patienterna. Det är inte heller någon slump att en statlig stor utredning som heter *Effektiv vård* har arbetat väldigt mycket med hur vi kan få ut bästa möjliga värde för skattepengarna. Det intresset tror jag finns i alla partier även här i fullmäktige.

Anförande nr 34
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Jag skulle vilja fråga. Har detta verkligen frigjort mer tid? Om nu detta som ni kallar effektiviseringar men som jag skulle kalla rena besparingar verkligen har frigjort mer tid, varför har vi då konstanta överbeläggningar på våra sjukhus?

Forskning visar ju att om sjukvård ska bedrivas på det sätt som är bäst för patienterna och för personalen ska beläggningen ligga runt 85 procent. Nu ligger man på avdelning efter avdelning, vecka efter vecka, på mer än 100 procent. Förr pratade man om att julen var en tuff tid. Nu är det jul året runt i Region Stockholm. Jag förstår inte. På vilket sätt har det här frigjort mer tid?

Anförande nr 35
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Den stora utmaningen i sjukvården just nu är den demografiska utmaningen, alltså att vi har en betydligt ökad andel äldre patienter. Vi har också en ökande befolkning i Stockholms län, vilket är positivt. Att människor lever längre är också positivt. Men det medför ju hela tiden utmaningar att modernisera och effektivisera arbetet inom sjukvården.

Det handlar inte om att personalen ska springa snabbare. Vi har tillfört mer resurser. Det har generellt sett blivit fler anställda de senaste åren på våra akutsjukhus, och det finns enorma positiva möjligheter som jag tycker att vi skulle fokusera mer på. Det finns enorma möjligheter med ny teknik. Det handlar om nattkameror för äldre med hemtjänst, digitalisering av vårdarbete, förbättrade och förenklade dataadministrativa system så att personalen slipper logga in i tre eller fyra olika system där man tappar sugen för att det inte fungerar på det sätt vi är vana vid. Det arbetet är någonting vi gemensamt borde se positivt på.

Anförande nr 36
J o n a s L i n d b e r g (V): Tack, Talla, för en bra interpellation! Det är ju ingen som ifrågasätter att medicinsk utveckling leder till effektiviseringar, alltså att folk kan gå hem snabbare från en operation och så vidare.

Det som är det konstiga är ju att ni i avtal med sjukhusen sätter en procentsats på att man ska bedriva samma vård året efter fast 2,5 procent billigare. Det är en effektiviseringskonstruktion från bilindustrin som man har fört in i sjukvården.

Ni vet ju precis som jag att sjukvården kommer att bli dyrare över tid, därför att människor som jobbar i välfärdsyrken kommer ha högre lön, och det vill ju ni också, och därmed kommer kostnaderna för vår gemensamma välfärd att öka. Man kan inte ställa de effektiviseringskrav som man har i produktion av bilar i sjukvårdssystemet. Det yttrar sig då i besparingar, till exempel att en barnmorska på Södersjukhusets BB plötsligt ska ha ansvar för sex eller fem barnfamiljer i stället för fyra. Där har ni en effektivisering.

Ett annat exempel kommer från när jag själv jobbade på IVA. Då halverade man antalet undersköterskor, och sjuksköterskor fick börja städa i en ren effektivisering. Det är på det sättet dessa effektiviseringskrav slår. Sedan kan du klä dem i argument om digitalisering och sådant, men det är väldigt små effektiviseringar. Det är så här det funkar i verkligheten. Tobias Nässén.

Anförande nr 37
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! I debatten refererades till att det skulle vara fler anställda på sjukhusen nu. Jag betvivlar det, men om det är så: Är det verkligen rätt personalkategorier som har ökat? Är det den vårdnära personalen som har ökat, eller är det andra kategorier? Kanske är det människor som sitter och mäter och administrerar system som mäter? Vi är liksom inne i ett New Public Management-träsk. Är det sådan personal som vi har anställt, eller är det sjuksköterskor och undersköterskor?

Men den kanske ännu viktigare fråga som jag tycker att majoriteten bör ställa sig är: Vad är rätt antal? Hur var det exempelvis 2015 – var det rätt andelar av de olika kategorier som behövs på ett fungerande akutsjukhus? Att det är fler nu säger föga om huruvida det är bra eller inte.

§ 193 Interpellation 2021:50 av Jonas Lindberg (V) om dödlighet på grund av överbelastade akutmottagningar och vårdplatsbrist
RS 2021-0796

Anförande nr 38
J o n a s L i n d b e r g (V): Den här interpellationen hör samman med den föregående interpellationen, även om den har en liten annan ingång.

Först vill jag dock säga en sak: Det är inte jag som politiker som säger att patientsäkerheten är hotad, utan det är vårdpersonal som säger att patientsäkerheten är hotad. De säger det gång på gång. Då behöver man som politiker ifrågasätta vilken styrning och resurssättning man ger till våra verksamheter. De som jobbar i den säger ju att de inte kan garantera en säker vård. Annars är det ju de som är ute och snurrar, och jag tror inte att det är så. Jag tror att de är betydligt mer kompetenta att bedöma patientsäkerhet än vad du är, Anna Starbrink, och de gör det uppenbarligen med bevis i forskning.

Jag tycker det är konstigt att regionen nu säger att det är ett problem med vårdplatsbrist men inte nämner det i sin budget eller i verksamhetsplanen för hälso- och sjukvårdsnämnden. Det borde ju vara prio 1 att vi riktar handlingsplan, resurser och styrning mot att få loss fler vårdplatser.

Det jag vill komma åt i min interpellation är ansvarsutkrävandet. Det pratar man nämligen också om i den här studien. Vem är det som ska hållas ansvarig för att det ser ut på detta sätt på våra sjukhus?

Låt mig citera ur rapportens slutsatser: Verksamhetscheferna i vården har det medicinska ansvaret, men bara för vården på sin enhet. Akutmottagningens verksamhetschef ansvarar för patienter som vårdas på akutmottagningen. Men om patientsäkerhetsbristerna beror på för få vårdplatser delas det ansvaret mellan alla verksamhetschefer på sjukhuset som har slutenvård.

Chefsläkarna får ofta svara på frågor i medier om överbelastning och patientsäkerhet. De är mycket involverade i att prioritera och koordinera knappa resurser, men att sjukhuset har tillräckligt med vårdplatser är sjukhusdirektörens ansvar. Men har denne från politiker och beställare fått en rimlig uppgift och förutsättningar för att kunna lösa problemet?

Det är ju en riktigt viktig fråga att ställa sig som de tar upp i forskningen. Nu undrar jag om du delar den bilden, eller tycker du att ansvarsfrågan är solklar? Kan du säga: Det är jag som är ansvarig för att det ser ut så här i Region Stockholm. Ni har ju ändå bestämt i den här regionen sedan 2006, och då fanns det drygt 3 vårdplatser per 1 000 invånare. Nu är vi nere i 2,2 vårdplatser. Den genomsnittliga beläggningsgraden var 94 procent under perioden 2012-2016. Under perioden 2015-2019 var beläggningsgraden 101 procent.

Om inte du är ansvarig med din politik, vem är då ansvarig för att det ser ut så här?

Anförande nr 39
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för din interpellation, Jonas Lindberg! Den påminner ju om den förra interpellationen vi debatterade. Det stämmer som sagt att vårdplatstalen i Sverige och i Stockholm har minskat över tid. I Stockholm har vi vänt utvecklingen, och vårdplatserna blir fler. Det tycker jag är väldigt bra, och det är någonting vi fortsätter att arbeta med.

Som du känner till pågår ett nationellt område, där det regionala program området, alltså RPO för akut vård. har som ett övergripande mål att tydliggöra förutsättningarna för kvalitet och resultat i den vårdkedja som vi har, och vi ska också använda de nationella kvalitetsvariabler som tagits fram, så att de kan vara ett verktyg i vårt arbete. Det arbetet kommer att fortsätta, och det kan vi få fördjupade dragningar om i hälso- och sjukvårdsnämnden.

Självklart har hälso- och sjukvårdsnämnden och jag själv ett stort ansvar för hur vi utformar hälso- och sjukvården på systemnivå, precis som sjukhusen och andra verksamheter har ansvar för att organisera, planera och använda resurserna så klokt som möjligt. Detta är ju självklarheter som du är väl insatt i. Jag tycker inte att otydligheten kring detta är så stor, men jag ser samtidigt att det är bra om vi kan utveckla tydligheten i ansvarsfördelningen ännu mer.

Jag är därför väldigt positiv till tillsättandet av ny chef för vårdkoncernen i Region Stockholm, som får ett tydligt mandat att arbeta för gemensamma arbetssätt och att använda kapaciteten på ett sätt som är så effektivt och klokt som möjligt utifrån patienternas behov.

Hur ser det då ut i Stockholm? Ja, vi har kunnat öka antalet vårdplatser. Jag nämnde ju att vi i Sollentuna så sent som i maj öppnade 60 nya vårdplatser. Karolinska universitetssjukhuset, som ni älskade att hata under tidigare mandatperiod, har ökat sina vårdplatser kraftigt. Och hur ser det då ut om man jämför med andra regioner? Jo, vi har mindre överbeläggningar i Stockholm. Om man i landet i stort har 5,5 per 100 disponibla vårdplatser så har vi 4,6. Det är såklart för mycket, och det måste vi göra någonting åt, men vi ligger ändå betydligt bättre till än landet i stort.

När det gäller utlokaliseringar ser vi samma sak. Det är 1,4 per 100 disponibla vårdplatser jämfört med 2,4 i landet i stort. Det är såklart inte bra, för vi ska inte ha utlokaliserade patienter, men jämfört med övriga landet ligger vi väldigt bra till. Jag är ansvarig för det. Jag är ansvarig också för de problem som finns i vården, och jag är ansvarig för att arbeta för att rätta till dem. Det gör jag tillsammans med den blågröna koalitionen. Jag kan konstatera att den vård i som vi erbjuder i Stockholm håller en hög kvalitet.

Anförande nr 40
J o n a s L i n d b e r g (V): Det är ju spännande att lyssna på detta. Hur ligger då Stockholm till när det gäller tillgången till vårdplatser? Jo, enligt den senaste mätningen har vi nu 2,19 vårdplatser per 1 000 invånare, och vi har ökat lite under pandemiåret. Sverige ligger i genomsnitt på 2,2. Vi ligger extremt dåligt till.

Du tar upp statistiken om utlokaliseringar och överbeläggningar. Där ligger vi fortfarande på den sämre halvan av alla regioner i Sverige, och vi ligger faktiskt sämst till när det handlar om undvikbara inläggningar på sjukhusen på grund av en undermålig primärvård. Vi ligger ganska högt när det handlar om undvikbara återinläggningar – alltså 30 dagar efter att man har skrivits ut från sjukhus så läggs man åter in som en returpost på akuten.

Det finns problem, och jag tycker att det är konstigt att ni inte nämner vårdplatsbrist en enda gång i er budget. Ni pratar inte om vårdplatsbristen som ett stort problem i vår region när ni lägger fram en verksamhetsplan för hälso- och sjukvårdsnämnden. Det är som om ni menar att detta arbete ska lösa sig självt. Jag förstår inte hur det ska ske om man inte riktar uppmärksamhet och handlingsplaner på detta.

Ni har fokuserat jättemycket på närakuter och på utskrivningsprocessen från sjukhusen. Det är där ni har lagt krutet. Närakuterna har minskat besöksantalet på akutmottagningarna, men väntetiderna för dem som är på akutmottagningar är högre än någonsin tidigare. Det har inte lett till bättre utskrivningsprocessen, för belastningen på sjukhusen är för stor. Ni måste rikta uppmärksamheten på att få fler vårdplatser inne på sjukhusen.

Om ni pratar om effektiva arbetssätt är detta det mest effektiva ni kan göra – att låta vårdpersonalen jobba med luft i systemet och med huvudet över vattenytan. Då kan man göra rätt saker.

Anförande nr 41
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Tack till interpellanten för interpellationen och en viktig debatt. Jag tycker att det är väldigt bra att det här området beforskas. Jag var med i panelen på SNS när den här rapporten diskuterades, och jag har också träffat forskaren för att fördjupa mig i de här frågorna, så det är klart att vi att vi verkligen prioriterar att ta det här området på allvar.

Ett väldigt stort problem som hela Sverige dras med och som vi behöver jobba med hela tiden är ju en för snabb kostnadsökningstakt inom sjukvården. Den är snabbare än vad offentliga budgetar har möjlighet att ge kompensation för. Det behöver vara en balans mellan ökade resurser och ökade kostnader.

Även statens budget, där även Vänsterpartiet ibland har, inflytande ger ju kompensation för löneökningar, men med avdrag för genomsnittlig produktivitetsökning i privat sektor, så det är ju inte full kompensation heller i statens budget. Och vad beror det på? Jo, det beror på att vi alla lever med begränsade resurser. Det finns ingen oändlig skattkista att ösa ur och därför måste resurserna användas på det allra bästa sättet.

Vi följer naturligtvis genom de mål vi sätter om en välfungerande vård även frågan om antalet vårdplatser. Det publiceras på Region Stockholms hemsida och så vidare. Det här är ett viktigt område, och jag tror att vi gemensamt ska kunna föra fram de allra bästa idéerna för att det här ska fungera. För vi har utmaningar framför oss vad gäller en åldrande befolkning, och självklart ska det finnas optimalt antal vårdplatser för att underlätta flödet genom sjukhusen.

Anförande nr 42
G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tycker att den här debatten sätter fingret på något väldigt viktigt som handlar om just styrningen av kommuner och regioner. När man talar om styrning generellt brukar man skilja på vad, alltså vilka mål vi ska uppnå, och hur och med vilka åtgärder vi ska komma dit. Om frågan vad är något som bestäms av politikerna brukar tjänstemännen uppfylla frågan hur.

Men sjukvården är ju inte vilket kommun- eller regionområde som helst. Den stora skiljelinjen ligger egentligen i själva huret – hur når vi dit? Det var en diskussion här tidigare om vårdplatser och att det är politikernas vilja att öka deras antal i Stockholm. Där kan jag av egen erfarenhet i hälso-och sjukvårdsnämnden säga att jag har bevittnat att man i den diskussionen är tydlig med att det inte är något som ligger på politikens bord. Det ligger på sjukhusledningarnas bord. Och sjukhusledningarna i sin tur består av sjukhusstyrelser, och sjukhusstyrelserna är inte politiskt valda. Eller snarare: De består inte av valda politiker i den här församlingen.

I Region Stockholm har vi ett vårdsystem där politiken, vågar jag säga, i stor utsträckning saknar insikten. I stället tvingas politiken och framför allt politiker att ta till krislösningar när personalen får nog. Det såg vi under till exempel förlossningskrisen.

Det jag och Sverigedemokraterna vill påpeka och förvarna om inför ett ärende som kommer senare i dag, där vi ska tillsätta ny styrelse för Karolinska sjukhuset, är att politiken måste öka sin insikt i sjukhusstyrelserna, så att vi får en förståelse för hur verksamheterna fungerar och på riktigt kan ta och också avkrävas ansvar och inte bara skylla ifrån oss på andra verksamheter.

Anförande nr 43
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag vill bara göra ett tillrättaläggande. Jonas Lindberg påstår att det inte står någonting om vårdplatser i budgeten. Det är ju direkt felaktigt. Du kanske ska läsa budgeten innan du kommenterar. Det framgår på flera ställen att tillgänglighet är högt prioriterat. Det är ett av våra mål.

Vi utökar tillgängligheten på olika sätt. Specifikt nämns ju också utbyggnaden på Danderyds sjukhus och moderniseringen av SÖS. Begreppet tillgänglighet tycker jag att du ska ta till dig, för det finns så mycket som vi behöver arbeta med. Det handlar förstås om att man har tillgängliga vårdplatser. Och det är ju inte bara sängar och rum. Det är framför allt personal. Men det handlar också om att skapa smartare arbetssätt och om att använda modern teknik för att på så vis öka tillgängligheten för patienterna till vården och skapa utrymme för dem som behöver vård på våra akutsjukhus och i våra andra slutenvårdsverksamheter, där jag framför allt vill lyfta fram geriatriken som en viktig del och något som jag är väldigt stolt över att vi har byggt ut så kraftigt i Stockholm. Det har ju varit en stor hjälp för oss under pandemin.

Anförande nr 44
J o n a s L i n d b e r g (V): Men vi ser ju vad fokus på tillgänglighet i er bemärkelse betyder. Det är ju inte tillgänglig vård för dem som verkligen behöver det på sjukhus. Det är faktiskt där de sjukaste patienterna ligger. Men vad har vi fått? Jo, en 50-procentig nyetableringsökning för vårdcentraler som smäller upp ännu en mottagning på Östermalm. Det är 300 miljoner från den här regionens kassakista som dräller iväg på nätläkarbolag. Det är 600 miljoner kronor av regionens pengar som rullar iväg på närakuter, som vi har sett inte har minskat trycket på vårdplatserna inne på sjukhusen.

Vi har sett hur en massa pengar rinner iväg på vårdvalssystem. Det säger jag, och det säger också väldigt många i vårdpersonalen – till och med sådana som kan anses vara liberaler i vanlig bemärkelse. De säger detta.

Det är så märkligt att ni säger att man ska använda resurserna rätt. Ja, det är ju precis det vi föreslår! Resurserna ska användas utifrån den prioriteringsordning som finns i hälso- och sjukvårdens ramlag, hälso- och sjukvårdslagen, där de som har de största behoven ska få de största resurserna.

Därför ifrågasätter vi er styrmodell i den här regionen. Det är inget konstigt med det. Det gör ju till och med regionens egna revisorer när de tittar på hur sjukhusen ska få ihop en ekonomi i balans med att vara en bra arbetsgivare och samtidigt öka sin vård. De säger att de här indikatorerna står emot varandra, och det är väldigt oklart hur man ska kunna nå detta med den finansieringsmodell som finns. Det säger till och med våra egna revisorer. Då borde man börja undra vad det är för politik man bedriver.

Det är detta jag vill förmedla till er. Ta åt er av forskningen och ta åt er av larmrapporterna! Ni lyssnade på barnmorskorna som larmade. Jag tycker att ni ska lyssna på de som också jobbar i övriga akutsjukvården innan det är för sent.

Anförande nr 45
Regionrådet A l k u r d i (S): Det är ju precis som Jonas tog upp alldeles nyligen: Revisorerna har ständigt kritiserat hälso- och sjukvårdsnämnden och den här regionen i stort för att inte använda pengarna effektivt och för att man inte utför tillräckligt med uppföljningar och kontroller för att se till att pengarna går dit de ska. På nästa veckas hälso- och sjukvårdsnämnd ska nämnden anta en revidering av avtalen med husläkarmottagningarna. Och där har återigen professionen sagt ifrån att pengarna inte kommer att gå till vårdcentralerna så att man kan ta emot patienter som är multisjuka äldre, så att man kan skapa kontinuitet. Dit går inte resurserna, utan de går till någon form av inomlänsersättning för att Kry och andra ska kunna få mer och mer av skattemedel.

När ni pratar om just medicinsk-teknisk utveckling är det trots allt så att den utvecklingen inte sker i lika snabb takt som vårdbehovet förändras på våra sjukhus. Trots att den medicintekniska utvecklingen kan göra arbetet, som ni uttrycker det, smartare och effektivare är beläggningsgraden på våra akutsjukhus likafullt över 100 procent.

Ta till er av fakta, ta till er av forskning och lyssna på professionen! Då tror jag att den här regionen kan se till att vi också skapar tillgänglig vård för dem som är i störst behov av hälso- och sjukvård.

Anförande nr 46
C h r i s t i n e L o r n e (C): Ordförande! Antalet vårdplatser per invånare har ju minskat både nationellt och internationellt till följd av den medicinsk-tekniska utvecklingen och de nya behandlingsmetoder som medför ett minskat behov av slutenvård, vilket ju i grunden är bra.

Patienterna mår bättre när de inte behöver vara på sjukhuset. Antalet vårdplatser på regionens akutsjukhus bör ändå värderas i förhållande till hela systemet.

Sedan påverkas situationen av uppdragen inom primärvården, specialiserad vård utanför akutsjukhusen och också samarbetet med kommunerna. Primärvården får ju i dag ungefär 17 procent av sjukvårdsbudgeten, och det är ingen hemlighet att det är en siffra som vi önskar höja framöver.

Utflöde och inflöde måste ligga i balans. På det sättet påverkar samverkan med kommunerna också beläggningsgraden. Det handlar om hur vi får ut patienterna till geriatriken när det är aktuellt och också om hur det fungerar på själva akutmottagningarna. Har en akutmottagning 10 patienter som ligger och väntar på att få komma ut på vårdavdelning är det ju som 10 överbeläggningar. Det handlar ju om patienter som inte ska vara där. Jag gärna se att man jobbar vidare med att få akuten att bli en integrerad del av hela sjukhuset.

Det regionala programområdet inom akutvård håller just nu på och ser över indikatorerna för hur vistelsetid på akuten bör se ut. Vi behöver veta vad som är värdeskapande tid och inte bara se till själva vistelsetiden i minuter och timmar.

Men stort tack för den här interpellationen. Den är viktig. Det är viktigt att vi ständigt påminns om patientsäkerheten även om vi kanske har olika uppfattning om vem som ska tolka vad.

Anförande nr 47
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Återigen vill jag tacka för en bra debatt. Det här är viktiga frågor där jag tror att våra mål egentligen är rätt så likartade, men vi har olika sätt att se hur vi ska nå dit.

En fråga som också måste lyftas här är ju vilken risk och vilka problem det innebär med väldigt långa köer och väntetider. Det finns ju regioner runt om i Sverige som har haft väldigt långa köer, och det innebär ju risker för patienterna. En god tillgänglighet till sjukvård innebär ju en mindre risk. Där kan man komma fram och få sin vård snabbt i stället för att stå och vänta i en vårdkö. Det är ju där det uppstår stora risker. Det måste vi ju också ta hänsyn till när vi när vi diskuterar detta.

Sedan finns det en moralisk fråga också. Betalar man sin regionskatt för kollektivtrafik och sjukvård finns det ju också ett moraliskt ansvar att systemet svarar med en rimligt god tillgänglighet av god kvalitet. Det är ju det man betalar för, och det måste vi upprätthålla. Detta har även regeringen identifierat och utsett en utredare som ska utreda detta med bättre tillgänglighet.

Anförande nr 48
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Vi har ju god tillgänglighet på vissa områden. Framför allt har vi god tillgänglighet för relativt friska patienter i den öppna specialistvården. Men vad är den andra sidan på myntet? Jo, ett av våra akutsjukhus har landets längsta köer på akuten, och där handlar det inte om relativt friska patienter. Detta har jag sagt här i fullmäktigedebatten redan under förra mandatperioden. Det är inga relativt friska patienter som ligger på våra akutsjukhus i dag. Det är allvarligt sjuka personer eller personer med stora skador.

Anförande nr 49
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag vill kommentera Jonas Lindbergs påståenden här. Jag tycker att du slirar på sanningen, Jonas. Du antyder att ha tillkommit någon vårdcentral på Östermalm, som om det var det enda som hänt. Ja, det stämmer att det har gjort det. Men till exempel Kry driver också vårdcentraler i Sundbyberg, Vallentuna, Sickla och Älta. Den senaste nya vårdcentralen som beslutats som ligger i Tyresö. Det vill du inte prata om, för det passar inte in i din bild.

Du påstår att närakuterna inte har avlastat akutsjukhusen. Det är heller inte sant. När närakuterna kom till såg man ju snabbt att det innebar en avlastning med ungefär 17 procent från akutsjukhusen. Det är fantastiskt bra och någonting vi ska fortsätta att arbeta för.

Ni vill ju göra tvärtom. Ni vill ju lägga ned närakuterna nu. Vart tror ni att patienterna kommer att söka sig när närakuterna stänger? Det kan jag berätta för dig: De kommer att söka sig till akutmottagningarna på våra stora akutsjukhus. Det kommer inte att gynna de svårast sjuka patienterna.

Till Robert vill jag säga: Det är ganska förfärligt att höra dig tala om relativt friska patienter i öppen specialistvård. Det är ju människor som behöver sjukvård, och de ska få det på rätt vårdnivå.

§ 194 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 50
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Regionen har ansvar för att genomföra vaccinering mot covid-19, även med den tredje dosen. Det har funnits gott om tid att bygga upp kapacitet och bibehålla beredskap för den tredje dosen. Ändå kan vi nu konstatera att det finns alldeles för få tider att boka. I stället blir äldre hänvisade till att stå utomhus och köa i timmar för en drop-in-tid.

Många med mig tycker att detta borde ha organiserats mycket bättre.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga till ansvarigt regionråd: Har det varit en överraskning för dig att Region Stockholm ska genomföra en tredje vaccindos mot covid-19 för riskgruppen 65 år och äldre?

Anförande nr 51
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Talla Alkurdi har ställt den här frågan om det var oväntat att personer 65 år och äldre skulle vaccineras igen. Det var det naturligtvis inte. Vi visste ju att alla någon gång skulle vaccineras, men det är Folkhälsomyndigheten som fattar beslut om vilka som ska få påfyllnadsdos och när det ska ske.

I början av augusti, vilket Talla Alkurdi själv kan läsa på myndighetens hemsida, så meddelade Folkhälsomyndigheten att en större andel av befolkningen sannolikt skulle erbjudas påfyllnadsdos med vaccin mot covid-19-vaccin först under år 2022 och att enbart riskgrupper såsom äldre boende på särskilda boenden, 80-plussare och personer med kraftigt nedsatt immunförsvar eventuellt skulle bli föremål för påfyllnadsdos under hösten.

Under hösten har vi från regionen vid upprepade tillfällen efterfrågat besked från Folkhälsomyndigheten om dos tre, vilket Talla Alkurdi kanske hade kunnat läsa om i media. Detta gjorde vi för att kunna förbereda oss.

Vi har från vårdens kunskapsstyrningsnämnd gett olika uppdrag till förvaltningen om att stå beredda utifrån det som Folkhälsomyndigheten har angett i direktiven. Men så, den 27 oktober, gick Folkhälsomyndigheten ut med rekommendation att ge påfyllnadsdos till alla som är 65 år och äldre. Och kort därefter, den 10 november, gav de besked om att påfyllnadsdosen dessutom skulle ges med fem månaders intervall från dos två i stället för sex månader.

Det här medförde att regionen plötsligt hade betydligt fler sextiofemåringar aktuella för att få sin påfyllnadsdos.

Den här framförhållningen från Folkhälsomyndigheten kan jag kraftigt ifrågasätta. Det har ju varit väldigt otydligt med när de olika grupperna ska vaccineras, och detta är vi starkt kritiska till och något som vi också beklagar.

Anförande nr 52
Regionrådet A l k u r d i (S): I ett helt inlägg riktar ansvarigt regionråd ansvaret på just någon annan. Det är symtomatiskt.

Jag tror att jag har ställt frågor om vaccinering på vartenda regionfullmäktigesammanträde, eller i stort sett vartenda sammanträde under snart ett års tid. För snart ett år sedan lade vi socialdemokrater förslag till beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden om att utarbeta en plan för Region Stockholm för massvaccinering.

Återigen ser vi att Region Stockholm är sämst. De förutsättningar som du räknar upp, Désirée, de har gällt i hela landet, men trots detta är Region Stockholm sämst på att vaccinera, trots detta har Region Stockholm ingen plan för hur regionen ska vaccinera och ni tvingas att ad hoc hela tiden ändra på metodiken. I början av hösten ställde vi frågor om den tredje dosen.

Anförande nr 53
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande! Vi har haft kontroll. Genom vårdens kunskapsstyrningsnämnd har vi gett olika uppdrag, och förvaltningen har också följt dem, men vi har hela tiden haft brist på information från Folkhälsomyndigheten. Myndigheten har inte gett oss information i tid.

Det är en väldigt stor skillnad att ha Region Gotland med 60 000 invånare och Region Stockholm med över 2 miljoner invånare!

Helt plötsligt ville Folkhälsomyndigheten utöka dem som ska vaccineras med 300 000 personer i gruppen 65-79 år. Nu har vi kapacitet, 75 000 i veckan kan vaccineras, och just nu finns det 28 000 bokningsbara tider för dos tre. Så det är alltså inte så att det inte finns kapacitet och att det inte finns någon planering.

Fråga 2

Anförande nr 54
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande! I flera år har de ropat på hjälp. I flera år har förlossningspersonal larmat om ohållbar arbetsmiljö, att förlossningsplatserna är för få och att man jobbar på bristningsgränsen. Först nu, när hela förlossningsvården i princip varit nära kollaps, har ni akut hörsammat delar av förlossningspersonalens krav. Men det skulle krävas uppsägningar från över en halv förlossningsavdelning innan detta skedde.

Med anledning av de senaste månadernas turbulens vill jag fråga dig och regionstyret om ni är beredda att utfärda en gedigen ursäkt till förlossningsvårdens personal för att ni inte har lyssnat tidigare?

Anförande nr 55
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Tack för frågan!

Sanningen är ju den att vi under de senaste åren har lyssnat och varit ute i alla olika vårdformer, även i förlossningsvården naturligtvis. Vi har höjt ersättningar, verksamheten har förstärkts med resurser även från statlig nivå. Cirka 150 olika förstärkningsåtgärder har införts och kostnaderna för dem uppgår till mer än 1 miljard kronor.

Jag vill rikta ett stort tack till all vårdpersonal inom förlossningsvården för att man har åstadkommit förbättrad kvalitet. Fler mammor i Region Stockholm är mer nöjda med sin förlossningsupplevelse, de är mer nöjda än kvinnor i riket och ökningen är större här i regionen. Antalet allvarliga bristningar har minskat betydligt, vilket är en väldigt viktig kvalitetsfaktor och betyder mycket för kvinnor som föder barn.

Samtidigt är det helt uppenbart att de här förbättringsåtgärderna inte har varit tillräckliga. Vi har lyssnat ytterligare på de krav som har riktats för förbättrad arbetsmiljö och genomför ett beslut om 550 miljoner kronor de närmaste tre åren. Dessutom inför vi en utveckling av projektet Min barnmorska och ett väldigt tydligt erbjudande till förlossningspersonal att vara med i ett utvecklingsarbete i syfte att regionen ska närma sig en barnmorska per födande kvinna. Det är ett utvecklingsarbete som jag tror att vi i Region Stockholm är rätt så ensamma om.

Jag vill rikta ett stort tack och visa all respekt till all vårdpersonal som arbetar i förlossningsvården och jag hoppas att de vill delta i det här förbättringsarbetet. Det är nog det allra viktigaste som vårdpersonalen efterfrågar.

Anförande nr 56
J o n a s L i n d b e r g (V): De vill absolut vara delaktiga framöver. Men ni hade inte lyssnat, för den budget som ni gick fram med för en dryg månad sedan inte innehöll någonting av de förbättringar som ni sedan akut fick rycka in med i ett åtgärdsprogram. Ni skrev ingenting i er budgettext om att öppna S:t Görans förlossning tidigare, ni skrev ingenting om att permanenta Min barnmorska, ni skrev ingenting om en barnmorska per födande.

Det som krävdes var massuppsägningar från barnmorskor för att ni skulle slå till reträtt och börja lyssna.

Jag har träffat många barnmorskor under den här krisen. Jag tänker inte lägga någon personlig värdering i detta, men en hel del av dem säger att de inte kommer att återgå till att jobba i Region Stockholm för de är så genuint besvikna på ert ledarskap och på att ni inte har lyssnat tidigare.

Jag tror därför att det bästa ni kunde göra nu är att ge dem en gedigen ursäkt och säga att ni inte kommer att göra om det här misstaget.

Anförande nr 57
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Som sagt tror jag att det som efterfrågas mest inte är mer ord eller sådant från talarstolen utan finansierade, konkreta politiska förslag som så många partier som möjligt alltså får instämma i. Jag tror att vi skulle vara positivt inställda till det kanske största förbättringspaketet i modern tid vad det gäller förlossningsvården.

Det råder ingen tvekan om att det har genomförts förbättringar men de har inte varit tillräckliga. Det finns det absolut inga problem med att tillstå.

Det som däremot är absolut viktigast är att så många kvinnor som möjligt får en trygg och bra förlossningsupplevelse, och i det fallet går siffrorna åt rätt håll, och det arbetet ska vi fortsätta med. Vi avlastar också andra län runt oss i betydligt större utsträckning än vad kvinnor från vårt län föder utanför länet.

Som sagt behöver det här arbetet fortsätta. Och vi har den här utmaningen i hela Sverige, och vi i den här regionen ska gärna försöka ta ledartröjan för förbättringsåtgärder.

Fråga 3

Anförande nr 58
G a b r i e l K r o o n (SD): Ordförande! Efter mycket om och men valde den blågröna regionmajoriteten till slut i början av covid-19-pandemin att slopa parkeringsavgiften vid våra sjukhus för anställd hälso- och sjukvårdspersonal. Detta innebar att läkare, sjuksköterskor och undersköterskor som dagligen jobbade med att vårda covid-19-sjuka patienter gavs möjlighet att ta bilen till jobbet mot en lägre kostnad. Det var något som inte bara avlastade kollektivtrafiken utan även innebar kortare restid.

Nyligen kom beskedet att Moderaterna tillsammans med Miljöpartiet och övriga allianskolleger valt att chockhöja parkeringsavgifterna för vårdpersonal. Man höjer nu avgifterna med ungefär 1 440 kronor i månaden för en person som jobbar heltid och tar bilen till jobbet på heltid. Det är inte någon välkommen julklapp.

Jag vill därför fråga fastighetsregionrådet om det är rimligt att chockhöja parkeringsavgifterna för hälso- och sjukvårdspersonal med nästan 1 440 kronor.

Anförande nr 59
Regionrådet B r o b e r g (M): Tack för frågan! Det är ju så att Region Stockholm, precis som alla andra, måste rätta sig efter de lagar och regler som gäller och som beslutas av Sveriges riksdag och regeringen.

Det är så att den skattelagstiftning som gäller bland annat för parkeringsavgifterna måste vara marknadsanpassade om den parkerande inte ska förmånsbeskattas.

Med detta sagt har jag för Region Stockholms räkning tillskrivit regeringen och uppmanat dem att ånyo ta bort den här förmånsbeskattningen när det gäller parkeringsavgifterna för vårdanställda. Det tycker jag är det enda rimliga att göra.

Vi står inför en ökning av pandemin som det ser ut just nu. Troligen får vi redan i eftermiddag nya besked om fler restriktioner, och därför känns det helt orimligt att i detta läge förmånsbeskatta vårdpersonalen för den parkering de har utanför sjukhusen och sin arbetsplats.

Vi har agerat. Det har inte varit många om och men, utan vi har agerat och hoppas att vi snart ska få ett positivt besked från regeringen och kommer då naturligtvis att se till att vi kommer att lösa parkeringsavgiftsfrågan här i Region Stockholm.

Anförande nr 60
Gabriel Kroon (SD): Men förslaget som det nu ligger innebär ju att parkeringsavgifterna kommer att höjas oavsett förmånsbeskattningens återinförande eller inte. Inget annat har kommunicerats ut av Locum som ansvarar för parkeringsplatserna.

Jag kan även tillägga för fastighetsregionrådet att även om regeringen skulle återinföra förmånsbeskattningen, vilket så klart hade varit otroligt negativt, så skulle detta ändå innebära en lägre parkeringsavgift än om vi skulle höja våra priser och ”marknadsanpassa” dem.

Även med den möjliga förmånsbeskattningen skulle avgifterna alltså vara hälften så höga än om ni hade valt att inte höja dem.

Min fråga åter en gång till dig, Charlotte Broberg, är: Varför vill ni chockhöja parkeringsavgifterna?

Anförande nr 61
Regionrådet Broberg (M): Som jag har noterat när jag svarat på frågan så har vi alltså att rätta oss efter de lagar och regler som gäller. Vi har tillskrivit regeringen och bett att de ånyo ska se till att personalen inte förmånsbeskattas för detta, och om det beviljas så kan vi också se till att vi fortsätter att även fortsättningsvis ha fri parkering. Det är högst rimligt på alla sätt och vis!

När det gäller frågan om att lagstiftningen är sådan den är och att det ska vara en marknadsmässig avgift för att personalen inte ska förmånsbeskattas så är det något som beslutas av Sveriges regering och riksdag. Det kan jag inte lägga mig i.

Vi har till och med varit ganska försiktiga när det gäller avgiften. Jag tror till och med att Stockholm Parkering har högre p-taxor än dem som vi har med i förslaget.

Vi hoppas på ett mycket snabbt besked från regeringen, och vi hoppas verkligen att våra vårdanställda inte ska behöva börja betala för parkeringen i det läge som vi just nu befinner oss i, mitt i en pandemi och i värsta fall en ny våg.

Fråga 4

Anförande nr 62
Regionrådet Sjöström (S): Ordförande! Det tog mer än ett dygn att få i gång trafiken igen på gröna linjen mellan Gullmarsplan och T-centralen efter ett fel i ett signalställverk. Det var ett dygn då tusentals resenärer som drabbades.

Trafiknämnden har inte getts någon information, men enligt media är det fortfarande oklart vad felet berodde på och varför det tog så lång tid att åtgärda.

Enligt samma artikel bistod såväl tekniker från leverantören av systemet som tekniker från Tyskland för att lösa problemet. Enligt forskningsingenjören Anders Lindahl på KTH är tunnelbanan i Stockholm sårbar, och han hänvisar till att SL kraftigt minskat sin egen personal de senaste trettio åren samtidigt som man i stället har upphandlat de olika delarna.

Resultatet, menar han, är att det finns för lite personal med helhetssyn, och ”man gör bara den del som man får betalt för, inte det som är bäst för systemet”.

Därför vill jag fråga det ansvariga trafikregionrådet: Delar du uppfattningen från forskningsingenjören på KTH som menar att Stockholms tunnelbana är sårbar och att det finns för lite personal med helhetssyn?

Anförande nr 63
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande! Tack, Jens Sjöström, för din fråga! De som har följt mig i kollektivtrafiken och i resonemangen kring densamma och vet att jag sätter stort värde på vikten av att ta hand om det vi har, att skapa robusthet och bygga en hel, ren, snygg, trygg och punktlig kollektivtrafik. Det är någonting som också kan mätas i frågan om hur vi borde kunna slå rekord i punktlighet, gjort stora satsningar på tryggheten som gjort att vi kunnat stå emot otryggheten när den knackat på dörren och fått allt fler och nöjdare resenärer.

Vi ska dock inte sticka under stol med att mer finns att göra, och därför gör vi ju väldigt stora insatser för att förstärka underhållet i och runt vår kollektivtrafik. Stora delar av den är ju ganska gammal och det har inte gjorts någonting under decennier, men nu är vi ju i gång med den största upprustningen och utbyggnaden av kollektivtrafiken på många, många år. Faktum är att detta kanske är den största samlade satsningen på både drift och underhåll och utbyggnad som vår kollektivtrafik någonsin varit med om.

Till detta kommer ju behovet av att också hantera fel och brister när de uppkommer. Ni minns att vi hade ett stort strömavbrott som drabbade stora delar av Södermalm och södra delarna av Stockholm, och det lamslog både hus och hem och även vår kollektivtrafik. Som en del i detta, sägs det i preliminära bedömningar, drabbades också delar av tunnelbanan med en del varaktiga fel som det tog lite tid att ta sig ur.

Jag gör bedömningen från min horisont att förvaltningen var snabb, man såg till att arbeta med ersättningstrafik och tydlig information. Förvaltningen inte bara nöjde sig med all den expertis som man själv har och som finns här i Sverige utan flög också in expertis från omvärlden för att jobba med denna fråga och kunde både identifiera, felavhjälpa och få i gång trafiken i olika omgångar.

Detta påminner oss om vikten av att vi både har hög beredskap när det gäller den här typen av frågor och att vi jobbar för egen del och att vi ser och förstår att stora, komplicerade tekniska system också bygger på att vi även har förmåga att ta in de bästa från vår omvärld – för de bästa när det gäller komplicerade tekniska system finns inte alltid att finna i Sverige, vare sig på trafikförvaltningen, på KTH eller någon annanstans i vårt avlånga land.

Anförande nr 64
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Tack, Kristoffer, för ditt svar! Jag uppskattar uppriktigt ditt svar. Jag tycker att man som politiker ska ha det bästa för resenärerna, invånarna och skattebetalarna i fokus och inte vara ideologiskt förblindad.

När *new public management* nu drivits till sin spets så kan vi ändå se att såväl uppsplittrad vård som uppsplittrad kollektivtrafik kanske ger motsatsen till det vi vill. Jag tror inte alltid, vill jag säga, att egen regi är det bästa svaret på allt, men nu ser vi brister till följd av uppsplittrade system som också leder till problem med att styra trafiken. Under pandemin tog vi in planeringskompetens från externa företag, och när vi ser att styrning av resurserna försvårades beroende på olika avtalsområden, ja, då är det hela inte alltid till skattebetalarnas och resenärernas bästa.

Så när vi nu ser att vår tunnelbana också är sårbar, enligt bedömare, och man inte ens vet vilket felet är alla gånger, och när det tar ett helt dygn innan vi får inhyrd personal på plats för att hjälpa till att åtgärda problemet så tycker jag att det säger en hel del också om vilka risker som finns. Det gäller inte bara i detta fall. Faktiskt hindrar detta oss att uppnå hög beredskap och motståndskraft när det verkligen gäller.

Anförande nr 65
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! En normalmånad inom tunnelbanan körs det cirka 3,2 miljoner fordonskilometer med ett bortfall på cirka 20 000 kilometer. Det kan verka mycket, men om vi tittar på grön linje just denna novembermånad då detta stora fel inträffade, så ser vi att vi hade 99,13 procent utförd produktion.

Det är där vi ligger, eller många gånger något högre än så. Så vi har en väldigt robust, stabil och bra tunnelbana. När jag talar med våra egna experter men också med andra så får jag höra att vi har ett av de tunnelbanesystem i världen som har störst robusthet, störst punktlighet och därmed också klarar av att bygga precis den motståndskraft som vi pekar på här är så viktig.

Men mer finns att göra på denna punkt, och därför har vi också via vår nya förvaltningschef också tagit ett antal initiativ till att både förstärka underhållet ytterligare och ta förstärka vår egen beställarkompetens inom området.

Det finns alltid mer att göra, vi ska alltid vara på hugget, alltid ha resenärernas bästa för ögonen. Tack, Jens Sjöström, för din fråga.

Fråga 5

Anförande nr 66
M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Vi fortsätter på samma tema, med samma tunnelbanekaos som inträffade för ett par veckor sedan på gröna linjen.

Det var ett ställverk som krånglade, och hela det här händelseförloppet visar hur upphandlingar av kollektivtrafiken skapar ett sårbart system där det saknas helhetssyn. Som sagt tog det mer än ett dygn att få i gång trafiken, och det var väldigt rörigt.

Jag var själv drabbad. När jag stod vid Gullmarsplan fanns det ingen information om ersättningsbussar och så vidare.

Jag vill fråga dig: Anser du att trafikförvaltningens störningshantering är på tillräcklig nivå?

Anförande nr 67
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag anser att trafikförvaltningens och våra operatörers arbete med störningsinformation och störningshantering har förbättrats avsevärt under senare år. Det gäller både det sätt på vilket man jobbar med sociala medier, med vår hemsida, med vår app inom SL-trafiken och med de mobila team som numera finns till hands för att kunna vara snabbt ute i trafiken och ge stöd och råd och hjälpa till med de många gånger svåra frågor som finns att hantera.

Det finns också ett allt bättre samarbete mellan våra operatörer när det gäller att hjälpa varandra på ett sätt som innebär att man på ett bra sätt kan få fram ersättningsbussar snabbare numera än vad som var fallet historiskt, på den gamla monopoltiden, och dessutom kan de se till att ta hjälp av andra delar av systemet om så skulle behövas.

Det blir bättre och bättre men mer finns att göra. Jag är fast besluten att jobba ännu mer med den här typen av frågor.

Av det skälet känns det lite bra, lite tillfredsställande att Maria Mustonen och Vänsterpartiet måste ta fram en sådan här nästan en-på-decenniet-händelse i vår tunnelbana för att de ska kunna ställa den här typen av fråga till mig. Oftast fungerar ju verksamheten så bra.

Vi har ett av de punktligaste tunnelbanesystemen i hela Europa. Vår kollektivtrafik klassas som den näst bästa i världen. Vi har under de senaste åren sett hur resenärerna blivit fler, allt nöjdare samtidigt som vi har kunnat mäta allt högre kvalitet i vår kollektivtrafik. Modellen för detta stavas i väldigt hög utsträckning den SL-modell som vi har och som har lagts till grund för väldigt mycket när det gäller hur både övriga Kollektivtrafiksverige men faktiskt också övriga kollektivtrafikvärlden arbetar.

Men mer finns alltså att göra. Konstruktiva, bra och kloka inspel kring både vad som vid enskilda incidenter fungerade bra respektive fungerade dåligt, inspel om hur det borde fungera och idéer som gör så att det fungerar bättre tas tacksam emot av mig, så klart, men ännu hellre av dem som jobbar både där ute och på förvaltningen med att se till att en väl fungerande SL-trafik ska bli ännu bättre.

Anförande nr 68
M a r i a M u s t o n e n (V): När det begav sig så stämde inte informationen i appen om den tunnelbanetrafik som faktiskt fanns. När man stod på Gullmarsplan såg man att bussarna på linje 4 var kraftigt försenade, eftersom det var så högt tryck på den linjen. Det var bara en allmän hänvisning till alternativa resvägar som instruktion till resenärerna.

Vi som bor i området vet vilka alternativa resvägar som finns och kan ta oss fram, men tänk på dem som inte är stockholmare och råkar vara här! De vet inte att de ska ta tvärbanan i stället, eller busslinje 4.

När ersättningsbussarna kom så var det turistbussar. Det var inte lokalbussar. Du kan tänka dig hur bra det fungerar i stadstrafiken att köra turistbussar. Tycker du verkligen att det är tillräcklig nivå på störningshanteringen?

Anförande nr 69
Regionrådet T a m s o n s (M): Det tog lite tid innan allt kom i gång. Detta var ett stort och omfattande fel som inträffade till följd av de stora problem som vi hade med det kommunala monopol-elbolaget som misslyckades med att leverera el till tunnelbanan bara några dagar tidigare.

Ibland tar det ett litet tag att få i gång saker och ting.

Min bild är inte att detta ställde saker och ting på huvudet beträffande hur stockholmarna upplevde att detta är någonting som vare sig är återkommande eller någonting som är helt oacceptabelt. Min upplevelse och min bild är att stockholmarna jobbade med att stötta varandra, hjälpa varandra och att en god ersättningstrafik kom i gång ganska snabbt.

Man kan aldrig ersätta en tunnelbanelinje med bussar. Det är inte realistiskt att ens ha den föreställningen, men som vi oftast gör så tar vi initialt in så många ersättningsfordon som vi bara kan för att avlasta så mycket som det bara är möjligt. Utöver ordinarie bussar hade vi även en del andra bussar som annars inte skulle gå i turtrafik. Orsaken till detta är enkel. Vi tyckte att det var bättre att våra resenärer fick en buss än att de skulle stå och vänta.

Fråga 6

Anförande nr 70
Britt-Mari Canhasi (SD): Ordförande! I Läkartidningen som publicerades den 23 november kan man läsa att Stockholms Läkarförening inte är nöjda med ersättningen för husläkarverksamheten inför år 2022. De har begärt en extra förhandling. De anser att Region Stockholms budgeterade ersättning inte räcker för att klara uppdraget.

Primärvården har fått ytterligare uppdrag, och stimulansen för att uppnå fler listade patienter på en namngiven läkare är för liten. En fyraprocentig höjning äts upp av inflation och ökade kostnader.

Bristerna i primärvården har belysts i flera utredningar som beskriver den som underbemannad och underfinansierad i förhållande till uppdraget. Primärvården skulle då kunna vara nästa tickande bomb, alltså en kris i primärvården.

Min fråga utifrån denna bakgrund är därför: Finns det en överhängande risk för att primärvården blir nästa ”förlossningskris”?

Anförande nr 71
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för din fråga om primärvården! Det är en högt prioriterad fråga för den styrande koalitionen att stärka och utveckla primärvården. Vi har utvecklat en primärvårdsstrategi som är under genomförande, men beklagligt nog har pandemin satt käppar i hjulet. Vi återupptar arbetet och kommer under vintern att fatta beslut om en ny genomförandeplan för strategin, men redan på kommande hälso- och sjukvårdsnämndsmöte kommer vi att fatta beslut om förfrågningsunderlaget för nästa år. Det är det som har varit föremål för en förhandling, precis som frågeställaren beskriver.

Jag har hittills aldrig träffat någon verksamhet som tycker att de får tillräckligt med pengar. Det har alltid varit en efterfrågan om mer resurser. Detta har jag stor respekt för.

Primärvården har ett väldigt stor ansvar, och jag tror att vi alla delar uppfattningen att det är primärvården som ska vara navet i hälso- och sjukvården. Att vi nu kan förstärka primärvården med 4 procent nästa år är naturligtvis väldigt bra.

Jag har respekt för att man i primärvården vill ha ännu högre ersättning, och det är ju någonting som vi långsiktigt måste arbeta med och förstärka verksamheten. Mycket har också hänt. Från år 2016 fram till 2020 höjdes anslagen med över 900 miljoner kronor, och därefter har ytterligare resurser tillförts både innevarande år och kommande år. Totalt sett är det alltså en kraftig utökning av resurserna som skett. Men det finns naturligtvis ett behov att utveckla detta.

Du tar också upp i din frågeställning, åtminstone i den skriftliga, det här med att få lista sig hos en namngiven husläkare. Det är en väldigt viktig fråga. I det fallet har vi faktiskt det här året också nått en stor framgång.

Anförande nr 72
Britt-Mari Canhasi (SD): Tack för svaret på min fråga, Anna! Det är bra att ni tar det på stort allvar, som du säger, men frågan kvarstår ändå för vi har fått en ökad befolkning och ökade behov, särskilt nu efter pandemin — om det nu är efter pandemin. Det är svårt att säga, det kanske blir en fortsättning på den. Många äldre har kanske fått sin vård uppskjuten, vilket ställer högre krav. Vi har också högre inflation och höjda löner som kommer upp. Då är frågan om det verkligen inte behövs mer när det blir fler uppdrag. Primärvården ska stå för en god och nära vård som är avtalat. Många äldre behöver vård, och det är en stor utmaning med många äldre och multisjuka som ska få plats och inte hamna på akuten, som vi pratade om tidigare. Därför vill jag fråga om det finns risk för att vi står inför ytterligare ett krispaket senare.

Anförande nr 73
Regionrådet Starbrink (L): Du tar upp frågan om äldre och deras behov av vård. Pandemin har tydligt visat vilken sårbar situation många äldre befinner sig i. Därför är det viktigt att vi skruvar på våra ersättningssystem och viktar just ålder högre än vad vi tidigare gjort i vår ersättningsmodell. Det tycker jag är en rimlig och viktig förändring.

När det gäller andra tillkommande uppdrag ska de förstås också följas av resurser, och nu är frågan om fotvården högst aktuell. Då får naturligtvis medlen som varit för vårdval fotvård föras till primärvården. Så måste vi arbeta med varje steg.

Det är stora förändringar i primärvården, och jag har verkligen den största respekt för att det är ganska besvärligt att ta sig an, men jag tror att vi alla, inklusive de många medarbetarna i primärvården som jag träffat och talat med, vill ha den centrala rollen i hälso- och sjukvården. Dit måste vi gå och ständigt tillföra extra resurser. Det kommer att behövas också i framtiden.

Fråga 7

Anförande nr 74
Robert Johansson (S): Herr ordförande! Under lång tid har det satsats för lite på den nära vården. Trots pratet om omställning har primärvårdens andel av sjukvårdsbudgeten varit i stort sett oförändrad de senaste tio åren. Det senaste förfrågningsunderlaget till vårdcentralerna underkändes av en enig vårdprofession med förklaringen att det inte är möjligt att utföra uppdraget med de resurser som den styrande majoriteten ger.

I detta läge väljer ni att överföra stora delar av ansvaret för påfyllnadsdosen i breddvaccineringen mot covid-19 till just vårdcentralerna . Det får mig att undra:

Tycker du att sjuksköterskorna på vårdcentralerna har för lite att göra eftersom de nu även får huvudansvaret för breddvaccineringen med dos tre?

Anförande nr 75
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag tycker att din fråga är lite raljant, Robert Johansson. Jag har stor respekt för det stora arbetet som man gör på vårdcentralerna med vaccination, men jag tror att du också vet att det inte enbart är vårdcentralerna som har ansvar för breddvaccineringen. Tvärtom utökar vi tillgången till vaccinationsmottagningar runt om i länet med mobila enheter. Vi kommer under veckan att kunna presentera var den stora mottagningen, som kommer att öppna redan nästa vecka, kommer att ligga. Det är lite detaljer kvar i avtalsarbetet. Och flera andra insatser görs.

Vårdvalet har fått ett nytt utökat uppdrag, och det finns flera aktörer som vill sätta i gång och vaccinera inom ramen för vårdvalet, som beslutades om i förra veckan. Jag ser fram emot att vi får se ännu mer ökad kapacitet. Désirée Pethrus redogjorde tidigare för att det är ungefär 75 000 nu, något mer tror jag, och det kommer att öka kraftigt redan nästa vecka. Det gör naturligtvis att vårdcentralernas viktiga arbete kommer att kompletteras med ännu fler aktörer utanför vårdcentralerna.

Det är onödigt att måla upp en bild att allt ansvar, eller ens huvudansvaret, nu kommer att ligga på vårdcentralerna. Det är ett delat ansvar mellan många olika aktörer, och så måste det vara. Sedan tror jag att vi alla förstår vilken enormt pressad situation det är i hälso- och sjukvården, inte minst på vårdcentralerna, med vaccination mot covid-19, den viktiga vaccinationen mot säsongsinfluensa och ett större antal smittade, verkligt drabbade människor i vår region, som behöver vård för covid-19. Jag tycker att vår gemensamma uppmaning till befolkningen måste vara: Se till att ta vaccinationen när ni har möjlighet.

Anförande nr 76
Robert Johansson (S): Tack så mycket! Det var inte riktigt svar på frågan, men jag återkommer till det. Min bild är att det inte finns någon plan för hur arbetet ska skalas upp. Nu kanske det kommer något i morgon får jag höra från talarstolen. Snarare är det så med det här vårdvalet att vårdgivaren ska ansöka om att vaccinera om de har lust — om de har lust. Konsekvensen av det blir att ett stort ansvar för breddvaccineringen med den tredje dosen läggs på vårdcentralerna. Där har sjuksköterskorna länge larmat om ett tungt vaccinationsuppdrag mot covid men också mot säsongsinfluensan, som nu pågår.

Min fråga är därför inte raljant. Det är vardagen för många av de sjuksköterskor och framför allt distriktssköterskor som jobbar på våra vårdcentraler. Tycker du att de har för lite att göra eftersom de nu får inte allt ansvar men huvudansvaret för breddvaccineringen med dos tre?

Anförande nr 77
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Din bild är helt fel, Robert. Det finns en plan. Och vårdgivarna har lust. Det har under lång tid förts en dialog för att hitta en modell som fungerar för vårt sjukvårdssystem när vi nu skalar upp i hastigt tempo efter att ha väntat på besked från staten. De har lust. Vi har många som vill vara med i vårdvalet, och det finns många andra aktörer. Det finns en plan. Redan nästa vecka kommer en stor anläggning att etableras.

Sjuksköterskorna på våra vårdcentraler gör ett fantastiskt arbete med vaccination och skapar trygghet för sköra äldre personer som behöver ha den nära kontakten. Det är viktigt att de får göra det arbetet. Men det är också viktigt att andra delar av sjukvårdssystemet möter upp och erbjuder vaccination på andra platser. Och det är precis det som de gör.

Fråga 8

Anförande nr 78
Bengt Larsson (V): När Folkhälsomyndigheten ändrade riktlinjerna för intervallet mellan dos två och tre och alla 65 plus fick erbjudande om att boka sin tredje spruta blev det mycket svårt och i många fall omöjligt att boka in sig för att få sprutan på en vårdcentral. Det har inneburit, vilket vi sett på tv och hört i radio, långa köer bland annat på Medborgarplatsen. Där har äldre personer stått och väntat på drop-in-bussar i ibland ganska kallt väder och i många fall i flera timmar.

Mot den bakgrunden, att folk fått stå och köa vid drop-in-bussar, skulle jag vilja fråga: Anser du att beredskapen varit god för spruta tre av covidvaccinet?

Anförande nr 79
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande! Efter sommaren minskade antalet efterfrågade vaccinationer från drygt 180 000 till knappt 30 000 per vecka, inklusive vaccinationer på skolor. Samtidigt meddelade Folkhälsomyndigheten i augusti att den stora breddvaccinationen kommer att äga rum under 2022. Vi hade överkapacitet under ganska lång tid, men samtidigt behöver vi vårdpersonalen i sjukvården. Vi behövde därför skala ned eftersom breddvaccinationen inte skulle komma förrän efter jul. Vi kunde skala ned under en period. Ingen vill naturligtvis köa i timmar, men det faktum att det funnits drop-in-bussar och mottagningar har trots allt gjort det möjligt för många att snabbt få en påfyllnadsdos. En del har valt att ställa sig i kön fastän de kunnat få en tid lite längre fram via Alltid öppet-appen.

Kapaciteten ökade vi rätt så snabbt från 30 000 till 78 000. Det skedde på ganska kort tid. Just nu finns det enligt förvaltningen 28 000 bokningsbara tider. Det är alltså inte så att det inte finns tider att boka, och kapaciteten har ökat trots att vi fått så dålig information från Folkhälsomyndigheten. Det här är lite *random*. Det är enkelt för en liten region att skala upp för att nå ut till alla medborgare, men här handlar det om att vi helt plötsligt fick en grupp med 300 000 som skulle ha vaccination. Det är inte rimligt att inte få längre framförhållning. Folkhälsomyndigheten kan inte ge Stockholm de dåliga förutsättningar som vi just nu har. Jag skulle önska att vi själva kunde bestämma när vi ska vaccinera, att vi själva kunde styra över detta. Det här har inte varit optimalt.

Anförande nr 80
B e n g t L a r s s o n (V): Nu är Region Stockholm inte någon liten region, i alla fall i ett nationellt perspektiv. Men redan tidigt under hösten kom det signaler om att vaccindos tre skulle komma och att den kanske till och med skulle komma på den här sidan nyår. Vänsterpartiet har i olika sammanhang frågat majoriteten om beredskapen är god ifall det kommer snabba beslut. I alla dessa sammanhang har vi fått svaret att den är god och att man ska kunna skala upp med ganska snabba medel. Nu visar det sig att det inte blivit så, och vittnesmålen från framför allt många äldre är att de haft mycket svårt att ens komma fram till sin vårdcentral. De har inte kunnat boka tid över huvud taget, och då spelar det ju ingen roll om det finns lediga tider längre fram, det vill säga om de inte kommer åt och kan boka tid.

Anförande nr 81
Regionrådet P e t h r u s (KD): Under hösten har vi fått besked om att det skulle bli under nästa år, men så kom det besked den 27 oktober om att man skulle vaccinera 65 plus med påfyllnadsdos. Det var alldeles för kort framförhållning för oss. Men som jag sade har vi ändå ökat från 30 000 till 78 000 på relativt kort tid och kunnat skala upp och möta väldigt stora behov. Bland 80-plussarna har 70 procent fått dos tre, och bland 65-plussarna har redan 56 procent fått dos tre. Jag tycker inte att man kan säga att vi inte kunnat möta behovet. Sedan skulle man naturligtvis önska att alla fick allt på en gång, men jag måste säga att det är en orimlig begäran till förvaltningen att det ska finnas 300 000 ytterligare tider från den ena dagen till den andra. Jag hoppas därför att Folkhälsomyndigheten har bättre framförhållning i fortsättningen.

Fråga 9

Anförande nr 82
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Det här är ännu en återkommande fråga i fullmäktige. Region Stockholm är den enda regionen i landet som valt att privatisera 1177 Vårdguiden trots tidigare larm om bristande IT-säkerhet och turerna kring Krys köp av Medhelp i våras. I förslaget till beslut på kommande hälso- och sjukvårdsnämnd föreslås sjukvårdsrådgivningen återigen upphandlas, detta enligt utlåtandet, där det står att den offentliga vården i SLSO inte kan anses vara oberoende. Det är alltså ingen skillnad mellan att bedriva sjukvårdsupplysning i egen regi, som man gör i resten av landet, och att låta nätläkare göra det.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga till ansvarigt regionråd: Anser du att offentligt driven vård är att betrakta som ett vårdbolag bland andra?

Anförande nr 83
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för din fråga, Talla Alkurdi! Nej, offentligt driven vård är inte vårdbolag, även om delar av hälso- och sjukvården har bolagiserats. Att låta nätläkare sköta 1177 har inte varit aktuellt från den styrande majoritetens sida. Däremot är jag oerhört angelägen om att vi ska fortsätta att ha bra kvalitet och snabba svarstider på 1177. Det har vi till skillnad från övriga landet. Vi har de kortaste svarstiderna. Det är långt viktigare än driftsformen. Men 1177 ska ha en oberoende ställning i förhållande till andra vårdgivare. Den uppfattningen delar jag med övriga styrande i koalitionen. Den är central för trovärdigheten. Det var en av de stora invändningarna vi hade, och som vi delade, mot tanken på att Kry skulle äga och driva uppdraget.

Nu måste vi arbeta vidare med formerna för 1177 på telefon. Jag har stort förtroende för det utredningsarbete som görs på förvaltningen. Det vi allra mest ska vinnlägga oss om är att vi ska ha bra kvalitet och korta svarstider så att stockholmarna får snabb och adekvat kontakt med vården.

Anförande nr 84
Regionrådet A l k u r d i (S): I hälso- och sjukvårdsnämnden menade vi för ungefär ett år sedan, och vi trodde att det fanns en samsyn, att det skulle vara en oberoende aktör. I min värld är offentlig förvaltning en oberoende aktör, och därmed är våra vårdgivare som vi driver gemensamt i regionens regi att betrakta som offentlig förvaltning. För Socialdemokraternas del gör vi inte någon form av precisering att det behöver vara SLSO eller förvaltningen själv som ska driva 1177 Vårdguiden, men vi ser tydligt att Region Stockholm behöver ha 1177 Vårdguiden i egen regi. När det gäller kvalitet har Distriktsläkarföreningen i Stockholm gjort en undersökning som visar att just i Stockholm hänvisas många fler till akuten jämfört med resten av landet.

Anförande nr 85
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Det kanske finns någon sorts avgrundsdjup skillnad mellan våra sätt att se på hälso- och sjukvården. Men offentligt driven verksamhet är i min värld inte per definition oberoende. En offentligt ägd vårdgivare, som driver vård, är naturligtvis en aktör, och jag tycker inte att vårdgivare ska driva 1177 Vårdguiden över huvud taget. Jag tycker att den ska stå fri från det. Den ska stå på patienternas sida, hänvisa till rätt vårdnivå och ge råd om vart man ska vända sig. Det tycker jag är en viktig uppgift.

Jag känner till rapporten från Distriktsläkarföreningen, men jag menar att de har missat väsentliga delar i sin rapport. 1177 i Stockholm fungerar väl och har de kortaste svarstiderna i landet. Jag tycker inte att våra invånare ska behöva sitta och vänta i telefonkö. Det kan inte vara målet för 1177.

Fråga 10

Anförande nr 86
Ann-Marie Strömberg (V): Det minskade resandet som pandemin fört med sig har inneburit enorma förluster för Storstockholms Lokaltrafik. 2021 väntas bli det sämsta året någonsin för företaget. Biljettintäkterna spås bli 4 miljarder kronor under budget, och Region Stockholms resultatprognos för SL är en förlust på nära 3,4 miljarder kronor för år 2021. Kinesiska MTR, som kör pendeltågen i Stockholm, har fått en extra bonus från SL på 24 miljoner kronor. Bonusen är frivillig och ersätter MTR för något som bolaget redan åtagit sig, att köra full trafik.

Med anledning av detta vill jag fråga regionrådet Tamsons om det är rätt att betala ut bonus för någonting som bolaget redan har åtagit sig att göra.

Anförande nr 87
Regionrådet Tamsons (M): Tack, Ann-Marie Strömberg, för din fråga! Ibland är en anka inte bara en anka utan en hel ankdamm, och det är en sådan vi fått ta del av i Svenska Dagbladet, ty ingenting som står där, med den tolkning som du nu ställer en fråga till mig om, är sant. Vi har under pandemin varit väldigt tydliga, vilket ni säkert kommer ihåg. Vi har sagt till sjukvården: Se till att göra alla extra ansträngningar ni kan. Öppna alla avdelningar ni kan. Se till att ta in extra personal och stå på tårna i en sjukvård som är uthållig och inte viker en millimeter i kampen mot pandemin. För det har våra sjukhus och vår sjukvård fått extra betalt, välbehövligt och rätt.

Samma sak har vi sagt i kollektivtrafiken till våra operatörer: Vi vill inte se, som i vår omvärld, en kollektivtrafik som viker ned sig och ger upp. Vi förväntar oss av er att ni inte bara kör full trafik utan mer därtill, att ni tar in all extra personal som det kräver, att ni ser till att göra extra insatser när det gäller städning och underhåll, att ni på olika sätt backar upp personalen så att de får extra verktyg och kan vara på jobbet och göra ett bra jobb, och att ni kör fler avgångar med längre tåg och det i större utsträckning än tidigare.

För detta har vi även i kollektivtrafiken ersatt våra operatörer. Men vi har inte gjort det i samma omfattning som man kanske gjort inom andra samhällssektorer, utan vi har sett till att många gånger nyttja i stället för att omförhandla stora avtal, göra tilläggsavtal, tillfälliga sådana, i ganska begränsad omfattning.

Så är det till exempel för vår pendeltågsoperatör, som kört trafik och gjort extra insatser till extrakostnader de redovisat till oss om 47 miljoner över två år. De två åren har vi sett till att, efter särskild förhandling med dem, ersätta med motsvarande 23 eller om det är 24 miljoner. Har det varit rätt? Ja, för alternativet hade varit att inte få en robust och bra trafik. Har vi betalat extra för någonting som de annars inte skulle göra? Nej, vi har betalat extra för extra insatser. Det tycker jag har varit rätt, för det har inneburit att Stockholms kollektivtrafik har rullat mer än tidigare trots en pandemi.

Anförande nr 88
A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (V): Jag är väl medveten om att det är många verksamheter, däribland SL, som drabbats av pandemin och att det föranleder merkostnader för olika saker. Men den här bonusen är ju inte kopplad till några specifika merkostnader. Det hade jag kunnat tycka var skillnad, speciellt om det hade gällt en mindre entreprenör. Jag tvivlar på att stora MTR går i konkurs för det. Den här bonusen är *peanuts*.

Varför över huvud taget ge en bonus som inte är direkt kopplad till merkostnader för verksamheten? Vi hade kunnat ha viss förståelse om man diskuterat det, att eftersom de haft dessa merkostnader så ger vi det tillägget. Men det handlar ju inte om det. Det blir något slags belöning in blanco som man kan skicka rakt in och om så använda det för utdelning till aktieägarna eller någonting sådant. Det är kopplingen som jag tycker blir så märklig.

Är det så här vi ska driva offentlig verksamhet, att man kör med bonusutdelning till privata bolag, i synnerhet när det gäller en megamegamegakoncern? Nej, jag tycker att det är ett felaktigt sätt. Man hade kunnat göra på annat sätt om man tyckte att det fanns fog för att ersätta en utförare för merkostnader.

Anförande nr 89
Regionrådet T a m s o n s (M): Du står i talarstolen just nu och ljuger. Ingenting av det du sade är sant. Det finns ingen som fått extra pengar för att inte ha utfört extra verksamhet, varken i sjukvården eller i kollektivtrafiken. Som jag nämnde i mitt svar till dig har våra operatörer förväntats köra mer trafik, göra extra insatser, ta in extra personal, göra extra städning, extra underhållsinsatser och en lång rad andra saker. Delar av detta har vi ersatt dem för men inte alls i motsvarande omfattning som till andra samhällssektorer. Vi har hållit hårt i pengarna och velat ha uthållighet.

Jag tycker att det vore direkt oansvarigt att säga att vi inte skulle ersätta våra olika utförare för de extra insatser som de gjort, som deras medarbetare gjort, som den extrapersonal de tagit in gjort. Här talar vi alltså om någon som vi ersatt med 23—24 miljoner i en verksamhet som omsätter 2,5 miljarder per år, 5 miljarder över dessa två år. Jag kan säga att de extra utgifter som vi identifierat har varit långt större, så vi har hållit hårt i pengarna och inte betalat en krona mer än nödvändigt och absolut inte för någonting som inte varit extra insatser.

Fråga 11

Anförande nr 90
J o n a s L i n d b e r g (V): Vi pratade tidigare om effektiviseringar på sjukhusen. För alla regionens akutsjukhus ställs det krav på minst 2 procents effektiviseringar i budget och i sjukhusavtal, alltså att de ska bedriva samma vård året efter men 2 eller 2 ½ procent billigare. På SLSO ställs det också krav på effektiviseringar i ett så kallat resultatkrav för att det ska råda så kallad konkurrensneutralitet. Nu föreslås på hälso- och sjukvårdsnämnden att Capio S:t Görans sjukhus ska få sitt effektiviseringskrav sänkt till 0,7 procent på grund av pandemins effekter på sjukhuset och att avtalet inte kan ta höjd för det.

Därför undrar jag om du anser det vara förenligt med konkurrensneutralitet att en enda privat aktör befrias från större krav på effektiviseringar men att samma krav fortsatt ska gälla på våra egna sjukhus.

Anförande nr 91
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack för din fråga, Jonas Lindberg! Under pandemin har stora resurser tillskjutits vården även om statens kompensation för covid-19-vården inte fullt ut varit tillräcklig, särskilt inte under innevarande år. Vi anslår nästan 1 miljard mer till sjukhusen i covidkompensation. Det täcker de effektiviseringskrav som ligger i regionens egenägda.

När det gäller konkurrensneutraliteten ser avtalet med S:t Görans sjukhus annorlunda ut än för sjukhusen i övrigt. Det är ett upphandlat avtal. Den ändring som nu föreslås bedöms motiverad eftersom pandemin påverkat Capio S:t Göran, precis som övriga akutsjukhus. Akutsjukhusen i egen regi har under innevarande år tillförts stora andelar av de statsbidrag som regionen har fått. Det är rimligt att vi också kompenserar Capio S:t Göran, för när de lade sitt anbud kunde de inte förutse att pandemin skulle komma och vad den skulle innebära.

Jag tycker att Ann-Marie Strömberg resonerade klokt när hon i talarstolen sade att om man såg att det fanns merkostnader för en aktör var det motiverat att göra ett tillägg till den aktören. Precis så är det med Capio S:t Göran, och därför föreslås även de få en särskild kompensation med anledning av de oförutsedda händelserna kring pandemin.

Anförande nr 92
J o n a s L i n d b e r g (V): På i princip varje möte i hälso- och sjukvårdsnämnden i år har det funnits beslutsärenden om att S:t Göran ska få kostnader täckta för pandemin, alltså merkostnader för pandemin. De pengarna har skjutits till successivt. Det ni nu gör är att ta bort effektiviseringskravet som ligger på dem men som fortsatt ligger kvar på våra egna sjukhusverksamheter. Det är att ge det sjukhuset fördelaktigare avtal och villkor än våra egna verksamheter. Jag tror att det är det som den här frågan handlar om, att ni vill att det sjukhuset ska ha andra förutsättningar än våra egna sjukhus.

Jag noterar att Södersjukhuset nästa år ska spara 400 miljoner kronor som ska splittras ut på alla kliniker på sjukhuset. Är det rimligt att de ska bedriva samma vård 2 ½ procent billigare än året innan? Deras avtal har inte heller tagit höjd för att det kommit en pandemi, utan det har rullat på som tidigare. Varför tar man inte bort effektiviseringskravet på alla våra sjukhus när frågan ändå är uppe?

Anförande nr 93
Regionrådet S t a r b r i n k (L): S:t Görans sjukhus och våra egenägda och egendrivna akutsjukhus har olika avtalskonstruktioner, som du mycket väl vet. S:t Göran bedriver vård till en lägre kostnad än de övriga sjukhusen. Det är bra, och jag vill gärna att det ska fortsätta att vara så. Det är rimligt att vi kompenserar våra sjukhus, både våra egenägda och -drivna och S:t Görans sjukhus, för merkostnader under pandemin. Det har också tillskjutits resurser till våra egenägda, så min bedömning är att det skapar neutralitet så gott det går med tanke på de olika avtalskonstruktionerna som vi har. Jag tycker att det är klokt och ger bra förutsättningar för S:t Görans sjukhus, och de resurser vi har tillfört de andra sjukhusen behövs naturligtvis också.

Sammantaget tror jag att alla är medvetna om vilken enorm press det varit på hela sjukvårdssystemet under pandemin. Vi behöver komma ut ur pandemin, men just nu ser det ut som att vi är på väg in i en ny våg, vilket givetvis är mycket allvarligt.

§ 197 Redovisning över beredningen av motioner som inte slutligt handlagts av Regionfullmäktige
Förslag 64 RS 2021-0425

Anförande nr 94
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Pandemin har haft stor påverkan på Region Stockholms olika verksamheter och även på regionens förvaltning. Vi socialdemokrater har haft den största respekt för att man har behövt omprioritera inom ramen för pandemibekämpningen, och vi har försökt underlätta och anpassa vårt arbete så långt som möjligt i kampen mot covid-19 och har sett detta som ett gemensamt ansvar.
Men vi tycker samtidigt att det är ett gemensamt ansvar att i möjligaste mån verka för att demokratin ska ha sin gång. Det är ett gemensamt ansvar som alla i denna församling behöver ta.

Jag förstår att det kan vara lockande att tänka att oppositionen ibland är lite krävande givet mängden motioner och andra initiativ, men låt oss samtidigt komma ihåg att en av demokratins grundpelare är just att oppositionen ska ges full möjlighet att komma till uttryck. Vi tror att det även gör den styrande ledningen gott, även om det är möjligtvis inte alltid upplevs så.

Det förslag från den styrande koalitionen som ligger på bordet i dag skulle innebära att en stor mängd av oppositionens motioner skulle behandlas alldeles för sent, och framför allt skulle motionerna förlora aktualitet och därmed även sitt syfte. Socialdemokraterna har tidigare bland annat föreslagit ett extrainsatt regionfullmäktige för att behandla alla de motioner som inte hanterats i tid. Det skulle vara ett mycket mer demokratiskt förfarande än att vänta till 2023 för slutbehandling av en större mängd motioner. Låt oss också påminna oss om att det skulle vara först under nästa mandatperiod.

Och med anledning av att förslaget om ett extrainsatt regionfullmäktige tidigare avslagits vill vi att en rad för oss principiellt viktigt riktiga motioner ska behandlas senast i februari 2022 och att övriga motioner som vid utgången av 2021 har haft en beredningstid på mer än ett år och ännu inte beretts slutligt ska fortsätta beredas och redovisas i regionfullmäktige senast i juni 2022. Vi vill också att redovisningen av beredningen av motioner som väckts i fullmäktige och som inte slutligt handlagts av fullmäktige läggs till handlingarna. Vi menar att det vore en demokratisk välgärning.

Anförande nr 95
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Ja, vi i den styrande koalitionen tycker att det är oerhört viktigt med det demokratiska samtalet med att motioner behandlas och att vi kan debattera dem livligt direkt i regionfullmäktige. Där upplever jag att vi har en betydande samsyn med det som Aida Hadzialic nyss framförde.

Nu har vi tyvärr sedan snart två år tillbaka en pandemi, och det har påverkat hela vårt arbete och möjligheten att ta fram underlag för svar på alla dessa motioner. Jag vet också att det har gjorts flera försök, både från oss i den styrande koalitionen och från fullmäktiges presidium att hitta möjligheter till lösningar som skulle kunna beakta både att vi har en pandemi som våra tjänstemän måste lägga arbete på och oppositionens möjligheter till debatt och att få svar på viktiga motioner. Det är också många motioner som behandlas vid varje fullmäktige.

Tyvärr så har vi ju inte kunnat komma hela vägen i mål kring de här samtalen och därför har vi nu en backlog av motioner. Kommunallagen tar sikte på att motioner ska behandlas inom ett år, annars kan fullmäktige avskriva dem. Det vore oss främmande i den styrande koalitionen att föreslå något sådant, därav det förslag som nu ligger på bordet. Det innebär att motioner kommer att besvaras men inte riktigt så fort som oppositionen önskar.

Vi föreslår alltså att vi ska fortsätta att bereda samtliga motioner för senare behandling. Vi behandlar samtliga motioner som är väckta i fullmäktige. Det handlar om att värna demokratin. Jag yrkar därför bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 96
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande fullmäktige! Jag kan väl instämma i det som Aida och Irene har sagt om att det är väldigt viktigt att vi kan väcka motioner, hålla det demokratiska samtalet levande och att vi kan få svar i tid. Och vi förstår också att det har varit en pandemi.

Däremot tycker vi att det är lite konstigt att man också har ett argument för fördröjning som säger att det är en ökad belastning på förvaltningarna till följd av att det är valår. Det har vi lite svårt att se, för det är ju vi partier som driver valrörelse och inte förvaltningarna.

Vi hade lite önskemål om att man skulle kunna få klarhet om vilka motioner som planeras skjutas upp till att besvaras efter valet, och vad som vad som hände med de motioner som vi inte behandlade när årsredovisningen togs och som vi uppfattade att vi blev lovade att få debattera vid ett extra fullmäktige. Nu vet jag inte om det är fortfarande aktuellt, för de är ju jättegamla nu, men vi har lite funderingar kring motionshanteringen och vi skulle vilja att vi blev inbjudna till en gruppledaröverläggning. Nu har vi dock fått veta att man på den nivån kanske inte kan ta reda på så mycket om motionerna eftersom de inte ligger där utan i regionstyrelsen. Men vi tror ändå att det skulle vara väldigt bra med en gruppledaröverläggning där vi diskuterar motionshanteringen. Därför vill vi föreslå fullmäktige att besluta att presidiet ska kalla till en gruppledaröverläggning kring detta.

Anförande nr 97
G a b r i e l K r o o n (SD): Detta är ett viktigt ärende och ett viktigt ställningstagande. Jag har full förståelse för att man från förvaltningens sida har fått lägga mycket tid och energi på den oväntade händelsen under de två senaste åren. Men vi måste ju också se framför oss att det är inte helt omöjligt att nya kriser kommer att uppkomma och att pandemin kan komma att förlängas. Då kommer krishanteringen att fortsätta. Samtidigt måste vår demokratiska möjlighet finnas att få våra förslag debatterade och besvarade.

Vi sverigedemokrater har ett förslag till beslut som vi lade fram i regionstyrelsen. Det finns inte i handlingarna tyvärr, men det kommer att skickas in i efterhand. Jag kan läsa upp vår att-sats: att regionfullmäktige beslutar att de motioner som vid utgången av 2021 har haft en beredningstid på mer än ett år och ännu ej beretts slutgiltigt ska fortsätta att beredas och redovisas i regionfullmäktige senast juni 2022. Det är alltså det sista fullmäktige vi har inför valet, kan man säga.

Men samtidigt öppnar jag självklart upp för en pragmatisk diskussion med de andra gruppledarna om att välja ut ett antal motioner som vi kan debattera innan valet och att vara beredda att skriva av motioner som på grund av tidsbrist kanske inte kan debatteras. Men att behålla alla motioner, som man nu har föreslagit, och säga att de som senast kommer att debatteras 2023, när kanske motionsförfattarna inte ens är här längre, tycker jag är beklagligt.

Anförande nr 98
J e n s S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Först av allt vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till beslut. Sedan blir jag lite konfunderad när jag hör Irene prata om demokrati och vikten av att vi som opposition får uttrycka oss. Det är ju lagen som reglerar det. Det kändes som att hela det inlägget handlade om att vi ska känna tacksamhet från oppositionens sida över att majoriteten tillåter oss att få debattera de frågor som vi vill och enligt kommunallagen har rätt att ta upp.

Låt mig bara erinra lite grand om hur en del av utvecklingen har sett. Om man går tillbaka ett antal år i tiden kan man se att vi hade fler sammanträden. Det var två sammanträden mer per år. Det var inga tidsbegränsade möten på den tiden. Det kan vi nog allihop tycka är ganska skönt att vi har ändrat på, för de kunde hålla på väldigt sent på nätterna, men jag konstaterar att den ändringen har skett. Vi har också kunnat se en ganska starkt minskad talartid. Förr var det i princip fritt att tala hur länge man ville. I dag har vi en reglerad tid för motionsbehandlingen, och senast nu bara för något år sedan så drog vi ned med ytterligare två minuter.

Nu görs försök att klumpbehandla motioner i samband med årsredovisningar, vilket inte stämmer riktigt bra överens med kommunallagen. Men det blir ingenting av med det. Man vägrar tillmötesgå våra krav på extramöten, något som vi krävt länge. Vi kräver det inte bara för att hantera motioner i ett krisläge. Vi har krävt det därför att vi tycker att blir en bättre demokratisk ordning att kunna diskutera frågor så ingående som det krävs. De är viktiga samtalsämnen.

Det finns ju ändå någonstans resurser i systemet att hantera detta. Det måste finnas. Vi har hört om pandemin och att det har varit skälet. Det tyckte vi också var ett giltigt skäl under den akuta fasen att faktiskt ha en begränsning på både interpellationer och motioner. Men det akuta stadiet är ju förbi.

Vi kan titta på exempelvis den motion som jag själv tillsammans med några fler har skrivit och som ska behandlas i eftermiddag. Det tog ungefär 3,5 månader att hantera den i nämnden. Sedan har den legat och mognat till i nio månader. Från nämndhantering till i dag har det gått nio månader. Hur mycket är det som har tillkommit i motionssvaret av vikt och värde? Inte speciellt mycket. Det är i princip samma text som sammanför material från trafiknämnden och från tillväxt- och regionplanenämnden. Krävs det verkligen nio månader för detta?

Nu tillför man ytterligare moment, som valår. Säg som det är i stället: Ni har ingen större lust att behandla de konkreta förslag som vi från oppositionen lägger. Majoriteten har ingen lust att debattera på ett ärligt och öppet sätt och ta de här fajterna i fullmäktige — den demokratiska plattform som vi faktiskt har lagreglering kring. Jag tycker att det är lite oförskämt hur man hanterar de demokratiskt valda organen i den här regionen.

Anförande nr 99
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Här staplar Jens Sjöström en osedvanlig mängd olika påståenden ovanpå varandra som jag tycker är ovärdiga fullmäktige. Vi är alla valda till fullmäktige. Vi står alla upp för demokratin och för att alla i fullmäktige ska få höras och synas. Att påstå att vi i den styrande koalitionen skulle ha en annan åsikt tycker jag är oförskämt.

Att det skulle vara olagligt att sambehandla motioner med andra ärenden är heller inte sant. Det spelar ingen roll hur många gånger olika socialdemokrater upprepar det i talarstolen, det blir inte mer sant för det. Det finns till och med ett skriftligt rättsligt utlåtande i den frågan, inte bara från våra regionjurister utan från SKR:s chefsjurist.

Det är viktigt att vi nu inte avskriver några motioner för att ettårsgränsen har passerat. Nu får våra tjänstemän i god ordning utarbeta tjänsteutlåtanden och nämnder får yttra sig över olika motioner. Då kommer de tillbaka i den ordning som är tänkt. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 100
J e n s S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Irene, jag staplar inte – jag drog en slutsats. Låt mig då i stället fråga dig: Vad är det som är så unikt i de motioner som vi behandlar att det tar nio månader att lägga till några få meningar när resten av svaren redan finns framarbetade? Vad är det som tar nio månader? Svara gärna på det, tack.

§ 198 Ägaranvisning för Almi Företagspartner Stockholm Sörmland AB Förslag 2021:66 RS 2021-0607

Anförande nr 101
Regionrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Ägaranvisningar och beslut om dem bereds ju av finansroteln och finansregionrådet. Men eftersom Almi är en så viktig verksamhet i det regionala tillväxtarbetet är det jag som föredrar finansregionrådets beredning här i dag. Förslaget innehåller egentligen enbart formaliaändringar, men med tanke på de ganska omfattande förslag som Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet lägger i det här ärendet vill jag ändå ta tillfället i akt att säga några ord om varför Region Stockholm tycker att det här är en så viktig verksamhet och varför vi ska godta och godkänna det förslag som ligger på bordet.

Kärt barn har många namn. Jag har brukat kalla Almi för det regionala tillväxtarbetets väpnade arm, men man kan också kalla Almi Stockholm Sörmland för en drömförverkligare, en jobbskapare, en välfärdssmörjare och en covidräddare. Stockholmsregionen är mest innovativ i Europa. Vår främsta förnybara tillgång är våra innovativa invånare. Många av våra invånare har idéer och vill driva företag. Almi Stockholm Sörmland kompletterar de privata finansieringssystemen och bidrar till att sänka trösklar och accelerera utvecklingen för duktiga entreprenörer och sunda företagsidéer.

Historiskt har Almi bidragit till många av Stockholmsregionen och Sveriges företagssuccéer. Bara under 2021 har 5 390 företag fått hjälp med behovsanalyser. 1 483 företag eller potentiella företagare har tagit del av affärsutvecklingsinsatser. 900 lån har beviljats. Sammanlagt satsar Region Stockholm 28,4 miljoner kronor för att få den här fantastiska utvecklingen som kanske handlar om tusentals jobb på några års sikt. Och vi har satsat extra mycket pengar nu för att vi har en covidpandemi som har påverkat näringslivet mycket. Därför är det också historiskt stora insatser från Region Stockholms sida, och vi prioriterar Almi.

Vänsterpartiet har till dagens möte och till det här ärendet lagt ett förslag som bygger på att de inte tycker om ekonomisk tillväxt och tror att det per definition går emot miljön.
Jag tror tvärtom att Almi bidrar till ett grönare företagande både direkt och indirekt — direkt därför att miljöhänsyn och hållbarhet är inarbetade som viktiga i Almis ägaranvisningar och i de verktyg som de har att tillgå; indirekt därför att många av de framväxande företagen i Stockholmsregionen verkar inom tjänstesektorn eller på olika sätt bidrar till mer cirkulär ekonomi eller till konsumtion som har mindre klimat- och miljöavtryck. Och det ger förstås också jobb och skatteintäkter.

Sverigedemokraterna vill att vi på företagsstämman ska yrka på omarbetning av ägardirektiven så att den särskilda uppmärksamhet som riktas på att nå kvinnor och personer med utländsk bakgrund ska tas bort. Men det är ju så att när det gäller tillgång till de nätverk och de lånemöjligheter som är viktiga för att snabbt kunna få ett företag att växa och kanske till och med kunna starta ett företag är utgångspunkten ofta sämre i underrepresenterade grupper.

Vi i Centerpartiet och i den blågröna koalitionen tycker att det är viktigt att ta till vara entreprenörskap och tillväxtkraft i alla grupper. Att det kan bidra till minskade inkomstskillnader, fler förebilder när det gäller att starta företag i grupper som har en lägre andel företagande i dag ser vi som en bonus.

Jag ska slutligen säga att det alltså inte görs några avsteg på företagsidéernas kvalitet eller affärsmässighet när det gäller tilldelningen av lån eller andra insatser. Jag tycker att vi ska vara väldigt stolta och starka och raka när det gäller att bevilja detta. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 102
Robert Johansson (S): Fru ordförande, kära fullmäktigeledamöter och eventuella åhörare! Väl talat, Gustav! Vi socialdemokrater yrkar också bifall till förslaget. Almi är en verksamhet som vi ska vara stolta över. Almi står upp för företagsutveckling både ekonomiskt och organisatoriskt, liksom för affärsutveckling och lån när marknaden inte klarar av att leverera det.

Vi vill också från Socialdemokraterna säga att vi är väldigt glada över att det till ärendet nu har bifogat en kommentar till ägaranvisningen. Det har under ett par år funnits en diskussion i regionstyrelsen och i tillväxt- och regionplanenämnden om begreppet bolag i ägaranvisningen, och vi socialdemokrater har känt en oro för att det begreppet riskerar att trycka bort andra former av företag såsom stiftelsedrivna företag eller företag som drivs i föreningsform. Nu förtydligas vad som menas med begreppet. Det tycker vi är jättebra.

Anförande nr 103
Gabriel Kroon (SD): Almi är en väldigt viktig organisation för att främja nyföretagande, för att främja entreprenörskap och för att ge människor som bor i vår region möjligheten att förverkliga sina drömmar, bli självständiga och bidra på riktigt.

Låt mig ge ett exempel på vad som skulle kunna ske om de mål som nu ligger till grund för bolagets verksamhet och bidragstilldelning för nästa år går igenom. Mitt exempelscenario är hårdraget, men det är i praktiken vad målen säger. Tänk er att vi har två personer: en svensk, en man med svensk bakgrund, som heter Hans och en kvinna med utländsk bakgrund som heter Fatima. Båda två har en idé – de drömmer om att starta ett kafé. De kontaktar Almi, för de har hört att möjlighet finns att få rådgivning. Det finns möjlighet att få bidrag och kanske lån för att starta upp verksamheten.

Men Almi har också en egen prioritering. Almi har mål att förhålla sig till. De har tydliga direktiv från ledningen om vad och vilka de ska prioritera. Och det innebär att de kanske inte alls hjälper Hans, som är en svensk man, men de har uppenbara mål att fokusera på fler personer med utländsk bakgrund och på en högre andel kvinnor. Fokuserar man på en grupp innebär det att man nedprioriterar en annan grupp. Det är det som orden ”prioritera” och ”fokusera” i praktiken innebär.

Från majoritetens sida sägs här att man inte nedprioriterar män och personer med svensk bakgrund. Men det är helt fel. Jag tycker ni ska jag säga som det är. Gustav rörde vid ungefär den förklaringen lite grann. Vi nedprioriterar män med svensk bakgrund.

Då blir nästa fråga: Varför gör vi det? Varför är vi inte alla människor i vår region samma förutsättningar och samma möjligheter? Varför ska var du kommer ifrån och vilket kön du har avgöra vilken hjälp du får av vårt samhälle? Det tycker jag är fel. Det tycker Sverigedemokraterna är fel, och jag tror att det finns en stor andel nya och kommande entreprenörer som också kraftigt ifrågasätter den regionala prioriteringen. Därför har vi sverigedemokrater ett eget förslag till beslut där man tar bort de här orättvisa och djupt olyckliga formuleringarna från Almis verksamhetsplan så att vi kan ha ett rättvist företagande där din idé, din drivkraft och din vilja är det som avgör – inte vilket kön eller vilken bakgrund du har.

Anförande nr 104
Regionrådet H e m m i n g (C): Det handlar om historiska strukturer som gör att kvinnor är mindre frekventa i företagande än män. På grund av sin bakgrund – kanske hudfärg, kanske språk – har personer olika förutsättningar. Man har olika tillgång till nätverk och förkunskaper och därmed olika möjligheter. Jag tror att man gör ett stort misstag om man ignorerar detta faktum. Om man har inställningen att vi inte på marginalen kan prioritera grupper som är underrepresenterade kommer vi inte närmare jämställdhet mellan könen och jämlikhet i livschanser för människor med olika ursprung och med olika bakgrund. Det här är i själva verket ett sätt att skapa mer rättvisa villkor, inte att missgynna svenska män eller andra.

Anförande nr 105
G a b r i e l K r o o n (SD): Det är ju uppenbart att du nedprioriterar en annan grupp i samhället, Gustav. Du nedprioriterar personer med svensk bakgrund.

I Sverige har vi samma förutsättningar när det gäller skola och vård. Visst borde vi ha samma förutsättningar när det gäller företagande och entreprenörskap också? Att det ska vara din hudfärg eller ditt kön som ska avgöra vilken hjälp du får av samhället är en människosyn som jag tar starkt avstånd ifrån. Jag står upp för rättvisa, och jag vet att Almi om de får ett brett uppdrag kommer att hjälpa dig oavsett kön, hudfärg eller bakgrund med ett kontaktnät och ett nätverk. Det är detta som är Almis roll, och det är det vi ska framhäva hos Almi.

Anförande nr 106
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag tycker inte att det är förvånande att Gabriel Kroon tar starkt avstånd från en sådan syn. Men nu är det så här: Det är inte en mänsklig rättighet att få brygglån eller företagsrådgivning från Almi. Det är en insats som vi gör med skattebetalarnas pengar för att vi tillsammans ska dra nytta av detta. Det är också väldigt tydligt att man inte gör avsteg från de krav på kvalitet och god affärsmässighet som ställs på de här företagen.

Precis om ni brukar göra i Sverigedemokraterna försöker Gabriel Kroon måla upp en fiktiv orättvisa för att ställa grupp mot grupp. Konsekvensen av det är att ojämlikheter ligger kvar och att det som ni säger er vilja bidra till, att hålla ihop samhället, de facto omintetgörs eller förhindras.

Anförande nr 107
G a b r i e l K r o o n (SD): Tänk om mina båda fiktiva personer Hans och Fatima hade jobb sedan tidigare, att de båda betalade in skatt till den gemensamma regionkassan och att en del av de pengarna skulle användas för Almis verksamhet. Det skulle i praktiken innebära att Fatima skulle få bättre hjälp med de mål som Almi i dag har. Man prioriterar hennes utländska bakgrund och hennes kön. Då får hon en bättre hjälp än Hans.

Du säger att Almi inte kommer att se olika på de här personerna. Det ställer jag mig starkt tveksam till. Det finns ett verksamhetsmål, och hela syftet med verksamheten är att förhålla sig till den målbilden. Att då inte främja personer med utländsk bakgrund eller att inte främja personer på grund av kön hade ju varit direkt fel. Det hade ju varit tydligt i strid med deras vision. Det vi i Sverigedemokraterna vill se är en rättvis fördelning som baserar sig på de sökandes idéer, erfarenhet och framtidsvision – inte på några konstiga strukturella variabler som det inte finns några riktiga vetenskapliga belägg för.

Anförande nr 108
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Om vi ska fortsätta tala om de här hypotetiska personerna kan vi utifrån tillgänglig statistik enkelt konstatera att om Hans i stället går till vilken som helst av de kommersiella bankerna för att be att få låna pengar till ett startkapital är det förkrossande mycket sannolikare att han kommer att få det än att Fatima kommer att få det.

Han kommer också med enormt mycket större sannolikhet att ha tillgång till ett fast kapital, kanske en bostad eller liknande, som kan användas som startkapital. Det finns också starka samhälleliga motiv för att prioritera Fatima just eftersom hon med mycket större sannolikhet kommer att ha större tillgång till en egen stabil försörjning som egenföretagare. Det gör mycket större skillnad för henne än för Hans. Det finns alltså samhälleliga skäl att göra den här prioriteringen, naturligtvis baserat på idén att det ska vara samma kvalitet.

Anförande nr 109
G a b r i e l K r o o n (SD): Till att börja med måste vi förstå i vilket skede Almi kommer in, Tomas, och jag tror att både du och jag har en bra insikt om det även om du försöker snedvrida den synen lite grann. Almi kommer ju in när du inte kan få lån av de vanliga bankerna. Då måste du få innovativa lån och hjälp från Almi. Slutsatsen är alltså att ingen kommer att ges möjligheten att få lån av en sådan bank.

Återigen tycker jag att det är fel – detta visar någonstans skiljelinjen mellan den vänsterliberala synen och Sverigedemokraternas syn – att det är var du kommer ifrån och vilket kön du har som ska avgöra vilken hjälp du får av samhället. Om du kommer från Sverige och är man ska du inte få den hjälpen. Jag tycker att det är en beklaglig syn, och jag tycker att den synen inte är berättigad här i fullmäktige. Den riktar sig framför allt mot våra medborgare, mot dem som röstar på oss. Det är i praktiken män och personer med svensk bakgrund som nedprioriteras.

Anförande nr 110
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Vi kan ju fortsätta. Det kommer utöver detta att vara betydligt större sannolikhet för att Hans också har tillgång till en annan form av nätverk där möjligheter till startkapital kommer att uppstå. Min poäng här är liknande Gustavs. Det finns strukturella faktorer i bakgrunden som Almi i det här sammanhanget på marginalen försöker hjälpa till att justera så att vi ska uppnå en större samhällelig effekt på totalen. Utgångspunkten är ändå alltid att idéerna ska ha samma kvalitet. Det tycker jag är positivt.

Dessutom tycker jag att det är väldigt avslöjande i Gabriel Kroons språkbruk att han pratade om Hans som svensk, även om han snabbt korrigerade sig, med den uppenbara uppfattningen att Fatima är något annat.

Anförande nr 111
G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vågar nog säga att det finns ganska få Hans som kommer från länder utanför Sverige, i synnerhet från länder utanför Europa. Det finns säkert ganska många fler Fatima med utomeuropeisk bakgrund, och det är nog inte någonting som jag har hittat på utan så ser världen ut, tyvärr, oavsett om jag säger det eller inte.

Vi kan absolut diskutera strukturella faktorer, men då måste vi diskutera kulturella strukturella faktorer. Varför är det så att utlandsfödda kvinnor har en lägre sysselsättningsgrad och mindre företagande? Jo, det är på grund av nedvärderande och förlegade kulturella normer i vår omvärld som ofta är kopplade till religion. Det handlar om synen på kvinnors jämställdhet i stora religioner som exempelvis islam. Återigen: Detta är ingenting som jag står här och diktar upp, utan det är verkligheten. Ska vi komma åt de strukturella orättvisorna måste vi angripa detta på alla plan och inte genom Almi.

Anförande nr 112
L i n a E l - Y a f i (V): Ordförande! Vänsterpartiet är inte emot jobbskapande åtgärder, men vi är bekymrade över att ekonomisk tillväxt har en överordnad ställning i styrdokumenten, och vi anser att den ekologiska hållbarheten är själva fundamentet för samhället och välfärden och att detta borde prioriteras mer. Vi tycker att uppdraget för ett offentligt ägt bolag som Almi borde vara att minska näringslivets negativa effekter på klimat och miljö. Därför är vårt förslag till beslut att återremittera ärendet, så att detta också avspeglas i ägaranvisningen och målstrukturen.

Anförande nr 113
L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Jag ville bara gå upp snabbt och påpeka det jag hörde i debatten att man talar om att ställa grupper mot varandra. Men det är ju det man gör när man prioriterar en grupp över en annan. Det är att ställa grupper mot varandra och det är ett faktum i nästan alla politiska beslut.

Men det är lite knasigt att säga att just det parti som inte vill prioritera en grupp över en annan är ett parti som målar upp en konflikt. Det andra jag vill påpeka är naiviteten att man från politikens håll skulle kunna angripa de abstrakta strukturella problem som finns i samhället. Det finns inget belägg för att det någonsin har funkat och definitivt inte i det här formatet.

Anförande nr 114
Regionrådet H e m m i n g (C): Om det hade varit så att Almi bestämde över vilka invånare i landet och i länet som skulle få tillgång till dricksvatten i sina lägenheter hade det här varit en rättighetsfråga. Men det här handlar alltså om att hitta företagare och ge dem förutsättningar med rådgivning och brygglån. Det handlar om en minoritet av alla företagare som startar nya företag. Och då finns det alltså goda skäl att ha ett kompensatoriskt tänk på marginalen som innebär att man faktiskt ser att underrepresenterade grupper har ett särskilt stort behov av detta.

Som exempel kan nämnas att bara 26 procent av företagen i Sverige drivs av kvinnor medan det är 33 procent i EU. Slutsatsen är att vi faktiskt ligger i den nedre delen i Europa när det gäller kvinnligt företagande. Tycker inte du, Leonid, att det är ett dåligt nyttjande av den entreprenöriella reserven?

Anförande nr 115
L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Nej, det jag tycker är märkligt är att uttalat liberala partier anammar identitetspolitisk intersektionell ideologi och börjar applicera samma kvoteringstänk som man ser hos vänstern i det här sammanhanget. Jag har inte sagt att det här är en rättighetsfråga, men det är en uttalad politisk inställning, och det är i grund och botten samma problematiska tänk som man ser hos vänstern.

Anförande nr 116
Regionrådet H e m m i n g (C): Det är en liberal välfärdsprincip att utjämna livschanser. I det här fallet handlar det alltså om en åtgärd som bara kan komma en liten minoritet till del.
Men ett sätt att åstadkomma detta är att också skapa förutsättningar för förebilder att växa fram, och det här är ett mycket bra sätt att göra detta på. Det handlar om att se till att företagare som kanske av strukturella skäl har sämre tillgång till nätverk och möjligheter till finansiering från det privata finansieringssystemet får en chans att komma ut på samma nivå som de företagare som har bättre villkor. Jag tycker att det är mycket väl motiverat ur ett liberalt perspektiv.

Anförande nr 117
L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Tack så mycket! Jag tycker att det sammanfattar det hela ganska väl och enkelt. De vänsterliberala vill skapa förutsättningar genom identitetspolitik, och vi från Sverigedemokraterna applicerar likabehandlingsprincipen. Det verkar inte vara svårare än så.

Anförande nr 118
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Fru ordförande, kära fullmäktigeledamöter och eventuella åhörare! Jag har en väldigt rak och enkel fråga till Leonid: Tycker du att kvinnor är sämre företagare än män?

Anförande nr 119
L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Det korta svaret är nej. Kvinnor är inte sämre företagare, och därför behöver de heller inte någon särbehandling från regionen.

Anförande nr 120
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Tack för svaret! Vad härligt med en sådan rak ärlighet! Då har jag en fortsättningsfråga: Varför är då andelen kvinnor som driver företag inte 50 procent?

Anförande nr 121
L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Detta är absolut inget som det går att redogöra för i ett anförande på en minut. Men det finns många anledningar, och det är för det mesta sådant som inte går att påverka från Region Stockholms fullmäktigesal.

Anförande nr 122
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Notera, kära församling, att Leonid inte kunde svara på frågan och skyller på tid. Jag kan svara på frågan: Det finns strukturer; de heter klass och kön, och de påverkar extremt mycket vad vi gör. Om Sverigedemokraterna och Leonid Yurkovskiy blundar för det, då får det stå för dem. Tack för debatten!

Anförande nr 123
B e n g t L a r s s o n (V): Det är tråkigt att vi behöver ha den här debatten i fullmäktige, men det finns en sak som är glädjande med den och det är att fullmäktige till 90 procent har en gemensam uppfattning om hur vi ska hantera Almi och att vi gemensamt i den här debatten har tagit avstånd från Sverigedemokraternas politik. Det är glädjande.

§ 199 Delårsrapport 2021 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling Förslag 2021:67 RS 2021-0752

Anförande nr 124
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! När jag såg att det var ytterligare en talare anmäld i detta ärende kände jag att det var kanske bäst att jag formellt också begärde ordet och yrkade bifall till regionstyrelsens förslag till beslut, som handlar om att lägga delårsrapporten till handlingarna. Det här är ett viktigt kommunalförbund som arbetar oerhört målmedvetet för att komma i kapp de uppkomna underskotten sedan tidigare år. I år ser det bättre ut, men vi tror inte att man fullt ut kommer att springa ikapp den tidigare ryggsäcken, så att säga. Men här och nu så handlar det om att vi ska lägga delårsrapporten till handlingarna.

Anförande nr 125
B r i t t - M a r i e C a n h a s i (SD): Vi välkomnar årsredovisningen, men vi har ju ett SU där, där vi påpekar delar under delårsrapporten för kommunalförbundet Skandionkliniken. Antalet svenska patienter som startat sina behandlingar har, bortsett från en avvikelse 2019, ökat över tiden sedan Skandionkliniken startade sin verksamhet.

När kliniken startade var det den enda kliniken i Skandinavien som kunde erbjuda just protonstrålning som behandling mot cancer. Därefter har en klinik i Danmark startat 2019, och två kliniker står beredda att starta i Norge 2024. I dagsläget har alltså Skandionkliniken inga patienter från Danmark, och man kan nästan anta att när de har startat upp i Norge kommer det inga patienter därifrån heller. Men för att öka patientvolymen och få en bättre ekonomi i verksamheten ser Sverigedemokraterna positivt på att kommunalförbundet marknadsför sig internationellt för att erbjuda cancerpatienter protonstrålning vid Skandionkliniken.

Forskningen kring protonbehandlingens effekter var en av anledningarna till att kommunalförbundet bildades och Skandionkliniken uppfördes. Delårsrapporten lyfter fram bristen på senior akademisk kompetens inom svensk strålbehandling som en bekymmersam del i den låga andelen svenska patienter som inkluderas i en vetenskaplig studie. Detta har dock inte regionledningskontoret lyft fram i sina kommentarer i sitt tjänsteutlåtande.

Det är allvarligt att det råder en stor brist just på kompetens inom svensk strålterapi. Flera rapporter har visat att Sverige halkar efter i internationella jämförelser, och samtliga kliniker i Sverige har behov av att rekrytera personal på området. Omkring hälften av alla cancerpatienter genomgår en strålbehandling. Strålbehandlingen har utvecklats snabbt med ny och mer avancerad teknik. För att få akademiker lockas av att specialisera sig inom strålbehandling, och det måste därför göras mer attraktivt.

För att vända en negativ utveckling ser Sverigedemokraterna möjligheter att rekrytera kompetens i strålterapi utomlands, internationellt. En förstärkning av den akademiska kompetensen bidrar till att stimulera forskning och därigenom till att vända utvecklingen där fler akademiker vill specialisera sig och forska inom strålterapi. Just den metoden använde man i Danmark när man vände utvecklingen där, så vi kanske kan snegla lite på dem.

§ 201 Slutrapportering av den oberoende utvärderingen av Region Stockholms hantering av det nya coronavirusets effekter
Förslag 2021:69 RS 2020-0384

Anförande nr 126
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Den här slutrapporteringen är oerhört välkommen. Vi har ju valt som region att ända sedan i maj 2020 genomföra utvärderingar av vårt arbete med pandemin. Vi ska vara en lärande organisation, ta vara på kunskaper och se vad har vi gjort bra och vad kan vi göra bättre så att vi kan möta kommande kriser ännu starkare. Detta tror jag är viktigt.

KPMG:s rapporter är två till antalet, och det här är slutrapporten. De har ju visat att Region Stockholm har klarat pandemin oerhört väl. Under 2020 klarade vi av att ställa om hela hälso- och sjukvården oerhört snabbt. Vi fyrdubblade IVA-kapaciteten. Vi kunde till och med möta alla vårdplatser vi behövde, med över 1 100 patienter med covid-19 i mitten av april 2020. Vi behövde inte använda vår egen försäkringslösning, Ålvsjö fältsjukhus.

Vi kunde ordna skyddsutrustning, inte bara för oss själva utan för hela Sverige, för alla regioners behov. Vi kunde hjälpa till och dra igång testningen som behövdes för hela Sveriges del, och inte minst i Stockholm, för att kunna möta pandemin på ett effektivt sätt. Det är oerhört viktigt att vi har kunnat göra detta och att också KPMG:s rapport tydligt visar att vi har klarat pandemin och att vi har nått de nationella målen när det gäller vaccinationer, vilket är huvudfokus i slutrapporten.

Det finns också ett antal saker som KPMG pekar på att vi måste göra bättre. Det handlar om att ha uppdaterade pandemiplaner, krisledningsplaner och att vi också övar mer. Här har regionledningen redan tillsatt en förändringsledning som arbetar med att omhänderta alla KPMG:s inkomna synpunkter och ute i verksamheterna omsätta detta så att vi steg för steg vässar vår egen förmåga.

Detta är förändringsarbete och verksamhetsutveckling när de är som bäst. Jag ber alla att särskilt notera att allt fokus i vår egen oberoende granskning ligger på vårt eget arbete. Det pekas inte finger åt några andra håll, även om det hade kunnat göras. Vi ska komma ihåg att det inte är lätt att bedriva pandemiarbete när vi har en folkhälsomyndighet som är som prästens lilla kråka som åker mellan de olika dikena med olika besked. Det har varit tufft, men vi har klarat det också, tack vare oerhört skickliga medarbetare i Region Stockholm. Stort tack till dem! Härmed yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 127
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Vi ska ju nu behandla den oberoende rapport som har tagits fram för att utvärdera Region Stockholms pandemihantering. Det första jag vill göra – och detta har sagts tidigare – vill jag rikta ett stort tack till vårdpersonalen, som har varit fronten i den pandemi som vi har haft att hantera. Vårdpersonalen har, ibland med sin egen hälsa som insats, ställt om sjukvården och varit där för alla dem som har drabbats. För detta så ska de ha vårt eviga tack.

Men med detta vill jag också understryka att den kritik som eventuellt framförs mot hur regionledningen har hanterat pandemin på intet sätt är en kritik mot vårdpersonalen. Det är beklagligt att vissa företrädare ibland väljer att använda vårdpersonalen som sköld i sammanhang där deras egen insats kritiseras. Jag skulle vilja ta i akt att be ledamöter här att avstå från att hemfalla åt den sortens retorik. Det handlar om politiskt ansvar och ingenting annat.

Herr ordförande! Region Stockholm är Sveriges rikaste region, men enligt den oberoende rapport som vi ska diskutera har region Stockholms beredskap, ledning och styrning brustit avsevärt under den här krisen. Region Stockholm gick in i pandemin med landets lägsta andel IVA-platser per capita, och en just-in-time-kultur präglade organisationen snarare än uthållighet och långsiktighet. Pandemihanteringen har präglats av stora problem, både vad gäller testningen och vaccinationen, där Region Stockholm presterat sämst i landet flera gånger om i båda fallen.

Socialdemokraterna föreslog redan sommaren 2020 en generalplan för såväl testningen som vaccinationen, vilket vi inte fick gehör för, och tanken var att slå fast en detaljerad och förutsägbar planering för att stärka styrförmågan och därmed kapaciteten.

Den oberoende rapport som vi nu ska diskutera slår just fast att regionledningen saknade planering, styrning och långsiktighet i det arbete som genomfördes under pandemin. Jag vill bara lyfta fram några av de saker som lyfts fram i rapporten.

Bland annat sägs att hanteringen har varit rörig och att det har saknats risk och scenarioplanering. Man säger att det har saknats tydliga strukturer för just styrning, planering, målbilder, uppdragsskrivning och mandat. Det har saknats ett strukturerat ledningsarbete. Regionen har inte genomfört konsekvensanalyser om hur vaccinationsprogrammet skulle påverka vårdcentralerna.

Man framhåller att appen Alltid öppet hade behövts rustas mer proaktivt. Man säger att kommunikationen om hur man skulle boka har varit otydligt trots stort informationsbehov och att beslut har tagits alldeles för nära på nära inpå vaccinationen, det vill säga att en just-in-time-kultur har präglat organisationen, vilket även nu märks i samband med vaccinationsinsatserna vad gäller den tredje dosen. Rapporten slår också fast att det har saknats strukturerade former för att samla in feedback efter vaccination.

Det är allvarlig kritik som framförs. Den behöver hanteras med största respekt, men också följas upp noggrant. Konsekvensen av den bristfälliga planeringen, styrningen och ledarskapet är ytterst den att patientsäkerheten potentiellt kan ha hotats.

Jag vill därmed ställa en fråga till finansregionrådet Irene Svenonius: Vilket ansvar tänker du ta för den svidande kritik som denna men också tidigare oberoende rapporter, inte minst från regionens egna revisorer, riktat mot ledningen och styrningen i Region Stockholm vad det gäller just pandemin, det vill säga just det som ytterst är ditt ansvar?

Anförande nr 128
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Det vi ska tala om i dag är den oberoende granskning som Region Stockholm, den politiska majoriteten i Region Stockholm, valde att göra under pågående pandemi och även efter.

Vänsterpartiet tyckte att det var bra att få en extern utvärdering av regionens hantering av covid-19-pandemin. Det vi däremot haft synpunkter på var uppdraget, det vill säga att inga ingångsvärden skulle tas med i utvärderingen. Ni minns kanske det var 2020 och även i slutet av 2019. Det låg varsel på akutsjukhusen, det var stabsläge på Södersjukhuset under trettondehelgen, ambulanser måste omdirigeras. Väldigt många som arbetade på akutmottagningarna sade att det inte var någon hållbar arbetsmiljö där. Det var stor oro bland vårdanställda på grund av varsel, och det startades också ett sjukvårdsuppror. Det var ingångsvärdena.

Flera läkemedel var också restnoterade, och vi visste redan att våra beredskapsplaner inte var uppdaterade, att vi inte visste riktigt vad som skulle ske i händelse av en kris, vem som skulle ta kommandot. Det här var vi medvetna om i regionen.

Vi i Vänsterpartiet tycker att när man ska göra en seriös oberoende utvärdering så ska man självfallet ta med ingångsvärdena och se hur läget är i regionen när man går in i pandemin. Sedan syns detta så klart i slutrapporten, ingångsvärdena också. Det syns ju. Det som däremot inte syntes var att KPMG i sin första rapport sade ungefär att regionen har gjort allt bra, fortsätt så.

Tack och lov har vi nu den här slutrapporten från KPMG där det riktas allvarlig kritik mot regionens hantering av covid-19. Det är en omfattande rapport, det görs fler nedslag på många punkter.

Jag är väldigt glad över att Irene inledde med att säga att lärdomarna från den här rapporten kommer att tas till vara, kommer att inarbetas och så vidare. Vänsterpartiet har ju ändå framhållit problem med regionens styrning som har koppling till slutrapporten under alla de senaste åren.

Det handlar till exempel om skyddsmateriel. Det rådde brist på materiel. Vi har en just-in-time-princip, vi har inga egna lager och vi har ingen struktur för att veta hur det ser ut när materiel inte finns. Till exempel var det så under pandemin att privata aktörer, utförare, kunde fortsätta till exempel tandvård, med skyddsutrustning utan att behöva hjälpa regionen med det. Det tycker inte vi fungerar.

Det var också problem med läkemedel. Det var flera läkemedel som restnoterades på grund av att regionen inte hade den struktur som behövdes för att veta var läkemedel finns och hur regionen kan få tillgång till dem.

När det gäller testning så var det samma sak i det fallet. Vi menar att regionens hela struktur av testning, där mycket läggs ut på olika aktörer att sköta, är grunden till att testningen fungerade så dåligt. Det fanns inget snabbspår för anställda inom hälso- och sjukvården, det var oklart hur testningen skulle börja och fortsätta, och det var stora brister.

Sedan kom vaccineringen. Det var samma sak där. Regionens struktur med en väldigt fragmentiserad hälso- och sjukvård, med många olika aktörer har gjort det svårt – även om det finns en tillsatt vaccinsamordnare – att hålla ordning och reda i vaccineringen. Vi menar att det är regionens styrmodell som gör att både testning och vaccinering är oerhört svårt att få till stånd.

Sedan var det en del andra konkreta saker som vi påpekade under arbetets gång. Vi sade till exempel att vi måste se till att sjukresorna fungerade och att det måste finnas en telefonbokning för dem som inte har mobilt bank-ID. Vi har sagt återkommande att personalen måste testas. Det måste fungera. Nu är vi i färd med att genomföra vaccindos tre, och vi ser åter en gång att vaccinationsstrukturerna saknas. Det går inte att vara så flexibel som det behövs med det splittrade och upphandlade system som vi har.

Vi hoppas så klart att de här lärdomarna, som också framgår av rapporten, kommer att ändra någonting i skötseln av regionen, men vi misstänker att ni ändå inte kommer att förändra något när det gäller själva styrsystemen och ta till er den här kritiken.

Vi ger inte upp! Däremot lägger vi ett SU som visar hur vi skulle vilja se att lärdomarna tas till vara.

Anförande nr 129
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Vi kan ju konstatera att vår region har klarat pandemin oerhört väl tack vare skickliga medarbetare, en väldigt god struktur, och trots att Sverige som land har valt att möta pandemin som om vi vore 21 länder, inte ett land, och trots att vi i många fall får besked väldigt sent.

Jag begärde ordet när jag hörde Anna Sehlin säga att vår region saknar lager för skydds-utrustning utan lever efter en just-in-time-princip. Det har vi aldrig haft. Var har haft ett centralt lager i den här regionen hela tiden, till och med i egen regi. Det borde Anna Sehlin om någon glädjas över. Jag vill också framhålla att Coronakommissionen har framhållit Region Stockholms hantering av hela skyddsmaterielfrågan som föredömlig och som något som staten borde ha tagit efter.

Anförande nr 130
Regionrådet S e h l i n (V): Tack, Irene! Jag tyckte att du inledde ditt anförande så bra genom att säga att man inte ska skjuta bollen någon annanstans utan att vi ska ta på oss vårt ansvar i den här regionen.

Det var väldigt stora problem med leveranserna. Det var väldigt stora problem med skydds-utrustningen. Det var väldigt stora problem med läkemedel under pandemin.

Jag är glad att vi nu har fattat beslut om att ha tre månaders lagerhållning, det är jättebra, men under pandemin var det många i vården som inte hade skyddsutrustning, och det var brist på läkemedel. Det är ju den kritiken som vi talar om i dag.

Jag är så klart glad över att ni har tagit lärdom av det som hände under pandemin för att sedan ha en mer robust organisation i dag.

Anförande nr 131
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Före pandemin hade vi skyddslager men vi hade otillräckliga skyddslager. De var bara för en månads förbrukning. Det har vi rättat till oerhört skyndsamt.

Regionens hela hantering av skyddsutrustning för våra anställda och för Sveriges alla regioner har varit ett föredöme, enligt Coronakommissionen.

Det är klart att det blev problem med skyddsutrustningen. Andra länder stängde sina gränser. Sverige hade otillräcklig produktion. Jag har fått ta skit, bland annat från personer i den här fullmäktigesalen, för att vi började köpa inom Sverige samtidigt som det var oerhört viktigt. Detta visar, tycker jag, att vi framöver måste ha produktion i Sverige och vi måste ha försörjningskedjor som håller också i kris.

Anförande nr 132
Regionrådet S e h l i n (V): Vi kanske egentligen inte ska diskutera så mycket vad Corona-kommissionen kom fram till, men Coronakommissionen riktade också svidande kritik mot Region Stockholms sårbarhet i många fall. KPMG:s slutrapport innehåller också svidande kritik mot regionen för att vi inte klarade det som regioner ska klara, både under normala förhållanden men också under en pandemi.

Testning, vaccinering och skyddsmateriel var kritiska faktorer under pandemin. Jag är som sagt väldigt glad över att vi till exempel har tagit till oss att vi måste ha bättre lagerhållning, men det är fortfarande problem när det gäller till exempel vaccination, och vi säger att det i väldigt hög grad beror på regionens styrmodell.

Anförande nr 133
G a b r i e l K r o o n (SD): Herr ordförande! Vi får se om det blir lika mycket polemik av det här anförandet.

Sverigedemokraterna välkomnar KPMG:s utvärderingsrapport av covid-19-pandemin. Vi kan också konstatera att det är just en utvärderingsrapport, inte en kritisk granskning, vilket man måste ha i åtanke när man drar slutsatser av deras analys. Den kritik som riktas från KPMG kunde ha varit mycket värre om uppdraget hade varit annorlunda formulerat.

Vi kan ändå konstatera av rapporten att själva sjukvårdshanteringen av covid-19 fungerade relativt väl, men de största problemen var de initiala bristerna beträffande skyddsmateriel och strategiska sjukvårdsprodukter, och inte minst att det pressade läget ledde till väldigt starka och höjda inköpspriser, något som beror på att vi här hade otillräckliga regionala skyddslager. Detta är en uppenbar lärdom som man måste ha dragit till nästa sjukvårdskris eller pandemi.

Vi kan också konstatera att region Stockholm borde ha föregått regeringen genom att tidigare ha infört provtagning för covid-19. Sverige införde det generellt sett, i en nordisk jämförelse, väldigt sent. Det rådde stor osäkerhet mellan regioner och stat vem som hade ansvaret för att införa det. Vi ser att Region Stockholm faktiskt kunde ha tagit taktpinnen och i stället för att vänta på statens initiativ åtaga sig den här sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande insatsen. Det är beklagligt att regionen väntade på staten och statens direktiv, vilket också ledde till att masstestning kom i gång för sent, och det minskade ju individernas möjlighet att ta ansvar för sin egen och andras hälsa när de inte var medvetna om ifall de bar på smittan eller inte.

Någonting som saknas i den här rapporten är en större analys av de ekonomiska effekterna av Region Stockholms beslut när det gäller merkostnaden av inköpen av akut skyddsmateriel. Vi vet ju att många inköp gjordes i ett ganska sent skede, inte minst gäller det skyddsmateriel i form av ansiktsmasker och så vidare. Det är ju uppenbart att de kostnaderna skenade i väg väldigt kraftigt, mer än om vi hade haft sådana saker i förebyggande lager.

Någon konkret siffra anges inte i själva rapporten.

En annan del som inte nämns i rapporten är just att en stor del av den pandemiska strategiska ledningen skedde i RSSL, vilket i praktiken är en tjänstemannastab på högsta nivå. Det var ju där de beslut fattades som blev avgörande för medborgarna och för deras vardag och deras hälsa.

Det fanns väldigt begränsad politisk möjlighet under den pandemiska cykeln att överpröva eller ens utvärdera de beslut som fattades hos RSSL. Det är allvarligt, för till syvende och sist är det ju regionpolitikerna som är ytterst ansvariga för den sjukvård som bedrivs och den kvalitet som den bedrivs med och därmed även den pandemiska bekämpningen.

Själva informationen från RSSL till politiken återgavs muntligt och relativt kontinuerligt, men de beslutsunderlag som verkligen präglade RSSL:s möten var inte helt lätta att tillgå för politiken. Det är ganska allvarligt, tycker jag, när man som politiker ska förväntas ta det yttersta ansvaret.

Men självklart behövdes också en snabbfotad organisation så det kan finnas en förståelse för RSSL:s agerande, men jag tror att kommunikationsutbytet alltid måste finnas från tjänstemän till politiken som ytterst ansvarig.

Med det sagt tackar jag för ordet och yrkar bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 134
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Åter en gång tvingas vi konstatera att den här fruktansvärda pandemin fortsätter att ha världen i sitt grepp, så även vår region. Åter måste vi konstatera att smittspridningen ökar kraftigt och att fler människor behöver sjukhusvård. Människors frihet kommer åter att beskäras av restriktioner, tror jag.

Jag är enormt stolt och tacksam över att Region Stockholms medarbetare, chefer, ledare har lyckats möta de enorma vårdbehoven och organiserat en massvaccinering som räddar liv!

Låt oss dra oss till minnes vårvintern 2020. Det kom förhoppningsfulla besked från Folkhälsomyndigheten om att det var liten risk för allmän smittspridning i vårt land fastän smittspridningen redan då hade tagit ordentlig fart i andra länder. Trots den här statliga optimismen var snart smittan här och grep vida omkring sig, och i mars hade vi vårt första dödsfall i Sverige och Stockholm som följdes av tusentals fler. Vilken sorg detta är!

Vid den tidpunkten var den allmänna uppfattningen att det skulle ta fem eller i bästa fall tre år att få fram ett fungerande vaccin, men redan tio månader senare var vaccinet här, och den 27 december förra året kunde de första doserna ges på äldreboenden runt om i vår region. Vilken lycka! Och vilken lättnad! Det var verkligen en bragd.

Vi lyckades, det vill säga alla de som har arbetat så hårt med att organisera, planera, distribuera och administrera vaccinationerna lyckades leva upp till de åtaganden kring vaccination som vi hade gentemot staten och gentemot vår befolkning.

Tyvärr har regeringen och dess myndigheter fortsatt stilenligt och gett alltför optimistiska budskap om smittspridningens utveckling. Vi såg det förra hösten när regeringen plötsligt släppte på restriktionerna för att kort därefter tvingas införa nya. Förra veckan fick vi veta att det eventuellt kommer nya restriktioner om smittan tar fart – fast den har redan tagit fart. Och i eftermiddag tror jag att vi kommer att få besked om nya restriktioner för då håller regeringen en presskonferens.

I augusti i år krävde jag och många fler här inne att regionen skulle få en vettig plan för att fortsätta vaccinationsverksamheten. Vi undrade: När och hur ska vi börja ge dos tre på bredden till våra invånare och när ska åldersgruppen 12+ få sin vaccination? Då blev svaret från både Folkhälsomyndigheten och regeringen att det inte blir någon breddvaccinering med dos tre än på länge. Kanske blir det nästa år.

Om vi vid den tidpunkten hade fått besked, om vi hade fått börja vaccinera med dos tre när vi efterfrågade det så bedömer jag att en halv miljon fler invånare i vårt län hade fått dos tre och de yngsta åldersgrupperna fått den första sprutan. Det hade gjort skillnad!

Det var vaga besked, världsfrånvänd överoptimism och en osviklig förmåga att vid varje givet tillfälle ge vaga besked, eller sena besked och alltför sena besked från statens sida. Detta har präglat hela den här pandemin och försvårat arbetet med att stoppa smittspridningen. Ansvaret vilar tungt på regeringen.

KPMG:s rapport ger oss värdefull kunskap och pekar på områden som vi behöver utveckla i vår styrning och i vår beredskap. Utvärderingen bekräftar att pandemin har slagit hårt mot Region Stockholm och att regionen klarat sina uppgifter att hantera konsekvenserna av den här extremt höga smittspridningen och säkerställa skyddsutrustning och läkemedel samt erbjuda befolkningen vaccin mot covid-19 enligt avtalet med staten. Gott så. Det här är ett arbete, en höjning av kapaciteten som saknar motstycke i modern hälso- och sjukvård!

Oppositionen pekar på bristerna, och vi ska inte hemfalla åt att skönmåla från majoritetens sida. Det finns naturligtvis lärdomar att dra och brister i hanteringen. Vi behöver säkerställa tillgången på skyddsmateriel och läkemedel, vi behöver förtydliga styrning och ansvar i kris och utveckla samverkansformerna med olika aktörer och stärka beredskapsinsatserna och mycket annat. Det är bra att vi har fått detta belyst, och vi kan arbeta vidare utifrån nyvunna kunskaper.

Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 135
Regionrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande! Hur väl har Region Stockholm klarat covid-19-pandemin?

Tusentals invånare har avlidit, och särskilt på länets äldreboenden och bland andra i gruppen sköra äldre har dödligheten varit hög. Varje individuellt dödsfall måste ses som en tragedi, och den adderade effekten måste ses som en katastrof!

Inledningsvis drabbades dessutom Stockholmsregionen särskilt i Sverige, och Sverige var ett av de hårdast drabbade länderna i Europa. Efter den första vågen har denna bild i viss utsträckning jämnats ut. Detta visar väl att svårigheterna att bekämpa en dödlig pandemi faktiskt är gemensamma i alla regioner och i alla länder.

Varje dödsfall som hade kunnat förebyggas är ett misslyckande och ska kallas ett misslyckande.

Vem bär ansvaret? Ansvarsförhållandena är komplexa eftersom nationella, regionala och kommunala insatser varit beroende av varandra och påverkat varandra både när det gäller materielflöden, smittskyddsåtgärder, vårdkedjorna, information och beteendepåverkan. Ansvarsutkrävande i efterhand är legitimt och något som varje sörjande anhörig och varje påverkad invånare har rätt till, men ansvarsutkrävandet blir också fruktbart bara om det kombineras med stark beslutsamhet att vi ska lära oss av gjorda misstag och av lyckade åtgärder.

Jag vill lyfta några delar i rapporten. Region Stockholms beredskapsplanering var inte tillräckligt god. Det påpekas i rapporten. Tydligheten i roller har utvecklingspotential inom Region Stockholm. Det gäller också i samspelet mellan statlig, region och lokal nivå. Det är ingen liten fråga.

Det är ändå också tydligt att kulturen, kompetensen, kreativiteten, flexibiliteten och faktiskt ledarskapet på olika nivåer i Region Stockholm i hög grad kompenserade dessa brister och det är en viktig styrka. Akutsjukhusen klarade att snabbt öka den verksamhet som krävdes. Insatserna för att stärka tillgången på skyddsutrustning genom inrättandet av Command Center var också ett exempel på improvisationsförmåga i dess bästa form.

Personalen blev mycket hårt belastad, och är fortfarande mycket hårt belastad, men satsningen på krisstöd var mycket välbehövlig och lyckosam. Region Stockholm klarade av den första stora vaccinationsinsatsen men arbetet var improviserat mer än det byggde på strategier och planer som utarbetats i förväg. Region Stockholm har här en hemläxa att göra, men det arbetet har inte underlättats av otydligheten och den bristande framförhållningen hos nationella myndigheter. Båda de här observationerna gäller tyvärr också för den pågående förstärkningsvaccinationen.

Herr ordförande, vi har anledning att vara självkritiska, men det är ändå min uppfattning att det strategiska ledarskapet i bekämpandet av en pandemi, en internationell pandemi som drabbar hela vårt land, måste utgå från den nationella nivån. KPMG pekar tydligt på att vårt beroende av nationella inriktningsbeslut har påverkat vårt regionala handlingsutrymme.

Det är ett faktum att kunskapsläget har varit och är ytterst osäkert och föränderligt. Mitt intryck, som uppenbarligen delas av flera deltagare i den här debatten, är ändå att det just därför är riskabelt när man tänker sig att varje beslut, varje riktlinje och varje direktiv måste eftersträva en lika finmaskig som förrädisk exakthet vid varje given tidpunkt. Detta bidrar tyvärr till att insatser vidtagits för sent och skapat större osäkerhet och otydlighet än vad som hade varit nödvändigt, och detta för såväl invånare som vårdpersonal, regioner och kommuner.

Företrädare för partier i oppositionen och majoriteten uttrycker sig lite olika i den här debatten, men jag uppfattar en stor och välgrundad enighet i det väsentligaste, nämligen att vi tar den här utvärderingen på största allvar och förväntar oss nu att slutsatserna ska användas till att stärka både vår krisberedskap och regionens verksamhets löpande arbete. Arbetet är i stora delar redan pågående, och en förändringsledare arbetar nu på regiondirektörens uppdrag med detta. Det beslut som nu ligger på ordet innebär ett åtagande att vi nu ska lära oss både av de misstag och av de styrkor som Region Stockholm visat under coronapandemin, och med det yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 136
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande och ledamöter! Den här utvärderingen från KPMG beskriver hur hårt coronapandemin har slagit mot vår region, men den beskriver också att regionen ändå har klarat uppgiften att ställa om vården, att säkerställa tillgång till skyddsutrustning och läkemedel samt att vaccinera befolkningen. Det har ju skett, precis som flera talare före mig har nämnt här, tack vare medarbetare i regionen som har klarat av det här arbetet och gjort det på ett bra sätt.

Vaccinationen mot covid-19 startade den 27 december förra året, men redan under våren 2020 lades ett uppdrag till förvaltningen från vårdens kunskapsstyrningsnämnd med syfte att ta fram en strategi för vaccination. Den behandlades också i nämnden hösten 2020, men det var ju näst intill omöjligt att göra en planering. Vi fick i och för sig en planering med uppgifter om hur många doser som skulle komma ut till regionen, men den ändrades hela tiden under våren, som ni säkert känner till. Ibland fick regionen 60 procent färre doser än vad som planerat. Det var alltså näst intill omöjligt att planera vaccinationskapaciteten.

KPMG konstaterar att Region Stockholm trots ryckighet, motstridiga besked och sena ändringar från statlig nivå klarade av vaccinationsuppdraget under år 2021. Totalt har cirka 3,4 miljoner vaccinationer genomförts i regionen, och nästan 80 procent av befolkningen i länet har nu fått två doser. Allt har inte fungerat felfritt men totalt har ändå vaccinationskampanjen uppfyllt syftet att minska allvarlig sjukdom och död.

KPMG slår också fast att Region Stockholm var med och drev nationella myndigheter och regeringen framför sig i flera viktiga frågor. Senfärdigheten från regeringen och dess myndigheter har återkommande skapat problem för regionens pandemihantering, oavsett vad oppositionen säger.

Exempelvis drev vi på frågan om att tidigare få börja vaccination av barn från 12 års ålder. Vi ville ha besked om den tredje dosen, att information om den skulle ges i god tid, men tyvärr har Folkhälsomyndigheten åter en gång valt att inte ge information i tid.

Ojämn vaccinationstäckning är fortfarande en utmaning, vilket också nämns i rapporten, men vi har gjort ett stort antal insatser för att öka vaccinationstäckningen i de områden där den har varit låg. Informatörer, vaccinbussar, samarbete med lokala företrädare är olika viktiga komponenter för att höja vaccinationstäckningen i dessa områden. Tyvärr kan vi konstatera att staten inte har tagit sin del av ansvaret i de överenskommelser som finns mellan SKR och regeringen. Det skulle nämligen finnas en informationskampanj från Folkhälsomyndigheten om vaccinationen och vikten av att vaccineras.

Under hanteringen av covid-19 har en stor del av läkarnas medverkan skett genom distansbaserade läkarbesök, och det användes redan före covid-19-pandemin men då kanske i mindre omfattning.

Det har riktats hård kritik mot läkarmedverkan på Säbo – i alla fall i vissa tidigare utvärderingar. Man menar att utvärdering och journalgranskning utförd av IVO påvisar brister när det gäller hur gällande regelverk följts, så vitt gäller individuella bedömningar, patienters och närståendes delaktighet, ställningstagande om genomförande av vård i livets slutskede samt dokumentation kopplat till detta.

KPMG ger dock en helt annan och mer positiv syn på regionens och kommunernas arbete kring frågan om särskilda boenden och läkarinsatserna där. De beskriver hur många kommuner och särskilda boenden har varit nöjda med insatserna. Det hindrar inte att vi nu kommer att ta till oss av den kritik som har funnits och den ska vi ta på allvar.

Vi kommer nu via en särskild utredning som pågår på förvaltningen att studera hur vi kan gå vidare och förbättra insatserna på särskilda boenden. Vi har redan i budgeten gjort så att vi har permanentat möjligheten att få ASIH-teamen ut på särskilda boenden, alltså avancerad sjukvård i hemmen. Vi vet att det finns stora behov av sjukvårdande insatser ute på våra särskilda boenden där många av våra äldre är väldigt svårt sjuka.

Med detta, ordförande, tackar jag för ordet när det gäller frågan om KPMG:s utvärdering.

Anförande nr 137
S a n d r a I v a n o v i c R u b i n (MP): Ordförande, åhörare och ledamöter! Jag vill prata om rapporten utifrån en annan vinkel, den psykiska ohälsan. Vi vet att den psykiska ohälsan ökar i kris. Slutsatser som dragits av rapporten är att vi kan se att vaccinationerna kommit till psykiatrins patienter. Vi ser att vi har haft flexibla lösningar för att nå psykiatrins svagaste patienter, till exempel genom hemlöshetsbussen och mobila team som tagit sig ut till psykossjuka.

Vi vet att det är av största vikt att regionen erbjuder krisstöd till medarbetare. Företagshälsan har utökats under den här perioden men även krisjourer. Det är oerhört viktigt och centralt konstateras det. Vi vet också att vi behöver fortsätta att följa utvecklingen av personalens mående då psykiska reaktioner kan komma när krisen är över. Regionen hade redan innan sommaren 2020 ett eget egenvårdsprogram för oro i samband med covid, där studier visar att 40 procent både sov bättre och minskade sin oro.

Utöver rapporten har det varit viktigt för regionen att genomföra, och såklart beakta i den tid vi levt i, den strategi för suicidprevention, som beslutats om och börjat genomföras. En extra psykiatriambulans har dessutom införts och nu permanentats.

Genom införandet av digitala besök inom psykiatrin har vi kunnat se att antalet vårdmöten minskat till nästan inga alls inom psykiatrin, och många mottagningar har dessutom regelbundet kontaktat sina patienter för att ha koll på deras mående. Det är vi såklart oerhört glada för.

Generellt sett, ni vet ju var jag kommer ifrån, kan man säga att trots den helt extraordinära situation som vår hälso- och sjukvård varit i är det så att oavsett hur väl rustade vi än är för en pandemi så är en pandemi något som lever av sig själv. Vi ska förstås dra slutsatser av rapporten, men hur vi än förbereder oss kommer vi inte timme för timme att kunna motsvara sjukvårdens utmaningar. Det måste vi vara ödmjuka inför. Det finns inga politiska ideologier som kommer att möta en hundraprocentig perfektion i detta. Nästa gång, Gud förbjude, vi drabbas av en pandemi hoppas jag att det finns politisk öppenhet, mod och flexibilitet för att kunna möta den allra främst.

Anförande nr 138
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Jag begärde ordet då Irene Svenonius inte svarade på min fråga vid mitt tidigare inlägg. Jag noterar balanserade och bitvis även självkritiska inlägg från Anna Starbrink, Gustav Hemming och även Désirée Pethrus, som inte har frågor om ledning och styrning på sitt bord. Den som har ansvar för just dessa frågor, Irene Svenonius, valde att inte svara på mina frågor utan svarade i stället när Anna Sehlin hade begärt ordet att ”pandemin har hanterats oerhört väl”. Det sade Irene Svenonius även i sitt inledningsanförande.

Jag vill återigen, Irene Svenonius, läsa upp ett par synpunkter från det som skrivs i rapporten. Man säger att hanteringen har varit rörig och saknat risk- och scenarioplanering, att det har saknats tydliga strukturer för styrning, planering, målbilder, uppdragsbeskrivning och mandat, helt enkelt ett strukturerat ledningsarbete.

När brister potentiellt diskuteras pekar man gärna ut Folkhälsomyndigheten och staten som ansvariga för dessa. Det är naturligtvis så att även staten och de olika myndigheter som varit involverade behöver utvärdera sitt arbete och följa upp det, men ibland låter det som att det finns en konspiration mot Region Stockholm. Alla regioner har fått samma rekommendationer och riktlinjer och har behövt förhålla sig till dem. Trots att vi är Sveriges resursrikaste region har vi de facto bottenpresterat både vad gäller testning och vaccination. Det som verkar vara den felande länken mellan tillgången till resurser såväl ekonomiskt som kompetensmässigt och utfallet att vi bottenpresterar är, vad det verkar, just ledningen, styrningen och även planeringen.

Jag vill fråga Irene Svenonius igen vilket ansvar hon tycker att hon har för den uppkomna situationen, vilka lärdomar hon drar av detta. Jag hoppas få ett svar den här gången. Irene har ju begärt replik så jag ser fram emot att få höra henne resonera om min fråga och det som rapporten säger men då utifrån ett mer självkritiskt perspektiv.

Anförande nr 139
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Jag tror att Aida Hadzialic läst KPMG:s både slutrapport och den första rapporten som fan läser Bibeln. Huvudslutsatserna är att Region Stockholm mött pandemin oerhört väl, men, vilket jag också framförde i mitt inledningsanförande, det finns ett antal lärdomar om sådant som vi hade kunnat förbereda bättre, och det omhändertas. Det är ledarskap. Det är att utvärdera, se bristerna och också vidta åtgärder. Det är därför vi har en person anställd på heltid för att leda förändringsarbetet så att vi ska kunna möta nästa pandemi ännu bättre. Det förtar inte slutsatserna, nämligen att Region Stockholm har mött pandemin oerhört väl.

Aida Hadzialic! Du upprepar gång på gång att Region Stockholm är den rikaste och mest resursstarka regionen. Nej, tyvärr är vi inte det. Jag önskar att det vore så.

Anförande nr 140
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Jag läser rapporten som fan läser Bibeln, säger Irene Svenonius. Jag kan säga att jag inte är särskilt religiös av mig. Däremot tror jag på vetenskap, utvärdering och uppföljning. Det som rapporten slår fast, vilket även verkligheten visat, är att vi de facto har varit sämst i landet på vaccinationer och dessförinnan även på testning trots att vi har oerhört goda resurser att disponera.

Jag tycker att du, Irene, måste reflektera över ditt eget arbete i detta, hur strukturerna har fungerat, hur styrningen har fungerat, så att vi kan få en bättre organisation och planering vid eventuella kriser framöver.

Region Stockholm är inte den rikaste regionen i landet, säger Irene Svenonius. Vi har den högsta skatten och skattekraften, men med det moderata skatteslöseriet som pågår är det kanske inte så konstigt om vi inte längre är den rikaste regionen i landet.

Anförande nr 141
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Nu är det så att när din regering, Aida Hadzialic, tar alltmer av våra pengar i skatteutjämning, pengar som borde stanna i hälso- och sjukvården i Stockholm, så skapar det ekonomiska problem. När det gäller rapporten visar den att vi i Region Stockholm har fyrdubblat IVA-kapaciteten, vi har mött hela sjukvårdsbehovet i en fruktansvärd pandemi, vi fick i gång testning i en enorm volym och med en struktur som ingen har sett eftersom vi har så stora volymer. Det har gått fantastiskt väl. Vaccinationerna samma sak trots en rad utmaningar kring vaccinationerna.

Kunde saker ha gjorts bättre om vi hade haft uppdaterade planer och övat bättre? Absolut. Nu vidtar vi åtgärder för att förbättra det. Det är riktigt ledarskap.

Anförande nr 142
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Men, Irene Svenonius, sluta skylla ifrån dig! Antingen är det regeringen eller våra direktörer eller i det här fallet skatteutjämningen som är problemet och förklaringen till resursbristen och den dåliga styrningen i Stockholm. Den servettskiss som blev den budget som nu ligger till grund nationellt, där Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna gick ihop, gör inga förändringar i skatteutjämningen. Om detta är ett så stort problem skulle jag vilja säga: Lyft luren, ring Ulf Kristersson, prata med honom! Uppenbarligen har inte Moderaterna någon annan politik på det här området heller.

Anförande nr 143
Robert Johansson (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Jag tänkte prata lite om utlåningen av personal från privata vårdgivare. Jag har gjort en liten graf — den visas på skärmen — som KPMG missade i sin rapport. Det som framgår av grafen är att antalet privatanställd personal inom covidvården sjönk drastiskt mellan våg ett, två och tre. Det framgår också av rapporten att lite resurser från privata vårdgivare har använts på akutsjukhusen. Därefter hänvisar rapportförfattarna till ett politiskt svar på en interpellation som min kollega Talla Alkurdi väckt. Det politiska svaret säger att det arbetsrättsligt inte är möjligt. Det är lite symtomatiskt i den här regionen, kära fullmäktigeledamöter, att det nästan aldrig är möjligt att ställa krav på de privata vårdgivarna. Det ska hela tiden daltas med dessa, och det ska vädjas till deras goda sidor för att de ska ställa upp i det stora sjukvårdssystemet. Det gäller utbildningsuppdraget, det gäller forskningsuppdraget och det gällde personal under pandemin.

Men det är möjligt att ställa sådana krav. Det handlar om att vi som politiker vågar skriva in det i avtalen, vågar säga till förvaltningen att de ska göra det, att de ska ställa tydliga och tuffa krav. Då skulle det sippra ned och implementeras i anställningskontrakten för dem som jobbar åt de privata vårdgivarna. Det är inte arbetsrättsligt omöjligt att flytta folk mellan arbetsplatser med hjälp av klausuler som kan aktiveras vid en pandemi och som inte bara behöver aktiveras när man går upp i det högsta beredskapsläget, det vill säga katastrof. Än mindre är det omöjligt att genomföra om man ger sjukvårdspersonalen bra betalt.

Oavsett detta kan man inte säga att man ska ställa in den öppna elektiva vården, som kräver akutsjukhusens personal, och sedan inte göra det. Då måste man dra igen plånboken, och det gjorde inte den här regionen. Vi vet att i den tredje vågen fick läkare på våra vårdcentraler och på privata vårdcentraler reklam från privata öppenvårdsspecialister som erbjöd narkos för enklare kirurgi, såsom nageltrång och bråck. Var fanns dessa narkossköterskor och narkosläkare? Jo, de stod på öppna specialistmottagningar när de borde ha varit i covidvården och avlastat vår personal, som jobbade — ursäkta — röven av sig under tolvtimmarspass.

Vi behöver uppenbarligen lära oss att ställa högre krav i den här regionen, och vi kan inte särbehandla privata vårdgivare och ge dem bättre villkor än för våra egna verksamheter.

Anförande nr 144
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Vilket fruktansvärt angrepp på medarbetare som är anställda av andra än av regionen själv! Att låtsas att de ägnat sig åt obetydligheter är inte sant. Vi har haft många vårdmedarbetare som avlastat och hjälpt till i covidvården. Vi har haft personer inne på våra sjukhus, privata vårdgivare har tagit hand om patienter, vi har tecknat avtal, de har avlastat på många olika sätt. Vi kan säkert utveckla det ännu mer, men att stå här och raljera över sjuksköterskor som råkar ha en annan arbetsgivare än regionen — då kanske det inte är så konstigt om de inte vill jobba i en organisation vars ledande företrädare tilltalar dem på det viset. Jag tycker att du borde skämmas.

Anförande nr 145
Robert Johansson (S): Fru ordförande! Det var kanske det mest bisarra inlägget jag hört i dag. Här är statistiken, Anna Starbrink! Jag har fakta på min sida. Från våg ett till våg tre minskade antalet privata vårdgivare som ställde upp med personal från 140 personer till 20 personer. Hur mycket du än försöker påskriva mig att jag nedvärderar dem som jobbar åt andra vårdgivare än regionens egna handlar det inte om det. Snälla du, visa lite högre debattkvalitet och respekt för mina åsikter snarare än att försöka påskriva mig åsikten att jag inte backar privata vårdanställda.

Anförande nr 146
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Jag tror att ditt sätt att uttrycka dig talar för sig själv. Om man vill använda fakta på det viset som du nu försöker göra kan man säkert måla upp en väldigt dyster bild, men du visar bara, och dessutom med felaktiga siffror, hur många som har kommit in och arbetat i regionens egen vård. Du bortser helt från det faktum att många privata vårdgivare tagit hand om patienter som annars har varit sjukhusens uppdrag. Det har varit ett otroligt viktigt bidrag under pandemin. Det gäller Sophiahemmet till exempel och Ersta för att nämna ett annat. Vi har haft många timanställda i våra verksamheter som avlastat vården. Jag tycker att vi ska tacka dem, inte peka finger.

Anförande nr 147
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Tack för ett mycket trevligare inlägg, Anna! Jag hade uppskattat om det kommit tidigare. Absolut är det som du säger, men faktum är fortfarande att när sjukhusens personal jobbade tolv och en halv timmes pass, när de slet, var borta från sina familjer och räddade liv, bedrev vi öppenvård med narkos där vi tog hand om nageltrång och bråck. Det är inte ett rationellt sätt att styra vården och ta hand om personalen.

Anförande nr 148
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande och ledamöter! När Robert Johansson gick upp i talarstolen tänkte jag att vi skulle fortsätta diskussionen om strukturerna i regionen. I dag har jag hört flera majoritetsföreträdare som på ett ödmjukt sätt sagt att rapporten ligger till grund för stora förändringar, att vi ska dra lärdomar, att det inte är alla andras fel utan vi har också ett ansvar. Jag har verkligen lyssnat noga och måste säga att jag är inte glatt överraskad, för det låter lite raljant, men jag är glad att det finns en sådan inriktning i salen, att rapporten ligger till grund för förändringar.

Men då kommer vi till den fråga som Robert tog upp i talarstolen. Det finns vad jag förstår ingen som helst önskan eller vilja hos den styrande majoriteten att ändra på grundstrukturerna som gjort att Region Stockholm haft så svårt under pandemin. Grundstrukturerna handlar om att vi har offentliga och privata aktörer, men framför allt har vi en väldigt uppsplittrad struktur där vi har svårt att veta vad den ena gör och vad den andra gör. När det till exempel gäller testning, vaccin och även personal, vad privata vårdgivare gör och vad offentliga vårdgivare gör, är det svårstyrt

Nu vet jag att ni inte kommer att ändra på grundstrukturerna, men det vore önskvärt att vi hade lite tydligare riktlinjer för vem som gör vad. Nu har vi en tredje dos av vaccin som ska ges, en påfyllnadsdos. Det är framför allt vårdcentralerna som ska göra det. Det mäktar de inte med. Är det då vaccinbussar som ska ta över eller ska stora vaccinkliniker ta över? Ni säger att det är Folkhälsomyndigheten som varit sen på bollen. Vi visste alla att det skulle bli en tredje dos, eller hur? Frågan var bara när. Vem är det som tar det övergripande ansvaret för att det fungerar, att människor inte står och köar till en drop-in-vaccinbuss när det är minusgrader ute? Vem är det som har det ansvaret? Är det Magnus Thyberg eller är det ett politiskt ansvar? Det är den frågan vi hela tiden måste koka ned det till. Är det Irene som tar ansvar för personalsituationen på sjukhusen? Är det Anna Starbrink som tar ansvar för att vaccineringen fungerar? Vem tar det politiska ansvaret, och vem ger förutsättningar för vårdanställda att utföra sitt arbete?

Jag kanske inte sade det i inledningen, men jag är glad att många redan sagt det, nämligen att vi klarat pandemin tack vare våra vårdanställda. De har inte haft de förutsättningar som vi önskat att de skulle ha haft. De har slitit. Jag vet att många politiker och anställda i regionen också har slitit under pandemin, och gör det fortfarande, men det är tack vare de vårdanställda i regionen som vi har kunnat expandera. Det är tack vare dem, och därför vore det önskvärt att politiken kunde ansvara för att de får bättre förutsättningar.

Anförande nr 149
Regionrådet P e t h r u s (KD): Fru ordförande! Vi är flera som har ett ansvar. Hela regionledningen har naturligtvis ett ansvar på olika sätt. Vi har ansvar för strategier på vårdens kunskapsstyrningsnämnd. Vi har olika avtal för vaccinatörer som ligger på avtalsutskott. Vi har personalförsörjning och personalfrågor som ligger på mig och Irene. Det är klart att det är ett spritt ansvar.

Sedan är vi givetvis inte inne varje dag och försöker tala om exakt hur Magnus Thyberg ska sköta sitt arbete, men det jag om och om igen försökt säga är att det i en så här stor region inte går att få så kort framförhållning som Folkhälsomyndigheten hela tiden har gett. På något sätt känns det som att vi snart får börja bestämma allt själv. Vi kan inte vara beroende av Folkhälsomyndigheten. Det har gått helt överstyr. Det är en sak på Gotland som har 60 000 invånare, men i en region med över 2 miljoner invånare är det orimligt att vi från en dag till en annan ska kunna öka kapaciteten från 30 000 till 300 000.

Anförande nr 150
Regionrådet S e h l i n (V): Jag har full förståelse för den utmaningen, men det jag försöker säga är att vår struktur med många olika vårdgivare är svårnavigerad, speciellt när det kommer till korta och snabba beslutsvägar. Det är det som hänt under pandemin. Det har varit otydlig information, det har varit snabb information och informationen har förändrats. Frågan är om vår struktur i regionen, vårt sätt att organisera oss, är den mest lämpade för de snabba kasten. Kanske inte, eller så är den det.

Anförande nr 151
Regionrådet P e t h r u s (KD): Fru ordförande! Som jag sade tidigare finns det säkert saker som vi hade kunnat göra bättre. Jag skulle ändå vilja säga att vi ju är vana från influensavaccinationerna att ha en struktur med många vaccinatörer. Också KPMG-rapporten säger att det är bra. Man kan gå på apoteket, man kan gå på många olika ställen, och få sin vaccination. Vi har ett upparbetat system med många olika vaccinatörer, och jag tror inte att det skulle ha varit bättre om vi hade haft allt i egen regi. Det vill jag föra fram. Jag tror att vi har många och stora fördelar i Region Stockholm med en stor organisation med många olika vaccinatörer som kan bidra i det arbetet. Det har även KPMG bekräftat.

Anförande nr 152
Regionrådet S e h l i n (V): När det gäller den vanliga influensavaccineringen uppstod en oro redan hösten 2020 när människor skulle ta sitt vanliga influensavaccin. Redan då var det svårt, och redan då började oron finnas hos allmänheten för hur de skulle få sitt vaccin. Sedan har den oron fortsatt in i pandemin 2021, när pandemivaccineringen kommit i gång. Jag tror inte att uppsplittringen och det otydliga ansvaret fungerar när man möts av sin vårdcentral som säger att de inte klarar av vaccineringen. Jag tror inte att det gynnar en hög vaccinationsgrad i befolkningen. Vi skulle behöva titta på systemet för att se hur det kan bli mer tydligt och inte så uppsplittrat.

Anförande nr 153
Regionrådet A l k u r d i (S): Jag tänkte fortsätta diskussionen om vaccinationsplan. I KPMG-rapporten klargörs att det har saknats en detaljerad vaccinationsplan. Jag kan påminna ansvarigt regionråd och den styrande majoriteten om att hälso- och sjukvårdsnämnden vintern 2020 skulle anta en vaccinationsplan, men när den kom till nämnden var den så innehållslös att vi från Socialdemokraterna krävde en mer detaljerad sådan och att den sedan skulle komma tillbaka till nämnden. Den bristande metodiken och strukturen höll i sig och håller fortfarande i sig.

I KPMG-rapporten fastställs att det saknas detaljerad scenarioplanering, det vill säga att man arbetat ad hoc eller, om man vill uttrycka sig mer positivt, flexibelt när det kommit till vaccinering. Det kan vara ett jättebra arbetssätt om förutsättningarna är tydliga, om informationen är tydlig. Men under pandemin har vi lärt oss att förutsättningarna inte är tydliga. De förändras. Mutationer kommer. Det ändrar spelplanen hela tiden. Vi är, precis som lyfts fram, beroende av Folkhälsomyndighetens rekommendationer, vi är beroende av EMA, vi är beroende av mycket både nationellt och internationellt. Då blir det väldigt viktigt att ha en detaljerad scenarioplanering, eller att ha en sådan över huvud taget. Man kan inte arbeta ad hoc när man befinner sig i kris. Man måste ha en tydlig plan. Man måste ta fram olika scenarier och försöka arbeta efter de dagliga förutsättningar som ges.

Det nämndes tidigt i debatten att det här är något man kommer att ta med sig. Man kommer att lära sig och utifrån rapporten förbättra arbetet med krishantering. Men det sker fortfarande inte. Nu står vi inför massvaccineringen med den tredje dosen, och det finns fortfarande inte någon detaljerad scenarioplanering. När man hela tiden hänvisar till Folkhälsomyndigheten och den frustration man känner över att informationen förändras och att det kommer något nytt varje dag torde det vara en signal om att det borde tas fram en detaljerad scenarioplanering, men det sker inte. Var finns lärdomarna? undrar jag.

Det står även i kompendierapporten att det är svårigheter för Region Stockholm att samordna sig på grund av den uppsplittrade vården. Det är en uppsplittrad vård beroende på alla privata vårdavtal som vi har. Och det borde ju också leda till någon form av lärdom, att vi behöver skapa en mer sammanhållen vård så att man kan samordna, så att det går att planera och också kompetensförsörja och bemanna när kris uppstår.

Det måste gå att förflytta medel, så att det går att se till att det finns skyddsutrustning där behoven är som störst. Även detta saknar jag någon form av resonemang kring. Hur tar man till sig av den kritiken? Hur ser man till att det faktiskt blir lärdomar för framtiden?

Anförande nr 154
Regionrådet P e t h r u s (KD): Fru ordförande! Visst, det låter jättebra att vi ska ha en flexibilitet och så vidare. Men det fanns ju en plan. Det fanns en plan från förvaltningen om hur man skulle lägga upp arbetet. Problemet var bara att helt plötsligt fick vi 60 procent färre doser under en månad. Sedan var det Astra Zeneca. Ni kommer ihåg hela debaclet om vem som skulle få Astra Zenecas vaccin. Där ändrades ålderskategorierna. Sedan var frågan om vårdpersonalen skulle få det eller inte. Där var det också motstridiga besked från nationellt håll.

Det är ändå regeringen som leder landet. Här hade jag önskat att man hade varit mycket mer tydlig med vad det är som gäller. Det har funnits en planering. Det finns en planering för den kommande hösten i vårdens kunskapsstyrningsnämnd utifrån det som vi visste i augusti. Men scenarierna ändrar sig plötsligt.

Anförande nr 155
Regionrådet A l k u r d i (S): Det tycks som att ansvarigt regionråd inte har kunskap om vad detaljerad scenarioplanering är. Hade du haft det, Désirée Pethrus, hade du också själv kunnat svara på din fråga och den frustration du har. Jag hoppas att man inte bara drar lärdom av den här rapporten och pandemin utan också skaffar sig kunskap för krishantering och särskilt detaljerad scenarioplanering.

Anförande nr 156
Regionrådet P e t h r u s (KD): Jag tror att både jag och förvaltningen känner till vad scenarioplanering handlar om. Säkert finns det saker vi hade kunnat förbättra. Det har jag sagt redan innan. Men jag tycker ändå att man ändå måste försvara det arbete som har gjorts av våra tjänstemän. Ena stunden är behovet 30 000, nästa stund är det 300 000. Det är inte rimligt att säga att man från dag 1 till dag 2 ska kunna öka upp i den omfattningen i en region av den här storleken. Jag tycker att det saknas lite ödmjukhet från den socialdemokratiska ledamoten här.

Jag hoppas på det arbete som nu görs. Tyvärr kommer vi att behöva lägga oss på en ganska hög nivå, tror jag, under en period för att klara att ta emot alla som behöver vaccination. Men det innebär också att vi kommer att hindra personer, sjuksköterskor och andra, från att kunna vara i den vanliga vården. Vi måste alltså ha ett tydligt fokus på att det räcker. Sjukvårdsresurserna räcker inte överallt, utan vi gör ständigt prioriteringar.

Anförande nr 157
Regionrådet A l k u r d i (S): Med all respekt, Désirée, den här socialdemokratiska ledamoten tittade på riktlinjer från Region Skåne när det kommer till transport av vaccination och föreslog därefter mobila vaccinationsenheter till våren eftersom det finns en stor ojämlikhet i vår region. Jag lade fram det i hälso- och sjukvårdsnämnden tillsammans med andra socialdemokratiska ledamöter.

Den här socialdemokratiska ledamoten föreslog även att man skulle inventera lokaler för större vaccinationsmottagningar under vintern 2020. Den här socialdemokratiska ledamoten krävde också att majoriteten, som du, Désirée Pethrus, ingår i, skulle se till att ha olika verktyg för att möta de olika utmaningar som vaccineringen skulle innebära liksom ändrade riktlinjer och rekommendationer när det gäller Astra Zeneca, Pfizer med mera. Det är en lekmannamässig scenarioplanering.

Anförande nr 158
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande! Det här är ju en rapport om Region Stockholms hantering av covid-19. Det är inte en rapport om statens ansvar eller om Folkhälsomyndigheten. Det handlar om vad vi har gjort och vad vi kunde ha gjort annorlunda. Jag önskar att man i diskussionen kunde hålla sig till det i större utsträckning än vad man har gjort. Det finns ju också en nationell coronakommission som har tittat just på regionernas åtaganden under pandemin när det handlar om testning, skyddslager av material och utrustning samt vaccinationer, och där har det brustit.

Svensk sjukvård är extremt duktig på att reagera och vara reaktiv när någonting händer. Det har vi sett under den här pandemin, och det är det som har räddat oss i stor utsträckning. Det vi är dåliga på och kanske i synnerhet i den här regionen är det förebyggande, det planerade och uppstruktureringen inför någonting. Hade då den slagkraftiga strukturen med många olika aktörer gett den utdelning som ni trodde att den skulle ge hade vi ju sett det på papper. Då hade det ju stått att Stockholm hade en tydlig beslutsstruktur, att det gick snabbt att vaccinera och att det gick snabbt att komma igång med testning. Men i stället har det varit rapporter i medierna och på annat sätt som visat på precis raka motsatsen.

Jag förstår att i en pandemi är det mycket ny information, och det är tvära kast. Man får ny kunskap och måste ställa om, men då måste man ju ha en struktur som också är mottaglig och snabbt kan göra det. Och den här strukturen är ju bräcklig. Den fungerar inte på ett optimalt sätt. Hade man dragit lärdomar från första vågen med haveriet med vaccinationer och med testningar hade vi ju sett det nu när den tredje dosen ska ges. Ändå är det som att det upprepas en gång till. Det är svårigheter att skala upp och svårigheter med jämlik vaccination. Äldre människor får köa i tre timmar på Medborgarplatsen till en liten buss för att få sin tredje dos.

Detta är inte värdigt den här regionen. Jag blir beklämd när Irene Svenonius säger att testning och vaccinationer har fungerat väl. Och så säger man att det har varit vissa utmaningar. Det finns inget ord jag är så trött på som ”utmaningar”. Kan man inte kalla en spade för en spade? Det var ett haveri från början. Snabbspåren med vaccination för vårdpersonal tog månader att få igång. Människor var hemma i onödan för att ni inte riggade en struktur med tydliga snabbspår. Det är likadant med vaccinationen. Jag tycker att det är oerhört märkligt att man inte lär sig av det som man har gjort och gör någonting annorlunda.

Men jag är också en i den vårdpersonal som Anna Starbrink tycker att Robert spottar på Jag jobbar och har jobbat i privat vård i Region Stockholm. Jag är intensivvårdsutbildad sjuksköterska. Vi var flera som var det på min arbetsplats. Vi gick till vår chef i början av pandemin och sade att vi ville bli släppta till akutsjukhusen. Arbetsgivaren sade: Ja, det kommer vi att göra när regionen kräver det, för vi förstår att vi kommer att behöva göra den omställningen. Men något sådant krav kom aldrig.

De väntade. De frågade oss. De sade: Vi förstår att det är onödigt att ni sitter här och jobbar med den här vården just nu, och ni skulle behövas där inne. Men något sådant krav från regionen kom aldrig.

Det finns vad jag vet vissa klausuler i de vårdavtal vi har i dag där det är möjligt att under extraordinära händelser släppa personal till akutsjukhusen. Vi har tyckt att de ska förtydligas, men de finns redan i dag. Då undrar jag: Vad är det som krävs för att de ska aktiveras — om inte en pandemi, vad är det som krävs?

Anförande nr 159
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Haveri, säger Jonas Lindberg om de insatser som den här regionen har gjort. Det är insatser som den här regionen har gjort under pandemin när så många människor har fått vård, när vi har uppfyllt vårt avtal med staten kring vaccination och när vi har mångdubblat kapaciteten i intensivvården. Det är häpnadsväckande att påstå att detta skulle vara ett haveri.

Jag är tvärtom stolt över det som medarbetarna i vården och ledare i vården och i vår organisation har skapat. Jag är tacksam också. Jag är också övertygad om att den mångfald av vårdgivare som vi har i vår region bidrar till det stora utbud och den goda tillgänglighet som ju är ett signum för den här regionen. Det ska vi fortsätta bygga vidare på

Jag tyckte att du inledde ditt inlägg här i en god ton och pekade på hur viktigt det är att vi drar lärdomar, och det ska vi sannerligen göra. Det handlar inte minst om att säkerställa tillgången på skyddsmaterial och läkemedel, men också om ledningsfrågor.

Anförande nr 160
J o n a s L i n d b e r g (V): Det jag kallar ett haveri är ju det som de flesta andra har konstaterat är ett haveri. Det är ju testningen och vaccinationerna. Jag har inte kritiserat vården. Jag har sagt att vården har varit jättebra på att skala upp, ställa om och reagera. Det vet jag.

Det jag frågade dig var: Vad är det som krävs för att privata vårdgivare ska släppa kompetent personal till akutsjukhusen när en pandemi slår till? Det finns ju en sådan klausul i vårdavtalet, men när bedömer man att det är läge att aktivera den? Det är min fråga. Kan du svara på den?

Anförande nr 161
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jonas Lindberg, det är inget haveri när vi har levt upp till avtalet med staten om hur vaccinationen ska gå till. Det är helt oerhört att du kallar det för ett haveri!

När det gäller samverkan med de privata aktörerna vet jag att våra tjänstemän har gått ut till de privata och frågat vilken personal de kan avvara, och en del personal har kommit till. Andra vårdgivare har ju valt att hjälpa till på andra sätt, nämligen genom att ta emot patienter som annars inte normalt skulle finnas i deras verksamhet. Det har alltså skett på olika sätt.

Formellt så är det ju så att vi kan teckna avtal med vårdgivare. Vi kan organisera vården. Vi kan försöka samordna på olika sätt, men vi kan inte beordra in vårdpersonal som är anställda hos en annan vårdgivare. Det finns inte någon sådan laglig möjlighet. Om det är så att din arbetsgivare inte har velat tillåta er att gå in och arbeta i den offentliga vården kan jag inte kommentera det. Men jag vet ju att många arbetsgivare utanför vår egen verksamhet på olika sätt har bidragit under pandemin med att släppa personal eller ta emot patienter i sin egen verksamhet.

Anförande nr 162
J o n a s L i n d b e r g (V): Då är alltså den där skrivningen i avtalen meningslös. Det står ju att vid extraordinära händelser ska man ställa sig till regionens förfogande.

Det regionen har gjort är att man har gått runt och vädjat till de privata vårdgivarna. Då har en del kunnat bistå, men inte alla. Och jag tycker att det är väldigt anmärkningsvärt när ni annars tycker att man ska ställa stenhårda krav på dem som uppbär skattemedel i form av försörjningsstöd, socialbidrag, sjukförsäkring och arbetslöshetskassa. Då ska man vända ut och in på sitt liv. Men när det handlar om bolag som också finansieras av vår gemensamma skattkista är man inte lika entusiastisk att ställa krav.

Vi hade kunnat använda personal på ett annat sätt i regionens verksamheter och avlastat om vi hade aktiverat den klausulen.

§ 203 Hållbarhetsstrategi och Hållbarhetspolicy för Region Stockholm Förslag 71 RS 2020-0779, 2019-0857

Anförande nr 163
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Nu är det sannerligen en glädjens stund i den här fullmäktigesalen när vi kommer till det här fullmäktigemötets absoluta höjdpunkt. För första gången någonsin antar nu Region Stockholm en samlad hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi. Det, mina vänner, är någonting som vi har stor anledning att vara väldigt stolta över.

Den strategi som ni nu har framför er har tagits fram genom analyser av aktuella regionala, nationella och globala mål, såsom exempelvis FN:s Agenda 2030, Parisavtalet och inte minst den regionala utvecklingsplanen, alltså RUFS 2050. Och frågeställningen har hela tiden varit: Hur kan region Stockholm på bästa sätt bidra till att de här målsättningarna nås, och hur kan vi involvera alla regionens verksamheter i att jobba mot ett och samma mål?

Region Stockholm ska fokusera på ett flertal områden, och jag kommer här att försöka peka ut dem som jag tycker förtjänar en särskild uppmärksamhet. Vi i Region Stockholm ska i vårt arbete bidra till att utveckla hållbara städer, landsbygd och skärgårdsområden. Det vill säga att vi inte bara tar ansvar för vår egen verksamhet, utan vi ska också jobba tillsammans med andra för att titta på hur vi kan sprida vårt hållbarhetsarbete till att omfatta hela regionen. Men vi tittar naturligtvis också på vårt eget arbete. Vi tittar på hur vi ska främja en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster och hur vi utför våra egna verksamheter, så att de på bästa sätt är hållbara miljömässigt, socialt och ekonomiskt.

Här finns ju en rad olika saker att jobba med, naturligtvis. Det handlar om hur vi ställer krav på våra leverantörer kring arbetsförhållanden, hur vi jobbar med innovationsupphandlingar för att ta fram nya hållbara produkter, exempelvis till sjukvården, hur vi jobbar med att ta tillvara det som vi redan har producerat och hur vi får fram cirkulära flöden i våra verksamheter som gör att vi förbrukar mindre av jordens resurser. En av de saker som jag verkligen är stolt över är att den här hållbarhetspolicyn och hållbarhetsstrategin verkligen tar det samlade greppet över hela Region Stockholms verksamhet.

Det tredje området som jag särskilt vill lyfta fram är att Region Stockholm också ska vara en organisation att lita på — att vi pekar ut att alla ska kunna ta del av vård och kollektivtrafik och kultur och göra det med lika rättigheter och lika villkor och att vi ska jobba aktivt med att ta bort riskerna för diskriminering och öka möjligheterna för våra olika nationella minoriteter att använda sina språk i kontakter med Region Stockholm.

Alla de här sakerna gör att vi behöver vässa vårt arbete ytterligare. Vi behöver jobba smartare och mer strukturerat. De två dokument som vi nu antar och som tar vid efter det tidigare så framgångsrikt utarbetade miljöprogrammet under ledning av dåvarande miljöregionrådet Gustav Hemming. Nu tar vi nästa steg i den processen och jobbar med hur vi kan bli ännu bättre och kan fortsätta den framgångsresa som Region Stockholms miljöarbete är och få ännu fler priser, exempelvis i stil med den Future Policy Award som jag hade äran att motta för Region Stockholms räkning i Hamburg i förra veckan.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag och återigen säga att det här är en höjdpunkt under den här mandatperioden och ett arbete att vara oerhört stolt över!

Anförande nr 164
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Herr ordförande, kära fullmäktigeledamöter och eventuella åhörare! Jag vill börja med att tacka majoriteten och i synnerhet Malin Fijen Pacsay för bra arbete och en lyhördhet efter remissprocessen. Vi socialdemokrater tycker att dokumentet är mycket tydligare nu.

Vi har haft flera synpunkter på dokumentet tidigare, exempelvis att definitionen av social hållbarhet och dess koppling till jämlikhet och olika diskrimineringsgrunder har varit otydlig. Där är dokumentet nu bättre. Vi känner också att vi utifrån de samtal vi har haft att vår efterfrågan av tydliga mål kopplat till det här arbetet kommer att beaktas i den kommande riktlinjen. Då får vi återkomma med våra målyrkanden, eller vad man ska kalla det.

Det som vi har haft tankar om är en oro för hur löntagares rättigheter ska garanteras i arbetet med hållbarhet. Vi menar att det bästa för både social hållbarhet och likvärdig konkurrens är krav på kollektivavtalsvillkor vid upphandling. Det skapar en förutsägbarhet för företag och en säkerhet för löntagare. Vi kan dock notera att det finns en uppfattning hos flera partier i den här salen att detta ska regleras i policy respektive riktlinjer för inköp. Vi tror dock att det finns fler partier i den här salen som delar vår syn på hur man skapar sjysta villkor både för löntagare och för företagare.

Herr ordförande! För att vara agila, adaptiva och samarbetsinriktade yrkar vi därför bifall till majoritetens förslag. Sedan hoppas vi att majoriteten är lika agil, adaptiv och samarbetsinriktad och bifaller vårt tilläggsförslag, där vi ger regionstyrelsen i uppdrag att revidera just policy och riktlinjer för inköp, så att de förhoppningsvis blir bättre på det sätt jag beskrev och framför allt att de här två dokumenten garanterat uppfyller och går i takt med de två dokument som vi nu ska komma att anta.

Anförande nr 165
G a b r i e l K r o o n (SD): Jag har inte lika många fina värdeord som föregående talare, men jag har ett par konkreta ändringsförslag i stället. Jag tycker att strategin i mångt och mycket är bra. Det är en viktig väg framåt för Region Stockholm att ha en tydlig vision och målbild för sitt hållbarhetsarbete.

Men med detta sagt finns det ett par ändringar som vi skulle vilja se i hållbarhetsstrategin. Inte minst vill vi se ökat fokus på minskad antibiotikaanvändning, och detta inkluderar såväl våra leveranskedjors inköp av animaliska produkter som generella måltidsinköp, så att de så i så stor utsträckning som möjligt följer de antibiotikanivåer som är svensk standard och som i europeiskt perspektiv är förhållandevis låga.

Vi vill även se en stärkt skrivning om att djurperspektivet ska stå i fokus och att regionen därmed tydligt markerar mot ritualslaktat kött där djuret har utsatts för onödigt lidande. Halal- och kosherslakt utan bedövning är ju slaktmetoder som inte tillåts i Sverige i dag. Men det finns egentligen ingen begränsning på import av kött som inte har slaktats i enlighet med svensk djurlagstiftning. Ett starkare fokus på detta behövs i det här hållbarhetsdokumentet.

Kärnkraften, dess framtid och dess utveckling är viktig för hela Sverige och bör även bejakas. Vi måste därmed vara öppna för att ta till oss olika energikällor som bidrar till låga eller inga utsläpp. Att bara prioritera förnybara energikällor som vindkraft och åsidosätta en möjlighet för inköp och eventuellt en etablering av kärnkraft är negativt. Även kärnkraften måste kunna anses som en del av det här hållbarhetsarbetet.

När vi kommer till den sociala hållbarheten är preventiva folkhälsoinsatser väldigt viktiga. Men även här vill vi påpeka att vi inte ska ha ett arbetssätt där man diskrimineras beroende på vilken del av länet som man bor i. Folkhälsoinsatser ska inte baseras på geografisk tillhörighet utan på variabler som sjukdomsgrupp, så att vi når dem som har behov och inte bara dem som bor i ett visst område. Bara för att man bor i ett visst område innebär det ju inte att man nödvändigtvis har samma socioekonomi som resten av området. Det finns pensionärer på Östermalm som är fattiga och det finns pensionärer i Tensta som är rika.

Jag vill även påpeka att det är beklagligt att man i ännu fler dokument lägger in värderingar mot bilen och mot bilåkande. Bilismen är en väldigt viktig del av Region Stockholms infrastruktur, och den är viktig för medborgarnas möjlighet att ta sig fram. Fyra av tio resor sker med bil. Vi kan också se att det sker en kraftig elektrifiering av just bilåkandet och att utsläppen från bilåkandet faktiskt minskar, så vi behöver inte fler strategidokument som aktivt motverkar möjligheten till bilåkande.

Slutligen är det viktigt att påpeka att hållbarhetsstrategin har bra visioner, men det är viktigt att vi också är samarbetsvilliga gentemot det lokala näringslivet i Stockholm. För långtgående och för invasiva förändringar av exempelvis offentliga upphandlingar och inköp och för långtgående standarder kan leda till att lokala företag slås ut. När de lokala företagen slås ut kan det även riskera att vårt lokala näringslivs möjlighet till tillväxt försämras. Ett väldigt enkelt exempel på hur det kan få negativa följder ser vi i energipolitiken när man har avvecklat kärnkraften. Man har investerat i vindkraftverk, och nu ser vi att vi för att klara vår energiförsörjning tvingas vi faktiskt elda med fossila bränslen. Sådana misstag får inte upprepas i andra sektorer av vår region.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas förslag om återremiss, där de här punkterna ligger med.

Anförande nr 166
Annette Hultåker (KD): Ordförande och ledamöter! Med den hållbarhetspolicy och strategi som vi har på bordet sätter vi nu upp de långsiktiga målen, som är ambitiösa för vår verksamhet, både när det gäller den sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarheten, baserat, som Tomas Eriksson förtjänstfullt beskrev här, på många olika grunder, till exempel Agenda 2030.

Jag har läst oppositionens kritik här och också lyssnat på Robert Johansson. Det handlar ju i mycket om hur vi ska mäta och följa upp detta, och vi har diskuterat under den process som har lett fram hit i dag. Uppföljning är jätteviktigt på detta område, men det är också viktigt att det är en del av vår ordinarie verksamhet integrerad i våra vanliga processer. Och det här ska precis som mycket annat följas upp inom ordinarie verksamhets- och budgetplanering. Då kan man tycka att man behöver mätvärden redan här och nu, och det har vi ju faktiskt. Det finns åtskilliga indikatorer redan i befintlig budget som vi klarar oss på tills vi har tagit fram nya indikatorer baserade på de här dokumenten.

Jag upprepar vad jag sade vid förra fullmäktige: Vi har ju gjort mycket på det här området inom hållbarhet, men det finns väldigt mycket mer som vi ska och kan göra. Nu antar vi de här långsiktiga målen. Även jag vill passa på att lyfta fram detta med inköp som ett kraftfullt verktyg, inte bara för att förändra våra egna verksamheter utan även för att förändra vårt kringliggande samhälle. Vi kan ställa krav genom upphandlingar och andra typer av avtal på alltifrån textilier och cirkulära flöden av dem till byggavfall. Detta ska vi ta vara på och vara en drivande kraft. Därmed yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 167
Malin Fijen Pacsay (MP): Ordförande, ledamöter och alla åhörare! Det är en glädjens och festens dag när vi nu får en ny hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi.
Och det är förstås trist att inte kunna vara på plats och fira med er.

Det här beslutet kommer att innebära en stor omställning av hur vi jobbar med hållbarhet i Region Stockholm. Hållbarhet ska genomsyra alla verksamheter och vara en integrerad del av allt som vi gör. Jag skulle vilja påstå att det är unikt. Det gör liksom att vi går från att hållbarhetsarbetet ska vara toppning till att det ska vara en huvudingrediens. Det vi gör nu är en reformering som vad jag vet hittills inte har gjorts i någon annan region, och det är ju revolutionerande. Förhoppningsvis kommer det också att sätta en standard som andra kan bli inspirerade av och ta efter.

Att vi gör detta kommer att ha stor verkan även utanför vår egen organisation, och det tycker vi är bra. Vårt nya arbetssätt kommer att påverka alla som vill jobba med oss. Upphandling är ett bra exempel. Vi är en av Sveriges största upphandlare. Vill man sälja till oss behöver man också vara med på hållbarhetståget tillsammans med oss.

Vi har som bekant sedan många år ett framgångsrikt miljöarbete i ryggen, vilket Tomas Eriksson också nämnde. Nu breddar vi det arbetssättet till fler områden. Att ha miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet samlat är modernt, och fler och fler företag och organisationer går över till det här sättet att arbeta. Det kommer att göra att vi får en effektiv styrning med högt uppsatta mål. Det är stort och revolutionerande, och vi är faktiskt pionjärer.

Det är i det dagliga arbetet ute i verksamheten som allting händer, och därför behöver hållbarhetsarbetet också ske i det dagliga. Särskilt upphandling är ju en viktig del av detta, som jag sade förut. Därför stärker vi nu stödet till upphandling och inköp under 2022. Vi stärker även stödet kring social hållbarhet med kompetensutveckling hos de anställda i verksamheterna. Hållbarhetsexperterna blir ju förstås kvar, men vi vill att fler ska kunna mer om hållbarhet.

Alla verksamheter och bolag kommer nu att få titta på hur just deras verksamhet ska bidra till hållbarhetsarbetet, och vi påbörjar nu arbetet med förankring och spridning av den nya strategin och policyn i hela organisationen. Jag vill också nämna att arbetet just nu är i full gång med att ta fram en riktlinje för hållbarhet. Nästa steg är att ta fram vägledningar inom specifika områden för att stötta verksamheten. Detta är alltså inte det sista och inte helheten, utan detta är början. Under nästa år får vi även nya verksamhetsnära mål och indikatorer för att kunna uppnå våra långsiktiga inriktningsmål. Det här är effektivt helhetstänk och hållbarhetsstyrning. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 168
Lina El Yafi (V): Ordförande! Regionens hållbarhetsarbete är ett viktigt arbete som ska genomsyra alla verksamheter. Vi Vänsterpartiet stöder självklart den intentionen, men vi tycker fortfarande att de framtagna dokumenten är för övergripande och för otydliga. Det är bekymmersamt eftersom de ska ersätta viktiga policydokument och vara vägledande i arbetet med till exempel personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, jämställdhet och hbtq-frågor. Det hänvisas till att konkretiseringar ska göras genom riktlinjer och vid behov även stödjande dokument. Men det gör det väldigt svårt att se helheten.

Hållbarhetsarbetet inkluderar ju inte bara miljömässig och ekonomisk hållbarhet utan även social hållbarhet. Det har blivit lite tydligare vad social hållbarhet innebär. Men utan uppföljningsbara kriterier och skrivningar om kollektivavtal för att uppnå sjysta arbetsvillkor för de varor och tjänster som regionen köper riskerar det att bara bli fina ord. Och som vi ofta påtalar finns det också en målkonflikt mellan ekologisk hållbarhet och långsiktig ekonomisk tillväxt, som här presenteras som likvärdiga målsättningar, vilket vi tycker är problematiskt.

Med anledning av de bristerna yrkar jag för Vänsterpartiets del på återremiss av hållbarhetsstrategin med hållbarhetspolicyn för Region Stockholm.

Anförande nr 169
Aristide Bamane Ngabissio (S): Vår hållbarhetspolicy bygger ju i mycket på Agenda 2030. Som bekant står vi socialdemokrater bakom den. Vi tycker att den är bra. Men vi saknar ett tillägg om social hållbarhet, vilket vi har skrivit i vårt särskilda yrkande. Robert och även Lina har nämnt detta tidigare. Det vi tycker saknas är just en skrivning om kollektivavtalsliknande villkor. Vi har en fantastisk modell i Sverige som vi borde använda oss mer av. Det ska genomsyra allt vårt arbete.

Vi skriver att det ska vara hållbart hela vägen fram. Just där saknas det lite. Några av er kanske undrar vad kollektivavtalsliknande villkor i det här fallet är. Det skulle kunna handla om löner, exempelvis. Alla vi som går ut och jobbar vill ju veta att vi får en bra lön som vi kan leva på. Likadant är det med semester och arbetstider.

Vi socialdemokrater yrkar bifall till regionstyrelsens förslag, men jag vill även yrka bifall till vårt tilläggsyrkande, som vi tror gör dokumentet ännu bättre.

Anförande nr 170
Magnus Persson (C): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag. Jag tycker att det är bra att vi i regionen tagit ett samlat grepp runt hållbarhetsfrågorna. Tidigare fanns det ett antal olika dokument som på olika sätt berörde olika delaspekter av de här frågorna, och det var olyckligt. Det var svårt att få överblick, och genom att arbeta samman dem i ett dokument så finns det nu på ett och samma ställe. Arbetet har skett i en bred dialog och i samarbete, och det är många remissinstanser som också bidragit till detta.

Som har sagts tidigare är det tre huvudfokusområden, nämligen hållbara städer, landsbygds och skärgårdsområden, hållbar konsumtion och produktion samt att Region Stockholm ska vara en organisation att lita på. Dessa tre aspekter är de viktigaste för Region Stockholm som organisation.

Även om det är fina policydokument, hållbarhetsstrategi och hållbarhetspolicy är det egentligen bara vad som blir action som är det riktigt viktiga. Därför är jag väldigt glad för att intentionen och ansatsen i det här är att ta in det i den integrerade ledning och styrning som Region Stockholm jobbar med. Vad som står i de fina dokument som vi i dag kommer att klubba är egentligen inte det som är viktigast, utan det är den action vi levererar framöver. Och det kommer vi ju att se i den kommande verksamheten som sköts och beslutas år för år här i salen när vi antar respektive års budget.

Jag hör hur till exempel Vänsterpartiet är lite oroliga, men jag kan notera att i den budget som vi antog för bara en månad sedan finns det mätbara mål på områden vad gäller jämlik vård, till exempel kariesfria yttersidor hos 19-åringar eller skillnader i livslängd mellan kommuner, och det finns mål vad gäller klimatpåverkan från regionens egen verksamhet och från hela regionen som geografiskt område. Det finns faktiskt hela 10 sidor med olika typer av mål kopplade till hållbarhetsområdet i den budget som antogs för några veckor. Än en gång bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 171
S t e l l a n H a m r i n (V): Herr ordförande, ledamöter! Arbetet med regionens policy och strategi har nu pågått under ganska lång tid, och vi har gett synpunkter under hand.
Man slår fast generella regler för hur arbetet ska bedrivas. De blir nästan med nödvändighet en sammanfattning av de lagar och generella riktlinjer som vi alla är överens om, och de är sällan användbara för planering av konkreta åtgärder. Djävulen finns, som vi alla vet, i detaljerna.

Den nya policyn och strategin ersätter en rad tidigare och ganska konkreta riktlinjer som nu tas bort. Vi går därför från en situation med ganska tydliga, om än inte helt uppdaterade, riktlinjer till en situation med ganska generella strategier. Vi går från tydlighet till otydlighet, och det är inte bra. Vi har fått löfte om att nödvändiga preciseringar och nyckeltal ska komma senare som riktlinjer. Vi hoppas att de kommer väldigt snart. Med tanke på de ganska otydliga nyckeltal som finns i dagens RUFS och dess uppföljning — de är ofta mer kvalitativa än kvantitativa — känner vi en viss oro för hur det här kommer att se ut. Saker och ting ska bli bättre i uppföljningarna, men det står sällan hur mycket och hur slutmålet ska se ut.

Vi efterlyser preciseringar på en del punkter, som hållbarhetsmålet i förhållande till regionens mål och budget, vilket kanske är den mest centrala frågan. Vi behöver en analys av begreppet ekologisk hållbarhet i förhållande till tillväxt på det sätt man definierar det i dag. Det är många ute i världen som diskuterar den frågan. Den behöver vi också lyfta. Vi saknar koldioxidmål. Vi saknar regler för flygande personal. Vi behöver prata mer om klimatkompensation. Vi behöver precisera cykelplanen. Vi behöver producera mer förnybar energi, och vi behöver klimatanpassad mat. Det är mycket där vi tycker att vi ganska snabbt behöver förtydliganden.

Sedan är det ett par frågor som är lite speciella. Region Stockholm har tillsammans med Region Skåne ansvaret för ett nationellt pilotprojekt för regioner med utvidgat ansvar generellt sett men också vad gäller bostadsfrågor och åtgärder för att motverka klimatförändringens effekter. Vi saknar skrivningar om detta i de strategier vi har och vi tycker att det borde ha varit med.

Redan nu kan vi se flera problem där konkreta åtgärder behövs mycket snabbt, detta för att undvika effekter som direkt strider mot de nu föreslagna strategierna. Här finns alltså målkonflikter som man behöver titta på. Dit hör den försämrade luftkvaliteten som kommer att bli följden av öppnandet av förbifarten och bussterminalen i Katarinaberget om man inte vidtar ganska drastiska åtgärder. Detta kommer att kräva många alldeles för tidiga dödsfall om inget görs. Hit hör risken att hela regionen redan om 30 år har förlorat sin vattentäkt, en risk som nu även SMHI erkänner. De här problemen behöver hanteras nu, när det ännu finns möjlighet att göra något. I morgon är det för sent. Därför behöver de konkreta riktlinjerna komma ganska snabbt.

Vi behöver också mål för arbetet med jämlikhet och rättvisa på ett mycket tydligare sätt än vi har i dag — jämlikhet och rättvisa mellan innerstan och förorterna, mellan stad och land och mellan män och kvinnor. Och vi behöver mycket bättre planering för det framtida bostadsbyggandet om folk ska ha råd att bo i Stockholm och inte tvingas flytta till andra delar av landet, en process som vi alla vet har påbörjats nu.

Det är oklart när de utlovade riktlinjerna kommer, och det är oklart på vilket sätt de ska ersätta alla de dokument som nu försvinner. Vi har därför begärt återremiss för att reda ut åtminstone några av dessa problem och för att ge regionledningen möjlighet att ta tag i de akuta problem som måste lösas ganska kvickt.

Anförande nr 172
Malin Fijen Pacsay (MP): Både Lina och Stellan verkar säga samma sak. Jag har inga problem med att vi har olika åsikter om saker och ting, men jag uppfattar att Vänsterpartiet inte har läst handlingarna ordentligt. De mål som ni nämner i ert SU finns redan i vår målbilaga i budgeten. Inga dokument försvinner i och med antagandet av hållbarhetspolicyn och hållbarhetsstrategin. Det framgår också tydligt när man läser dessa dokument.

De uråldriga dokument som finns kommer att ersättas när vi antar riktlinjerna under nästa år. För detta finns också en tidsplan. Jag förstår inte vad det är som Vänsterpartiet inte förstår.

Anförande nr 173
Stellan Hamrin (V): Då ser vi fram emot att få dem så snart som möjligt, så att vi kan få den helhetssyn som vi tycker att vi saknar i dag.

Anförande nr 174
Fredrik Saweståhl (M): Herr ordförande! Så trevligt att vi har fullmäktige tillsammans igen, och så trevligt att vi har kommit till den punkt då vi ska anta en ny hållbarhetsstrategi! Det är vår allra första med en tillhörande policy, och det här är ett stort steg framåt för Region Stockholm. Vi har ju trots allt lagt ned ganska mycket kraft på det här arbetet, och det har varit ett omfattande arbete som involverat väldigt många människor. Det här blir ju ett nytt helhetsgrepp om väldigt viktiga frågeställningar.

Vi har sedan länge ett väldigt framgångsrikt miljöarbete i den här regionen. Det har vi bevisat gång efter gång. Vi tar stora steg framåt. Men det är ju nödvändigt att man också skapar ett helhetsperspektiv kring de olika hållbarhetsdimensionerna, och det gör vi ju nu på ett sätt som vi bedömer kommer att ha en stor effekt framåt.

Ett antal goda exempel har nämnts här, till exempel vilken implikation det här kan ha på all offentlig upphandling som den här regionen gör. Det är ju enorma summor vi talar om då. Det kan bidra till både bättre ekologisk hållbarhet och också bättre social hållbarhet. Det är ju utmärkta exempel på sådant som vi kommer att kunna åstadkomma tack vare att vi tar det här steget nu.

Sedan är det klart att det alltid finns en oro över vad det nya innebär för det gamla och vad det betyder rent konkret. Som Magnus från Centerpartiet var inne på är det väsentliga vad vi gör i de konkreta steg som kommer närmast. Där är vi också trygga med att vi har väldigt många goda ansatser i den budget som antogs på förra fullmäktige. Det finns tydliga mål för klimatarbetet. Det finns tydliga mål för många andra delar av det här arbetet.

Vi lever i en region som har väldigt goda förutsättningar att lyckas med detta. Vi behöver snabba på vår omställning. Vi behöver ordna ett trafiksystem som gör att vi har en hög framkomlighet och därmed bidrar till minskad segregation i regionen eftersom vi har bostäder på ett ställe och arbetsplatser på ett annat ställe. Men vi behöver kanske också tillsammans med kommunerna titta över den typen av frågeställningar. Det är en hållbarhetsfråga som handlar om planering, där vi som region kan vara bidragande.

På samma sätt så handlar det naturligtvis också om hur vi ordnar vår energiförsörjning i regionen. Vi vet att vi behöver en ökad mängd energi för att klara en klimatomställning. Hur ska vi kunna få en mer lokal produktion, till exempel? Här finns många dimensioner som vi kan engagera oss i och många dimensioner där vi kommer att kunna göra skillnad. Därför är det väldigt glädjande att vi nu tar det här helhetsgreppet och fattar det här beslutet, och vi gör det i hyfsat bred enighet också. Sedan kommer vi säkert att börja gräla om detaljerna och om de olika stegen — de 100, 200 eller 300 närmaste stegen. Men rätt många steg är redan på gång, och det är positivt. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 175
M a t t i a s L ö n n q v i s t (L): Jag ska börja med att säga att jag bara har varit ersättare den här mandatperioden, och det säger jag inte bara för att ursäkta att jag är lite ringrostig här i talarstolen utan också för att jag inte riktigt har följt det här ärendet i detalj i alla delar. Det ger å andra sidan fördelen att jag kan läsa handlingarna med väldigt nya ögon.

Jag måste inledningsvis säga att jag väldigt imponerad av det arbete som lagts ned, av den breda remissrunda som har hållits och av de dokument som har producerats. Just eftersom det är väldigt bra dokument med mycket bra innehåll så vore det väldigt synd att återremittera ärendet. Anser man att vissa saker ska ändras kan jag tycka att det vore bättre att ta det i nästa steg och komma med förslag där.

Men om vi återgår till dokumenten: Jag började skriva ned allting som var bra. Det blev tio sidor i ett anteckningsblock, och allt det hinner jag inte gå igenom i ett anförande på fem minuter. Men jag väljer att lyfta fram en sak, nämligen de sex styrande principerna. Har man styrande principer i ett sådant här dokument är det lätt att det blir väldigt luddigt och väldigt mycket snömos är hela. Men det tycker jag inte att man ser det här dokumentet.

Jag tänkte faktiskt skära ned lite grann till och fokusera på en av de sex punkterna. Det innebär inte att jag säger att de andra fem inte är bra. Men jag tycker att en var extra viktigt att lyfta upp, och det är det som står om att Region Stockholms service och tjänster utvecklas för att möjliggöra för invånare och andra regionala aktörer att minska sin miljö- och klimatpåverkan. Det tycker jag ändå måste vara i fokus när vi talar om miljö- och klimatfrågor. Alla måste verkligen vara med! Vi måste alla hjälpas åt. Vi måste alla bidra till den här förändringen. Med detta korta inlägg — jag ser att jag har nästan 3,5 minuter kvar — vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 176
H a n s B a r g e (M): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att det är bra att vi tar ett beslut om en hållbarhetspolicy och en hållbarhetsstrategi. Men en policy gäller över lång tid och är oftast ganska övergripande och lite generell, och därför ser jag fram mot arbetet med riktlinjerna under 2022. Jag tror att det kommer att leda oss bättre till ett praktiskt arbete. Det kommer att hjälpa oss i det dagliga arbetet att faktiskt få ett effektivt klimat- och hållbarhetsarbete.

Sedan vill jag lyfta fram en enskild fråga som jag tycker är väldigt viktig, och det är att vi i storregionen Stockholm bidrar till goda förutsättningar för näringslivet och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt. Jag vill bara säga att jag och majoriteten är positiva till tillväxt och bejakar teknik och innovationslösningar. Därför vill vi inte strypa ekonomisk utveckling. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 177
M a r i a M u s t o n e n (V): Jag måste personligen säga att jag hade ganska höga förhoppningar på de här dokumenten när vi fick veta att de skulle komma, särskilt då Miljöpartiet är med i koalitionen. Då tror man att det är hög nivå på hållbarhetsarbetet. Men jag står fast vid mitt omdöme att de här dokumenten är tunna, som jag sade också i budgetfullmäktige. Vi i Vänsterpartiet hade hoppats på mer konkretisering. Mer konkreta mål kan kanske komma med riktlinjerna.

Det samlade greppet som majoriteten har pratat om förverkligas inte i de här två dokumenten, eftersom man måste kolla i budgeten och vänta på riktlinjerna och vägledningarna som kanske kommer nästa år. Det har tagit nästan hela mandatperioden att komma med de här dokumenten som inte ger så mycket.

När det gäller till exempel nationella minoriteter är det faktiskt enligt minoritetslagen en skyldighet för regionen att anta riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. Jag hoppas att ambitionen är lite högre än att följa lagstiftningen.

Det är stora ord från majoriteten. Malin sade att det här är revolutionerande. Då hade vi i Vänsterpartiet verkligen hoppats på att man skulle komma med ett revolutionerande dokument, men det har man inte gjort. Därför yrkar vi på återremiss.

Anförande nr 178
R o l f L i n d e l l (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag skulle vilja börja med att anknyta till Tomas Erikssons introduktion till det här ärendet och hålla med om att det är en glädjens dag att vi nu har kommit fram till att en hållbarhetsstrategi kan formuleras för regionen. Det är en stor sak.

Jag säger det också eftersom jag för många år sedan var delaktig i arbetet med den klassiska miljö- och hållbarhet konferensen i Rio de Janeiro 1992. Jag var ansvarig för Agenda 21 här i Sverige och skrev fram miljömålen för den, och då inser man att det handlar om otroligt långa ledtider som får verka fram och som inte bara kan kastas in i ett dokument ganska snabbt. Det är trial and error, och man tar sig fram successivt. Nu har vi kommit till den tidpunkt då vi faktiskt kan anta en hållbarhetsstrategi. Det är en stor sak, tycker jag.

Jag skulle särskilt vilja knyta an till de sociala hållbarhetsmålen och kopplingen till vårt socialdemokratiska tilläggsförslag, som alltså rör vad man skulle kunna kalla för inköpslistan och de regler som finns för ör arbetslivet, som är ju en viktig del i hållbarhetsarbetet. Vi ser fram emot att det blir en bra och positiv behandling av det förslaget, för det hänger ihop.

Ibland är det lite märkligt. Det verkar som om majoriteten har beröringsskräck med just benämningen kollektivavtalsliknande villkor. Men det är ju faktiskt ändå så att både facken och näringslivet har en stor nytta av detta och också omhuldar de villkor som parterna kan förhandla fram. Detta är desto mer märkligt när också Upphandlingsmyndigheten ställer vissa krav på kollektivavtalsmotiverade villkor i upphandlingsverksamheten. Att man inte tar till sig detta ser jag som väldigt märkligt.

Jag är glad och uppskattar det arbete som har gjorts. Jag har följt det vid sidan om, så att säga. Men jag vill också yrka bifall till Socialdemokraternas tilläggsförslag.

Anförande nr 179
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag får väl bara avsluta debatten med att konstatera att det i mycket stor utsträckning verkar finnas en ganska god samsyn när det gäller de två dokument som vi nu fattar beslut om. Jag tror att det är precis som Rolf Lindell sade, att det är långa ledtider. Att vi ändå i grund och botten är så brett överens i den här salen ger våra verksamheter och förvaltningar en god möjlighet att arbeta utifrån de riktlinjer och den policy som vi nu fattar beslut om.

Sedan förstår jag att det naturligtvis finns behov i de olika oppositionspartierna i salen att lyfta fram några områden särskilt och kanske också ställa dem under proposition. Tyvärr, Robert, har jag inte blivit så agil så att jag kan börja jobba på Sveriges Radio och kommer att kunna bifalla ditt tilläggsförslag. Men jag har full respekt för Socialdemokraternas åsiktsyttring i det här fallet.

Jag har också noterat att för Sverigedemokraterna var det viktigt att försöka göra det här till en identitetspolitisk fråga genom att ta upp halalkött. Tyvärr kommer jag inte att kunna beakta det förslaget heller. Jag kommer däremot förhoppningsvis att kunna reda ut en del av Vänsterpartiets farhågor i det kommande arbetet när det gäller riktlinjer och så vidare.

Med detta sagt, som förhoppningsvis sista ord i den här debatten, vill jag återigen passa på att yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

§ 204 Bordlagd motion 2020:74 av Britt-Mari Canhasi (SD) om att Regionen ska definiera screening som friskvård
Förslag 2021:55 RS 2020-0950

Anförande nr 180
Britt-Mari Canhasi (SD): Ordförande! Tack för svaret på min motion!

Irene Svenonius har yrkat bifall till regionrådsberedningens svar, som kan sammanfattas med att det inte finns något behov av att definiera screening som friskvård eftersom det egentligen inte finns något formellt hinder att gå på screening under friskvårdstimmen redan i dag om verksamheten tillåter det. Hon har ansett att motionen därmed ska anses vara besvarad.

Bakgrunden till att jag lämnade in den här motionen är ju att regionen i oktober 2018 fick i uppdra att utarbeta en ny regional cancerplan som skulle gälla åren 2020–2023. I planen återfinns en text om att det finns en regional prioritering att öka tillgängligheten att delta i screening för medarbetare inom sjukvårdsregionen genom att definiera screening-undersökning som friskvård.

Det står också klart och tydligt i cancerplanen att det ska vara infört från den 1 januari 2020 och att hälso- och sjukvårdsdirektören skulle få i uppdrag att planera, genomföra och göra uppföljning av implementeringen.

I december 2020 såg jag att detta ännu inte är infört. Nu har det gått nästan ett år. Därför väckte jag in en motion om detta. Vi kan kanske påskynda saken lite, tänkte jag.

Sedan har motionen gått runt i HSN och VKN och det finns ett yttrande som i princip säger att de ställde sig bakom cancerplanen till skillnad från Irene som tydligen tycker att det inte behövs något beslut om screening som friskvård.

Vi vill därför ta upp frågan här.

I vårdens kunskapsstyrningsnämnd den 29 september fick vi precis höra från Regionalt cancercentrum att de är nära ett beslut om screening som friskvård. Det går lite emot det som Irene säger om att detta inte behövs utifrån regionrådsberedningens svar.

Man kan se att de tydligen inte är helt överens på den här punkten. Efter det att vi hade väckt motionen i december 2020 så gick regionrådet Anna Starbrink ut i Mitt i och sade att hon flaggar för att värna kvinnors hälsa och regionen vill se att kvinnor ska erbjudas screening på arbetstid. Det har hon också bloggat om.

Därför har jag inte så mycket mer att tillägga än att hänvisa till Regionalt cancercentrum som har sagt att regionen är nära ett beslut om att införa screening.

Jag står här i dag och yrkar bifall till motionen! Det är andra som får avgöra, om de tycker samma sak, om de vill bifalla motionen.

Anförande nr 181
Regionrådet Svenonius (M): Fru ordförande! Jag vill verkligen understryka vikten av att alla i befolkningen, både våra anställda och andra invånare i Region Stockholm, kan screena sig i våra allmänna screeningprogram och att vi ska göra det så enkelt som möjligt för människor att delta i screening.

Den här motionen tar dock sikte på att vi är arbetsgivare, inte på vad som gäller de generella screeningprogrammen, för de programmen avgörs av vårdens kunskapsstyrningsnämnd.

Som arbetsgivare är det så att vi erbjuder människor att delta i screening. I stället för att gå och träna en timme eller så, så kan man genomföra sin screening. Det här, vill jag verkligen understryka, gäller inte enbart kvinnor, Britt-Mari Canhasi. Det här gäller både kvinnor och män, beroende på vilken screening det handlar om, screening som är till för att kunna avslöja cancer och sätta in behandling så tidigt som möjligt.

Det finns alltså en sådan möjlighet, och det har hela tiden funnits möjlighet att på sin friskvårdstimme genomföra screening. För att göra detta extra tydligt så är detta en del av de beslut som också låg i budgeten för år 2022, där vi har förtydligat detta ytterligare. Eftersom åtminstone Britt-Mari Canhasi har missförstått det så kanske fler har gjort det också, det vet man aldrig.

Jag yrkar därför bifall till regionstyrelsens förslag att motionen ska anses besvarad.

Anförande nr 182
Britt-Mari Canhasi (SD): Fru ordförande! Jag har i mitt förslag utgått ifrån de yttranden och de svar som finns på motionen. Jag tycker i princip att jag inte har missförstått någonting. Det står faktiskt klart och tydligt att Irene yrkar bifall till regionledningens förslag. Där står det att det här inte behöver definieras, utan det avgörs i verksamheterna huruvida man kan gå på screening eller inte. Då är frågan vad verksamheterna säger. Om verksamheterna får bedöma detta själva, blir det verkligen jämlikt då?

Vad det gäller män, så vet jag inte hur många screeningar som män går på i dag. Den diskussionen har vi också haft här. Det ska väl kanske vara undersökning av kolorektalcancer i så fall, men den börjar man kanske med i hemmet. De flesta screeningarna gäller kvinnor som screenas för bröstcancer. Det är ju det stora antalet, så vitt jag förstår. Jag kan ju ha missuppfattat det.

I vilket fall som helst tycker jag att det verkar som om de inte är riktigt överens. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd och hälso- och sjukvårdsnämnden håller fortfarande fast vid den regionala cancerplanen. Det är helt enkelt upp till oss här i dag att avgöra.

Anförande nr 183
Regionrådet Svenonius (M): Fru ordförande! Nu är det inte vårdens kunskapsstyrningsnämnd eller hälso- och sjukvårdsnämnden som har ansvaret för personalpolitiken för våra anställda. Dessa frågor ligger ju under regionstyrelsen och under regionfullmäktige och i grunden har vi vår personalpolicy.

Detta innebär att friskvårdstimmen är någonting som vi erbjuder alla anställda, och den kan man få använda på olika sätt. Screening är ett av de sätt som man kan använda sin friskvårdstimme på. Det är naturligtvis oerhört viktigt att man kan göra så. Detta är också särskilt förtydligat i de beslut som är fattade tidigare i höst av fullmäktige och det är det som gäller.

När det gäller kvinnor och män så vill jag verkligen fortfarande understryka att det är samma regler som gäller för både kvinnor och män med de nuvarande screeningarna, och samma regler kommer också att gälla för dem som kan komma i framtiden. Vi ligger inte långt från att införa screening om prostatacancer, men det är alltså vårdens kunskapsstyrningsnämnds fråga att hantera.

Anförande nr 184
Britt-Mari Canhasi (SD): Jag vill förtydliga att det så klart gäller framtiden också, att det här kanske kommer att gälla för män, men jag tror att det kanske behövs en utredning från Socialstyrelsen först.

Det som vi har diskuterat här är organiserad prostatacancertestning, och det är ju inte riktigt samma sak.

I vilket fall som helst får vi väl anta att den regionala cancerplanen behöver en revidering.

§ 205 Motion 2020:45 av Anna Sehlin (V) om att Region Stockholm ska verka för minskat flygande Förslag 2021:72 RS 2020-0699

O r d f ö r a n d e n : Jag skulle gärna börja med att lämna ordet till motionären, men motionären är inte här. Då kanske föredragande regionråd vill börja i stället.

Anförande nr 185
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Också det här är en motion som regionstyrelsen föreslår ska anses besvarad.

Det är självklart för oss att vi genomför en rad åtgärder för att minska vår klimatpåverkan. Det gör vi också när det gäller tjänsteresor, självfallet. Och detta finns medtaget i den policy som är utarbetad beträffande tjänsteresor och beskriver hur vi ska minska vår klimatpåverkan och att vi ska välja de färdsätt som alltid är de mest effektiva vid en samlad bedömning utifrån syftet med tjänsteresan. Det handlar om hur långt man ska åka och vart man ska åka. Man ska naturligtvis välja det som är klimatsmart i de sammanhangen.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Ordningsfråga

Anförande nr 186
M e h d i O g u z s o y (V): Eftersom Anna inte råkar vara i salen – men hon är i huset – så undrar jag om det finns möjlighet att vi behandlar nästa ärende på dagordningen och bordlägger den här.

O r d f ö r a n d e n : Vi har redan inlett behandlingen, så det går inte. Däremot är det möjligt för någon annan vänsterpartist att yrka bifall till motionen.

Anförande nr 187
M e h d i O g u z s o y (V): Då gör jag det.

O r d f ö r a n d e n : Då noterar vi ett bifallsyrkande från Vänsterpartiet. Och nu kommer Anna och då vill hon tala. Varsågod!

Fortsatt sakdebatt

Anförande nr 188
Regionrådet S e h l i n (V): När jag äntligen skulle få en lite paus var ni väldigt snabba med ärendehanteringen.

Den här motionen handlar om att vi vill minska flygandet för tjänstemän och politiker söderut. Det är alltså inte fråga om att begränsa till exempel flygande till Umeå eller Luleå i de norra delarna av Sverige. Det handlar om resor söderut.

Jag vet att ni i majoriteten precis har gjort om era riktlinjer för resor för anställda. De omfattar inte riktigt politiker på det sätt som vi har uttryckt det i motionen, så det är kanske lite som att slå in öppna dörrar. Samtidigt har vi inte diskuterat tidigare den långa motionshanteringen i regionen. Ni får ursäkta att vi lägger motioner som kanske behandlats i budgetar och så vidare.

Det som vi fortfarande tycker är viktigt är ju att flygandet minskar och att vi inte har den tidigare trend som vi hade före pandemin, att det framför allt är resor mellan Stockholm och Göteborg respektive Stockholm och Malmö som utförs av politiker men framför allt av regionens tjänstemän. Vi behöver komma bort från det.

Nu under pandemin har flygandet av förklarliga skäl minskat, men vi vill verkligen inte se en trend med ökat flygande efter pandemin eller ett flyga-i-kapp-beteende, så att säga, att vi nu måste se till att flyga så mycket som möjligt.

Vi hoppas att era nya riktlinjer för resor i tjänsten kommer att leda till att flygandet minskar.

Vi vill ändå påpeka, för det här är en fråga för er i majoriteten, att det går att bifalla motioner som oppositionen skriver, om man tycker att andemeningen i motionen är bra, vilket just i det här fallet majoriteten åtminstone delvis tycker.

Jag yrkar självfallet bifall till vår motion! Vi är fullt medvetna om att resepolicyn har ändrats, något som vi tycker är bra, och målet är att vi inte ska flyga i södergående riktning dit det finns tågförbindelser som fungerar utmärkt.

Nu ska jag för en gångs skull tala om några utanför det här rummet. Vi tycker också att det är synd att staten inte ställde hårdare krav på flygbolagen när det gällde till exempel att minska inrikesresandet. I Frankrike ställde man krav på Air France att de skulle sluta flyga inrikes på sträckor där tåget är konkurrenskraftigt.

Det är något som även den svenska regeringen hade kunnat göra. Men vi här råder bara över det som vi råder över, och vi råder över de resor som tjänstemän och politiker gör. Så jag yrkar bifall till motionen!

§ 206 Motion 2020:57 av Christina Wallmark (SD) och Gabriel Kroon (SD) om riktlinjer för minsta tillåtna gränsvärde för klimatnytta per investerad krona
Förslag 2021:73 RS 2020-0791

Anförande nr 189
G a b r i e l K r o o n (SD): Ordförande! Region Stockholm är en av Sveriges största offentliga organisationer. Vår investeringsbudget för fastigheter, fordon och andra fasta objekt som används i sjukvården och i kollektivtrafiken uppgår till tiotals miljarder kronor över årsperioder. Våra massiva upphandlingar påverkar inte bara direkt medborgarna och de anställdas vardag utan utgör även en viktig komponent för en långsiktigt hållbar regional ekonomi.

På senare tid har Region Stockholm intensifierat sitt arbete med att bli en utsläppsfri region med målet att bli det redan år 2045. Utsläppsminskningen genom klimatinvesteringar, som är ett viktigt medel i arbetet, sker också ofta exponentiellt. Det betyder att det är lätt att vidta enkla åtgärder i början när man investerar i åtgärder med hög klimatnytta då man precis har påbörjat sitt omställningsarbete. Däremot ökar kostnaden för att bli utsläppsneutral markant ju längre man når i utvecklingen. Därmed kan man säga att investeringar i slutet av själva omställningsarbetet ofta blir mångdubbelt mycket dyrare och mångdubbelt mycket ineffektivare jämfört med de investeringar som man gör i början av omställningen.

När vi ser över våra strategier är det därmed uppenbart att de två strategier som regionen har kommer i konflikt med varandra. Å ena sidan har vi klimatfärdplanen som stipulerar en utsläppsneutral region till år 2045, å andra sidan har vi gällande styrdokument för investeringar. I det styrdokumentet betonar man att investeringar ska beakta hållbarhets-kostnader samt totalkostnaden sett i ett livscykelperspektiv genom tillämpning av fyrstegs-principen.

Samtidigt påpekar även trafikförvaltningen i yttrandet över den här motionen att de själva behöver ytterligare vägledning för tillämpning av den här investeringsprincipen samt hur klimatnytta ska erhållas.

Man måste alltså ställa detta i relation till hur vi å ena sidan ska göra samhällsekonomiskt lönsamma investeringar och hur vi å andra sidan ska nå vårt mål att bli helt utsläppsneutrala till år 2045.

I vår motion understryker vi att de investeringar som ska göras i Region Stockholm måste vara kostnadseffektiva och rimligt avvägda för de åtgärder som de avser. De måste samtidigt ta i beaktande hur vi på bästa möjliga sätt kan minska utsläppen, hur vi för varje investerad krona får den avkastning som vi behöver just när det gäller klimatinvestering.

I de fallen som investeringarna inte är lönsamma sett ur ett klimatperspektiv så bör vi vara beredda att överväga alternativa investeringsmedel eller helt enkelt helt avstå från den investeringen, och det är det som motionen föreslår. Den yrkar jag bifall till!

Anförande nr 190
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! När man läser den här motionen och lyssnar på Gabriel Kroon så är det, får jag tyvärr erkänna, lite svårt att egentligen få kläm på vad det är som Sverigedemokraterna de facto yrkar på eller vill åstadkomma med den här motionen.

För det första är det en väldig diskrepans, motionen innehåller väldigt mycket högt och lågt, som man säger. Ni pratar väldigt mycket om stora investeringar, till exempel utbyggnaden av tunnelbanan här i Region Stockholm. Det enda tydliga exempel som nämns i själva motionen handlar om investering i energisnåla lampor. Det är visserligen en viktig investering, men den är inte riktigt på samma storleksnivå som tunnelbaneinvesteringarna.

Det jag ändå kan konstatera är att vi i Region Stockholm, vilket också betonas i väldigt stor utsträckning i de svar som har tillställts motionären, har en investeringsstrategi och vi har ett investeringsråd. Det här investeringsrådet har som sin primära uppgift att utifrån samman-vägda analyser av en rad olika faktorer – där klimat är en, där samhällsnytta är en och där flera andra olika faktorer också vägs in, inte minst investeringskostnaden, naturligtvis – ska komma fram till vilka investeringar som är och förblir mest prioriterade.

Vi studerar naturligtvis livscykelperspektivet, det vill säga att vi värderar hur mycket belastningen på klimatet den enskilda investeringen bidrar till, och så tar vi ställning till om det i så fall är värt kostnaden att göra den investeringen. Sedan vägs det naturligtvis tillsammans med andra saker.

När det gäller mindre åtgärder, exempelvis energisnåla lampor, så är ju det i väldigt stor utsträckning den enskilda verksamheten som själv avgör huruvida man tycker att det arbetet är prioriterat eller inte.

Jag tror att vi ska ta fastighets- och servicenämnden eller Locum på orden när de i sitt remissyttrande över den här motionen poängterar att de kanske inte önskar ytterligare detaljreglering från fullmäktigesalen inom just det här området.

Till sist vill jag säga att jag funderar på om jag har förstått Sverigedemokraterna korrekt. Ni pratar om att vid det här gränsvärdet, som ni efterfrågar, ska perspektiv och klimatkompensation beaktas. Men då är det ju så, vilket du säkert känner till, Gabriel, att det ju finns väldigt stora lagstiftningshinder för oss som region att genomföra kompensatoriska åtgärder utanför Region Stockholms geografiska område. Den typen av åtgärder har ju, så att säga, lagstiftningen satt P för. Vi måste spendera pengar enbart på sådant som är till nytta för regioninvånarna, och oftast är de då koncentrerade till regionens område.

Med detta sagt vill jag faktiskt vidhålla att vi yrkar bifall till regionstyrelsens förslag beträffande den här motionen!

Anförande nr 191
Regionrådet B r o b e r g (M): Jag vill inleda mitt anförande med att återrapportera en sak beträffande det som sades i en tidigare debatt i dag. Regeringen har nu hörsammat vår begäran, och avstegen från förmånsbeskattningen för avgiftsfri parkering för regionens personal kommer att förlängas till och med den 31 mars, vilket är mycket glädjande för all vårdpersonal. Det här hör inte riktigt till den här debatten, så nu ska jag övergå till att tala om ämnet för denna debatt.

Vi ska prata om att Region Stockholm ska göra kloka och bra investeringar. Därför utgår våra investeringar från fyrstegsprincipen som innebär bland annat att behov och lösning vägs mot totalkostnader men även mot hållbarhetseffekter sett i ett livscykelperspektiv. Detta ska också fungera utifrån principen att vi ska kunna förvalta våra fastigheter på bästa sätt.

Det här innebär också att ert förslag om att klimatnytta för investerad krona ska sättas delvis är integrerat i investeringsprocessen men att enbart göra en klimatinvestering tror vi leder fel. Vi måste ha en helhetsbild där vi, som sagt, tar hänsyn till såväl investeringsutgift och driftkostnadskonsekvenser som andra effekter på verksamhet, samhällsnytta och hållbarhet.

I dagsläget görs därför inga investeringar som enbart baseras på perspektivet klimatnytta. Riktlinjer för klimatinvesteringar blir således mindre relevant. Att beakta är även att det finns svårigheter och osäkerheter i de klimatberäkningar som utförs då verktyg för detta i dagsläget är i en utvecklingsfas inom branschen.

Detta medför svårigheter att ta fram relevanta gränsvärden i syfte att jämföra alternativa lösningars klimatnytta i förhållande till kostnaderna.

När det gäller åtgärder som att byta till energisnåla lampor så görs sådana saker för att den tekniska livslängden är uppnådd eller för att armaturbyte är lämpligt inom ramen för en viss investering samtidigt som det bidrar till regionens mål att minska energianvändningen då hållbarhetskrav som sagt är integrerade i vår process.

Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 192
A n n e t t e H u l t å k e r (KD): Ordförande! Charlotte Broberg berörde det förtjänstfulla med att det här med klimatinvesteringar inte är några isolerade företeelser. Det finns inte bara en sida av myntet, det finns andra sidor av det också. Jag har själv i motionen tagit upp ett exempel med glödlampor.

Det är ju inte så enkelt som att frågan om att byta glödlampor bara handlar om att de är en klimatinvestering. Det kan också handla om att man helt enkelt inte behöver underhålla systemet så ofta, man kan också med modern elektronik få betydligt bättre styrning av ljusmiljö och när apparater är på- och avslagna. Regionen kan också få energibesparingar och mindre heta lampor så att man inte så lätt kan göra sig illa på dem och sådana saker. På det här sätter ger det också en bättre arbetsmiljö.

Det kan vara så att det som du framhöll som enbart en klimatåtgärd är något som också kan bidra till många andra positiva effekter. Jag tycker att din motion är lite endimensionell, men det är klart att ni har en poäng när ni säger att vi ska vara försiktiga med vad vi använder våra pengar till, så det vill jag ändå betona.

Summa summarum vill jag ändå säga att jag tycker att detta riskerar att helt enkelt bli en väldigt snäv överrock till våra investeringsprocesser. Vi har principer i dag, och om de behöver förtydligas så är det nog inte det här det vi behöver gå vidare med.

Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 193
M a g n u s P e r s s o n (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Som tydligt framgår av handlingarna utvärderas olika investeringsförslag i den här regionen på ett lite annat sätt än vad jag uppfattar att motionären har gjort gällande eller förstått.

Som några redan har nämnt så existerar det i praktiken inte några rena klimatinvesteringar i den här regionen. I stället väljer man klimatsmarta lösningar i de investeringar som vi ändå gör av diverse olika andra skäl. Alla investeringar utvärderas inte utifrån en enskild aspekt utan utifrån ett helhetsperspektiv där mängder av frågor utvärderas och läggs samman. Miljö- och klimatnytta är naturligtvis en viktig del i detta, men man tar naturligtvis hänsyn också till en mängd andra frågor, till exempel vilken nytta en viss byggnad ger för vården.

Man anlägger också ett livscykelperspektiv. Ibland kan en högre och dyrare investering motiveras av att man får lägre driftskostnader under livscykeln. Detta illustreras väldigt tydligt av just det exempel som Sverigedemokraterna använder i sin motion. Ja, ny modern LED-belysning eller motsvarande är dyr i inköp men har stora fördelar i driftsskedet, lägre elförbrukning är det uppenbara. Därmed får regionen lägre elräkningar. Men den riktigt stora fördelen är faktiskt att man mycket mindre ofta måste byta ljuskällor för att de gått sönder. Det kan vara ganska dyrt att betala någon för att åka ut och byta ljuskälla i en armatur.

Arbetsmiljön blir bättre med god belysning. Trött och trist gammal belysning är inte bra för uppmärksamheten. Dessutom finns det en trevlig positiv externalitet: indirekt avlastar det vårt ansträngda elnät i Stockholmsregionen.

Alla dessa fördelar gör att investeringar i modern belysning, som ett typexempel, brukar kunna motiveras även helt utan klimatnytta. Även om klimatnytta helt skulle saknas, till exempel om man vore klimatförändringsförnekare, kan man motivera utbyte av belysning.

Storleken på klimatnyttan för belysning är dessutom beroende av vilken el vi köper. Att vi redan köper förnybar el i Region Stockholm begränsar förstås den möjliga klimatnyttan. Vi köper redan bra el. Det gör den inte till en dålig investering, men det gör att nyttan ligger någon annanstans än där Sverigedemokraterna påstår att den gör för belysning.

Motsvarande resonemang gäller naturligtvis även övriga investeringar i regionen, oavsett om det gäller kollektivtrafik, vård, byggnader eller annat. Typiskt så sammanfaller klimatnytta med materialsnålare och smartare lösningar eller lösningar som i driftsskedet har lägre kostnader, till exempel för energi.

Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 194
Mattias Lönnqvist (L): Jag har fördelen av att jag i tidigare landstinget och nu i regionen alltid ingått i majoriteten, så jag har aldrig väckt några motioner här. Däremot har jag i kommunfullmäktigesammanhang, bland annat i opposition, väckt egna motioner. Jag förstår tanken bakom när man sitter här och tycker att det som står i motionen är en smart idé, det borde vi göra. Ibland kan motioner från oppositionen ha synpunkter eller tankar som majoriteten inte tänkt på.

Men så finns också den typen av motioner, som den vi nu debatterar, där svaret är att motionen ska anses besvarad. Att motionen ska anses besvarad innebär i korthet att vi inte har något emot det som tas upp i motionen, men vi gör i princip redan det som föreslås. Sedan finns det en glidande skala från att vi gör exakt det som efterfrågas till att vi gör något motsvarande.

Därför tycker jag att om man har väckt en motion med, som man tycker, en smart idé och regiondirektören och flera andra går ut och säger att det gör vi redan därför att … Regiondirektören tar bland annat upp att det finns riktlinjer för investeringar, RS 2019-08-29, inklusive fyrstegsprincipen, fastighetsservicenämnden tar upp synpunkter som livscykelinvesteringar, att beakta alla krav, trafiknämnden tar upp att det inte finns behov av ytterligare styrning på den detaljnivån. Då kan man väl lyssna på alla de politiker som uttalar sig i nämnderna och alla de tjänstepersoner som tagit fram underlag till nämndernas beslut.

Det låter lite grann när man vidhåller motionen som att säga: Alla dessa politiker och alla dessa tjänstepersoner vet inte vad de pratar om, vi vet bättre. Jag håller inte med om det. Jag tycker inte att Sverigedemokraterna vet bättre i den här frågan, utan jag tycker att vi ska lita på våra politiker och vi ska lita på våra tjänstepersoner.

Därmed instämmer jag i regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 195
Gabriel Kroon (SD): Om det hade varit en sådan tydlighet från förvaltningen skulle trafikförvaltningen inte ha varit tydlig med att de behöver ytterligare principer.

Jag har en fråga till dig, Mattias, men även till flera andra här. Det finns två tydliga strategier som vi måste förhålla oss till. Den första strategin är att vi ska bli utsläppsneutrala till 2045. Hur blir vi utsläppsneutrala till 2045? Jo, genom investeringar som gör att vi minskar våra utsläpp. Det är mål nummer ett. Det är det vi måste nå. Det har vi beslutat i den här fullmäktigeförsamlingen, inte Sverigedemokraterna, men fullmäktige har beslutat det.

Sedan finns det en vision till, fyrstegsprincipen och principen att investeringar ska vara lönsamma över livstidscykeln, att man ska beakta klimatnyttan, beakta investeringskostnaderna och beakta totalbudgeten. Det är den andra strategin.

Och ja, än så länge har de nya investeringar som vi genomfört varit lönsamma ekonomiskt och medfört en klimatnytta, till exempel energieffektiviseringar och fastighetsunderhållsinvesteringar. Det har legat i linje med fyrstegsprincipen och med visionen om en utsläppsneutral region år 2045.

Min fråga, och framför allt min oro, är: Vad händer när vi har betat av de enkla investeringarna, där vi uppnår en klimatnytta och har en investering som långsiktigt är ekonomiskt lönsam? Vad händer när vi betar av de investeringarna och måste röra oss mot ännu mer kostsamma investeringar enbart för att uppnå vårt mål om att bli utsläppsneutrala 2045? Det finns ingen förvaltning som har svarat på den frågan. Det finns ingen politiker från majoriteten som har svarat på den frågan. Och Mattias har absolut inte berört svaret på frågan.

Det vi sverigedemokrater påpekar, det vi vill vara tydliga med och där vi vill arbeta förebyggande, är att när vi når det stadiet i vår investeringscykel, när dessa två strategier ställs mot varandra, då måste vi från regionfullmäktige vara tydliga med vad som är den minsta klimatnytta vi kan förvänta oss för varje investerad krona. Om det gränsvärdet är alldeles för högt måste vi ifrågasätta den investeringen. Vi minns alla vad som hände till exempel med regeringens investering i elcykelsubventioner. Det var en ytterst ineffektiv klimatreform. Nu är fullmäktige inte riktigt där, men genom vår motion sätter vi tydliga spelregler för förvaltningarna för framtida investeringar, när man måste genomföra ekonomiskt mindre lönsamma investeringar men investeringar som leder till minskade utsläpp i linje med klimatfärdplanen. Därför måste vi vara tydliga med vad det minsta gränsvärdet är. Jag tycker att vår motion är mycket relevant, den ligger i tiden och den kommer framför allt att vara en bra guide för våra förvaltningar.

Anförande nr 196
M a t t i a s L ö n n q v i s t (L): Det är två olika frågor. Den ena frågan är: Behövs det fler styrande dokument och behövs den typen av styrande dokument som Sverigedemokraterna efterfrågar? Den besvarar både förvaltningen och nämnden i fråga när de säger nej, det behövs inte.

Den andra frågan är: Hur följer vi upp våra långsiktiga och kortsiktiga klimatmål och miljömål? Där är svaret att vi får årliga redovisningar om hur långt vi kommit. Vi får årliga redovisningar om vilka utsläpp vi har. Vi får årliga redovisningar om hur stor andel av kollektivtrafiken som använder icke-fossila bränslen och så vidare. Det är en helt annan fråga än den som står i motionen, och den får vi svar på åtminstone en gång per år.

Anförande nr 197
G a b r i e l K r o o n (SD): Mattias! När man är politiker i en politisk organisation då handlar det om att våga ta initiativ och våga leda förvaltningen. Ifall vi i oppositionen lägger oss platta så fort förvaltningen kritiserar våra motioner finns det ingen anledning för någon av oss att vara här över huvud taget. Jag tror att du håller med mig från din egen oppositionstid.

När vi oppositionspolitiker ser någonting som saknas, som förvaltningen kanske inte har sett, och reagerar på det uppfyller vi vårt demokratiska syfte.

Anförande nr 198
M a t t i a s L ö n n q v i s t (L): Skillnaden är att när jag satt i opposition väckte jag bra motioner.

Anförande nr 199
Gabriel Kroon (SD): Bra motioner, Mattias? Jag hoppas att vi nästa gång vi har den här debatten faktiskt läser igenom motionen ordentligt och tänker över de olika strategierna. Jag har fortfarande inte fått något svar från dig: Hur ska vi uppnå en utsläppsneutral region 2045 och samtidigt beakta fyrstegsprincipen och principen att våra investeringar ska vara långsiktigt ekonomiskt lönsamma? De principerna går ju stick i stäv med varandra i slutet av dagen. Jag har hittills inte hört något argument för hur den problematiken ska lösas, utöver att sätta ett minsta tillåtna gränsvärde för varje investerad krona.

Anförande nr 200
Regionrådet Eriksson (MP): Nu blev det lite tydligare, Gabriel, vad ni i Sverigedemokraterna vill, inte utifrån att läsa din motion men utifrån ditt anförande. Det jag uppfattar är att ni i grund och botten inte vill att regionen ska ha en målsättning eller strävan att bli klimatneutral, i alla fall inte om det skulle innebära att de sista procenten i ert tycke blir för dyra.

Jag förstår att ni tycker på det sättet. Det går i linje med Sverigedemokraternas övriga politik. Jag har en annan uppfattning och kan konstatera att vi tyvärr kommer att ha ganska många år framför oss innan vi kommer till den här problematiken på riktigt.

Låt mig ställa en motfråga vad gäller Sverigedemokraternas politik, för jag utgår från att Sverigedemokraterna ställer sig bakom merparten av de infrastrukturprojekt som har presenterats i Trafikverkets förslag till nationell plan och utöver det vill bygga ut både Arlanda och östlig förbindelse. Min fråga är: Vad är den maximala kostnad som Sverigedemokraterna är beredda att lägga ut för att öka regionens klimatpåverkan? Det vore spännande att höra svaret på den frågan.

Anförande nr 201
Gabriel Kroon (SD): Grundproblematiken är, återigen, att det finns två vitt skilda strategier. Det ena är att vi ska bli utsläppsneutrala 2045 med alla medel som finns till buds, för det är det målet handlar om. Det andra är att vi ska beakta fyrstegsprincipen. De går stick i stäv med varandra. Där tror jag att det måste finnas en bredare oro än bara den som vi sverigedemokrater känner.

Till vilken kostnad ska vi uppnå de sista procenten, eller de sista tio procenten, för att verkligen bli utsläppsneutrala? När vi pratar nationellt är det självklart att varje krona som vi investerar ska ge maximal nytta — klimatnytta, samhällsnytta, nytta i sjukvården, nytta i kulturen. Det vi sverigedemokrater starkt ifrågasätter är att då det gäller den begränsade budget som vi spelar med i Region Stockholm, som ska gå till kollektivtrafiken, till kulturen och framför allt till sjukvården, då är man, som jag förstår det, från majoritetens sida i praktiken beredd att göra avsteg från fyrstegsprincipen enbart i syfte att uppnå en utsläppsneutral region 2045.

Anförande nr 202
Stellan Hamrin (V): Ordförande och ledamöter! Jag hade inte tänkt gå upp i den här debatten, men det blev lite småintressant på slutet, kanske mest för att majoriteten gav sig in i en detaljdiskussion om klimatnytta och olika investeringar, som man brukar göra utifrån liberala principer i alla andra sammanhang. Det är inte tillämpligt när det gäller våra klimatmål eftersom det förutsätter att klimatnyttan har ett objektivt pris, att det finns en högsta summa vi är beredda att betala för att uppnå nollutsläpp. Det gör det inte. Vi ska uppnå nollutsläpp. Det får kosta precis vad det vill.

Det finns inget objektivt mått ens ur något slags naturvetenskaplig synvinkel, för vi släpper ut koldioxid, metan, lustgas och en del andra gaser, och de beter sig så olika att det inte går att väga dem mot varandra. En del stannar kvar i tusentals år, andra försvinner efter kanske 40 år. Det går helt enkelt inte att beräkna ett sådant mått.

I slutändan ska vi uppnå nollutsläpp, som Tomas var inne på. Av den text som Sverigedemokraterna skriver framgår det att om det blir för dyrt tänker de inte göra den investering som behövs, det vill säga de är i verkligheten inte beredda att uppnå nollutsläpp för redan här ser de att det kan bli för dyrt. Sverigedemokraternas inställning till frågan generellt, som väl egentligen är det viktiga och ligger till grund för deras synpunkter här, är att vi andra deklarerar alarmistiska och populistiska budskap utan förankring i reell klimatnytta. Med tanke på Sverigedemokraternas sätt att diskutera klimatnyttan i ekonomiska termer tycker jag nog att det är de som saknar reell förankring i verkligheten.

Anförande nr 203
M a g n u s P e r s s o n (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tack, Stellan, för att vi fick lite omväxling i den andra talarstolen! Jag tror att debatten så här långt ganska tydligt har visat på skilda åsikter i den här frågan. Den visar också på ganska olika bilder av regionens investeringspolicy och liknande. Jag tänkte därför ställa ett par frågor till Gabriel:

Finns det någon investering som regionen gör i dag som ni sverigedemokrater hade velat stoppa för att ni anser att den har för låg klimatnytta? Jag har inte uppmärksammat att ni hittills någon gång har gjort det. Jag undrar också, liksom någon annan tidigare, vilken nivå klimatnyttan borde ligga på enligt er. I det exempel som ni skickat med i motionen skulle, precis som jag förklarade i mitt tidigare inlägg, klimatnyttan kunna ha en negativ kostnad, det vill säga en besparing för regionen. Om ni menar att ert exempel i motionstexten är något som borde ha stoppats hade ni i så fall applicerat en negativ gräns för det ni säger, eftersom det exemplet har så många andra nyttor för allt annat i regionen.

Jag vill avliva den myt som ni försöker förstärka, att investeringar som ger klimatnytta i dag är olönsamma eller kostar en massa pengar. Det finns gott om investeringar som ger klimatnytta och som är företagsekonomiskt direkt lönsamma, så man behöver inte tro på mänsklig och antropogen påverkan på klimatförändringar för att motivera dem. Det går alldeles utmärkt med bara ren företagsekonomi.

Anförande nr 204
G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för frågan, Magnus! När det gäller vilka investeringar som är ineffektiva, eller som skulle kunna vara ineffektiva i ett klimatperspektiv sett till kostnadsperspektiv, är det något som måste mätas för varje investering. Vi har frågat om man mäter i reell klimatnytta eller i reell utsläppsminskning per investerad krona, och det görs inte. Det är det som vår motion syftar till, att man ska påbörja en sådan mätning så att man kan göra en klimatekonomisk, om man vill kalla det för det, analys. Det var första frågan.

Beträffande den andra frågan, vilken nivå som är rimlig, tror jag att vi i Region Stockholm måste ha en grundlig respekt för att världen är mer än vårt läns gränser. Vi har nationella insatser för utsläppsminskningar. Vi har internationella insatser för utsläppsminskningar. Region Stockholm kan såklart inte påverka utanför sina länsgränser, men på något sätt måste vi ta de nyckelvärdena i beaktande. Det finns flera instanser som har gjort undersökningar på relevanta värden, och det måste vi ta i beaktande.

Anförande nr 205
M a g n u s P e r s s o n (C): Herr ordförande! Jag noterar att det inte nämns ett enda konkret förslag, så det känns som en något akademisk diskussion. Jag noterar också att vi inte får ett tydligt besked av dig, Gabriel, att om kostnaderna för klimatinvesteringarna som du bedömer skulle vara noll kronor per ton så skulle de gå hem hos er. Kan du ens gå med på det?

Anförande nr 206
G a b r i e l K r o o n (SD): Vi måste också förhålla oss till omvärlden när vi bestämmer hur mycket pengar vi är beredda att lägga på en investering som inte är ekonomiskt lönsam men som klimatmässigt är lönsam.

Min motfråga till dig, Magnus, är om du är beredd att betala vilka pengar som helst för att nå en neutral utsläppsregion 2045. Är du beredd att ta pengar från vården, från kulturen, från trafiken och lägga på satsningar som är ekonomiskt ineffektiva, som är utdömda för att vara ekonomiskt ineffektiva, och som enbart syftar till att vi ska nå de sista procenten och bli helt utsläppsneutrala enligt de politiska målen? Är det inte bättre att vi lägger våra regionala skattemedel på de områden där de verkligen gör störst nytta i alla fall när det kommer till de sista procenten av de utsläppsneutrala medlen och i stället har ett större fokus på nationella stödinsatser via regering, via riksdag, som på riktigt minskar utsläppen?

Anförande nr 207
M a g n u s P e r s s o n (C): Det här blir en väldigt akademisk diskussion när du på en direkt fråga, Gabriel, inte ens själv kan ge exempel på investeringar av det slag som du påstår skulle vara ett stort problem för regionen. Kort och gott: De investeringar med klimatnytta som vi gör har inte de stora kostnader som du försöker utmåla.

§ 207 Motion 2020:51 av Jens Sjöström m.fl. (S) om elektrifiering av vägtrafiken i Stockholmsregionen
Förslag 2021:74 RS 2020-0785

Anförande nr 208
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Låt mig börja med att tacka Gustav Hemming för svaret på vår motion om att ta ett regionalt initiativ för en helhetsstrategi om att elektrifiera vägtrafiken i vår region. Jag kan, som jag sade tidigare i dag, konstatera att det varit en ganska skyndsam hantering av motionen i nämnderna men sedan har det tagit stopp. Det har tagit nio månader från att motionen behandlades i trafiknämnden och i tillväxt- och regionplanenämnden innan den kom till fullmäktige i dag. Det är, menar jag, en oacceptabel hantering och man kan undra på vilka grunder det skett och vem som bär ansvaret för det.

Med detta sagt, när vi vill skapa ordning i komplexa samband för att nå framgång, när vi vill bekräfta vikten av en utveckling, när vi vill att många parter ska gå hand i hand för att uppnå utveckling, då tar vi fram en strategi. Det kan handla om landsbygdens och skärgårdens utveckling eller hur vi uppnår en god folkhälsa. Men när det kommer till viktig omställning för att klara klimatåtagandena säger den blågröna ledningen stopp. De sade stopp till en biogasstrategi och nu till en elektrifieringsstrategi. För mig är det lite av en gåta varför, eller om ni bara har otur när ni tänker.

När jag samtalar med företagare som står i färd med att byta fordonsflotta, med fordonstillverkare och utvecklare av elektrifierade fordon, med personer vid Trafikverket som jobbar med dessa frågor, men också med kommunala kollegor, blir bilden tydlig. Man önskar en gemensam utveckling för att våga investera och bidra till utvecklingen.

Låt mig ge två exempel. Ett större företag i Handen är berett att investera i lastbilar med eldrift men behöver få klarhet om laddteknik, om var de kommer att kunna ladda sina fordon eftersom de verkar i ett större geografiskt område än bara Haninge. Ett annat företag inom elfordonsutveckling undrar om de ska fortsätta att enbart fokusera på ellastbilar med elvägsladdning eller om det även kan finnas intresse av att använda samma teknik på bussflottan i regionen.

Jag är väl medveten om att vi gjort en utredning om elektrifiering av busstrafiken liksom det som står i klimatfärdplanen och i Rufsen och det elektrifieringslöfte som ingåtts med regeringen. Jag förstår också av svaret på motionen att regionen samverkar för att samordna aktörer kring denna fråga. Vilka de är är dock oklart liksom hur långt arbetet har kommit och dessutom vad som är målet med arbetet.

Regeringen fattade hösten 2020 en rad beslut för att snabba på elektrifieringen av vägtransporter. En elektrifieringskommission tillsattes för att påskynda elektrifieringen inom transportsektorn. Trafikverket fick i uppdrag att inleda planering för utbyggnad av elvägar längs det statliga elnätet med 300 mil statlig elväg till 2030. En utredning tillsattes för att se över en reglering för elvägar då det saknas regelverk för elvägar i dag och det finns även oklarheter om och hur befintlig lagstiftning är tillämplig. Det ska tas fram en elektrifieringsstrategi som skapar förutsättningar för en snabb, smart och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering som bidrar till att uppnå klimatmålen.

När regeringen nu gör dessa satsningar behöver vi i vår region göra vår del för att få fart på elektrifieringen och inte riskera att möjligheter går oss förbi på grund av utebliven förberedelse.

Bifall till motionen!

Anförande nr 209
Regionrådet H e m m i n g (C): Tack, Jens, för motionen och för energinivån! Den kanske höjer min energinivå också. Jag tänkte börja med att säga att det är en bra intention med motionen. Att elektrifiera transporterna i Stockholmsregionen är ju en av de utpekade prioriteringarna. Det är centralt för klimatet, det är bra för stadsmiljön och vi har dessutom ett näringsliv som ligger väl positionerat för att dra nytta av det.

Mycket pågår, och mycket i detta är föränderlig materia. Den stat och den regering som Jens hyllar har ännu inte bidragit till att skapa ökad tydlighet kring vilka strategiska vägval som ska göras. Det gäller så centrala frågor som om elektrifieringen primärt ska ske genom elvägar med laddning i själva vägen, genom laddinfrastruktur eller genom vätgas, som också är ett slags elektrifiering.

Låt mig säga att det finns många aktörer som driver sina processer inom det här området. Trafiknämnden har sin process, jättebra. Det är trots allt ganska avgränsat. Region Stockholm är med i ett antal olika processer; jag kommer tillbaka till dem. Men låt oss inte glömma elektrifieringstakten som Stockholms stad och Ellevio driver med åtskilliga aktörer. Och många kommuner har sina egna processer.

Det är inte så att det finns brist på processer inom området, utan den stora svårigheten är hur man får processerna att stärka varandra, att bilda en helhet, och vem som har ansvaret för att se till att de olika processerna jackar i varandra. I den bästa av världar skulle Region Stockholm vara den perfekta aktören för detta, men jag bedömer att vi inte har tillräckliga verktyg, befogenheter och låt mig också säga legitimitet, med tanke på att många kommuner är mycket drivande på området. De har inte bett oss att göra samordningen. Länsstyrelsen har ett av regeringen utpekat ansvar när det gäller vissa delar av det här. De har inte bett oss i regionerna att ta helhetsansvaret. Jag är mycket tveksam till att ytterligare en aktör, som tar ett stort initiativ och tar fram en ny strategi, skulle bidra till att på något vis minska oredan i detta.

Med det sagt är det här en mycket prioriterad fråga i Region Stockholm. Nu hinner jag inte redogöra för våra insatser på området och hur vi i varje del försöker bidra till att stärka strukturerna.

Anförande nr 210
M a g n u s N i l s s o n (S): Ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till motionen. Det som händer i elektrifieringen inom trafiken sker i en kolossal hastighet. Den motion vi nu behandlar väcktes för 14 månader sedan. Jag tror att vi skulle ha formulerat den på ett annat sätt i dag. Här gäller det att hänga med så att man inte kommer för sent.

Den viktigaste flaskhalsen i dag är infrastrukturen som kan ta hand om de bilar som industrin brinner av lust att få sälja och även konsumenterna svarar bra på den efterfrågan. Gustav Hemming berättade om alla de initiativ här och där och hit och dit som pågår. Det är just det som är problemet. För att vi ska kunna få ut något av allt detta behöver någon ta ansvar för samordning. Det är mycket möjligt att man kan hitta någon annan mer lämplig aktör, men det är ingen som nu tar det ansvaret. Det tycker vi att regionen ska göra.

Det här är en mycket komplicerad process. Det är som det Schumpeter kallade kreativ destruktion, att byta något väldigt radikalt och kunna göra det under mycket kort tid. Det ropar efter samordning, samordning, samordning. Därför menar jag att någon måste agera. Regionen kan naturligtvis tacka nej, men det innebär inte att någon annan kommer att ta det ansvaret. Man lämnar det utan att ta ansvar.

En annan sak som man bör ha i bakhuvudet med den revolution som nu pågår är att den kommer att tvinga oss att tänka till och tänka nytt om trafikplaneringen eftersom den rörliga kostnaden för att köra elbil är betydligt lägre än att köra med förbränningsmotor. Resultatet kommer att bli en ökad trafik. Vi har klarat oss undan jättelika köproblem tack vare trängselskatten. När vi byter transportsystem, som vi i praktiken är på väg att göra, måste vi se över de system vi har om inte hantverkare, bussar, taxibilar ska ägna tiden åt att stå stilla i stället för att rulla.

Anförande nr 211
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag skulle vilja veta om du har läst Trafikverkets förslag till nationell plan, för de lämnar frågan om de centrala tekniska vägvalen öppen och säger att eventuella investeringar i elvägar är någonting som får ligga i kommande planperioder.

Om vi i Region Stockholm tror att vi ska avgöra ifall vi ska satsa på elvägar, och skapa finansiering för dem, eller om laddinfrastruktur ska lösa problemen riskerar vi att skapa ett Stockholmsminitel i elektrifieringen, det vill säga gå in i återvändsgränder.

Det är en självklarhet att vi inom det här området, med de stora vägvalen, måste stödja oss på våra expertmyndigheter och på ett nationellt ledarskap. Självklart ska vi vara med, driva på, peka på att det här är en central prioritering för Stockholmsregionen, men jag tycker inte att man kan säga att vi i regionen ska ta det ansvar som inte regeringen tar.

Anförande nr 212
M a g n u s N i l s s o n (S): Det du säger är helt riktigt; staten måste ta ansvar vid vissa väldigt stora och strategiska beslut, till exempel det du nämner om huruvida tung trafik ska laddas uppifrån eller med batterier. Men den stora omvälvningen ligger på personbilssidan. Där är teknikvalet i praktiken redan gjort. Det handlar i stället om att koordinera infrastrukturen så att det blir enkelt och framför allt att processen påskyndas så att samordningen inte blir en flaskhals.

Det är som sagt möjligt att någon annan skulle kunna samordna detta, men det är ingen som gör det nu. Därför kan regionen kliva in. Jag tror inte att kommunerna skulle bli arga på att regionen koordinerar verksamheten.

Anförande nr 213
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag har inte kommit in på våra egna åtgärder. Jag vill inte att hettan i replikskiftena ska förta det faktum att vi helt och hållet delar den ambitionsnivå som motionären lyfter fram. Detta att koordinera, mobilisera och samordna ansökningar och att samordna finansiering av laddinfrastrukturen för den tunga transporten är just vad Elektrifieringspakten i Stockholm syftar till. Detta initiativ leds av Region Stockholm. Det har dock skett efter att den nationella nivån har pekat på att regionerna är lämpliga att ta detta ansvar.

Anförande nr 214
M a g n u s N i l s s o n (S): Det här med godset är som sagt jättebra, och det har en speciell problematik. Men det jag frågar efter gäller initiativ för den lätta trafiken.

Anförande nr 215
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! När jag läser motionen och tittar på den ur trafiknämndens verksamhet, Jens Sjöström, är det inte tydligt för mig vad du önskar. SL nämns ett flertal gånger i motionen. Samtidigt nämner du i ditt anförande att du är medveten om att vi har en elektrifieringsstrategi, att det pågår en utbyggnad av elbusstrafiken och att detta är något som är positivt. För mig är det oklart vad du i så fall ytterligare tycker att SL eller trafikförvaltningen bör göra. Om svaret på frågan skulle vara att vi som vissa andra regionen ska trycka in elbussar i befintliga avtal till en väldigt hög kostnad kommer jag att säga att det är en dålig idé. Det skulle få den berömda kostnadsökningstakten att öka väldigt kraftigt för Region Stockholm och trafiknämnden. Och det skulle faktiskt göras utan någon klimatnytta alls eftersom vi redan har en utsläppsfri, eller klimatneutral, och fossilfri kollektivtrafik.

Däremot finns det naturligtvis annan stor nytta med att utöka den elektrifierade kollektivtrafiken. Det kommer vi att göra. Jag tror att vi kommer att se en väldigt snabb utveckling av elektrifieringen av busstrafiken baserad på de marknadskrafter som redan finns. Därför ska vi inte göra något som är dyrt och dåligt när vi kan göra det bra och billigt.

En annan fundering handlar om att det naturligtvis finns framtida steg när det gäller bränslen inom kollektivtrafiken. Vi vill såklart bli helt emissionsfria. Men för att det ska bli så kommer det att krävas inte bara en elektrifiering av kollektivtrafiken utan även andra utsläppsfria bränslen i kollektivtrafiken. Då är elektrifiering ett av flera verktyg.

Jag uppfattar därmed att det är oklart vad ett eventuellt bifall av motionen hade adderat i det arbete som regionen redan gör. Åtminstone kan jag inte se det när det gäller trafiknämndens verksamhet.

Anförande nr 216
Maria Mustonen (V): Ordförande! Tack, Socialdemokraterna, för en bra motion! Jag yrkar för Vänsterpartiets del bifall till motionen.

Det är glädjande att alla verkar vara överens om ambitionen i motionen och att elektrifieringen av vägtrafiken är viktig. Det är den också för oss i Vänsterpartiet. Vi ser framför oss att i princip all vägtrafik är elektrifierad i framtiden. Däremot saknas en samordning i frågan. Man kan alltid hänvisa till den nationella nivå, och det är självklart helt rätt att mer samordning krävs även från Trafikverket, regeringen och riksdagen. Men regionen verkar inte riktigt ta det ansvar som den ändå har för en sammanhållen samhällsplanering.

Det är väldigt rörigt i branschen just nu, och det händer mycket. Många olika aktörer är inblandade. Det är dels Trafikverket, dels kommunerna som alla har lite olika ingångar i frågan. Det är dels även en massa privata företag, till exempel fordonsindustrin, dels elbolag och elnätsbolag. Det krävs alltså en samordning för att vi ska få till det hela.

När man till exempel tänker på elvägar är det bästa möjliga alternativet kanske inte att bygga elvägar precis bredvid järnväg, som ju också är elektrifierad. Det finns ett förslag som gäller Nynäsvägen om en väg från Norvik Hamn. Kanske vore det bättre att anlägga en elväg till Kapellskärs hamn, som inte har någon spåranknytning. Detta är exempel på frågor som skulle kunna tas upp i en sammanhållen strategi som tar hänsyn till alla dessa frågor.

Bifall till motionen!

Anförande nr 217
Carl Johan Schiller (KD): Ordförande! Jag vill tacka för energinivån i debatten. Energi är ju en bristvara nu för tiden, så vi behöver all vi kan få. Det verkar finnas en del att hämta här inne.

Med det sagt vill jag trycka på att vi som sagt är helt överens om ambitionerna i denna väldigt viktiga fråga. Jag tycker att Gustav Hemming tog upp många kloka saker. Jag vill inte på något sätt förminska besluten från oss här i denna sal, men det är otroligt viktigt att komma ihåg att det troligtvis inte är här som de sista koderna för att lösa klimatutmaningen kommer att knäckas. Det finns otroligt mycket kompetens där ute i både näringslivet och forskarvärlden. Förmodligen är det inte genom ytterligare en strategi i Region Stockholm som bitarna kommer att falla på plats. Och kommunerna har som sagt inte bett om detta. Talar vi om personbilstrafiken är det ju kommunerna och inte regionen som är de viktiga spelarna.

Men visst har vi problem när det är billigare att köpa ett dieselverk som producerar el för att på så sätt ladda sin elbil i stället för att köpa el via elnätet. Där är vi överens om att vi måste göra mer. Om det finns någonting som vi kan göra här, utöver att ta ansvar för vår egen verksamhet, är det att agera blåslampa. Stockholms elförsörjning bör bli en fråga som sätts betydligt högre upp på den nationella dagordningen. Det bor så pass många människor här, och det finns många viktiga verksamheter här. Låt oss därför tillsammans hitta några bra punkter där vi kan trycka på i våra respektive partier för att få upp frågan på dagordningen på ett mycket bättre sätt.

Jag vill lyfta debatten något från det skyttegravskrig som har uppstått i frågor om kärnkraft, solkraft, vindkraft och allt vad det kan vara. Varje energislag har sina fördelar och sina nackdelar. Jag tycker att vi borde kunna bidra med att hyfsa till debatten genom att erkänna de olika för- och nackdelarna och poängtera att vår region, som är en tillväxtmotor, måste sättas betydligt högre upp på den nationella dagordningen.

Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 218
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Det lät nästan som ett bifall där, Carl Johan. Jag vet inte riktigt vad du sade på slutet, men du får återkomma.

Det här med regional, nationell respektive europeisk samordning och vem som ska ta första steget – det kommer inte riktigt att fungera så. Alla måste göra sin del. Vi har i dag handslag med Tyskland respektive Frankrike för att hitta gemensamma laddstandarder och elektrifieringsstandarder, men vi måste också göra arbetet på regionalt plan.

Gustav! Du var inne på att kommunerna inte har bett oss om det här. Min fråga tillbaka blir: Har ni frågat kommunerna? Legitimitet får man ju genom ett förtroendekapital. Jag tror att det i detta fall bygger väldigt mycket på att ta initiativ, käre Gustav, och att ta ansvar för den utveckling som vi vill se framgent. Du sade också något om att det kanske skulle leda till mer oreda om regionen gick in i ett strategiarbete. Det är möjligt. Inte vet jag om ni skulle ställa till oreda, men jag är beredd att ta risken. Jag tror nämligen att risken är betydligt större om vi inte tar ett sådant initiativ.

Du var även inne på att TRV lämnar det hela öppet. Ja, det är precis detta vi ska förbereda oss på. Vi i vår region behöver ha en gemensam ansats med alla aktörer för vad Stockholmsregionen samlat vill. Vi behöver också ställa krav på staten och statsmakten. Vi behöver veta vilka krav vi vill ställa på Trafikverket. Hur ska elektrifieringen påskyndas i vår region?

Du säger att ett sådant arbete redan pågår. Du får gärna precisera dig, Gustav, för jag har faktiskt inte hört någon beskrivning av vad regionen hittilldags gör för elektrifieringen mer än det som redan är känt.

Kommer vi i Stockholm att som samhälle ha råd att avstå från att samordna oss i ett gemensamt strategiskt agerande? Ska vi en modell för elinfrastruktur i SL-trafiken, en annan modell för tunga godstransporter, en tredje för de lätta transporterna och en fjärde för privatbilism? Ja, det är möjligt, men vi kanske borde titta på frågan i alla fall.

Du säger att hela länet blir tillgängliggjort med elektrifierade fordon. Var och med vilken prioritet ska laddplatser byggas? Hur ska de finansieras? Hur ska elnätskapaciteten för dessa säkerställas? Vem ska bära infrastrukturutbyggnadens investeringar? Vilka affärsmodeller ska tillämpas? Ska det vara privat eller offentlig finansiering? Och som sagt och inte minst: Vad ska vi kräva av staten?

Jag kan konstatera att regionens blågröna majoritet uppenbarligen anser att det arbete som nu sker är tillräckligt och till fyllest för en omställning till elektrifiering i regionen och i vårt län. För mig blir det snarare ett bevis på att man inte inser vidden av de utmaningar men också de stora möjligheter som finns och som ligger framför oss. Framtidens generationer kommer att döma oss ganska hårt om vi inte också är initiativtagande. Och framför allt: Om vi vill ha ordning och reda i elektrifieringen och inte göra onödiga investeringar ska vi se till att vi vet vad vi gör.

Anförande nr 219
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Sällan har man väl tagit del av en motion och inlägg från motionären som så hårt går till angrepp mot den nationella nivån i form av regeringen och infrastrukturministern med underliggande myndigheter för deras fatala misslyckande med att gå i bräschen för att elektrifiera infrastrukturen i Sverige. Det görs så hårt att han till och med vänder sig till det blågröna styret i Region Stockholm och säger: Men snälla, kan ni inte ta över i detta kaos? Kan ni inte styra upp det som den nationella nivån och regeringen är helt oförmögen att lösa och klara av, för det behövs?

Ja, ni hör själva beskrivningen i denna totalt sönderslagna mosaik som infrastrukturministern och övriga ministrar i den nu tillträdda regeringen har lämnat efter sig eller försöker hantera som en alltmer desperat cirkus av jonglerande clowner.

Nej, skämt åsido. Så är det kanske inte riktigt. Det som pågår i Sverige är något som pågår även runt om i vår omvärld. Jag tror att vi i Region Stockholm är något av pionjärer som har drivit på utvecklingen. Vi var ju först i norra Europa och stora delar av vår värld med att pröva en elektrifierad buss i reguljär trafik och få in en helt elektrifierad busstrafik i stadstrafik, vilket sker i Norrtälje. Vi går i bräschen när vi använder upphandlingsmodellen för att elektrifiera hela vår busstrafik och när det gäller samverkan med operatörer och fordonsindustri för att få fram gemensamma standarder. Vi försöker lära oss elbussens förmågor och möjligheter när det gäller hur industrin ska utvecklas både här hemma i Sverige och i en europeisk och global kontext.

Vi fick ju hit världen för några år sedan, när kollektivtrafiken och stora delar av transportsektorn låg i sin elektrifierande linda, till den största globala världsutställning och världskongress för kollektivtrafik som hittills har ägt rum.

Mycket av detta ska vi vara stolta över. Vi har tagit ledartröjan, och vi gör det inom en rad områden som Gustav Hemming och Tomas Eriksson tog upp. Vi gör det såväl själva som via länsstyrelsen, det storregionala godstransportrådet, olika kommunala initiativ och vår regionala kollektivtrafikmyndighet. En sak ska vi dock akta oss för i elektrifieringsarbetet. Det är att ta ett steg ut ur de processer där vi nu är drivmotorer och katalysatorer och säga: Nej, allt det ni gör – de kommunala initiativen och de näringslivsinitiativ som finns – ska ni sluta med för nu ska vi skapa något eget som ni ska komma till. Jag tror att det vore förödande.

Det pågår tvärtom mycket arbete här, och det går väldigt fort. Det går så fort att jag tror att vi inte riktigt förstår i vilken takt elektrifieringen nu bryter igenom. Men jag tror att en ensam Region Stockholm-strategi vore som om inte att kasta jästen efter degen så att kasta Jens efter degen, som motionen kanske illustrerar.

Anförande nr 220
M a g n u s N i l s s o n (S): Jag vet inte riktigt vilken kultur Tamsons vill odla, men jag tycker att vi borde kunna diskutera i ett annat tonläge.

De olika processerna i den pågående elektrifiering är inte koordinerade, och vi kommer att få problem om vi inte tar tag i detta. Man kan för all del säga att regeringen och andra ska göra det, men jag menar att vi har en möjlighet att bidra här och minska de kommande koordineringsproblem som blir alltmer tydliga. Jag förstår att regionledningen inte tycker samma sak och att det känns besvärligt att göra det här. Men jag tror att det är olyckligt att så inte sker, och vi kan inte vara säkra på att någon annan gör det.

Anförande nr 221
Regionrådet T a m s o n s (M): Nej, det kan vi inte, och därför har vi varit pionjärer och är katalysatorer och drivkrafter i de processer som nu finns.

Jag tror dock att du gör en väldigt stor felanalys och drar fel slutsats i dina resonemang som jag har tagit del av i denna debatt, det vill säga din idé om att bryta loss personbilens elektrifiering och infrastruktur till en egen process och sedan låta alla andra delar av transportsektorn segla iväg som fria radikaler. Jag tror inte att infrastruktur byggs så. Planeringen av infrastruktur måste hållas ihop, och man måste skaffa sig en samsyn och riva barriärer mellan olika transportslag.

Din argumentation från talarstolen, som vi tidigare i dag tog del av, var därför felaktig, tror jag. Den var fel i tanke, fel i förslag till gärning och därmed fel i förslag till åtgärd. Det skulle vara en återvändsgränd i fråga om elektrifieringen. Det är viktigt att poängtera detta, och jag har belägg och fakta för det i mötet med både forskning och myndigheter i Sverige, i Europa och globalt.

Anförande nr 222
M a g n u s N i l s s o n (S): Jag tror att de som sysslar med detta professionellt inte delar din uppfattning utan att det faktiskt handlar om lite olika problematik. Exempelvis handlar det om delvis olika effektnivåer och sådant. Dessutom finns det en annan kommersiell drivkraft i den tunga trafiken som inte finns för privatbilismen.

Anförande nr 223
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag sitter ju i möten med dem som sysslar med detta, och de säger precis det som jag nyss delgett dig. Jag sitter med myndigheterna och fordonstillverkarna såväl globalt som europeiskt och nationellt. Jag sitter som ordförande i det storregionala transportrådet. Jag är ordförande i trafiknämnden, och jag leder den regionala trafikmyndigheten i Stockholm. Jag sitter i möten med alla dem som du tar upp och som du hänvisar till. Och till mig säger de: Slå inte sönder detta!

Vi måste hitta intermodalitet i hur vi bygger vårt infrastruktursystem och få olika transportsystem att kunna prata och fungera med varandra. Det finns absolut behov av att bygga förgreningar i olika typer av laddinfrastruktur och annat. Men idén om att bygga separata system för personbilen, lastbilen, bussen, tåget, cykeln, elskotern, fartyget eller vad det än må vara är en återvändsgränd. Annars får vi ett extremt fragmentiserat transportinfrastruktursystem, och det tror jag inte skulle vara till gagn för vare sig Sverige eller Stockholmsregionen.

Anförande nr 224
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Det var bra, Kristoffer, att vi fick ditt cv uppläst. Jag tycker att det sätt som du pratar på och framför dina inlägg visar på en person som inte har respekt för komplexiteten i det som vi nu diskuterar. Det är sådant som forskare, samhällsplanerare och andra ägnar dagarna åt för att vi ska kunna göra en omställning. Om jag ska vara ärlig tycker jag att det här handlar mer om självgodhet.

Det är ju inte en M-regering som har gått i bräschen för den omställning och elektrifiering som med stora steg nu håller på att genomföras. Det görs en massa utredningar. För ganska många år sedan gjordes ett handslag med Tyskland, och för ett tag sedan gjordes ett också med Frankrike. Ni lade snarare gång på gång fram underfinansierade nationella planer. Sista gången var den, tror jag, på 550 miljarder kronor, vilket är långt ifrån den plan som nu finns.

Kristoffer! Oförskämda inlägg leder inte utvecklingen framåt. Jag vill bara säga det.

Anförande nr 225
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Det där är Jens Sjöströms defensiv, det vill säga det ska argumenteras om debattstilen. Fakta och sakupplysningar ska vändas till personangrepp och annat.

Får jag frågor om vilken vetskap jag har om hur saker och ting går till i världen vill jag gärna redogöra för vilka jag som en av de främsta representanterna för Kollektivtrafiksverige och för denna region när det gäller infrastrukturfrågor träffar, har möten med och samtalar med. Jag är stolt över den positionen. Väljarna har utsett mig till den både en och två gånger. En vacker dag kanske någon annan får den, och då kommer jag att lyckönska den personen till positionen. Men än så länge har ingen lyckats utmana och besegra mig när man sökt detta mandat.

Låt mig bara, med det sagt, säga att detta är viktiga och komplexa frågor. Därför ska man vara ödmjuk när man hävdar att ingenting görs, eftersom man många gånger har fel. Facit i regionen för hur vi arbetar och samverkar med andra är nämligen väldigt gott. Det kommer även i fortsättningen att vara gott om vi med öppna ögon kan ta oss an hur vi argumenterar och jobbar med dessa frågor. De är svåra och komplexa, men man kommer inte långt med inställningen att ingen gör något och att man själv är den enda som någonsin har tänkt en tanke om elektrifiering.

Anförande nr 226
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag hoppas slutligen komma till den del i mitt anförande där jag berättar vad vi faktiskt gör, vilket är mycket. Kristoffer har redogjort för arbetet inom kollektivtrafiken, och jag vill ta upp den regionala klimatfärdplan som regionfullmäktige har antagit och som har resulterat i att Klimatarena Stockholm har initierats. Den är visserligen bara i startfasen men den ska mobilisera kring frågor som inte minst handlar om personbilsresandet, som nämns här och som vi har diskuterat. Vi har elektrifieringslöftet som jag själv är mycket delaktig i. Den har att göra med de tunga transporterna och syftar till att skapa samling, struktur och gemensamma ansökningar om finansieringsmedel för laddinfrastruktur.

Sedan några år har vi ett fantastiskt klustersamarbete som heter Fordonsdalen och som Region Stockholm också har varit med och tagit initiativ till. Det har jag själv en viss insyn i.

Från Region Stockholms sida mobiliserade vi hårt och lade mycket kraft på att pilotprojektet med en elväg skulle bli vårt, men det hamnade i Örebro. Jag tror inte att det berodde på att de var bättre utan kanske att det var mer komplext i vår region eftersom vi är en storstadsregion. Och kanske bedömde man att elförsörjningen var lite mindre säker här. Detta har dock inte varit något fruktlöst arbete. Det har nämligen lett till att vi har byggt nätverk som vi nu tar med oss in i elektrifieringslöftet.

Vi antog en godsstrategi i samband med Rufsen, och vi var den första region som antog en sådan regional strategi. Den är orsaken till att frågan har lyfts upp i Mälardalsrådet så att det nu finns ett storregionalt godsråd där elektrifieringen och de andra frågor som vi definierar i vår godsstrategi är centrala.

Man kan alltid ta fram en ny strategi, men om det är en strategi som syftar till att vi ska veta vad vi ska tycka, vilka målen är och vad vi tror är ungefärliga strategiska inriktningar har vi, tror jag, redan detta i Rufs 2050 och i godsstrategin. Men det finns all anledning att ta ytterligare tag när vi nu ska börja arbeta med nästa Rufs. Är det däremot en strategi som ska lägga fast de tekniska vägvalen och som ska koordinera och leda arbetet med var laddstationer ska finnas och få olika aktörer att dansa enligt samma pipa delar jag Kristoffer Tamsons bild om att det inte kommer att vara ett fruktbart spår. Det kommer inte att fungera. Det finns för mycket rörlig materia, och det saknas fortfarande vägledning från den nationella politiken och från nationella myndigheter.

Att ifrågasätta att detta är en central prioritering för oss leder fel. Jag tycker att det finns skäl att hävda att vi i Region Stockholm är mycket aktiva och arbetar strategiskt med frågorna.

Anförande nr 227
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Fru ordförande, kära fullmäktigeledamöter och eventuella åhörare! Det är precis det sista som Gustav sade som motionen handlar om. Vi har elektrifieringslöftet och Fordonsdalen. Vi försökte få pilotprojektet med en elväg till Haninge och Nynäshamn. Därutöver bygger både Vattenfall och Ellevio laddinfrastruktur. Regeringen gör satsningar. Det som oroar mig är att ingen tar tag i och samlar ihop, sorterar och gör en sammanställning av papperna. En strategi behöver ju inte vara något som bestämmer att just vi ska skapa saker, utan den kan innebära att man samordnar och ser till att det arbete som utförs av olika aktörer får spridning så att andra får reda på att exempelvis Vattenfall eller SL gör olika insatser.

Det är så jag tänker mig denna motion, och det är därför som att-satsen är så öppen. Är vi rätt personer att göra detta? Jag tror att både Gustav och Tomas tog upp huruvida vi har legitimiteten för detta. Jag hävdar att er kollega Kristoffer har gett oss rätt i det. Om vi är pionjärer har vi också legitimiteten. Med det sagt yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 228
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Jag vill tacka för en bra debatt. Jag tror att det inte minst för alla som också har kommunalpolitiska kopplingar är viktigt att fundera på innebörden av att avslå en motion som denna. Låt mig dra en parallell. När jag i dag sitter på de sammanträden som vi har i den nationella samordningen med regeringens företrädare finns det oavsett partifärg en gemensam uppfattning när det exempelvis gäller bredbandsutbyggnaden. Den borde ha systematiserats från början. Många aktörer var snabba ut på banan och plockade russinen ur kakan. Man investerade där det var tätbebyggt, där det fanns lönsamhet och där det fanns möjlighet att få företagsekonomi i det hela. Nu sitter alla runt om i landet, och även i vår region, och funderar på hur vi ska få någon att vilja bygga i de områden som är lite mer glesbebyggda och där det inte går att få ihop detta. Det borde var och en fundera på inför fortsättningen av den här diskussionen.

Anförande nr 229
Regionrådet H e m m i n g (C): Vem samlar ihop papperen? Vem sprider kunskapen? Vem skapar nätverken? Jag vill hävda att det är Region Stockholm som gör det. Det ni efterlyser gör vi redan. Vi har inte en tjock lunta som vi kallar elektrifieringsstrategi, men vi har Rufs som anger detta som en regional prioritering och som har förhållningssätt till denna utmaning. Vi har tagit fram en godsstrategi som preciserar att elektrifieringen är vägen framåt för godstransporterna i Stockholmsregionen. Det var vi som satte målen här. Vi var före regering och andra aktörer.

Jag menar att vi har en regional elektrifieringsstrategi. Vi har anledning att hela tiden jobba på vår strategi, och det kommer vi att fortsätta göra. Tack för debatten!

§ 208 Motion 2020:56 av Christina Wallmark (SD) och Gabriel Kroon (SD) om att säkerställa regionens framtida behov av elförsörjning Förslag 2021:75 RS 2020-0790

Anförande nr 230
Gabriel Kroon (SD): Stockholmsregionens utveckling mot att bli en elektrifierad och fossilfri region går i rasande takt, varför stockholmarnas samlade behov av el också ökar kraftigt. Flera nya tunnelbanestationer, flera hundra tusen nya bostäder och en stor elektrifiering av transportsektorn är att vänta under de kommande åren. För att uppnå detta behövs kontinuerlig och framför allt tillförlitlig elförsörjning. Detta kommer att ställa stora krav på en jämn och stabil leverans av el under årets alla dagar och månader, oavsett väderförhållanden, och framför allt att det sker till ett rimligt pris. Det ökade elbehovet ligger också i linje med den politiska vision som vi alla står bakom om att nå upp till de högt ställda målen i Agenda 2030.

I samhällsplaneringen har man länge tagit elförsörjningen för given och har därför inte gjort tillräckligt för att säkerställa en god kapacitet i våra elnät. De höjda elpriser som vi har sett under de senaste dagarna riskerar att bara vara början på en lång och tuff period där vår möjlighet till tillväxt och omställning kan stå på spel. Hittills har man tagit till vissa nödlösningar här i Stockholmsregionen. Bland annat har kommunala elbolag i Stockholm tagit ett större ansvar och säkerställt att akuta lösningar har kunnat komma på plats för att leverera el till stockholmarna. Det är tacknämligt att det har gått att lösa, men det är panikåtgärder som dessa som också skapar stora problem inte minst för långsiktig tillväxt och en långsiktig möjlighet till etablering i vår region men också för de stora planerna på en omställning av Stockholmsregionen.

Flera aktörer har efterfrågat en effektivare tillståndsplanering och bättre sammanhållning mellan olika aktörer i Stockholmsregionen för att få till nya elledningar. Framför allt vill de ha reinvesteringar i de gamla ledningarna.

Region Stockholm är en väldigt viktig och naturligt samordnande aktör mellan kommunerna. Vår grundplanering, Rufsplanen, utgör självklart fundamentet för vår syn på elektrifieringen. Vissa ansatser sker i dag i Region Stockholm för att få till en bättre och mer stabil elförsörjning. Men jag tror att det krävs ett tydligare uppdrag där Region Stockholm själv markerar att vi tar på oss helhetsansvaret för elförsörjningen i regionen och säkerställer att de former som finns i dag inte finns bara på löst sammanhängande basis där regionen är *en* del bland andra utan i stället själv aktivt driver på utvecklingen och är den huvudpart som många efterfrågar och som driver på och säkerställer att regionen har en stabil elförsörjning.

Jag yrkar därför bifall till vår motion om att regionen ska upprätta en tydlig strategi med tydliga uppdrag angående det regionala elförsörjningsansvaret.

Anförande nr 231
Regionrådet Hemming (C): Tack för motionen! Så här i efterhand tycker jag att vi borde ha sambehandlat denna motion med den föregående, eftersom båda innehåller närbesläktade frågor. De är starkt relaterade till varandra, och båda efterlyser strategier.

Även denna motion berör en mycket angelägen fråga och har intentioner som jag delar, precis som den föregående hade. Men på samma sätt tror jag att mervärdet av att Region Stockholm tar fram en operativ strategi för jämn och tillförlitlig tillgång till el sannolikt är obefintligt. Region Stockholm skulle i så fall nämligen riskera att störa ut det ansvar som här är tydligare inom elektrifieringen av fordonsflottan och som regeringen, Svenska kraftnät, Stockholm Exergi och andra aktörer har utan att vi kan bidra med egen rådighet eller utpekat samordningsansvar.

Vi bidrar bäst genom att ständigt och kraftfullt, som en blåslampa, påtala vikten av en trygg, tillförlitlig och miljömässigt hållbar energiförsörjning till vår region men också *i* vår region. Vi bidrar på många sätt i detta arbete. Tillväxt- och regionplanenämnden har vid två tillfällen informerat sig om läget på nämnd. Jag och finansregionrådet har uppvaktat, skrivit till och drivit på regeringen i frågan. Det gjorde vi hösten 2019. Vi har tagit fram kunskapsunderlag för kommunala planerare utifrån vår sakkunskap och sammanställt det för att underlätta deras arbete med de svåra frågeställningar som de kommer i kontakt med när det råder brist på el. Vi har dessutom bidragit till att ta fram kunskapsrapporten *Kraftförsörjning inom östra Mellansverige*. Vi samarbetar på många olika sätt.

Vi var som sagt med och drev på energiminister Anders Ygeman hösten 2019 till de beslut och de initiativ som då togs och som ledde till att sverigedemokraterna i riksdagen KU-anmälde energiministern. Jag vill passa på här att be Anders Ygeman om ursäkt om mina och Irene Svenonius påtryckningar påverkade honom att fatta viktiga beslut som sedan orsakat honom obehag i KU. Likväl ångrar jag inte detta, och jag vill hellre kritisera sverigedemokraterna än ministern i denna fråga.

Med det yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 232
G a b r i e l K r o o n (SD): I svaret på vår motion är ni väldigt tydliga med att ni ingår i och deltar i vissa samverkansforum. Ni försöker förhållandevis bra hålla frågan på agendan, och det är självklart väldigt positivt. Men vad marknaden, framför allt i Stockholmsregionen, efterfrågar är ett tydligt ledarskap. Det är uppenbart att ett sådant ledarskap beklagligt nog inte kommer att komma från den nationella nivån. Ju snabbare vi blir varse det, desto snabbare kan vi säkerställa att vi gör det yttersta med den samordningsmöjlighet som vi i regionen besitter. Vi har ju möjligheter inom regionala utvecklingsplaner. Vi har möjligheter som gemensam samverkanspart med kommunerna och näringslivet. Vi kan framför allt se till att vi agerar som något av en effektiv lobbyorganisation och driver på att både myndigheter och staten säkerställer att elförsörjningskapaciteten kommer till stånd.

Den problematik som jag ser i dagsläget är att Region Stockholm egentligen anser sig bara vara en part bland många. Man ser sig nästan vara likvärdig med en kommun, som är begränsad i sina uppgifter, som har begränsad rådighet och som därmed måste invänta besked från någon annan, någon på den nationella spelplanen. Jag tror att detta är fel sätt att angripa frågan med tanke på den alarmerande situation som Sverige har fått uppleva de senaste dagarna. Ingenting tyder på att det kommer att vara slut med kalla vintrar eller vintrar då det inte blåser särskilt mycket så att vindkraften inte kan leverera.

Vi efterfrågar ett tydligt och klart ställningstagande där Region Stockholm tar på sig ansvaret för att samordna processen och samordna kommunerna och därmed se till att få bättre tillståndsgivningsprocesser och framför allt möjliggöra reinvesteringar i vårt elkraftnät. Vi kan inte göra mycket, men vi kan leda den regionala rösten för detta. Därför yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas motion.

Anförande nr 233
Regionrådet H e m m i n g (C): Det är ingen tvekan om att Svenska kraftnät och den nationella politiska nivån borde ha tagit initiativ tidigare till att stärka överföringskapaciteten till Stockholmsregionen, för de förstärkningar som nu sker ger inte full effekt förrän förhoppningsvis runt 2030 eller kanske något år tidigare. Det är förstås mycket komplicerat att dra fram högspänningsledningar genom ett storstadsområde, och det finns stor risk för överklaganden och liknande. Jag vet att detta är väldigt prioriterat och tror därför att alla myndigheter samverkar för att det ska gå så bra som möjligt. Det här är komplext, och det är viktigt.

Eftersom det inte fanns någon planering för överföringskapacitet till vår region var det bra att man hittade dessa lösningar i oktober 2019 och i början av 2020. Då slöts olika avtal mellan Ellevio och Stockholm Exergi; Svenska kraftnät kom in 2020. Det gjorde att tillgången till effekt i Stockholmsregionen ökade med drygt 10 procent, och därmed beräknas vi kunna klara oss nödtorftigt några år fram i tiden. Det är också viktigt att vi ser positivt på att stärka energiproduktionen i vårt eget län. I detta sammanhang tror jag att det är viktigt att se positivt på havsbaserad vindkraft, som kan byggas i ett område som ligger relativt nära Stockholm.

I motionen finns en fråga om en strategi, som egentligen är exakt samma som ställdes i den föregående motionen. Ska vi ha en strategi för påverkan? Det har vi redan. Vi påverkar redan, och vi är redan en lobbyorganisation i denna fråga. Om vi ska ha en kapacitet för samordning är problemet att det inte är vi som har samordningsansvaret. I den utsträckning som det är tydligt utpekat i vår region är det länsstyrelsen som har uppdraget. Vi bidrar dock i alla våra nätverk och med vår kunskap och vår regionplanekompetens. Därmed har vi hjälpt kommunerna att bygga upp kapacitet att hantera det här svåra läget.

Det finns alltså ingen tvekan om att Region Stockholm tycker att frågan om vad vi ska använda elen till är lika viktig som att lösa klimatutmaningen, men det löses inte bäst genom att vi själva tar fram ytterligare en strategi.

Anförande nr 234
Gabriel Kroon (SD): Ibland brukar man säga att man måste drabbas av någonting innan man förstår att det måste förändras, och när stora delar av den svenska befolkningen under de senaste dagarna har drabbats av de otroligt höga elpriserna tror jag att de flesta har fått en insikt om att någonting måste förändras. Frågan måste komma upp på den politiska dagordningen. Någonting som tidigare var så självklart som att elförsörjningen absolut är något grundläggande måste nu upp på den politiska agendan. Den har skötts av olika aktörer – ibland med ett diffust ansvar – som har haft alla möjligheter att skylla ifrån sig ansvaret.

Länsstyrelsen har ett utpekat ansvar, men det finns ändå möjligheter att komplettera länsstyrelsen och samverka med den på många fronter. Genom att vi tar upp frågan, kodifierar den och dess vikt i en strategi och framför allt lyfter upp den på den regionalpolitiska dagordningen leder det till att vi kanske kan se större effekter på det nationella planet snabbare.

Anförande nr 235
Regionrådet Hemming (C): Det kanske stämmer att en del människor måste drabbas innan de reagerar. Jag vill ändå påpeka att tillväxt- och regionplanenämnden började följa frågan mer aktivt redan 2018, medan däremot dina partikollegor i riksdagen tyckte att det var mer prioriterat att KU-anmäla energiministern för att han bidrog till att hitta en lösning på de akuta problem som vi hade än att kräva och verka för att han skulle hitta dessa lösningar, vilket jag och Irene Svenonius gjorde.

§ 209 Motion 2020:58 av Msciwoj Swigon (SD) och Fredrik Lindahl (SD) om att etablera ett kansli för infrastrukturplanering och utveckling Förslag 2021:76 RS 2020-0792

Anförande nr 236
Msciwoj Swigon (SD): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Först och främst vill jag tacka för svaret på motionen som handlar om att etablera ett kansli för infrastrukturplanering och utveckling i Region Stockholm. Anledningen till det är att Stockholmsregionens fortsatta utveckling och tillväxt är beroende av en modern och utbyggd infrastruktur.

Regionen har i dag en stark ekonomisk tillväxt och står för nästan en tredjedel av Sveriges BNP. Men kapacitetsbristerna inom infrastrukturen, i synnerhet vad gäller vägnätet och kollektivtrafiken, är betydande. Detta beror dels på den kraftiga befolkningstillväxten, dels på den fortsatta bristen på en gemensam politisk samarbetsvilja. I slutändan beror det på en gemensam vision och ett intresse för utvecklingen av Stockholmsregionens vägnät.

I Region Stockholm utgör bilen och kollektivtrafiken en betydande del av de dagliga resorna. Trots det upprätthåller Region Stockholm ett cykelkansli med målsättningen att fler ska cykla i Stockholm. Det är ett cykelkansli som inte på något sätt kan bidra till att stärka regionens huvudansvarsområden som är sjukvården och kollektivtrafiken. Cykelkansliet kostar regionens skattebetalare miljontals kronor årligen, trots att cykelplaneringen först och främst är en kommunal angelägenhet.

Trots allt detta saknas ett centraliserat organ i Region Stockholm som särskilt berör de frågor som jag tidigare har nämnt. I en tid då många regioner konkurrerar om de nationella resurser som fördelas dem emellan behövs ett kansli för infrastrukturplanering och utveckling som värnar om Stockholmsregionens intressen. Det skulle vara ett kansli som samlar in och kartlägger de lokala behoven och som samarbetar med regionens trafikförvaltning och studerar nutida och även framtida behov som finns inom regionen. Ett särskilt fokus ska såklart finnas på kollektivtrafiken. Kansliet ska gynna det tvärkommunala men även det tvärregionala samarbetet för infrastrukturen. Det ska vidareutveckla den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen 2050 med fokus på regionens framtida infrastruktur och kollektivtrafik.

Med det vill jag yrka bifall till motionen.

Anförande nr 237
Regionrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande! Jag vill tacka för motionen. Sverigedemokraterna föreslår ett särskilt kansli för infrastrukturplanering. De föreslår dock inte, vad jag kan se, en nedläggning av cykelkansliet, men det förvånar mig inte att det var det egentliga målet för denna motion.

Sedan april förra året har vi samordnat regionplaneansvaret och länsplaneansvaret inom samma förvaltning. Det har vi gjort för att vi vill få en transportslagsövergripande regionutveckling i Stockholmsregionen och att vi ska ha kompetens när det gäller alla delar av trafiksystemet och dess samverkan med bostadsbyggande och andra aspekter i samhällslivet i vår region och göra det så slagkraftigt och kraftfullt som möjligt. Vi har också tagit andra initiativ i samma riktning. Exempelvis har vi sedan något år tillbaka årliga redovisningar av mobilitetsutvecklingen, och den är trafikslagsövergripande.

Inom ramen för länsplanearbetet för vi kontinuerlig dialog om brister inom transportinfrastrukturen i vårt län med kommunerna. Det har dessutom skickats ut en remiss i samband med länsplanearbetet där alla kommuner har tillfrågats om vilka brister de ser. Det intressanta är för övrigt att de vanligaste bristerna som de lyfter fram är brister i cykelinfrastrukturen och i kollektivtrafiksystemet. Det kan vara bra att veta att de flesta åtgärdsrapporter från kommunerna om brister gäller sådant.

I budgeten för 2022, som vi fattade beslut om för ungefär en månad sedan, bestämdes också att det ska tas fram en trafikmålsplan som ska beakta samverkan mellan kommunerna, regionen och staten om hur vi ska nå de tuffa mobilitets- och tillgänglighetsmål som finns i Rufs 2050. Jag tror att det kan bli ett viktigt tillskott i den riktning som eftersträvas, det vill säga att stärka vår systemsyn avseende trafiksystemen.

Jag kan tycka att Region Stockholm och andra regioner borde ha ett större inflytande över Trafikverkets planeringsprocess. När vi har antagit länsplanen finns det kanske anledning att utvärdera den första länsplaneprocess som vi har haft för att säkerställa att vi har rätt och tillräcklig kapacitet för att göra systemanalyser.

Den blågröna koalitionen kommer dock att fortsätta att ha sin utgångspunkt i höga klimatambitioner och hög transporteffektivitet och att trafikmålen i Rufs 2050 ska nås. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 238
M s c i w o j S w i g o n (SD): Tack, Gustav! Jag tycker att en del av det svar som du nu framför är positivt till motionen. Det är så jag tolkar det, trots den dramatiska avslutningen då du talar så gott om cykelinfrastrukturen och dess vikt i regionen.

Vad det handlar om är dock att samla kunskapen under ett och samma tak och få en politisk samsyn kring det hela. På det sättet kan vi se till att ha en organisation som kan lyfta upp detta till en högre nivå där vi får de anslag vi behöver för att vidareutveckla detta. Vad jag är ute efter är den politiska samsynen. Under väldigt lång tid har vi haft behov av en vidareutveckling av infrastrukturen, men ingenting har hänt. Det enda resultat som har kommit ur det här är debatterna, och debatterna har i slutändan alltid lett till att man har tillgodosett bakåtsträvande alarmister, eller rent av aktivister. Då har vissa förslag fallit, fallit i glömska eller helt förvunnit ur både budgetering och planering. Detta bör över huvud taget inte ske, utan i stället ska man lyssna på dem som arbetar med frågorna och dem som har det stora behovet av regionens infrastruktur.

Jag vill avsluta med samma sak som jag sade i början. Som jag ser det krävs helst en politisk enighet för att problemen ska kunna lösas. Det gäller både de problem som finns nu och de som kommer att finnas i framtiden.

Anförande nr 239
Regionrådet H e m m i n g (C): Efter det inlägget har jag inte särskilt mycket att tillägga. Det här är såklart väldigt viktiga frågor och att det är viktigt att vi som region arbetar samordnat kring frågorna.

Jag vill bara nämna en sak eftersom det i motionen efterlyses ett mer aktivt påverkansarbete. Vår bedömning är att vi arbetar aktivt och försöker påverka regeringen, Trafikverket och så vidare både genom Region Stockholm på egen hand och genom Mälardalsrådet. Även i den delen har vi nog en funktion. Det här handlar förstås om frågor där vi hela tiden behöver bli vassare. Vi har dock tagit ett antal initiativ för att skapa en samordning som gör att vi kan arbeta trafikslagsövergripande, och det är en förutsättning för att vi ska få bästa möjliga utfall av de resurser vi har och dessutom för att kunna bidra till en hållbar Stockholmsregion.

Anförande nr 240
M s c i w o j S w i g o n (SD): Det enda jag kan avsluta med är frågan: Vad är effekten och när kommer den? Jag vill dessutom ifrågasätta varför vi har ett cykelkansli i stället för ett kansli som ansvarar för vår infrastruktur, som är så viktig både för vår region och för det vi dagligen arbetar med här.

Anförande nr 241
Regionrådet H e m m i n g (C): Att vi har inrättat ett regionalt cykelkansli beror på cykeln är det trafikslag som historiskt sett och även fortfarande sitter hårdast åtklämt av alla olika trafikslag. Det beror på att vi haft en väldigt stark norm för bil och kollektivtrafik i Stockholmsregionen och i Sverige och inte riktigt har sett detta som ett trafikslag med den stora potential som cykeln har för klimat, folkhälsa och transporteffektivitet. Det är även ett utrymmeseffektivt trafikslag i en situation där det finns brist på utrymme i trafiksystemet. Med vårt cykelkansli har vi velat addera ett mervärde och bidra till att stärka uppbyggnaden av en sammanhängande infrastruktur för detta transportslag, vilket vi har uppnått. Även om det i dagsläget inte finns en helt sammanhängande infrastruktur är det dock på väg.

§ 210 Förslag 2021:77 Nomineringar till Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde RS 2021-0074

Anförande nr 242
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Socialdemokraterna menar att val av ledamöter till Region Stockholms olika nämnder och styrelser ska genomföras genom demokratisk förankring och med ordentliga beredningsprocesser. De ledamöter som väljs till olika styrelser sitter till syvende och sist på politiska mandat, vilket måste speglas såväl i processerna där de väljs som i valet av deras bakgrund.

Det handlar ytterst om ansvarsutkrävande där Region Stockholms invånare ska kunna vända sig till ledamöterna och till de politiska partierna, på vars mandat de här ledamöterna sitter, för att få svar om hur verksamheterna sköts.

Ansvarsutkrävandet är en grundläggande del av en fungerande demokrati.

Socialdemokraterna ämnar därför återkomma efter årsskiftet med förslag om hur vi vill att framtida beredningsprocesser och nomineringar till Region Stockholms styrelser ska genomföras framöver. Förslaget kommer att vila på principerna om transparens och demokrati, ansvar och proportionalitet och därför ämnar vi inte delta i dagens beslut.

Vi kommer också att lämna in en protokollsanteckning som speglar den anteckning som vi lade i regionstyrelsen.

Anförande nr 243
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande, ledamöter! Vänsterpartiet tycker inte att regionen ska ha professionella styrelser. Vi är den enda region som har det. Vi för fram den här frågan varje gång det här blir aktuellt.

Vi tycker att Region Stockholm ska ersätta professionella styrelser med styrelser där förtroendevalda sitter. Vi tror att det blir mer demokratiskt och att insynen förbättras. Därför har vi ett förslag till tilläggsbeslut till föreliggande förslag. Vi vill att regionen skyndsamt ser över en process där vi kan ha förtroendevalda i styrelserna och ersätter styrelserna med förtroendevalda i stället för professionella styrelseledamöter.

Det är också så att Karolinska Universitetssjukhuset styrs av en nämnd. Det är också någonting som våra revisorer har begärt att vi ska ha vår uppmärksamhet på. Det är litet märkligt att vi har nämnder där det sitter politiker och så har vi en nämnd där det sitter professionella styrelseledamöter och inte vanliga förtroendevalda, vilket blir lite rörigt.

Det här betyder inte att vi är motståndare till de föreslagna namnen utan att vi är emot strukturen. Vi vill ersätta professionella styrelser med ledamöter som är vanliga förtroendevalda. Jag yrkar bifall till vårt förslag till tilläggsbeslut!

Anförande nr 244
Gabriel Kroon (SD):Ordförande! Sverigedemokraterna lägger ett förslag till beslut i dag om att återremittera de namnförslag som har lagts fram i synnerhet för att vi vill se blandstyrelser, det vill säga styrelser där man har gemensam representation från samtliga partier i fullmäktige med politiker men kombinerar dem med representanter från vårdprofessionerna och från forskningen på Karolinska Institutet som är vårt viktigaste forskningsorgan.

Vi tror att det är en väldigt viktig del för att öka transparensen och framför allt för att öka förståelsen för våra sjukhus interna angelägenheter och även för SLSO:s interna vårdangelägenheter.

Det är väl någonting som verkligen har saknats. Jag kan se under min tid i den här fullmäktigeförsamlingen att just den djupa insynen i vad våra vårdproducenter egentligen genomför, vilka strategiska beslut de fattar och de konsekvenser som det medför för vårdpersonalen är något som helt och hållet saknas.

Jag har full förståelse för att det finns representanter och partier som tycker att man ska avskaffa regionerna och återföra ansvaret för vården till staten, men än så änge är vi inte där. Än så länge är det vi som har ansvaret och då ska vi också utöva det till fullo.

Vidare tycker jag att det är beklagligt att Socialdemokraterna inte vågar ta till orda och faktiskt lägga fram förslag till en ny process redan för det här styrelsevalet. Jag tror att det finns en samsyn mellan oss och Vänsterpartiet och Socialdemokraterna i frågan om att man från politikens sida måste ha större insyn. Att i det läget vänta med under ett års tid med en ny process och i stället föreslå det först efter valet stämmer inte. Det låter för mig som om man inte vågar sätta sig själv där inför valet, bara för att man inte vågar ta ansvar för de beslut som möjligen kommer att fattas i styrelserna.

Vi sverigedemokrater är beredda att ta ansvar och vi är beredda att redan omgående tillföra politiker till styrelserna. Därför yrkar jag bifall till vårt förslag!

Anförande nr 245
Regionrådet Hadzialic (S): Att vi ämnar återkomma efter årsskiftet, Gabriel, inte efter valet, handlar om att vi vill presentera ett genomarbetat förslag både vad det gäller process och innehåll så att vi kan redogöra för inför stockholmarna så att de vet vad det socialdemokratiska alternativet står för.

Men precis som jag sade tidigare vet vi att det finns vissa bärande principer som vi tycker är viktiga att framhålla i det sammanhanget, inte minst ansvarsutkrävande och transparens men även proportionalitet vilket vi tror att de framtida processerna rörande den här frågan behöver få mycket starkare inslag av.

Anförande nr 246
Gabriel Kroon (SD): Vi väljer de här styrelseledamöterna i dag. De personerna kommer att styra våra ledningar fram till efter regionvalet. Namnen på de personer som ni kommer att föreslå kan presenteras först efter det.

Jag vill också understryka att vi har haft tiden på oss, egentligen sedan mandatperiodens början år 2018, att fundera på frågan om hur vi uppfattar sjukhusstyrningen. Att ni ska fundera nu under det sista året före valet låter för mig, och säkert för många av väljarna där ute, som att ni aktivt har velat frånsäga er ansvaret, ni har inte vågat sätta er i sjukhusstyrelsen eftersom ni har vetat att det med det följer också ansvarsutkrävande. Med det kommer också nödvändigheten att fatta tuffa beslut och inte bara kritisera verksamheten från utsidan.

Anförande nr 247
Regionrådet Hadzialic (S): Vi har ingenting emot de enskilda ledamöter som är uppe för beslut i dag och ser ingen anledning att vara kritiska till deras namn då de har som uppgift att verkställa den politik och inte minst den budget som regionfullmäktige och den sittande majoriteten har klubbat igenom.

Vi ämnar, som sagt, att återkomma efter årsskiftet. Det är inte så långt bort. Vi vill kunna deklarera ett tydligt alternativ för stockholmarna, såväl när det gäller process som när det gäller innehåll och förhoppningsvis även när det gäller enskilda ledamöter och deras namn.

Vi menar att man behöver ett starkare demokratiskt genomslag både i processen och i själva ansvarsutkrävandet senare. Vi är inte nöjda med hurdan valprocessen är i dag, men vill som sagt kunna återkomma med ett genomarbetat förslag, och det kommer att ske i närtid.

Anförande nr 248
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande! Jag yrkar självfallet bifall till regionstyrelsens föreslagna beslut beträffande namn på de personer i de två nämnder som vi i dag ska välja.

Det är självklart att man inför varje mandatperiod pratar om sådana här saker, hur vi ska ha det med ledamöter i de professionella styrelserna men naturligtvis också frågan om nämndstorlekar och andra sådana saker som man kan behöva prata om.

När det gäller de här två nämnderna som nu är aktuella att välja så måste vi ändå på bordet lägga upp att det här är två högfunktionella nämnder. Det är föreslaget omval till båda, och det här är verksamheter som är oerhört välskötta både verksamhetsmässigt och ekonomiskt.

Vi ska vara medvetna om att de här professionella nämnderna har gjort ett oerhört gott jobb hittills, och de förtjänar att få förnyat förtroende.

§ 214 Interpellation 2021:51 av Britt-Mari Canhasi (SD) om avsaknad av transparens och en ovilja att delge relevant information
RS 2021-0797

Ordningsfråga

Anförande nr 249
Gabriel Kroon (SD): Jag tänkte bara ställa en fråga. Vi brukar ju ha avslutningstal. Är det planerat, och sker det efter interpellationsbehandlingen i så fall?

Förste vice ordföranden: Avslutningsanförandena hålls sist, innan vi avslutar i kväll. När vi är klara med ärendebehandlingen så säger vi tack och hej och önskar varandra god jul.

Anförande nr 250
Gabriel Kroon (SD): Och det blir kl. 21, då?

Förste vice ordföranden: Ja, eller tidigare, om det går fortare att behandla interpellationerna. Sådan är tanken.

Sakdebatt

Anförande nr 251
Britt-Mari Canhasi (SD): Ordförande! Tack för det övergripande svaret på min interpellation om avsaknad av transparens och ovilja att delge relevant information som jag har fått att Désirée Pethrus!

Det är bra att Désirée har betonat att det inte finns några intentioner att undanhålla oppositionen information om vilka organisationer som regionerna samarbetar med, men det är inte riktigt så som vi har upplevt det i vår kommunikation med förvaltningen sedan vi började efterfråga information i september då vi också har mötts av lite olika besked i frågorna.

Bakgrunden är ett möte som ägde rum i slutet på augusti i vårdens kunskapsstyrningsnämnd, där vi tog upp just frågan om hur vi ska uppnå hög vaccinationstäckning. Det är inte så att det finns någon oenighet i nämnden om att det inte är viktigt att så många som möjligt vaccineras, för det är det ju för alla, för hela befolkningen, så att säga.

På nämnden fick vi en föredragning som gjorde att vi fick veta att det var låg vaccinationsnivå i Järvaområdet och att regionen samarbetar med trossamfunden i området. Jag är lite vetgirig så jag gick hem och funderade lite och undrade vilka trossamfund det är som regionen samarbetar med. Finns det någon kommunikationsplan som beskriver hur det här arbetet ska gå till?

Jag ställde frågan till förvaltningen någon gång i mitten av i september och då fick jag svaret att det finns en förteckning över de av civilsamhällets aktörer som vi samarbetar med och regionen har utarbetat en övergripande kommunikationsplan för insatser i områden med lägre vaccinationsteckning. Då bad jag om att jag få en lista över de organisationerna, och en kopia på den övergripande kommunikationsplanen som de hänvisade till. Där upphörde det.

Jag påminde flera gånger. Men det kom inget svar. När det hade gått kanske en och en halv månad så tänkte jag att jag kunde ställa frågan till registrator, och då fick jag samma svar. Då bad jag om att få en kopia på kommunikationsplanen och listan. Jag fick en lista på de av civilsamhällets organisationer som regionen samarbetar med, men jag fick också svaret att det inte finns någon övergripande kommunikationsplan.

Nu har det i alla fall utarbetats en sådan som är väldigt övergripande. Vad jag saknar i den är uppställda mål, jag vill ju veta om vi uppnår något med de insatser som vi gör. Det är det som VKN arbetar för, alltså att vi ska kunna följa upp om insatserna medverkar till att vi uppnår våra mål och sedan kunna se om vi behöver ändra någonting i den här planen. Blir vaccinationstäckningen bättre av att hälsokommunikatörerna arbetar där ute?

Anförande nr 252
Regionrådet Pethrus (KD): Herr ordförande och ledamöter! Jag får tacka Britt-Mari Canhasi från Sverigedemokraterna för den interpellation som hon har ställt till mig om vilka organisationer i Region Stockholm som regionen jobbar med i vaccinationsarbetet.

Canhasi skriver också i sin interpellation att hon har efterfrågat den här informationen vid ett flertal tillfällen under hösten utan att ha fått någon återkoppling.

Informationen som hon har efterfrågat är inte på något sätt hemlig, och när jag har bett om en förklaring från förvaltningen när det gäller dröjsmålet så har svaret varit att den här frågan helt enkelt har fallit mellan stolarna i olika mejlväxlingar.

Från min sida kan jag bara beklaga att detta har skett, och jag redogör här i mitt interpellationssvar med tillhörande informationsbilaga för hur arbetet har bedrivits.

Region Stockholm samarbetar med en rad olika organisationer för att nå ut och främja vaccinationsviljan i grupper och områden där vaccinationstäckningen är låg. Syftet är förstås att informera men också att vägleda invånarna för att försöka bidra till att nå hög vaccinationsgrad i hela länet.

Samarbetet bygger på en vilja från olika organisationer att ta del av och dela regionens information om vaccination. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen utesluter inga organisationer i detta samarbete utan har ett brett erbjudande om samarbete, allt i syfte att sprida information om vaccination och nå målet om hög vaccinationstäckning.

Förvaltningen delar därför regionens framtagna informationsmaterial om smittspridning, vaccination och provtagning med alla de organisationer som efterfrågar det.

I mitt skriftliga interpellationssvar ser ni listan på en lång rad organisationer som regionen samarbetar med, såsom myndigheter, skolor, frivilligorganisationer, föreningar, religiösa samfund, nätverk, SFI med flera.

Jag tror att det är viktigt att regionen fortsätter att hitta vägar för att nå ut med informationen om vaccinationerna, och vi behöver alla hjälpas åt för att försöka stoppa smittspridningen och skydda länets invånare från allvarlig sjukdom. Det är syftet med hela det arbete som görs från förvaltningen i dag.

Anförande nr 253
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Ordförande! Jag delar din uppfattning om att det är väldigt viktigt att vi arbetar för att uppnå hög vaccinationstäckning. Då är det kanske inte viktigt just vilka organisationer regionen arbetar med, att vi i sådana fall kan rikta oss till alla.

När det gäller kommunikationsplanen så tycker jag att den är väldigt övergripande. Utifrån uppdraget som vårdens kunskapsstyrningsnämnd har så tycker jag att det är viktigt att regionen ställer upp något slags mål så att vi kan se efter så här pass lång tid om kommunikationen fungerar, om det blir bättre vaccinationstäckning. Är det fler som vaccineras?

Det är ändå regionens pengar det handlar om, det är våra resurser. Kan man använda dem på något bättre sätt? Går det att styra om? Har man relevant information till just den målgrupp som man riktar sig till eller använder man samma sätt att kommunicera med alla målgrupper?

Man måste på något sätt kunna följa upp det här. Det är lite så som vårdens kunskapsstyrningsnämnd också ska arbeta. Man mäter, man utgår från vetenskapliga fakta, man mäter, man registrerar, man mäter och följer upp för att se om det behövs någon form av revidering.

De här informatörerna är inlånade från Regionalt cancercentrum. Och vid det kommande möte som hölls med vårdens kunskapsstyrningsnämnd fick vi veta av Regionalt cancercentrums informatörer att de precis hade fått i uppdrag att göra en utvärdering av hälsoinformatörernas arbete och utfallet av det. Det är kanske mina frågor som har lett till detta. Men så mycket mellan stolarna kan det hela ändå inte ha fallit eftersom man ändå bestämde att man vill se hur det hela fungerar.

Jag har också flera gånger påmint vår kontaktperson som vi ställer frågorna till och frågat hur det går. Hon skulle återkomma men jag fick ingen återkoppling på mina frågor. Någonstans har det brustit.

Nu har vi ändå tagit upp frågan och kanske måste man titta lite på hur de jobbar.

Anförande nr 254
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Vi jobbar hela tiden och försöker hitta flexibilitet i arbetet för att nå full vaccinationstäckning. Vi har sett det som värdefullt att pröva olika vägar framåt. Målet är ju självfallet full vaccinationstäckning eller i all fall så hög vaccinationstäckning som möjligt. I det här arbetet har vi till exempel prövat en variant med sms-kallelser ute i Botkyrka, tror jag, som tyvärr inte gav något resultat.

Man har sagt från oppositionen att om man bara får en kallelse till en särskild tidpunkt så skulle problemen lösa sig i de här områden där vaccinationstäckningen är låg – men det är tyvärr inte så enkelt.

Vi jobbar brett. Organisationer kommer med nya förslag till hur vi kan samarbeta, och som säkert Britt-Mari Canhasi har kännedom om, så har man till exempel stått utanför kyrkorna i Södertälje och då har man i kyrkan sagt att människorna nu måste gå ut och ta del av vaccinationen. Det är ett samarbete som är väldigt konkret.

I den lista som vi har fått med alla dem som vi samarbetar med står det ganska tydligt att vårt uppdrag är att försöka nå ut via så många kanaler som det bara är möjligt. Sedan gör vi olika typer av uppföljningar hela tiden.

När det gäller hälsoinformatörerna så är det en självklarhet att vi ska studera hur det arbetet har gått. Sedan ska vi göra utvärderingar. Nu har KPMG gjort en del av utvärderingarna åt oss, men i fortsättningen kommer vi att göra egna utvärderingar.

Anförande nr 255
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Jag delar fullständigt det du säger. Jag tycker att det är väldigt viktig att vi jobbar med det här. Jag vill absolut att vi ska uppnå bästa möjliga resultat med de resurser som vi avsätter.

Just därför är det viktigt att kunna se vilka utfall vi får av de resurser som vi satsar. Och här finns ju ett samarbete med just Transkulturellt centrum och vi har fått svaret därifrån, när vi har frågat, att det finns månadsuppföljningar i rapporter, men vi har faktiskt inte fått ta del av dem när vi har efterfrågat dem.

Nu har informatörerna gått från att vara 15 till 25, och i det svar som vi fick visar det sig att de nu är 30 stycken. De använder våra resurser, och därför måste vi faktiskt se att vi får ut så mycket som möjligt av de pengar som används.

Vi har fått ett svar med uppgift om hur många timmar de har jobbat i snitt baserat på oktober månad, men det är också det svar som vi har fått.

Nu har Regionalt cancercentrum börjat titta på det där och utvärdera vilket resultatet blir, så jag hoppas att det också ger ett svar för vaccinationsinformatörerna.

§ 216 Interpellation 2021:53 av Jonas Lindberg (V) om bottenresultat för Region Stockholm i ny rapport om hörselvården RS 2021-0799

Anförande nr 256
Jonas Lindberg (V): Ordförande och ledamöter! Åter en gång behöver vi ta upp frågan om problem med Stockholms hörselrehabilitering. Åter en gång har det kommit en mätning som visar att hörselvården i Stockholm har sämst kvalitet i hela Sverige, ett bottenresultat. Åter en gång ser vi vad det absurda systemet med så kallad fritt val av hjälpmedel inom primär hörselrehabilitering ställer till med för de patienter som behöver hjälp.

Det är alltså den nationella kvalitetsmätningen för hörselrehabilitering som jag pratar om, en gedigen utredning som bygger på fyra indikatorer i sin mätning. Den viktigaste indikatorn enligt den här rapporten är tillfredsställelse och nytta. Den beskriver den totala tillfredsställelsen eller nyttan som patienten upplever efter rehabiliteringen. När det gäller denna indikator har Stockholm stadigt legat i botten i flera år nu.

Man brukar ju framhålla att delaktighet och information är ett starkt argument för er som propagerar för fritt val inom primär hörselrehabilitering. Men den här rapporten beskriver just att indikatorn kontakt och information, som belyser hur information till patienten fungerar och hur personalen bemöter patienten, solklart visar att så inte är fallet. I stället är resultatet uselt.

När mottagningarna för hörselvård ägs och drivs av bolag som tillverkar hörapparater som de också vill sälja framför regionens egna billiga sortiment så går det ut över patienterna. Audionomerna blir försäljare, och patienterna vilseleds med bristande och felaktig information. Det här är ingen ny kritik. Ni har också ändrat en del i regelverket, styrt upp en del och sänkt rekvisitionsbeloppet – men samma problem kvarstår.

Vi har också återkommande fått brev från hörselskadade som behöver hjälp med hörselvården och skrivit till oss i regionfullmäktige om hur de vilseleds. Senast häromveckan fick vi ett brev från en patient som har fått betala 6 000 kronor för sina hörapparater.

De här berättelserna är många och de återkommer hela tiden. Min enda fråga nu är: Varför vill ni vidhålla ett sådant här system? Varför är det ni som har rätt medan kvalitetsmätningar, patientorganisationer, Socialstyrelsen, Statens medicinetiska råd eller den statliga hjälpmedelsutredningen har fel? Alla de utredningarna och rapporterna har sågat sönder det här systemet? Vad är det ni vet som alla dessa instanser inte vet?

Kom ihåg: det går fortfarande att behålla vårdval hörselrehabilitering men avveckla fritt val av hjälpmedel. Det är inte samma sak.

Anförande nr 257
Samuel Klippfalk (KD): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Tack, Jonas Lindberg, för en interpellation i ett viktigt ämne! Invånarna i Region Stockholm ska ha tillgång till de hjälpmedel som de behöver för att förbättra livskvaliteten och få vardagslivet att fungera. För många är hörselhjälpmedel sådana viktiga hjälpmedel för att få det att fungera. Men säg vilket politiskt riggat system som är färdigt eller perfekt utformat? Nej, det finns inget sådant, inte heller detta system. Därför gör vi en genomlysning av systemet med fritt val hörselhjälpmedel.

I väntan på att översynen blir klar vill jag slå fast följande: Region Stockholm rankas i topp gällande tillgänglighet. I vissa regioner får man vänta över ett år på att få tid. I somras sändes ett inslag i TV4 där en 92-åring väntat så länge som tre år på att få byta ut sin hörapparat. Tänk vilket utanförskap det har lett till under de tre åren, att inte höra, att inte kunna vara delaktig i samhället, att veta vad man behöver för hjälp men inte få den hjälpen! En sådan situation skulle jag aldrig vilja ha för länets invånare här.

Att vi i Region Stockholm har god tillgänglighet innebär att vi har en hög andel av dem med hörselnedsättning som också har en hörapparat. 2017 låg siffran på 46 procent, och den har sannolikt ökat till i dag. Det betyder att den enkät som du, Jonas, hänvisar till är bra, men det finns några som inte får frågan, de som köar. De får inte fylla i enkäten. De som köat i tre år får inte fylla i enkäten.

Jonas lyfter fram att Stockholm hamnar lågt i resultaten vad gäller just delaktighet. Jag vill påpeka att det inte är stor skillnad mellan Stockholm, som placerade sig på ett resultat på 4,24, och Gotland, som är bäst i landet i just den enkäten med ett resultat på strax över 4,5. För att översätta det innebär det att om man klickat i en fyra betyder det att man i stor utsträckning känt sig delaktig. Om man klickat i en femma betyder det att man i mycket stor utsträckning känt sig delaktig. Där ligger vi alltså på 4,24.

Med detta sagt, kan saker bli bättre? Ja. Är det mycket som fungerar bra? Ja. Det ska vi behålla.

Anförande nr 258
B e n g t L a r s s o n (V): Fullmäktige! I svaret skriver man ett antal ledord. Man ska utveckla kvalitetsdialoger. Man ska implementera dessa kvalitetsdialoger i organisationer och bland leverantörerna. Man ska fokusera på kvalitet och på nyttan för invånare och patienter. Man ska stimulera kvalitetsutveckling och gemensamt lärande.

Det är som taget ur en lärobok för vilken verksamhet som helst. Det kan vara bilindustrin eller vad som helst. Det säger alltså inte mycket om hur man ska hantera den situation som hörselvården i Region Stockholm befinner sig i. För mig är det egentligen bara en massa intetsägande ord.

Det grundläggande problemet är att mottagningarna för hörselvård ägs och drivs av bolag, som tillverkar hörapparater som de vill sälja framför regionens eget billiga sortiment. Audionomerna blir försäljare och patienter vilseleds med bristande och felaktig information. Det här är ingen ny kritik. Den har, precis som Jonas sade, förts fram i ett otal rapporter. Senast fick samtliga ledamöter i fullmäktige ett brev från Hörselskadades distrikt i Stockholm.

Vid de senaste två avtalsutskotten har förvaltningen informerat om hur Synsam Hörsel, en ny aktör, har agerat på den här marknaden. De har på ett uppseendeväckande sätt enligt förvaltningen brutit mot marknadsföringen i det avtal som de tecknat med regionen. Vid inköp av en dyrare hörselapparat än regionens egen billigare har man kunnat erhålla frinätter på hotell. Det finns alltså en koppling mellan hörselapparat och fritt boende på hotell.

Grundproblemet är ett icke-fungerande vårdvalssystem, och därför vill Vänsterpartiet avveckla fritt val inom primär hörselrehabilitering.

Anförande nr 259
L a r s R å d é n (M): Ordförande! Det finns problem kopplade till det här vårdområdet. Det handlar om just det som tas upp — relevant information och att man ska kunna tillgodogöra sig ett informerat val. Vi har regler för marknadsföring, och vid överträdelser agerar vi mot det. Det är bra att Bengt Larsson tar upp det senaste exemplet där det finns ett ganska hårt agerade som pågår och som ännu inte är utagerat gällande aktörer som inte följer reglerna. Det ska tas på allvar, och det är viktigt att vi adresserar frågan.

Jag tycker samtidigt att det krävs lite eftertanke på det här vårdområdet utifrån det som Samuel Klippfalk tog upp, att man alltså inte mäter dem som står i kö när man gör enkäten. Det är en viktig aspekt. Det blir missvisande och definitivt inte rättvist mot Region Stockholm när de som stått två år i kö i andra delar av landet inte är med i en sådan undersökning. Det gör att vi måste se undersökningen med de glasögonen.

Viktigare än så är: Varför hålla fast vi detta? Du tar också upp det, Jonas. En sak som framkommit i de samtal jag haft med hörselföretagare och andra aktörer är att 46 procent av de hörselskadade i Region Stockholm har en hörapparat. I Region Jönköping, som annars ligger i topp i undersökningen, är de nere på 17 procent. Tillgängligheten är alltså inte bara tomma ord. Det handlar också om att det finns ett system i Stockholm som tillgodoser ett behov som vi måste värna om. I Region Stockholm hade också vi före vårdvalet och före fritt val för hjälpmedel på det här området två till tre års väntetid. En viktig aspekt att tänka på framöver är att tänka varsamt och klokt så att vi inte förstör tillgängligheten och ett vårdområde som i många delar fungerar bra.

Avslutningsvis: Vi ska komma ihåg att de audionomer som jobbar med detta tillhör ett bristyrke, så det finns en påtaglig risk om vi drar in valfrihetssystemet att vi skapar en helt privat marknad utanför vårt vårdsystem där många audionomer jobbar. Det i sin tur skulle kunna leda till att vi får en kraftigt försämrad tillgänglighet och att de som vill ha en annan utrustning än den som vi erbjuder, och vill ha en utrustning i tid, till hundra procent måste betala den ur egen ficka. Det är inte jämlikt.

Anförande nr 260
Regionrådet A l k u r d i (S): Interpellationen tar upp utvärderingen och resultatet från kvalitetsregistret, men bristerna i systemet har även tagits upp i andra utvärderingar. Statens medicinsk-etiska råd belyste 2015 bristerna i Stockholmssystemet. Detsamma gällde regionens egen fördjupade uppföljning från samma år, liksom Socialstyrelsen med flera, med flera. Det tyder på att det finns enorma brister i hur systemet fungerar och vilken ojämlikhet det skapar.

Patientföreningen har återkommande kontaktat politikerna och vädjat om att systemet ska ändras, att vi ska se till att regionen säkerställer sitt ansvar. Det är något märkligt med att man accepterar att producenten också kan vara förskrivare. Det är också något märkligt med att man ger upp det egna uppdraget, att se till att kunna upphandla på ett bra sätt, att kunna upphandla fler, så att säga. Det är tydligt att många patienter i dag inte får adekvat information eller hjälp utan hamnar i ett läge där de får betala flera tusen kronor ur egen ficka — för att de hamnat i försäljningskarusellen.

Jag tycker att allt detta, regionens egen utvärdering, utvärderingen från nationellt håll, från andra myndigheter, och patientföreningens klagomål borde leda till att man från regionen, från politikens sida, inte ska hålla fast vid något som inte fungerar.

Anförande nr 261
H e n r i k E r i k s s o n (C): Ordförande, fullmäktige och eventuella åhörare! Jag vill tacka interpellanten för att han delar med sig av rapporten. Den är intressant att läsa. Nu kommer jag att upprepa en del av det som både Lars Rådén och Samuel Klippfalk tagit upp.

Fritt val hjälpmedel är ett vårdval som trots allt fungerar ganska bra. Vad är det som är viktigt att mäta egentligen? I rapporten tar man upp den upplevda tillfredsställelsen, och som redan sagts skiljer det relativt lite. Det är inga dåliga resultat, även om vi råkar ligga långt ned. Det som inte tas upp är de människor som inte får sin hörapparat, som står i kö, till exempel den äldre damen Stina Sundqvist, som vi hört om här och som fått vänta tre år. Det är något vi aldrig kommer att behöva uppleva i Stockholm eftersom vi här har kötider på en vecka.

Fritt val är mycket välfungerande. Vi har hög tillgänglighet, vi har högre kvalitet på hörapparaterna än om de vore traditionellt upphandlade, fler får dessutom hjälp med den senaste tekniken, det vill säga vi utvecklar hörapparaterna så att de blir bättre. Vi har också lättare att rekrytera audionomer. Det sades tidigare att de skulle vara försäljare. De är fortfarande audionomer. Det är ett kvalificerat yrke. Man har legitimation. Jag har därför svårt att se att de bara skulle gå över till att bli försäljare.

Jag är tacksam för att vi har fritt val med landets kortaste köer så att människor får den hörselvård de har rätt till. Vi ska verkligen inte avveckla fritt val utan vi ska fortsätta att ge länets invånare möjlighet till ett bättre liv med god tillgänglighet till en hörselvård av högsta kvalitet. Jag hoppas att även Region Jämtland Härjedalen inför fritt val så att Stina Sundqvist kan få sin hörselvård hemma och inte behöver flytta till Stockholm för att få adekvat vård.

Anförande nr 262
J o n a s L i n d b e r g (V): Jag måste säga att jag slås av hur dålig koll ni som pratar från den borgerliga sidan har på det här området, hur det fungerar för patienterna. 46 procent har hörapparater. Ja, det hade de haft även utan fritt val av hjälpmedel. De hade dessutom sluppit bli utsatta för aggressiv marknadsföring, vilseledande information och att behöva hosta upp tusenlappar ur egen ficka för att få en hörapparat. Vi har ett billigt och bra sortiment med lika god kvalitet som de hörapparater som dessa mottagningar försöker pracka på patienterna. Det är det som det handlar om.

Ni säger att det finns mycket bra och att vi ska ta bort det dåliga. Ja, det elementet ska vi ta bort. Det är sedan länge förbjudet för förskrivare och läkemedelstillverkare i det här landet att äga apotek, men i verkligheten finns det inget förbud för apotek att äga vårdgivare. Det har till och med ni reagerat mot. Anna Starbrink sade att det underminerar grunden för hela den svenska hälso- och sjukvården. Frågan är: Varför tycker ni att det ska vara fritt fram för koncerner som tillverkar hörapparater att också bedriva hörselmottagningar i Region Stockholm och fortsatt kunna förskriva enbart sina egna produkter? Det är nämligen det de gör.

Med anledning av Apotekets inköp i doktor24 skrev Irene Svenonius med bland annat Distriktsläkarföreningen så här: Det finns risk för att trovärdigheten och integriteten äventyras när rågången mellan olika intressen är så otydlig. I den allmänna kraftigt skattesubventionerade verksamheten är detta ännu viktigare. Återigen: Varför ser ni inte denna risk för trovärdighet och integritet i fråga om hörselvården?

Det finns heller ingen sammanställning av hur många patienter som måste betala ur egen ficka och hur prisuppgifterna på hörapparaterna ser ut. Allt det är undangömt, och därför är det omöjligt att göra ett så kallat fritt val. Man är helt i händerna på de koncerner som tillverkar produkterna. Jag tycker att det är skamligt att ni försvarar det övertag som vårdgivarna får gentemot patienterna.

Anförande nr 263
Lars Harms-Ringdahl (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag tänkte i första hand uppehålla mig vid förbättringsarbetet, inte vid den andra delen av debatten. Då vill jag påminna om Patientnämnden. Där har vi sedan 2009, när det nya systemet infördes, haft ett särskilt bevakningsområde gällande just hörselhjälpmedel. I början var det 70, sedan har det legat på ungefär 50 anmälningar per år. De senaste åren faller värdena. År 2020 och 2021 har det legat på runt tolv anmälningar hos Patientnämnden. Det är ett väldigt litet antal med tanke på den diskussion vi har. Vi tror samtidigt att det finns en stor underrapportering. Vad det beror på vet vi inte.

Det är mycket lätt att komma i kontakt med Patientnämnden. Man kan gå in via 1177, man kan ringa, man kan mejla och man kan skicka brev. Ändå finns det ett visst motstånd. Vad minskningen och motståndet beror på vet vi inte. Jag tror att det finns två förklaringar till att det är så få som rapporterar. Det första är att den som får hjälp med hörselmedel tänker inte att han eller hon är en patient, utan man är en kund. Det gör att man naturligt kanske inte kommer att tänka på Patientnämnden. Det andra är beroendet till vårdgivaren, audionomen, som hindrar.

Patientnämnden har hela tiden kontakt med Hörselskadades Riksförbund och med HSF och försöker föra fram detta. Vi har alltså väldigt få anmälningar just nu. Vi vill gärna att fler anmäler för då finns det ett kunskapsunderlag, och det kan användas på flera sätt. Det första är att de patienter som anmäler till Patientnämnden får hjälp ganska direkt. Vår förvaltnings erfarenhet är att patienterna blir nöjda. Man reder alltså upp det med vårdgivaren ganska fort. Det andra är att vårdgivaren lär sig. Det tredje är att vi får en bättre erfarenhetsbank när vi ser över systemet.

Anförande nr 264
Samuel Klippfalk (KD): Mycket har sagts i debatten, och jag kan bara konstatera att frinätter på hotell inte hör hemma inom ramen för detta vårdval, inte heller patienter som går in på en audionomklinik eller mottagning och kommer ut därifrån och känner sig lurade. Om det finns sådana fall, om så sker, är det avarter som ska stävjas. Regionen ska också vara beredd att säga upp avtal med sådana oseriösa utförare. Det vill vi inte ha.

Samtidigt får vi komma ihåg att bara under förra året gjordes det inte mindre än 23 000 utprovningar av hörapparat i Region Stockholm på de 50 olika mottagningar som finns. Där kommer vi tillbaka till tillgängligheten. Jonas säger att vi skulle nå 46 procent av dem med hörselnedsättning även om vi inte hade fritt val och det system som vi har. Nej, det är inte mycket som talar för det utifrån hur statistiken ser ut i övriga landet. De har andra system och når kanske 17 procent av dem som har hörselnedsättning. De lyckas inte. Varför skulle vi lyckas om vi hade färre mottagningar? Fler mottagningar, bättre tillgänglighet, bättre hörselvård.

Avslutningsvis, och det här är ganska viktigt att påpeka: Majoriteten av dem som väljer en egen apparat inom ramen för fritt val betalar bara den förskrivningsavgift som finns och besöksavgiften, det vill säga samma avgift som man skulle betala om man valde ur regionens sortiment. Det gäller majoriteten. Sedan finns det vissa som lägger till några tusenlappar och några som lägger till många tusenlappar. Det ska man kunna göra om man gör det frivilligt. Man ska inte känna sig lurad.

Anförande nr 265
Jonas Lindberg (V): Det är intressant, Samuel, att du tar upp att patienterna inte behöver betala mer än vad rekvisitionsbeloppet täcker. Men det är det vi inte vet! Hörselskadades Riksförbund och vi har försökt få den informationen. Hur mycket pengar behöver en del patienter lägga utöver rekvisitionsbeloppet som ni sänkt? Den informationen finns inte. Man vet inte det. Man har inte heller någon prisjämförelse mellan hörselmottagningarna.

Du säger sådant som inte stämmer. Du säger att ni går på dem som är avarter. Det tror jag inte att ni gör. Det kommer återkommande berättelser om att man bryter mot regelverket för marknadsföring. Det är många av koncernerna som inte informerar om att det finns ett upphandlat minst lika bra sortiment i regionen som man kan använda sig av. I stället får patienterna informationen att regionens hörapparater är sämre och att det är väldigt krångligt att lämna tillbaka dem eller få dem lagade. Det är ett korrupt system, och ni borde begripa att en vårdkoncern som har starka försäljningsintressen får ett stort övertag i förhållande till patienterna.

Anförande nr 266
Samuel Klippfalk (KD): Jag vill betacka mig för att kalla systemet för ett korrupt system. Det tycker jag verkligen är att gå över gränsen. Det här är ett system som ger ungefär 23 000 personer med hörselnedsättning möjlighet att delta i samhället på lika villkor. Beroende på vad man har för behov kan man välja olika typer av hörapparat. Därför väljer vissa aktivt att betala en extra slant för att kunna ta del av andra funktioner än vad regionens sortiment kan ge. Alternativet skulle vara att allt vore privat och att man inte fick något bidrag alls från regionen för att välja en hörapparat med lite fler funktioner. Det tycker jag vore ett sämre alternativ.

§ 217 Interpellation 2021:54 av Talla Alkurdi (S) om privatiseringens konsekvenser för kompetensförsörjningen av sjukvården i Region Stockholm
RS 2021-0800

Anförande nr 267
Regionrådet Alkurdi (S): Jag tänkte inleda med några citat från skyddsombudens anmälningar, de som finns på våra sjukhus. Från Karolinska universitetssjukhuset säger man: det är svårt att ta rast, det finns brister i arbetsmiljön på akutvårdsavdelningen och intermediärvårdsavdelningen, från Danderyds sjukhus: överfull mottagning, vakanser gör att personal på akutmottagningen ofta får arbeta övertid, från S:t Görans sjukhus: utmattad personal, situationen på röntgenkliniken är ohållbar, från Astrid Lindgrens barnsjukhus: personal med sömnsvårigheter, från Södersjukhuset: ohållbar situation.

Det här är skyddsombudens anmälningar. Situationen har eskalerat år för år då regionen bestämt att resurserna, våra skattemedel, mer och mer ska gå till vårdmarknader i stället för att säkerställa att kompetensen på våra sjukhus ska bevaras och utökas.

Anledningen till att jag väckt interpellationen är att vi ser tydligt hur vårdpersonal som vårdar de svårast sjuka patienterna inom 24-7-verksamheten har lägre lön och sämre arbetsvillkor än vårdpersonal inom den specialiserade öppenvården som bedrivs på en vårdmarknad. Men det handlar inte bara om att resurserna prioriteras fel. Det handlar också om att det är svårt att kompetensförsörja. Inom vårdområde efter vårdområde börjar vi få brist på specialister. I och med vårdvalen kan man inte säkerställa utbildningsansvaret. När det kommer till breddkompetens är det svårt att tillhandahålla den med små och mindre uppdrag, att jämföra med större uppdrag som kan bedrivas på akutsjukhusen. I fall efter fall ser vi en försämring. Ett exempel är S:t Eriks ögonsjukhus. Där kan svårt sjuka tvingas åka utomlands för att få den nödvändiga operationen genomförd samtidigt som det finns specialister inom öppenvården som mycket väl skulle kunna utföra sådana operationer men som i stället utför tryckmätningar som vårdcentralerna egentligen skulle kunna utföra.

Det är därför jag ställer frågorna. Vad ämnar man göra för att se till att vår vårdpersonal inom 24-7-verksamheterna får drägliga arbetsvillkor? Hur ser den långsiktiga planen ut för att kunna specialistutbilda? Hur ser man på dagens vårdmodell med privata vårdmarknader inom stora specialistvårdområden som sätter den lagstadgade principen om vård efter behov ur spel?

Anförande nr 268
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack, Talla Alkurdi, för din interpellation! Region Stockholm är en av Sveriges allra största arbetsgivare med ca 46 000 anställda. En stor majoritet, 96 procent, av dem arbetar i hälso- och sjukvården. De senaste tre åren har antalet anställda inom hälso- och sjukvården ökat med drygt 3 procent, och personalomsättningen har totalt sett minskat. Det är naturligtvis mycket positivt.

Det är bra att skyddsombud påpekar brister, men vi ser i mätningar att personalen över lag trivs och vill arbeta i våra verksamheter, allt fler vill det. Det behövs givetvis ett arbete både på kort och på lång sikt för att säkerställa kompetensförsörjningen. Det krävs ett gott ledarskap på alla nivåer, det krävs goda utvecklingsmöjligheter för våra medarbetare och det krävs en god arbetsmiljö.

Jag är övertygad om att en mångfald av aktörer i olika storlekar och med olika driftsformer leder till ökad valfrihet, tillgänglighet och kvalitet inom vården inte bara för patienterna utan också för medarbetarna. Mångfalden leder till att vårdens medarbetare får fler arbetsgivare att välja på och möjlighet att utvecklas i sitt arbetsliv. Det du, Talla Alkurdi, kallar för vårdmarknader är i själva verket en lång rad vård- och arbetsgivare som ger personalen i vården möjlighet till ett varierat arbetsliv med stora utvecklingsmöjligheter.

Avtal om löner och villkor träffas mellan arbetsmarknadens parter. För Region Stockholms medarbetare sätts lönen individuellt utifrån gällande kollektivavtal baserat på såväl ansvar och kompetens som på arbetsresultat. Vi har ingen samlad information om hur lönesituationen ser ut hos andra arbetsgivare. Så fungerar det naturligtvis på en modern arbetsmarknad.

För att säkerställa en god ordning inom denna vårdens arbetsmarknad är det angeläget att vi ser till att vi har bra tillgång till personal i 24-7-verksamheten. Det är en stor utmaning när många medarbetare upplever det som tungt och svårt att arbeta på det sättet, med nattjänstgöring och annat. Där krävs det förstås ett arbete. Vi ser över bisysslor för att kunna behålla fler erfarna medarbetare. Vi har också beslutat att utveckla möjligheten för dem som vill fortsätta sitt arbetsliv i hälso- och sjukvården efter 68 års ålder. Och vi fortsätter att utveckla fungerande modeller och processer som stöder den långsiktiga kompetensförsörjningen i hela hälso- och sjukvårdssystemet.

I stället för att se den stora mångfalden som ett enormt bekymmer väljer jag att se möjligheterna, och det tycks som att vårdpersonalen också söker sig till många olika arbetsgivare i vår region.

Anförande nr 269
M a r g a r e t h a Å k e r b e r g (KD): Ordförande! Det är lockande att ge sig in i den där debatten, men jag tänkte försöka berätta om sammanhanget som inte framgår i den här debatten, och det är att vi i regionen samarbetar med olika aktörer i fråga om kompetensförsörjningen. I Region Stockholm är vår HR-direktör representerad i det så kallade nationella vårdkompetensrådet. Vi har alltså en direktlinje till det. Vad ska det rådets arbete leda till? Jo, det ska bidra till en god planering av vårdens kompetensförsörjning genom samverkan och dialog med berörda parter.

Man såg ett behov av den samverkan. Det talas mycket om samverkan i andra sammanhang, och även här är det oerhört viktigt. I det nationella vårdkompetensrådet finns representanter från regioner, kommuner, lärosäten, Socialstyrelsen och Universitetskanslersämbetet. Det nationella rådet har till uppgift att stödja de sex regionala vårdkompetensråden som finns. I vår sjukvårdsregion kallas det Stockholmsregionens kompetensråd.

Man ska alltså försöka hitta en samsyn inom regionen för kompetensbehovet på lång sikt och på kort sikt. Det ska också peka ut vilka utmaningar som kräver gemensamma insatser. Rådet fångar upp utmaningar och behov i branschråd och i andra forum. Vi gör ad hoc-insatser och uppdragsutbildningar, lite olika sådana, men vi måste ha det samlade greppet. Det är helt avgörande för framtidens kompetensförsörjning.

Anna nämnde detta med vårdpersonalens möjligheter att vara anställd hos olika vårdgivare. Jag kan inte låta bli att nämna att det tidigare bara fanns en vårdgivare för vårdpersonal. Det var landstinget.

Anförande nr 270
M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag tycker att interpellanten ställer högst relevanta frågor om kompetensförsörjning inom regionens huvudsakliga ansvarsområde, det vill säga sjukvården. Bristen på kompetens inom sjukvården är alarmerande och äventyrar dagligen patientens säkerhet och hälsa. De överfulla akutmottagningarna och platsbristen är exempel på att det råder brist på personal med rätt kompetens. Det påverkar vården mycket negativt.

Orsaken till att det råder brist på rätt kompetens står enligt vår bedömning och analys att finna i bland annat den privatisering och marknadisering av vården som högeralliansen har genomfört under snart 16 år. De alltför många privata vårdgivarnas främsta drivkraft är i första hand att göra vinst, inte att ansvara för långsiktig personalförsörjning inom regionen. Detta ansvar ligger hos den politiska ledningen här i fullmäktige, och den saknar kraft och visioner att åtgärda problemet. Märkligt nog tycks ansvarigt regionråd hysa en from förhoppning om att de privata vårdaktörerna ska lösa problemet med kompetensbrist. Detta synsätt förvärrar tyvärr problemet ytterligare.

I dag har högeralliansen i regionen gjort det lättare att starta ett vårdföretag än en korvkiosk, och det är därför som vi i dag har hamnat där vi har hamnat. Det råder ett katastrofläge.

Anförande nr 271
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära ledamöter och åhörare! Tack, Talla, för en väldigt bra och viktig interpellation! Jag tänkte uppehålla mig vid den första frågan, som jag inte tycker är besvarad. Det är ju ett faktum att vårdpersonal som vårdar relativt friska i öppen specialistvård har bättre betalt och bättre arbetstider än deras kollegor som jobbar på våra akutsjukhus. Hur är det rimligt? Hur kan ni, vars budget är den rådande, acceptera det här? Blir det inte en urholkning som riskerar att vi inte ger vård till den som har störst behov?

För tio år sedan, när specialistvården via vårdval inte hade hunnit växa på det sätt som den har nu, fick man ofta inte en tillsvidareanställning på akutsjukhusen. Man fick inte det direkt. För att jobba på akuten behövde man oftast flera års erfarenhet. Nu är det tvärtom. På i princip alla akutmottagningar finns det flera tiotals vakanser bland sjuksköterskeTjänsterna. Till viss del finns även en brist på läkare och undersköterskor. I våras tågade flera hundra års erfarenhet ut från Danderyds infektionsklinik. Det står i interpellationssvaret att personalomsättningen har minskat. Men hur många av dessa personer har fått betald specialistutbildning och är tvingade att vara kvar i två år? Och framför allt: Vilka är det som fortfarande rör på sig? Man kan inte bara titta på statistik utan teori. Om man gör det blir det så som Mark Twain sade: Det blir lögn, förbannad lögn och statistik.

Det är privatiseringen och marknadfieringen som har gjort att dessa pulleffekter finns på sjukhusens personal. Eftersom frågan är obesvarad ställer jag den igen. Hur är det rimligt att vårdpersonal som vårdar de svårast sjuka patienterna inom dygnetruntverksamheterna har lägre lön och sämre arbetsvillkor än vårdpersonal inom den öppna specialistvården?

Anförande nr 272
Lars Rådén (M): Ordförande! Jag tycker att Anna Starbrinks svar är bra och uttömligt, och hon höll en bra inledande föredragning. Jag tänkte komplettera lite utifrån avtalsutskottets horisont och utifrån de aktiviteter som finns kring frågorna om den översyn av våra vårdval som just nu pågår.

Ett exempel som tas upp gäller ögonsjukvården. Det är ett av de vårdval där det pågår en översyn och där just kompetensförsörjning, rotationstjänstgöring och lite andra sådana saker är den huvudsakliga ingången i revideringen. Vid varje större översyn som vi gör inom vårdvalsområdena tittar vi på struktur och kravställning i kompetensförsörjningen och utbildningsuppdraget.

En avgörande del i utvecklingen har varit att vi inom många vårdval tittar på att få större och mer robusta mottagningar. Det är en utveckling som inte alltid är enkel, för det finns vissa målkonflikter som har att göra med att gå åt det hållet. Men det är en prioritering som vi gör när vi ser över vårdvalen.

Det finns också en vårdvalsutredning som är på väg att färdigställas. I den tittar man väldigt mycket på de frågor som har att göra med kompetensförsörjning, behovet av utbildningsplatser, bemanning av jourlinjer och delning av tjänster mellan öppenvård och sjukhus. Det finns alltså en del saker som adresseras, och avsikten är att det här ska prägla arbetet med vårdvalen framöver. Vi ska kravställa på ett bättre sätt.

Det finns också en del aktiviteter som redan är igång. Vi har sett över våra avtalsmallar, och där finns nu mer konkreta och tydliga skrivningar om hur man ska leva upp till de krav som vi har inom utbildningsuppdraget, att man på regionens anmodan ska ha verksamhetsförlagd utbildning och så vidare. Nästa år har vi i HSN genom budgeten ett uppdrag att utveckla nya styr- och ersättningsmodeller i vårdvalen för att skapa fler incitament att jobba med dessa frågor.

Avslutningsvis innebär en av de begränsningar som vi har att om man jobbar hos en vårdgivare som inte är ett sjukhus har medarbetaren också ett eget inflytande över det. Det finns en arbetsrättslig begränsning där den enskilda medarbetaren ändå måste samtycka till att bli placerad någon annanstans. Därför tror jag att incitament och morötter att på ett bättre sätt vilja delta är nyckeln framåt, för vi kan inte tvinga fram detta eftersom det finns en arbetsrättslig begränsning.

Anförande nr 273
Regionrådet Alkurdi (S): Vi har debatterat vårdvalen ett flertal gånger i den här församlingen. Det är det minsta man kan säga. Det har handlat om alltifrån uppsplittrad vård inom seniorvården till prioritering av resurser med anledning av att det inte finns något kostnadstak inom vårdvalen i och med att det i konstruktionen råder etableringsfrihet. Det har även handlat om försämrad valfrihet när vård lägger ned på grund av marknadslogiken. Nu tar vi upp ytterligare två områden. Det gäller vård efter behov, som inte gäller i lika stor utsträckning som det gjorde innan man införde vårdval i regionen. Det gäller också behovet av att specialistutbilda och säkerställa kompetensförsörjningen här och nu.

Öron-näsa-hals är ett sådant område. I och med vårdvalet urholkades kompetensförsörjningen av specialistutbildade så att man till slut var tvungen att akutöppna en klinik på Danderyds sjukhus för att säkerställa att det skulle finnas specialistutbildade. Vad gäller ögon har vi ett högspecialiserat uppdrag genom S:t Eriks ögonsjukhus. Men på grund av vårdvalet och att kompetensen inte kan säkerställas på sjukhuset har Socialstyrelsens nämnd för detta område tagit upp det här för att se hur man ska lösa situationen när svårt sjuka inte får sina operationer gjorda. Specialisterna utför ju tryckmätningar.

Allergologi är ett annat sådant exempel. Specialisterna inom området är utrotningshotade. Inom detta vårdområde är 60 procent av specialisterna över 60 år, och det är svårt att utbilda nya specialister.

Vi har allvarliga problem i Region Stockholm. Vi kommer inte att ha några specialister om vi fortsätter på detta sätt.

Anförande nr 274
Lowisa Anderzon (S): Hej denna sena timme! Äntligen får man vara med i matchen! Jag kom in förut när Margaretha Åkerberg sade att man tidigare bara hade en arbetsgivare att jobba för. Jag kom då att tänka på min ungdoms dagar då jag jobbade som undersköterska på Stora Sköndal. Det var inte landstingsägt. Sedan har jag jobbat ute på Saltsjöbadens sjukhus. Det var inte heller landstingsägt. Sedan var det Röda Korset, som inte heller är landstingsägt. Även om landstinget var den stora arbetsgivaren har det faktiskt funnits andra väldigt länge.

Jag tänkte också på det Lars Rådén talade om när det gällde översynen, vilket välkomnas. Det har legat ett tungt ansvar på vissa vårdcentraler att se till att till exempel AT-läkarna får den tid som de behöver. Vi har inte alla hjälpts åt för att sjukgymnaster, logopeder och alla andra får den praktik som de behöver, vilket gör att det blir väldigt tungt för dem som behöver ta hand om så många. Vi behöver verkligen se över detta. Vi behöver hela tiden göra lite mer och lite bättre. Det är jättebra att det påbörjas. Men som det ser ut just nu har det hela urholkats.

Anförande nr 275
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige! Antalet medarbetare inom hälso- och sjukvården i vår region ökar. Det är goda nyheter. Ni på den röda sidan måste helt ha missat det.

Jag tycker att vi ska glädjas över att vi har fått 331 fler sjuksköterskor sedan 2018. Det är en ökning med 2,7 procent. Vi har även fått 303 nya undersköterskor och 114 specialistläkare. Det innebär 11,4 procent fler. Totalt sett har vi fått 264 fler läkare. Det är en fantastisk utveckling, och den behöver vi fortsätta att värna och utveckla ännu mer. Det gör vi när vi ser över våra vårdval och avtal med alla vårdgivare. Vi gör det genom en kraftig satsning på att bygga ut antalet AT-platser i Stockholm. Det är platser som det finns långa köer till. Vi gör det vidare genom att upprätta den nya BT, det vill säga bastjänstgöringen, som har tagit in sina första läkare under hösten. Vi har också en kraftig utveckling av platserna för specialistutbildning för sjuksköterskor, som kanske vill bli barnmorskor. Vi har dessutom flera ST-platser för läkare som ska specialisera sig.

Det här är konkret politik för att förbättra tillgängligheten när det gäller personal till hälso- och sjukvårdssystemet i stort. Men lösningen på bristen på personal kan ju inte vara att förbjuda, ta bort och kapa de privata vårdgivarna. De är ofta populära. Många söker sig dit. Man måste ställa sig frågan ”varför” och ta upp kampen och konkurrensen för att se till regionens vårdgivare blir lika bra arbetsgivare som de privata arbetsgivarna. Då kommer vi att kunna rekrytera ännu fler medarbetare till sjukvården i regionens regi. Samtidigt kan vi behålla det stora, breda vårdutbudet som också ger frihet på arbetsmarknaden för vårdens medarbetare.

Anförande nr 276
Mehdi Oguzsoy (V): Ordförande, fullmäktige! Det kan hända att antalet sjuksköterskor har ökat sedan 2018, men behovet ökar också på grund av exempelvis befolkningsökning. Vi har dessutom en eftersatt vårdskuld som uppkommit på grund av pandemin.

Alla här har kanske inte har läst det, men Stockholms Handelskammare, en organisation som politiskt ligger er nära, konstaterar i en ny rapport hur svårt det är för människor som jobbar inom serviceyrken att få tag på en bostad. Det blir allt svårare. Om man adderar kompetens-bristen till bostadsbristen ser man att problemet kommer att bli ännu mer akut och ännu allvarligare. Ni tycks vara nöjda med hur situationen ser ut, och det är tyvärr ännu värre.

Anförande nr 277
Robert Johansson (S): Herr ordförande! Anna Starbrink sade att regionen ska bli lika bra arbetsgivare som de privata vårdgivarna är som arbetsgivare. Vet du vad, Anna? Om det är vi överens. För att det ska ske måste vi betala högre löner och ha bättre scheman som möjliggör en bra kombination mellan arbetsliv och fritid, men där är vi inte. Jag ser inte dessa svar i er budget. Jag förstår inte hur en budget som har en lägre uppräkning till akutsjukhusen än lönemärket på den svenska arbetsmarknaden ska kunna trygga kompetensförsörjningen på akutsjukhusen. Varifrån ska pengarna till bättre arbetsvillkor komma?

Dessutom har jag och Talla som är interpellant fortfarande inte fått svar på den första frågan. Hur kan det vara rimligt att de som vårdar de svårast sjuka patienterna har sämre löner och sämre arbetsvillkor än de som vårdar patienter i den öppna specialistvården? Hur kan detta vara rimligt?

Anförande nr 278
Regionrådet Alkurdi (S): Jag är bekymrad över att det inte infinner sig någon krisinsikt om läget. Vi kommer ju inte att kunna specialistutbilda personal. Vi kan inte efterleva principen om vård efter behov, vilket försvåras för varje dag som går. Dessutom går inte våra resurser till dem som har störst behov.

Ni pratar om privata vårdgivare. Jag möter fler och fler privata vårdgivare som beklagar sig över vårdvalen. De vill att regionen gör sig av med vårdvalen och i stället tar tillbaka de gamla vårdavtalen. De ser det vi påtalar, nämligen att de inte får några nya specialister. Det blir svårare att upprätthålla kvaliteten.

Precis som Robert tar upp lämnar den erfarna vårdpersonalen sjukhusen för att situationen där är så alarmerande att de till slut får nog. Men då blir det svårt att utbilda nya specialister.

Anförande nr 279
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Den grundläggande principen i hälso- och sjukvårdslagen om vård efter behov gäller naturligtvis även i Region Stockholm precis som i hela landet. Gå inte på de rökridåer som läggs ut från vänsterkanten!

Ni säger att vårdgivare inte vill arbeta i vårdvalen. Det är väldigt märkligt. Allt fler ansöker nämligen om att få etablera sig inom den öppna specialistvården. Att vi har lyckats föra ut så mycket vård från akutsjukhusen till öppen specialistvård är fantastiskt, och det är mer effektivt. Ni kan kalla dessa patienter mindre sjuka som antydningsvis skulle ha mindre behov. Men jag kan lova att den som behöver en urolog och får gå till en öppen verksamhet på stan tycker att man har en ganska allvarlig sjukdom. De kvinnor som söker sig till den gynekolog som de själva har valt tycker att de har ganska stora behov. Denna uppfattning delar uppenbarligen deras medicinskt ansvariga läkare också. Jag kan rabbla upp många fler områden, till exempel ryggkirurgi.

Det är besynnerligt att ni nedvärderar den öppna specialistvården. En sådan attityd gentemot andra vårdgivare än regionens egna kommer inte att locka fler medarbetare till vården. Det kan jag lova.

Anförande nr 280
T o v e S a n d e r (S): Ordförande, fullmäktige! Nej, invånarna i Stockholm får inte vård efter behov. I dag är det inte de absolut sjukaste som garanteras den bästa vården. Den bästa vården får de som har lite enklare komplikationer, och de får den ute på stan. Och den personal som skulle behöva utbildas av kompetenta och erfarna handledare på akutsjukhusen får inte den möjligheten då deras handledare blir yngre och yngre och har mindre och mindre erfarenhet. De som skulle ha varit deras handledare opererar i stället menisker på stan.

Anförande nr 281
S a n d r a I v a n o v i c R u b i n (MP): Jag tycker att diskussionen om privat kontra offentlig vård är väldigt enfaldig. Den går oftast ut på att en viss anställning är bättre än en annan, vilket verkligen inte stämmer överens med hur sjukvårdspersonal upplever det. Det finns en väldigt bra synergieffekt som uppstår genom att man lär sig saker när man jobbar på en viss arbetsplats och som man sedan tar med sig in i en annan och så vidare.

Jag har själv haft kollegor som har kommit från den privata vården och har tagit med sig arbetssätt som inneburit att man jobbat mycket mer tvärprofessionellt, och detta har gjort den offentliga vården mycket mer effektiv.

Jag önskar att vi kunde ha en mer fördjupad diskussion om detta och inte använder väldigt enkla förklaringar till det ena eller andra. Det finns självklart goda arbetssätt inom båda arbetsområden, och det finns såklart även mindre goda arbetssätt. Om man tittar på den utbildning och kompetens som finns i Stockholmsregionen ser man att den är väldigt hög.

Anförande nr 282
T o v e S a n d e r (S): Jag tycker att det blir väldigt förenklande när man säger att det här handlar om privat eller offentlig vård, för det gör det inte. Det är inte detta vår kritik handlar om. Utan den handlar om att Region Stockholm har en ofantlig mängd vårdval där de patienter som inte är de allra sjukaste i dag vårdas av den mest kompetenta personalen. Detta beror på att lönerna är högre ute i den verksamheten än vad de är på sjukhusen. Det är det här som vår kritik handlar om. Den har absolut ingenting med privat kontra offentlig vård att göra.

§ 218 Interpellation 2021:55 av Hanna Jokio (S) om stängningen av Mottagningen för unga vuxna vid S:t Eriksplan
RS 2021-0891

Anförande nr 283
H a n n a J o k i o (S): Ordförande! Jag vill börja med att tacka dig, Anna Starbrink, för svaret på min interpellation som handlar om nedstängningen av mottagningen för unga vuxna vid Sankt Eriksplan.

Vi vet att psykisk ohälsa bland unga vuxna har ökat kraftigare i Sverige än i våra nordiska grannländer under de senaste 20 åren. Det handlar både om självrapporterade psykiska besvär och om diagnostiserade psykiska sjukdomar. Förekomsten av bland annat depression är hög i befolkningsundersökningar. Så många som en av fem vuxna kommer att drabbas av klinisk depression under sin livstid. I och med de omfattande konsekvenser som psykisk ohälsa har för individen själv och för hela samhället är det för de drabbade viktigt med ett effektivt omhändertagande och en hög tillgänglighet inom vården. Om detta står det i regionens egen folkhälsorapport.

Vi vet också att unga vuxna generellt sett är en känslig grupp när det gäller till exempel inträdet på arbetsmarknaden. Om de också har psykisk ohälsa blir det ännu svårare, och risken att hamna i ett utanförskap ökar.

Mot bakgrund av detta är det därför beklagligt att mottagningen för unga vuxna läggs ned. Risken för mottagningens patienter är att de får en kölapp i stället för att få vård. Bara 42 procent fick nämligen vård hos vuxenpsykiatrin inom 90 dagar, och våra vårdköer är längre än genomsnittet i Sverige. En av många viktiga anledningar till att ha specifika mottagningar för gruppen unga vuxna är att underlätta övergången från barn- och ungdomspsykiatrin till vuxenpsykiatrin. Att man nu stänger denna typ av mottagning innebär en ökad risk för att patienter ska hamna mellan stolarna. Personalen på dessa mottagningar larmar även om en risk för att patientgruppen kan fastna i diagnostermer inom vuxenpsykiatrin.

Vi är oroliga för att man genom den här nedläggningen kommer att göra det svårare att få hjälp och behandling i tid. Vi behöver fler mottagningar med specialiserade team som riktar sig till unga i regionen. Vi behöver inte fler stängda mottagningar. Jag tror också att man genom nedläggningen förringar vikten av relationen till patienten. Jag fick ett mejl från en förälder till en ungdom som går till mottagningen sedan några år tillbaka. Föräldern beskriver att ungdomen känt en stor trygghet i att ha samma person att prata med och att mottagningen har kunnat ha ett flexibelt arbetssätt med den här patienten. Den tiden och de resurserna har långt ifrån alla vuxenpsykiatriska mottagningar i dag.

I dag remitteras unga till den mottagning som ni nu vill stänga ned, och det görs just från de mottagningar som du hänvisar till i ditt svar. Ni menar även att en majoritet av patienterna går parallellt där. Den uppgiften stämmer helt enkelt inte.

Socialdemokraterna vill stoppa stängningen av mottagningen för unga vuxna. Det går inte att fortsätta att spara in och skära ned på vården utan att det får allvarliga konsekvenser på både samhällsnivå och individnivå. Jag blir lite beklämd över att man väljer att skära ned och spara in på ytterligare en mottagning som berör unga människor som mår dåligt.

Anförande nr 284
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack, Hanna, för en angelägen interpellation om psykisk ohälsa och särskilt ungas utsatthet på området! Det är oroande att den psykiska ohälsan drabbar så många i vårt land och i vår region. Det bekymrar mig, inte minst för att just många unga människor lider av sådan ohälsa. Samtidigt tycks det som om stigmat kring psykisk ohälsa snabbt förändras och att det blir alltmer accepterat att tala om saken och söka adekvat hjälp. Det är verkligen ett gott tecken.

Jag ska inte tala särskilt länge här i talarstolen, utan jag ska snart överlämna till den tillträdande ordföranden i psykiatriberedningen så att hon får fördjupa svaret. Men några ord vill jag ändå säga.

Eftersom det är så många som drabbas av psykisk ohälsa är det viktigt att vi i vår region gör stora ansträngningar för att möta behoven av hälso- och sjukvård. Och det är med just detta som utgångspunkt som den psykiatriska vården och den psykiska hälsovården nu utvecklas. Vårdcentralerna som redan är och som i än högre grad ska vara navet i befolkningens – allas – hälso- och sjukvård får en viktig roll i detta sammanhang. Jag är medveten om att förändringar är tuffa att genomföra och att det kan ta tid innan allt sätter sig. Men stora ansträngningar görs, och ingen ska falla mellan stolarna, vilket interpellanten oroade sig för. Att säkerställa att så inte sker måste vara vår gemensamma ambition.

Anförande nr 285
M a r i a n n e B e r g E k b o m (V): De frågor som ställs i interpellationen är väldigt viktiga. De är relevanta och högst aktuella. Vi är nog överens om att gruppen unga vuxna med psykisk ohälsa är stor och att den ökar. Ohälsan får uppmärksamhet nu genom exempelvis Tim Berglings stiftelse och initiativet för en bättre dag. Det här ska synliggöra psykisk ohälsa och motverka en stigmatisering. Även Unicef har påtalat detta. Där har man ett upprop som handlar om att investera, involvera och agera.

Regionen har en stor och viktig uppgift för att möta invånarnas behov, och precis som Anna Starbrink säger kan man enligt regionens egen Folkhälsokollen se att den psykiska ohälsan generellt sett är bortåt 30 procent. Men ser man till andelen med depression och ångest är den i åldern 18–29 år drygt 10 procent. Det är ganska höga siffror, och numerärt blir det många unga vuxna.

Med all respekt för primärvården och allmänläkarnas kompetens har de dock inte tiden eller förutsättningarna att klara av denna grupp. Svenska Distriktsläkarföreningen skriver i sitt remissvar på Socialdepartementets utredning *God och nära vård – Rätt stöd till psykisk hälsa*, SOU 2021:6, att mer än var tredje läkare inte har fått de förutsättningar som de behöver för att hantera uppdraget. Mer än var tredje läkare inom primärvården har alltså inte rätt förutsättningar.

Hur regionen förmår att möta dessa unga vuxna är en ödesfråga för individen och för samhället. I svaret talas det om detaljstyrning, men det handlar inte om det utan om kompetens och kapacitet.

Anförande nr 286
Hanna Jokio (S): När du är som svagast behöver samhället vara som starkast. Den dag då du eller någon i din familj behöver vård ska välfärden finnas till hands för dig. Det är därför lite tråkigt att svaret från majoriteten i fullmäktige är att man gör vården mer jämlik – man hänvisar till vårdcentralerna – genom att stänga en fullt fungerande mottagning med väldigt hög patientnöjdhet, en stabil personalgrupp och en fullt fungerande vård för de patienter som går där. Det här handlar inte om en bruten handled där rutinerna för patientens vård i mångt och mycket kan vara lika, utan det handlar om unga människors psykiska hälsa och framtid.

Jag påstår också att det inte finns någon evidens för att denna rockad, som ansvarigt regionråd väljer att kalla det i sitt svar och som innebär att man splittrar en personalgrupp, gör att fler får del av kompetensen, utan den gör däremot att det blir större oro bland den personal som drabbas av nedläggningen. En annan lösning hade kunnat vara att satsa på mer kompetenshöjande insatser hos redan befintliga mottagningar.

Jag instämmer i det som Marianne sade. Även jag blir orolig när ni säger att vårdcentralerna kommer att kunna täcka upp vården för en stor andel av dessa patienter, vilket anges i ditt svar. Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: Om vårdcentralerna ska klara av ett uppdrag som detta behövs mer resurser till dem, och personalen behöver ges möjlighet att kompetensutvecklas för att kunna arbeta med denna målgrupp. Innan detta är säkerställt och en organisation har satt sig ska man inte ens fundera på att stänga ned några mottagningar.

Jag känner mig tyvärr inte tryggare efter ditt svar, Anna, och det tror jag inte att vare sig personalen på mottagningen för unga vuxna eller patienterna heller gör. Därför kommer vi socialdemokrater att göra vad vi kan för att stoppa stängningen av mottagningen för unga vuxna.

Anförande nr 287
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Tack för interpellationen! Jag uppskattar din ambition och passion för frågan om psykisk ohälsa och delar den. Jag vill göra vissa tillägg.

Det har förts en nära dialog med personalen. Man har gjort en bedömning om vad som utgör störst risk i arbetsmiljön. Det här har också gjorts för att underlätta det hela. Omställningen gjordes som en förlängning av tidsplanen. I dagsläget är planen att kliniken för unga vuxna ska stänga den 1 januari.

Det finns inga planer på att beställa en särskild klinik för den grupp som behöver specialistpsykiatri. Det har att göra med den stora rockad som nu görs i och med första linjen, det vill säga att lättare och måttlig psykisk ohälsa ska behandlas på vårdcentralerna. Väldigt ofta finns en missuppfattning om att det ska finnas specialistutbildade läkare där. Men de psykosociala teamen som ska finnas runt om består inte bara av läkare. Det kommer förstås att finnas läkare, men framför allt kommer det att finnas psykologer och psykoterapeuter med olika bakgrund. Så småningom ska bland annat samordningen runt de unga vuxna bli bättre. Om någon behöver specialistpsykiatrin kommer man att remitteras vidare till BUP eller vuxenpsykiatrin. Där kommer man på ett helt annat sätt än i dag att kunna behandla alla diagnoser en person kan ha. Det kanske inte bara är en eller två utan ibland kan det vara tre eller fyra.

Jag förstår att man reagerar när det sker stora omorganisationer och välfungerande verksamheter tas bort. Det betyder dock inte att det nya som kommer är väldigt mycket sämre eller ens behöver vara det. Jag tycker att vi ska hålla det i huvudet när vi diskuterar nedläggningar och omorganiseringar.

Anförande nr 288
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Även vi i Vänsterpartiet är väldigt oroade över den ökande psykiska ohälsan hos barn och unga i vårt samhälle. Vi ser hur man skärper kraven för BUP och nu också mottagningen för unga vuxna. Det kommer att bli svårare att få tillgång till specialistpsykiatrin. Det är ingenting som barn, unga och unga vuxna behöver, utan det behöver bli lättare för dem att få hjälp. De behöver lägre gränser, bättre tillgänglighet och kortare köer. Då är det här helt fel väg att gå.

Jag har en fråga efter de svar som har kommit i dag. Betyder det här att alla mottagningar i regionen för unga vuxna kommer att läggas ned?

Anförande nr 289
Susanne Nordling (MP): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Vi är väldigt eniga när det gäller oron över den psykiska ohälsan, som ökar i vår region. Det behöver vi verkligen ta på allvar. Jag är dock väldigt glad över att vi redan före pandemin hade påbörjat arbetet med en förstärkning av både specialistpsykiatrin och första linjens psykiatri, det vill säga vid måttlig och lindrig psykisk ohälsa.

Eftersom som Hanna nämnde det vill jag säga att vid måttlig och lindrig psykisk ohälsa är det vårdcentralerna som gäller. Det finns ett step-up-program, som är ett särskilt fortbildningsprogram för alla professioner på vårdcentralerna. Vi lägger 50 miljoner på det. Det är den största reform som vi har gjort på väldigt länge, och det här är det största utbildningspaket som vi har satsat på i anslutning till reformen. Det kommer också mer resurser till vårdcentralerna. Ni vet att vi har höjt vårdcentralernas budget med 4 procent, vilket procentuellt sett är den högsta höjningen. Det kommer att komma extra pengar som är särskilt riktade till unga i åldern 6–17 år, och de kommer via hälso- och sjukvårdsnämndens budget.

Även specialistpsykiatrin behöver robusta verksamheter. En del av kritiken mot mottagningen för unga vuxna har varit att den inte har kunnat erbjuda hela utbudet. Det är dock vad vi förväntar oss av specialistpsykiatrin. De ska också kunna vara kollegor till varandra och kunna erbjuda helheten. Patienter har tagit kontakt med mig, och det har nått mig att de måste gå till flera specialistpsykiatrimottagningar för att de inte får allt på samma ställe. I sådana fall kan man inte tala om att man samlas runt patienten, utan då ber man patienten hitta i systemet. Om det är något som vi är måna om är det att patienten inte ska behöva gå till många ställen. Vi ska finnas runt patienten.

Anförande nr 290
Hanna Jokio (S): Ordförande! Det du talar om, Susanne, är första linjen som gäller för barn och unga, inte för unga vuxna som ju denna mottagning vänder sig till.

Jag tycker fortfarande inte att jag har fått svar på min fråga om hur vården blir mer jämlik när man stänger den här mottagningen. Många frågetecken återstår. Sveriges rikaste region måste kunna se till att unga människor får sina behov tillgodosedda. Vi i regionen måste arbeta förebyggande och flexibelt med den målgrupp som går till mottagningen för unga vuxna. Vi ska se till att de får gedigen vård och behandling när de tar sina första steg in i vuxenlivet. Det är väldigt tråkigt att majoriteten här i salen inte verkar dela denna ambition. Annars tror jag inte att man hade stängt ned den här mottagningen.

Anförande nr 291
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Det kom en fråga om alla mottagningar för unga vuxna kommer att stänga. Det kan jag inte svara på. Det finns inget sådant beslut. Det vi talar om nu gäller den här specifika mottagningen.

Vi är egentligen inte så oense, Hanna. Vi vill samma saker. Vi vill att samma vård ska finnas överallt i vårt sjukvårdssystem, men vi ser olika på organiseringen av det. Anledningen till den här stora rockaden är att det hade kommit väldigt stora påtryckningar. Man vill ge tidiga insatser till barn och unga – och såklart även till vuxna – med psykisk ohälsa. Det är därför vi gör detta.

Sedan kommer det alltid att finnas människor som från start har en psykiatrisk diagnos och som kommer att behöva specialistpsykiatrin direkt och omgående. I det nuvarande systemet har man köat överallt. På ett sätt innebär det här att särodla det hela och se till att människor får tidiga insatser så att de inte blir mer sjuka i sin grundsjukdom eller åkomma.

Jag tror som sagt att vi egentligen är helt ense, men jag förstår att man vid en omorganisation reagerar och undrar varför en fungerande verksamhet slås sönder. Vi vill genom omorganiseringen säkerställa att tidiga insatser kommer på plats. Det är syftet.

Anförande nr 292
Jonas Lindberg (V): Tack för en väldigt bra interpellation! Jag tror att man faktiskt kan orsaka mer psykisk ohälsa hos de patienter som går till den här mottagningen om man låter den försvinna.

Jag vill resonera lite kring en sak. Ni talar väldigt mycket om att vårdcentralerna ska ta ett större ansvar för den här patientgruppen. Det verkar många säga. Men borde inte rätt tillvägagångssätt vara att man först noga förstärker vårdcentralerna ordentligt och tar bort en del andra uppdrag som ligger på dem? Borde man inte först kompetensutveckla dem ordentligt och se till att det finns personer på plats, till exempel psykologer, som i dag ofta inte vill jobba på vårdcentraler, eller psykoterapeuter? Man behöver se till att läkare har en gedigen kompetens också i barn- och ungdomspsykiatri. Det saknas i allmänläkarutbildningen i dag.

Allt detta borde göras först i stället för att göra rockaden samtidigt eller till och med innan man ens har etablerat strukturen. Nu kommer väldigt många patienter att falla mellan stolarna, eftersom ni gör det här på fel sätt. Kan man inte göra det i den andra riktningen i stället? Börja ordentligt med resursförstärkning! Se till att vi får vårdcentraler som kan ta sig an uppdraget på rätt sätt och har förutsättningar för det!

Har ni läst den protokollsanteckning som finns inför hälso- och sjukvårdsnämndens nästa sammanträde där distriktsläkarna lämnar sin synpunkt på förfrågningsunderlaget? De får fler och fler uppdrag i knät men de får inte förutsättningarna. Jag tror tyvärr att det här kommer att gå ut över de patienter som ni nu hävdar ska gå till vårdcentralerna i stället.

Anförande nr 293
Susanne Nordling (MP): Herr ordförande! Jag hävdar inte att unga vuxna ska vända sig till vårdcentralen. Det ska de bara göra om de har lindrig eller måttlig psykisk ohälsa. Det behöver givetvis göras en triagering. De som behöver specialistpsykiatrin ska vända sig till den.

I avtalen med SLSO har vi ett tillitsstyrt avtal. Det gör att de kan göra detta slags förändring utifrån professionens perspektiv. SLSO är professionellt styrt så som det är i dag. Vi har här i fullmäktige sagt att vi inte ska gå in och peta i utveckling, innovation och sådant som de identifierar är bättre för patienterna. Det här har de identifierat. De behöver ha en komplett verksamhet även för dem som är unga vuxna, det vill säga att utbudet är tillgängligt utifrån alla behandlingsmetoder och inte bara för smala metoder. Det här är ett steg för dem.

Jonas nämnde första linjen, det vill säga det som sker på vårdcentralerna. Det träder i kraft från och med den 1 februari för dem som är 18 år och uppåt.

Anförande nr 294
T o v e S a n d e r (S): Ordförande! Man kanske skulle tänka tvärtom när det gäller unga vuxna. I stället för mindre skulle vi kanske ha mer.

Jag skulle vilja att fullmäktige sätter sig in i situationen att vara 18 år gammal, ha tillhört BUP och ha ADHD eller ADD. Det är extremt få läkare som får skriva ut de mediciner som man äter om man har ADHD eller ADD, eftersom det är narkotikaklassade preparat. Det är ingen medicin som man kan få på sin husläkarmottagning, utan det görs av en specialistläkare som har en särskild licens.

När man är 18 år gammal, går på gymnasiet och ska börja gå till doktorn själv utan mamma och pappa är det inte så roligt att sätta sig i väntrummet på den allmänpsykiatriska mottagningen. Där sitter människor med betydligt svårare och allvarligare diagnoser än vad den lilla 18-åringen har. Jag tror tyvärr att den politiska majoriteten tänker lite bakvänt om det här. Inte alla av dessa 18-åringar har fått gå till mottagningen för unga vuxna, men de hade behövt det. Och vi hade behövt fler och inte färre mottagningar för dem.

Anförande nr 295
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag vill gärna kommentera ett par saker. Tove Sander tar upp en viktig fråga, nämligen tillgänglighet och bemötande. Också jag tror att vi ska tänka mer och inte mindre – ”mer” i bemärkelsen att en lättillgänglig första linjens psykiatri rimligen skapar utrymme för dem som har de stora behoven och behöver komma till specialistpsykiatri. Vi behöver alltså utveckla hela systemet för att möta behovet hos barn och unga vuxna och vidare genom hela livet med insatser vid psykisk ohälsa och sjukdom.

Jag tror inte att skillnaden i synsätt är särskilt stor här bland oss. Möjligen är förväntningarna på den förändring vi nu gör kantad av olika grader av oro. Själv känner jag mig trygg med att det här är rätt väg att gå för att vi på både kort och framför allt lång sikt ska ha en mycket mer robust hälso- och sjukvård för den här målgruppen.

§ 219 Interpellation 2021:56 av Jonas Lindberg (V) om köerna till den könsbekräftande vården i Stockholm
RS 2021-0892

Anförande nr 296
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande! Tack för svaret, Anna! Det var ett bra svar. Jag tror inte att du och jag står särskilt långt ifrån varandra i den här frågan. Jag tror att vi båda ser konsekvenserna av den könsbekräftande vårdens underdimensionering i förhållande till söktrycket i Sverige i dag.

I den allmänna debatten sprids en bild, tycker jag, av att människor som söker vård för könsdysfori får kniven satt i sig i princip omgående och att man startar igång en massa hormonbehandlingar utan evidens. Det är dags att nyansera debatten och i stället försöka förstå vad som händer när människor sätts på vänt i flera år utan att de följs upp. Väntetiden för denna patientgrupp genererar stor psykisk ohälsa.

Väntetiderna är tyvärr extrema både i Sverige och i Stockholm. Det kan ta upp till två år i Region Stockholm för att över huvud taget komma fram till en utredning som i sig tar ungefär sex månader. Det finns åtskilliga berättelser och statistik om vad som händer med de människor som befinner sig i en sådan väntan. Den psykiska ohälsan exploderar. Man känner sig totalt ensam, och livet sätts på vänt. En del tar helt enkelt steget att börja behandla sig själva med hormoner, som man beställer på internet. Man söker digital vård i Storbritannien, vilket man betalar för själv.

Jag tror inte att vi kan ha det så här – vi *ska* inte ha det så här. Det är oacceptabelt. Jag förstår verkligen att frågan är komplex och att det är svårt att bygga ut den här vården. Det handlar inte bara om pengar, som du också säger i svaret, utan det handlar även om tillgång till kompetens, om att hitta rätt personer som vill jobba med det här och göra det dedikerat för dessa människor. Det är inte det lättaste. Men jag tror att Stockholm skulle kunna ha bättre förutsättningar än vad vi har i dag.

Om det är svårt att utöka Anovas och KID-teamets insatser och uppdrag måste vi ändå bli mycket bättre på att ta hand om dem som står och väntar på den här vården. De måste kunna fångas upp på ett mycket mer strukturerat sätt och det måste finnas ett omhändertagande. I dag måste man tyvärr söka sig runt i vården för att hitta ett stöd under den här tiden. En del hamnar på HBT-hälsan på Södersjukhuset, och andra hamnar hos psykologen på den egna husläkarmottagningen. Det måste finnas ett mycket bättre strukturerat omhändertagande för denna patientgrupp.

Jag hoppas att Stockholm får det nationella högspecialiserade uppdraget för den här vården. Men jag är rädd för att när sju centrum i Sverige ska bli tre kommer väntetiderna att bli längre om vi inte också förstärker och bygger ut vården. Det är om den planen jag vill höra lite mer. Hur ser den ut? Ska den till exempel ske med statlig finansiering?

Anförande nr 297
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack, Jonas Lindberg, för din interpellation! Jag tycker att den är angelägen, inte minst på grund av den tidsanda som nu råder. Den här patientgruppen är enormt stigmatiserad. Jag sade i den föregående interpellationsdebatten att jag gladdes åt att allt fler vågar tala öppet om psykisk hälsa. När det gäller könsdysfori är jag inte lika optimistisk. Det finns ett sådant enormt tryck och en press på dessa personer. De är väldigt utsatta. Dessutom har de genom en väldigt hätsk debatt på sociala medier och i olika tv-produktioner känt sig än mer marginaliserade. Detta måste vi försöka vända. Jag uppskattar din inställning och ditt arbete på området, Jonas, liksom många andra här inne som, vet jag, är djupt engagerade i detta.

Också jag har stora förhoppningar om att vi ska få det nationella högspecialiserade uppdraget som du, Jonas, tar upp i din interpellation. Det i sig skulle betyda en kraftsamling för den här vården och ge en stark signal till de berörda patienterna om att det är en viktig vård som vi ska ha och som vi ska utveckla. Den ska grundas på evidens, men den ska också mycket noga ta hand om den här patientgruppen som behöver väldigt mycket stöd och hjälp.

När vi får – vilket jag verkligen hoppas – det nationella högspecialiserade uppdraget innebär det att finansieringen kommer från de regioner varifrån patienterna kommer. Jag har haft samtal med förvaltningsledningen på hälso- och sjukvårdsförvaltningen om utvecklingen av detta och har också hört efter hos dem som arbetar med att utveckla de nationella högspecialiserade uppdragen. Det pågår en planering för att möta behoven. Allt är ännu inte klart; vi har ju inte fått uppdraget än. Men jag kan försäkra att arbetet pågår.

Det är precis som du beskriver det, Jonas Lindberg, och som jag skriver i interpellationssvaret att det inte bara en fråga om pengar, utan det är också en fråga som handlar om att kunna attrahera medarbetare. Medarbetarna i verksamheten vittnar om en mycket utsatt situation. De pressas av omvärlden, som har väldigt mycket synpunkter på deras arbete och deras patienter. Jag tycker att det är otillständigt, och vi bör allihop säga nej till det. Vi ska inte låta professionella medarbetare, som är satta att göra ett gott arbete och som alltid har gjort ett gott arbete, hamna i en situation där de pressas, föraktas och ifrågasätts av omvärlden. Så kan vi inte ha det. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi gemensamt markerar att den här vården är viktig, att patienterna är viktiga och att i Region Stockholm ska de få vård med korta väntetider. Där har vi mer kvar att göra.

Anförande nr 298
J o n a s L i n d b e r g (V): Tack för svaret! Jag håller faktiskt med dig i allt.

På dessa enheter är de extremt belastade. Det gör att patienter som har egenremiss eller som kommer dit med remiss först får ett brev där det står att man är välkommen inom tolv månader. Efter tolv månader kan det hända att man får ett nytt brev där det står att väntetiden nu är ytterligare tolv månader. Under denna väntan – och en del får inte ens ett brev om vad som har hänt med remissen – hinner väldigt mycket att hända, och jag tror att vi måste kunna göra mer för den här gruppen. Vi behöver ha en mycket aktivare uppföljning och stöttning under väntetiden. Många far illa under väntan. De vet ibland knappt om remissen har kommit fram. Det är till exempel svårt att få tag på mottagningen. Jag hoppas därför att det finns en plan för att förbättra omhändertagandet.

I interpellationen ställde jag också en fråga om det finns någon plan på att samordna Anova och KID-teamet. Det gör jag lite utifrån det som står i Socialstyrelsens synpunkter på hur vården ska ske när den är högspecialiserad. De skriver på följande sätt: ”Sakkunniggruppen anser också att de nationella högspecialiserade vårdenheterna behöver ha en samlad specialistkompetens inom vård av både barn och vuxna med könsdysfori. Enheterna bör följaktligen vara organiserade och rustade för att ta emot personer oberoende av ålder. Detta bedöms exempelvis förbättra möjligheterna till en god överföring från barnvård till vuxenvård.” Här tror jag att vi redan nu kan börja arbeta med att strukturera om det hela på det här sättet, om vi nu ska ha det nationella högspecialiserade uppdraget.

Anförande nr 299
S a n d r a I v a n o v i c R u b i n (MP): Jag vill också tacka dig, Jonas, för en väldigt bra interpellation. Jag tycker att Anna har gett ett bra svar. Jag vill bara bekräfta att vi behöver göra mer för den här gruppen, och det ska vi göra.

§ 221 Interpellation 2021:58 av Maria Mustonen (V) om karantänsregler och regionens relation till viktiga leverantörer
RS 2021-0894

Anförande nr 300
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, regionfullmäktige! Maria Mustonen, Vänsterpartiet, har ställt följande frågor till mig:

1. Hur ser du på frågan om behovet av karantänsregler i Region Stockholm?
2. Hur garanteras en transparent och opartisk myndighetsutövning i situationer där nyckelpersoner har förbindelser till regionens leverantörer, till exempel genom tidigare anställningar, eller vice versa?
3. Hur anser du att en sund relation mellan regionen och leverantörer bör se ut?
4. Vilka rutiner tillämpas när konsulter med strategisk kompetens anlitas av regionen?
5. Vilka åtgärder ämnar du vidta för att garantera allmänhetens förtroende för regionens opartiskhet vid viktiga beslut?

Som svar vill jag anföra följande: Det är av yttersta vikt att personer med rätt kompetens och erfarenheter som kan berika Region Stockholms verksamheter rekryteras till tjänster. Det gäller inte minst för ledande positioner där skickliga ledare med relevant kompetens och erfarenhet lägger grunden för att vi ska nå våra högt satta mål för leverans gentemot stockholmarna.

Att byta arbetsgivare är vanligt. Det sker inte sällan inom samma bransch som man haft sin tidigare anställning inom. Det är dessutom nyttigt för såväl en organisation som för den enskilde arbetstagaren. Det gäller oavsett om det rör sig om en chefs- eller medarbetarposition. Rörligheten skapar förutsättningar för att bryta perspektiv mot varandra, bidra med nya idéer och skapa utveckling i en organisation.

Region Stockholm har ett omfattande arbete för att säkerställa ett opartiskt och transparent myndighetsutövande. Det innefattar såväl riktlinjer för anti-korruption och representation som ett visselblåsarsystem som ligger centralt. Inom Region Stockholm finns även en regelefterlevnadschef som jobbar med att minska risken för fusk och oegentligheter.

Vid rekrytering finns upparbetade processer, och till ledande positioner sker omfattande bakgrundskontroller och säkerhetskontroller av bland annat Säkerhetspolisen. Om det finns affärsrelationer mellan den tidigare arbetsgivaren och regionen kan det krävas övergångsvisa lösningar för att respektavstånd ska hållas till den rekryterades tidigare arbetsgivare. Rutiner för jävssituationer som kan uppstå i yrkesutövningen finns sedan länge och gäller medarbetare på samtliga nivåer.

Karantänsregler kan vara ett annat sätt för att upprätthålla en distans mellan nuvarande och tidigare arbetsgivare. Dock bör ett sådant förfarande utredas utifrån såväl praktiska som ekonomiska aspekter och tillämpas av alla regioner utifrån gemensamma spelregler i hela Sverige.

Riktlinjerna för chefsförsörjning, kompentensförsörjningsstrategin och Region Stockholms uppförandekod tydliggör hur och på vilket sätt rekrytering ska ske, synen på chefskap och ledarskap samt ledarkriterier, och de beskriver hur anställda förväntas agera för att upprätthålla en opartisk myndighetsutövning.

Region Stockholm gör ett gediget arbete vid rekryteringar som ska säkerställa att regionen har kompetens och erfarenhet som både kan stärka och berika regionens verksamheter och upprätthålla transparens och opartiskhet i myndighetsutövandet. De flesta som rekryteras till Region Stockholm har haft anställning hos en annan arbetsgivare tidigare. Det handlar om anställningar inom branscher och organisationer som jobbar med frågor som kan kopplas till Region Stockholms verksamheter. Detta gör inte personen olämplig för en anställning i Region Stockholm.

Att interpellanten ondgör sig över detta är märkligt men intressant. Går man djupare in i frågan ser man dessutom att interpellanten själv har partikollegor som har anställningar hos leverantörer och samtidigt sitter i trafiknämnden. Är det detta som är djupt problematiskt och riskerar att skada allmänhetens förtroende för regionen?

Region Stockholm ska fortsätta att attrahera kompetenta medarbetare och chefer till regionens verksamheter. Det kommer att fortsätta att ske i enlighet med de lagar, regler och riktlinjer som gäller. Detta sker för att regionen ska kunna leverera utifrån de högt ställda mål som finns på leverans till stockholmarna.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Anförande nr 301
M a r i a M u s t o n e n (V): Herr ordförande! Tack för svaret! Jag vill ha en levande debatt, och därför har jag inte förberett ett skrivet inlägg den här gången, vi får se hur det går att debattera på det här sättet så här dags.

Jag ställde en fråga om det här till Kristoffer vid fullmäktigesammanträdet i oktober. Jag kände inte riktigt att jag fick de svar som jag ville höra. Jag vill därför fördjupa debatten. Jag ställde fem frågor i min interpellation. Nu när jag läser interpellationssvaret kan jag konstatera att jag har fått någorlunda bra svar på två av frågorna, medan de tre sista frågorna inte alls har berörts i det här svaret.

När det gäller frågan om transparens och opartisk myndighetsutövning så hänvisar du till riktlinjerna för antikorruption och representation. De här riktlinjerna berör inte alls den problematik som jag tar upp i interpellationen. De handlar om mutor och den typen av frågor. Till exempel finns det stipulerat hur ofta anställda på trafikförvaltningen får ta emot fikabröd.

Nu pratar vi om en person som har ganska stora befogenheter, befogenheter att fatta beslut på 50 miljoner kronor. Det här går inte att jämföra med tågvärdar eller spårvagnsförare, eller sjuksköterskor för den delen.

Du svarar på frågor om rekryteringar och om hur man ska kunna byta arbetsgivare och säger att det inte finns något behov av karantänsregler i vår region eftersom ingen annan har det. Varför kan vi inte gå före och införa regler som gör att man inte ens har något misstanke om jäv eller liknande frågor?

Jag skulle jättegärna vilja få svar på de tre sista frågorna i min interpellation. Hur anser du att en sund relation mellan region och leverantör bör se ut? Vilka rutiner tillämpas när konsulter med strategisk kompetens anlitas av regionen? Detta har du inte svarat på. Vi har ett exempel i Ansaldohärvan som handlar om det här. Vilka åtgärder ämnar du vidta för att garantera allmänhetens förtroende för regionens opartiskhet? Jag är väldigt nyfiken på dina svar.

Anförande nr 302
Regionrådet T a m s o n s (M): Herr ordförande! Frågan har ju debatterats i tidigare interpellation här i fullmäktige. Jag tror också att någon kollega till interpellanten har ställt på liknande tema både en, två och tre frågor i regionstyrelsen som har fått svar av region-direktören.

Ibland måste man kanske ställa sig frågan om det är så att ni är på jakt efter ett konkret svar för i så fall måste ni kanske konkretisera frågeställningen och lite tydligare uttrycka den. Då ska ni säkert kunna få ett rakt och bra svar. Att komma med svepande frågor och lite insinuanta påståenden kanske leder till att man får lite breda svar.

Om ni har ställt samma frågor ett flertal gånger och fått ungefär likadana svar så kanske det är detta som är orsaken.

Det finns ett flertal riktlinjer och styrdokument som reglerar det här arbetet inom Region Stockholm. Jag kan räkna upp några av dem: riktlinjer för antikorruption och representation, riktlinjer för inköp samt revidering av policy för inköp som antagits bara för något år sedan, riktlinjer för intern kontroll, riktlinjer för uppföljning av insyn av verksamhet som utförs av privata utförare, policy för verksamhetsskydd, riktlinjer för informationssäkerhet och uppförandekod för Region Stockholm. Till detta ska så klart läggas upphandlings- och inköpsregler av olika slag som ju på olika sätt hela tiden stipulerar hur man ska arbeta med den här typen av frågeställningar och verksamheter.

Det här kan väl sägas vara ganska enkelt i min värld. Om det finns risk för jävsförhållanden så ska man inte ha med sådana frågor att göra. Om det finns risk för att en person är korrumperad så ska den personen inte jobba inom Region Stockholm. Om det är någon som på något sätt jobbar på ett sätt som innebär att den personens agerande står i strid med gällande lagar och regelverk så ska det få konsekvenser.

Det är väl ganska enkelt hur vi ska se på detta. Vi ska ha en transparent och öppen maktutövning, och de människor som jobbar i vår organisation ska så klart kunna vara spårbara i den typen av arbetssätt. Jag tycker att vi håller fanan väldigt högt i detta arbete, och vi har även förstärkt det arbetet under senare år.

Jag tycker också att vi ska ställa motsvarande krav på oss själva som förtroendevalda och att vi inte ska riskera att försätta oss i situationer där det finns en tveksamhet i frågan om vem vi företräder, om vi företräder en organisation eller om vi företräder ett företag när vi sitter i nämnder och styrelser eller här i fullmäktige, snarare än oss själva, vårt parti och de väljare som valt oss. Jag tycker att detta är jätteviktigt, och jag tycker att det handlar om demokratisk hygien. Det är en oerhört viktig fråga att ständigt debattera och adressera.

Jag kommer att ständigt vara den som så fort någon sätter fingret på en sådan fråga kommer att gå till botten med den och undersöka hur det står till med den typen av frågeställningar. Och sedan kommer jag att jaga den typen av uttryck eller den typen av personer som ägnar sig åt otillbörlig verksamhet tills de inte längre är verksamma i vår verksamhet. Det ser jag som min skyldighet.

Men jag ser det också som min skyldighet att ryta ifrån när man insinuerar saker som, när man lyfter på stenen, kan se att påståendena är falska och felaktiga. Det kommer jag att göra för jag tycker att ett sådant beteende är fel.

Jag tycker att det är fel att peka ut eller insinuera saker och ting om hårt arbetande medarbetare hos oss som inget annat vill än att leverera den bästa tänkbara verksamheten i sjukvård och kollektivtrafik för att såväl skattebetalare som resenärer och patienter.

Anförande nr 303
M a r t a A g u i r r e (V): Herr ordförande! Tack, Kristoffer, för ditt svar!

När det gäller ditt svar tycker jag mig höra att du inte alls har något emot att insinuera att andra är jäviga.

Jag hoppas verkligen att det finns en drös med läkare, med sjuksköterskor, med spårvagnsförare, med tågvärdar, lokförare och andra som kan sin profession och som företräder vanliga människor, företrädare som faktiskt vet vad de pratar om i de olika nämnderna. För politik, i min värld, är att kunna förändra inte bara vart fjärde år utan varje dag. Det är därför de flesta av oss satte sig själva på en lista, och det är därför de flesta av oss sitter här till kl. 20:10 för att kunna påverka.

Mina arbetskamrater ser självfallet mig som en ingång i politiken, och som företrädare försöker jag företräda dem också. Det är därför jag blev vald, tror jag, och tror mig veta, eftersom jag faktiskt har den bakgrund som jag har. Och det gäller även Anna för att hon har den bakgrund som hon har och detsamma kanske också gäller dig för att du har den bakgrund som du har.

Det är därför vi leker politiker, och det är därför vi är här för att fatta beslut. Det är för att vi har den bakgrund som vi har.

Därför tycker jag att det är beklagligt när vi likställer människor som jobbar på vanliga jobb med människor som har extremt mycket makt, extremt mycket att säga till om, som går från en arbetsgivare till en annan över en natt, och när det fattas beslut på båda ställena som påverkar väldigt många upphandlingar och så vidare.

Det är väldigt transparent det som vi gör i de olika nämnderna och som politiker. Det här är inte väldigt transparent, och det har majoriteten sett till.

Anförande nr 304
J o n a s L i n d b e r g (V): Hej, Kristoffer! Vi har inte debatterat förut men jag kände mig lite manad eftersom du har en så trevlig ton här i dag.

Jag är sjuksköterska och har jobbat åt flera leverantörer som Region Stockholm har avtal med. Det har även Sandra från Miljöpartiet och Christine från Centerpartiet gjort. Alla vi sitter som sjuksköterskor i hälso- och sjukvårdsnämnden till exempel.

Tycker du att vi förstör eller försämrar Region Stockholms anseende och förtroende, att vi är jäviga?

Anförande nr 305
Regionrådet S e h l i n (V): Ordförande! Just när det gäller jäv finns det väldigt tydliga instruktioner, och det har hänt återkommande gånger att ledamöter i till exempel regionstyrelsen har anmält jäv för att de inte vill delta i ett beslut som rör en post. Det kan vara så att de sitter i en styrelse eller i en bolagsledning, de har helt enkelt en koppling till beslutet. Då lämnar de rummet och går ut.

Det är en helt annan sak och det är precis det som både Marta och Jonas tar upp.

Vi har förtroendevalda som sitter i nämnder och som också arbetar i verksamheterna. I nästan varje debatt som vi har haft i den här salen så har någon som har jobbat som barnmorska, som sjuksköterska, som intensivsjuksköterska eller någon som har en vårdutbildning gått upp i talarstolen och berättat utifrån sin profession och sin erfarenhet, och då tycker vi att det är någonting positivt. Vi säger: Ja, du vet.

Jag har flera gånger hört från både oppositionen och majoriteten just de orden: Du vet vad du pratar om, du står inte bara här och säger någonting.

Varför skulle det vara annorlunda för att man arbetar i upphandlad kollektivtrafik? Varför skulle det vara annorlunda om en människa arbetar för MTR eller för Arriva? Skulle det på något sätt förstöra den personens trovärdighet? Det låter väldigt konstigt i mina öron.

Och, som sagt, om det skulle uppstå jävssituationer – nu är det inte så i trafiknämnden –, men om det skulle vara så att vi som ledamöter visste vem som hade vunnit en upphandling, om vi visste före beslutet om det var till exempel MTR som hade vunnit den stora pendeltågsupphandlingen, så kanske det skulle vara klädsamt om de som arbetar för MTR kunde gå ut ur rummet. Men det vet inte vi. Anbuden är anonymiserade. Det är A, B eller C. Vi har ingen aning. Det finns ingen i trafiknämnden som vet i förväg vem som har vunnit en upphandling. Den problematiken finns inte ens.

Att i det läget insinuera att just människor som jobbar inom kollektivtrafiken skulle ha mer tendens till jäv är ganska allvarligt, tycker jag.

Anförande nr 306
M a r i a M u s t o n e n (V): Kristoffer, du är ganska skicklig. Du lyckades vända den här debatten till att handla om tågvärdar och spårvagnsförare i stället för att handla om makthavare.

Det som jag bara vill fråga är om mina frågor är för känsliga för dig att svara på. Du vägrar svara på mina tre frågor. Kan jag få ett svar?

Anförande nr 307
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Som tidigare sagts så har ju både du och andra företrädare fått svar av både mig och andra företrädare för koalitionen, av företrädare för våra förvaltningar och regionstyrelsen på de här frågorna ett flertal gånger.

Som jag sade så får ni väl komma med en konkret frågeställning om ni insinuerar att här skulle förekomma någonting som skulle vara oegentligt. Då lovar jag gå till botten med detta och vända på alla stenar för att då se om det skulle visa sig vara korrekt och riktigt eller om det även denna gång skulle visa sig vara falskt insinuerande från Vänsterpartiets sida.

Jag håller faktiskt på att förlora tålamodet med det sätt på vilket ni försöker misstänkliggöra våra medarbetare eller förtroendevalda.

Det är inte jag som har väckt denna fråga. Det är ni som har gjort det. Och när frågeställningen har vänts mot er själva så vrider ni er som maskar och säger: Inte vi, vi ska inte granskas. Hur kan du ifrågasätta oss, vi är ju inga makthavare?

Ni sitter här och fattar beslut om 110 miljarder kronor, ni är väl gigantiska makthavare i Region Stockholm! Som jag sade misstänker jag er för ingenting.

Jag tror att ni, precis som jag och precis som alla medarbetare i Region Stockholm, lever och verkar efter de riktlinjer och styrdokument och de svenska lagar och regelverk som finns och alltid har skattebetalarnas och medborgarnas bästa för ögonen. Jag förutsätter det.

Jag misstänker och jag hoppas att den dag då så inte längre är fallet utan någon annans intressen smyger sig in i er argumentation, i ert beslutsfattande eller när det gäller hur ni lägger era förslag, ja, då ser ni till att den personen inte längre har förtroendeuppdrag hos er.

Det är precis på så sätt som jag tror att alla vi andra partier arbetar och precis på så sätt som våra regelverk gör gällande att vi ska jobba med dem som är anställda i Region Stockholm eller i Region Stockholms angränsande verksamheter.

Det handlar om sunt förnuft, och det handlar om att alltid vara tydlig med på vems sida man står och varför och hur vi arbetar.

Som sagt, om det är någonting som jag har varit tydlig med, tror jag – du får gå tillbaka till bandinspelningarna om du inte lyssnade –, så är det hur jag ser på de här frågorna. Jag är kristallklar. Är du?

Anförande nr 308
M a r i a M u s t o n e n (V): Det är, Kristoffer, klart på vems sida Vänsterpartiet står.

Jag har fortfarande frågor. Hur ser du att en sund relation mellan en leverantör och regionen ska vara? Är det någonting i denna fråga som du inte förstår? Är den flummigt formulerad?

När det gäller konsulter med strategisk kompetens, vilka rutiner tillämpas då? Du har inte svarat på den frågan.

Och vilka åtgärder ämnar du vidta för att garantera allmänhetens förtroende? Den frågan har du inte heller svarat på. Jag antar att svaret på den sista frågan är att du inte ämnar vidta några åtgärder, men de två övriga frågorna förblir obesvarade.

§ 223 Interpellation 2021:60 av Stellan Hamrin (V) om luftkvalité RS 2021-0896

Anförande nr 309
S t e l l a n H a m r i n (V): Ordförande, ledamöter! Tomas, jag tackar för svaret om jag än är något förvånad!

Du verkar inte ta mina uppgifter på riktigt allvar, tycker jag. Det beror möjligen på att jag glömt att ange källan till mina uppgifter rörande bussterminalen, vilket jag borde ha gjort. Jag ber om ursäkt för det, det var inte avsiktligt.

Uppgifterna kommer från en utredning som Sweco har gjort på uppdrag av Slussenprojektet, en utredning som jag har jagat i flera år och lyckades få ut nu denna höst.

Vi vet av andra utredningar att 7 000 människor i Sverige har fått sina liv förkortade varje år på grund av dålig luft. Nu ser vi tyvärr, med de här uppgifterna, att det kan bli fler. I regionen är det 3 000, i Stockholms innerstad är det 30–40, i förbifarten kommer det att bli 30-40, och i dessa senare fall är det många tusen människor som skadas för livet. Så tycker vi att vi inte kan ha det.

Den här utredningen från Sweco innehåller uppgifter om partikelhalter och luftflöden i bussterminalen och visar att det som du säger i ditt svar tyvärr inte är sant.

Som jag säger i min interpellation så kommer partikelhalterna i busshallen att kunna vara 5 000 mikrogram per kubikmeter hela dagen, tio gånger värre än i Peking och Delhi när det är som värst där.

Det här är så uppseendeväckande uppgifter att jag begärde att få dem bekräftade av Slussenprojektet. Jag trodde att de räknat fel på några nollor, det är lätt gjort, men de bekräftade 5 milligram partiklar per kubikmeter, 5 000 kubikmeter – inte de 40 kubikmeter som du säkert väl vet gäller uteluft.

Liknande problem kommer att finnas i förbifarten där det kommer att vara ännu högre halter.

De prognoser som projektet beställt från Sweco om partiklar i Katarinaberget omfattar tyvärr inte själva vänthallen, vilket är lite konstigt. Den bristen kan vi dock åtgärda. Det finns nämligen andra figurer som visar att lufttrycket både i vänthallen och i busshallen där det då kommer att vara 5 000 mikrogampartiklar per kubikmeter under högtrafik när passagerarna går fram och tillbaka hela tiden, kommer att bli ungefär detsamma eftersom dörrarna mellan de två hallarna, busshallen och vänthallen, inte stängs. Det ser man av att de prognostiserade lufttrycken i de två hallarna kommer att vara ungefär likadana, vilket alltså innebär att partikelhalterna i de två hallarna kommer att vara ungefär likadana.

Det är tvärt emot det som du säger.

Jag undrar lite hur du ser på den här frågan framöver och om du då tänker vidta några åtgärder så att den här situationen inte aktualiseras när trafiken ska öppnas och vi står där, precis som det blev för de inblandade i Cementafallet, utan att regionen riktigt vet vad vi ska göra.

Anförande nr 310
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag ska börja med att i så fall dementera den känsla du har, eller hur du nu uttryckte det, att jag eventuellt inte riktigt hade tagit dina frågeställningar på allvar. Jag tar frågeställningar som rör luftkvalitet och de hälsoproblem som brister i luftkvalitet skapar på allra största allvar.

Däremot måste jag erkänna att jag har haft vissa bekymmer med din interpellation, Stellan. Det har att göra med att jag har behövt förhålla mig till ett beslut som fullmäktige har fattat i den här salen om att den här interpellationen får ställas, men jag får nog be att få till taget till protokollet att jag tycker att de frågeställningar som du för fram, Stellan Hamrin, i din interpellation faktiskt inte har bäring på regionens ansvarsområde. Det tycker jag att presidiet möjligheten borde ha uppmärksammat redan när den här interpellationen lämnades in.

Jag har efter bästa förmåga försökt formulera ett svar kopplat till den verksamhet som vi bedriver i regionen, hur vi jobbar med att i så fall studera utsläppen och vilken påverkan kollektivtrafiken har på luftkvaliteten och hur den i så fall skulle påverkas i Katarinagaraget och vilka möjligheter som vi har att så att säga påverka detta och vilken planering som görs.

Det är ändå så att ansvaret för luftkvaliteten i Katarinagaraget inte är en fråga som Region Stockholm har ansvar för, för vi bygger inte den här terminalen. Det är inte heller så att frågan om terminalens exakta utformning när det gäller dess konstruktioner och hurdana i så fall luft- och ventilationsförhållanden är ute i terminalen, är en fråga som Region Stockholm kan påverka.

Men baserat på det och efter inhämtande av stöd från trafikförvaltningen har jag ändå försökt att ge dig ett så bra svar som möjligt om vilka förutsättningar som vi ser för att regionen ska komma att kunna påverka hurdan luftkvaliteten kommer att vara i Katarinagaraget.

Jag är ledsen om du inte känner dig nöjd med det här svaret, men det här är en frågeställning som tyvärr faktiskt är väldigt svår för oss i Region Stockholm att påverka och hade passat bättre för en diskussion i kommunfullmäktige i Stockholms stad.

Anförande nr 311
S t e l l a n H a m r i n (V): Ordförande! Jag tar upp den här frågan nu för vi ska inte öppna Katarinaberget i morgon. Det finns alltså tid att göra någonting.

Vi hade i TRN en mycket bra diskussion mellan alla partier om det här med Cementa-skandalen. Vi var nog ganska överens om att den situationen inte ska upprepas, att det alltså plötsligt blir omöjligt att utnyttja en resurs som man satsat miljarder på för att någon instans någon gång inte beaktat de miljöregler som vi tycker att det är väldigt viktigt att följa. Jag ser en klar parallell här, och det gäller ju också förbifarten där det kommer att bli samma luftproblem.

Med vad du nu vet och som ni kan ta reda på genom den här rapporten, som jag hoppas att ni kan få fram, så undrar jag fortfarande vad ni tänker göra. Det går ju inte att bara vänta och hänvisa till Stockholms stad och säga att de som byggherrar har ansvaret, vilket de säkert har. Det är nämligen vi som ska använda den.

Så när vi står där och ska använda den och upptäcker att staden plötsligt inte får trafik-tillstånd eftersom de regler som finns inte uppfyllts. De här reglerna, kan jag ju säga både vad det gäller förbifarten och Katarinaberget, är ju verkligen väldigt luddiga. Det kan bli en väldigt god parallell till Cementaskandalen därför att man i Katarinaberget valt att klassa tunneln som kvartersmark för att slippa inspektioner från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det kan säkert ifrågasättas om klassificeringen som kvartersmark ska undandra Katarinaberget från den inspektion som rimligen borde ha skett. Och om det är kvartersmark så ska man följa utereglerna för luft, vilket man absolut inte gör.

Jag skulle gärna vilja veta, mot bakgrund av vad du nu vet, vad ni funderar på att göra eller om ni tänker vänta till dagen innan det hela ska sätta i gång.

Anförande nr 312
M i c h a e l a H a g a (C): Fru ordförande, ledamöter i salen och åhörare!

Det har ju gjorts utredningar i samband med utarbetandet av detaljplanen just kring luftkvalitet och de utsläpp som kommer att ske inne i bussterminalen. Tomas nämner också hur luftventilationen kommer att regleras och dimensioneras för att också förbättra luft-kvaliteten och den fysiska miljön där resenärerna särskiljs från de ytor som finns där trafiken går och också de gränsvärden som ska följas i utrymmen där personalen kommer att vistas.

Det är så klart otroligt viktigt att säkerställa förarnas arbetsmiljö, och de här frågorna kommer att vara otroligt viktiga att följa upp. Om man inte uppnår eller håller sig till de gränsvärden som gäller så behöver ju det så klart åtgärdas.

Stellans interpellation är relevant. Det är viktigt att arbeta för att förbättra luftkvaliteten både när det gäller inbyggda bussterminaler och stationer i stadsmiljöer, vägtunnlar och också trafikleder och i regionen som helhet.

När det gäller vad vi i regionen kan göra för att förbättra det här så är det ju så att vi har haft stort fokus på att ställa om vår trafik för att fasa ut fossila bränslen. Vi har gått över till förnybara bränslen, men givetvis behöver vi höja ambitionen för att övergå till mer emissionsfritt bränsle.

Det fördes ju en livlig debatt om elektrifieringen här tidigare i fullmäktige, där vårt arbete om utökad eldriven bussflotta också betonades. När vi går mot en bussflotta som är mer emissionsfri så kommer ju arbetet att både minska buller och utsläpp att bli otroligt viktigt, och det kommer också att kunna ge positiva effekter för både våra busschaufförer och resenärer samt förbättra hälsan och vår miljö både i regionen och i stadsmiljön och också så klart förbättra luftkvaliteten i bussterminalen Slussen.

Anförande nr 313
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! I ditt andra inlägg, Stellan, adderar du ett antal ytterligare projekt som inte heller ligger under regionens ansvarsområde, även om de kommer, precis som Katarinagaraget, att påverka oss på det sättet att vi kommer att bedriva verksamhet i det infrastrukturprojektet, eller hur vi ska uttrycka det.

Du adderade Förbifarten här. Det som är viktigt är precis det som Micaela Haga nämnde, att vi naturligtvis jobbar med kollektivtrafiken i Region Stockholm för att minska vår negativa påverkan på luftkvaliteten generellt genom exempelvis elektrifiering av busstrafiken. Det kommer också att gälla verksamheten i Katarinagaraget. Men jag kan inte stå i fullmäktigesalen och säga att jag ska vidta åtgärderna X, Y, Z och få det fört till protokollet när varken jag eller någon annan här i salen har mandat eller möjlighet att vidta sådana åtgärder. Varken det här projektet eller Förbifarten, eller för den delen Cementa, som vi säkert också skulle kunna ha långa diskussioner om, ligger under vårt ansvarsområde.

Då kan man ställa frågan: Ska ni bara vänta och se? Givetvis måste vi gräva i dessa frågor kontinuerligt, hela tiden. Men till syvende och sist är det den som bygger en infrastrukturanläggning som har ansvar för att den också är driftsäker och möjlig att använda.

Anförande nr 314
S t e l l a n H a m r i n (V): Ja, det är någon annan som har ansvaret. Det tyckte man om Cementa också, med all rätt. Det var ju Cementa som hade ansvaret, men det är samhället som behöver cementen. Det hade varit bra om man undersökt förhållandena lite tidigare från användarnas sida. I det här fallet är användarna regionen.

Det finns busschaufförer som ska köra bussarna och då inte bara genom Katarinaberget utan också genom tunnel efter tunnel efter tunnel innan de hamnar någon annanstans. De miljöregler som finns för dem har man inte heller undersökt. Det sätt på vilket staden agerat i vissa av de här fallen för att slippa inspektion har skapat en juridisk osäkerhet som ingen egentligen har satt sig in i och som mycket väl kan innebära att trafiken inte får komma i gång när vi väl ska öppna den.

Jag tycker att ni i varje fall borde sätta er in i fakta och i de problem som kan uppstå och göra en riskanalys utifrån dessa förhållanden.

Avslutning

O r d f ö r a n d e n : Nu är det snart jul, men det betyder inte att man bara kan ha kul. Tanken är att vi går över till avslutning. Jag har hört ryktas att jultomtens nissar i form av representanter för alla partier har knepat och knåpat på sina kammare. Ni som ska företräda era partier kan väl trycka på knappen så gör ni det mycket enklare för presidiet. Vi ska försöka strukturera listan utifrån knapptryckningarna, vilket sannolikt landar i att alla blir missnöjda, för det brukar vara resultatet när vi gör någonting. Det ska absolut inte ses som en värdering av respektive parti, om det inte är så att ni ligger i topp för då uppfattar ni såklart att det är så, och ligger ni längre ned på listan väntar vi på något gott.

Anförande nr 315
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, ärade fullmäktigeledamöter, de åhörare som mot förmodan finns kvar i denna sena timme! Hur ska det här gå? tänker i allihop. Det får vi strax se.

När finansregionrådet har ont i halsen,
då står hennes vice, trafikregionrådet,
där redo att föra er med på sista valsen.
Nu när det lackar
mot jul efter ännu ett år vi må tacka
alla regionens anställda, presidiet och förstås oppositionen,
de sista, som de slitit sitt hår.

Se där, Gabriel Kroon lyckas understundom låta som en riktig moderat.
Det lyckas sådär.
Underskott i budget, nej, ty nya spår och halad regnbågsflagga
ger icke fart.

Se där, Anna Sehlin och oppositionens mest ambitiösa
kan läsa, skriva och räkna, när hon skattepengar ska slösa.

Och se, Aida Hadzialic, som älskar sin regering med så oändlig hetta,
det liknar både jäv och korruption när de på stockholmarnas
utjämningspengar
ständigt tillåts äta sig mätta.

När man dessutom på trafik säger sig satsa, men i budget dess anslag
skär ner
då avslöjas att resultatet blivit färre tåg och bussar,
ja, absolut inte fler.

Nej, vill man ta ansvar för pengar, då måste man räkna kunna
inte skramla runt där som en tom tunna.

Nej, håll i, håll ut i midvinternatten du stockholmare.
Inom våra verksamheter ska fortsatt råda både rim och reson
ty det är riktningen i regionen
så länge den styrs av en blågrön koalition.

Med dessa ord önskar jag och Irene alla och envar en god jul och en vilsam helg med tomtefar. Tack ska ni ha för i dag! Tack så mycket för i år! Vem vet, det här kanske inte är första gången jag är julvärd, men någon gång ska vara den första.

Anförande nr 316
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande, ärade ledamöter! Tomten är som bekant röd, och jag delade ut mina julrim tidigare, vid budgetfullmäktige. Jag tänkte vid det här tillfället vara något kortare och säga att jag tycker att vi har ett tufft, krävande men även trevligt år bakom oss när vi trots det mellan debatterna om vaccinationen, testningen, Kry, 1177, vårdskulden, förlossningen — ja, listan är lång — i korridorerna och i olika sammanhang kunnat ha trevliga pratstunder och lärt känna varandra.

Jag har uppskattat många av er också i majoriteten som individer även om vi brottats i debatterna, vilket jag tycker är rätt och riktigt. Som jag sagt vid flera tillfällen mår demokratin väl av att man bryter tankar mot varandra och vågar vara lite tuffa mot varandra i talarstolen och i medier. Men vi ska samtidigt visa största möjliga respekt för varandra som individer och medmänniskor. Det tror jag också att vi har gjort, och utifrån våra olika perspektiv och syn på politiken arbetar vi för regioninvånarnas bästa. Det är jag helt övertygad om.

Med det vill jag önska regionfullmäktige och alla invånare i Region Stockholm som potentiellt må lyssna i denna sena timme en god jul och ett gott nytt år från Socialdemokraterna!

Anförande nr 317
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte avsluta fullmäktigeåret med en liten *rap*. Jag har tagit en av mina, nej, min enda *rap* och gjort om den till en region-*rap*.

Vi föds alla med olika skedar i munnen, mannen
olika tillgång till trafik och vård
olika behov och olika sår.
Men ey, färdtjänsten ska vara en del av lösningen
den ska fungera
för många flera
att delta i samhället, mannen.

Vi föds alla med olika skedar i munnen, mannen
och ey, Aina sa din biljett är gammal.
Du ska inte åka här
gå direkt i fängelse, jag svär
annars kan du ringa till din mamma.
Hon har inte gett upp,
hon står i kön till BUP
och försöker ta sig samman.

Vi föds alla med olika skedar i munnen, mannen
och ey, vi föddes i Stockholm
Sveriges rikaste region, i alla fall på vårdval.
Här kan du välja från en gigantisk tårta,
tårtan är centrerad till Stockholms innerstad
med doktor Kry och doktor Bry och doktor Glad.
Men när du söker vård i orten
står det ”Stängt forever” på porten.

Vi föds alla med olika skedar i munnen, mannen
och ej alla mer prioriterar
men för att göra vår region mer jämlik
behövs en ny politik
som tydligare omfördelar
lägger mesta behoven i stolar
och rensar upp i nätläkarfloran.

Hej, bro, det är din syster
med en annan dagordning och andra mål.
Hej, bro, ibland blir debatten mer yster,
som nu när vi tackar varann för ett gånget år.
Snart går vi in i valets era
och då ska vi varann bombardera — pow, pow, pow.

Men heeej! Först en riktigt trevlig helg
och tack allihopa!

Anförande nr 318
G a b r i e l K r o o n (SD): Hur toppar man det där? Det blir svårt. Jag har varken *rap* eller rim, tyvärr, men jag har ett stort tack till er alla för ett väldigt bra år, ett väldigt viktigt år, då vi har debatterat mycket. Sverigedemokraterna försöker vara effektiva. Vi försöker vara som vi vill att våra sjukhus ska vara, kanske vara lite mer sparsmakade i vissa debatter och se till att saker och ting flyter lite bättre.

Hursomhelst vill jag rikta ett stort tack till er alla. Jag ser fram emot valåret, som ju stundar. Det kommer att bli otroligt spännande att möta er alla på olika arenor i vår region, alltså inte enbart i fullmäktige, där debatterna brukar hållas, utan också ute bland befolkningen.

Ett stort tack från oss alla i Sverigedemokraterna och god jul och gott nytt år!

Anförande nr 319
Regionrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande!

Hur julklappar, politik och salami
tillverkas, vill vi inte veta.
Tusentals tomtar får slita och stå i
för att klappar ska komma till Hans och Greta.

Till lika fördelning av paket
har Stockholmsregionen en bra bit att gå,
men alla oppositionspartier vet
hur Rufs:ens julklappsmål vi ska nå.

Regionen behöver en strategi
som samordnar tomtarnas vimsiga produktion
och kanske även ett julklappskansli
som lobbar på staten och sköter distribution.

Olika blev oppositionens förslag
som vi ska behandla här i dag.
Gabriel tar sikte på klimat och transport,
för att öka klappvolymen måste bränsleskatten bort.

Aida och Robert vredgas över tomtarnas kval
och kräver upphandling med kollektivavtal.
För att motverka tillväxt och vinsthysteri
kräver Vänster-Anna klappindustri i egenregi.

I regionrådsberedningen blev våndan svår.
Tomtemakt vilar på gammal tradition.
Tomas och Irene på skilda kanter står,
så vi besvarar nog er motion.

God jul och tack för det här året!

Anförande nr 320
Regionrådet S t a r b r i n k (L):

Midvinterdagens köld är hård,
många längtar till värmen.
Men för att få gå *onboard*
är det bra med ett stick under armen.

Många längtar sin tredje dos
i vården man slår på sig själv en knut.
Vi vill alla smittan jaga sin kos
trots väntan på statliga vaccinbeslut.

Åter rusar snabbt vår farsot
fram över den vackra region,
ja, över hela vårt klot
staten oss trösta med ny restriktion.

Kritiken är vass från de röda här,
alltid för lite, och vi är för sena.
Oppositionens eviga möda det är
att inte ha makten, den rena.

Regeringen styr dock allena
Aidas och Magdalenas parti.
Makten är deras att ena
vårt land mot en tung pandemi.

Nu vänder snart mörkret mot ljuset,
solen gör strax ny entré.
Och hoppet ska tina om fruset,
vaccinet ska göra succé.

Med detta vill jag önska er alla en riktigt god jul och en avkopplande ledighet hoppas jag att ni får, för sedan ses vi i de tuffa valdebatterna under nästa år.

God jul och gott nytt år också till presidiet som ledsagat oss genom året på ett fantastiskt sätt och förstås till alla medarbetare som, om vi ska vara ärliga, är de som ser till att det hela fungerar!

Anförande nr 321

Regionrådet P e t h r u s (KD): Kommer ordföranden ihåg hur det var senast? Det där med rim gällde, sade ni. I går eftermiddag fick jag panik, så nu får ni ett jättenödrim.

I riksdagen höll jag på med EU-sanktioner
och situationen på Krim.
Här förväntas jag komma med rim.

Hur kom det sig att detta blev en vana,
att alla gruppledare uppmana
att angripa sina motståndare när det lackar mot jul?
Det kan väl ändå inte vara så kul?

Jag har inte varit här så lång tid
för att ge er en rättvisande bild.
Men jag tänker att alla partier nog vill göra allt bäst
för att ge patienter vård men också ett covidtest.

Men åsikter måste ju i denna sal brytas
och tankar utbytas.
Snön yr vit på taken.
Endast Aida är vaken.

Hon räknar på julklappens pris till Irene,
den får inte uppfattas som klen.
Irene hon längtar nog bara till julefrid och gran,
men nu har hon på klappen fått span.

Klappen från Aida är en skatt
som ökade en miljard över en natt.
Irene hon undrar hur hon ska tacka
för hon har verkligen börjat att lacka.

Gustav stämmer då upp i en sång
om sjötrafikens gång
och att vi alla i juletid bör vara vänner
oavsett hur man känner.

Och Tomas lovar att trafiken den ska gå på tid
och att den ska vara hållbar alltid.
Han försöker hålla sig lugn som i ett heligt tempel
över oppositionens räkneexempel.

Anna hon tänker: Nej, nu får det vara nog,
för kritik mot oppositionen finns det fog.

Vänsterpartiets Anna hejar på demonstranter,
det går över alla kanter.
Det gäller att ta tillfället i akt,
att se till att Moderaterna möts av förakt.

Många vänsterpartister har fina ideal
och fina, fina tal.
Av att regera har de ingen vana,
men håller alltid upp sin fana
och lovar allt åt alla
och åt utopier lätt hemfalla.

Att förstå på vilken planhalva Sverigedemokraterna
jobbar är inte lätt
för ibland är de vänster och ibland höger
rätt och slätt.

Midvinternattens köld är hård,
stjärnorna gnistra och glimma.
Snart får vi julevila
och på riktiga julklappsrim fila.

Jag önskar er alla en god jul
och hoppas att ni får det riktigt kul!

Anförande nr 322
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Jag har två plumpar i protokollet i dag, först den där anmärkningen om bristen på julbord och sedan interpellationen, så jag ligger nog illa till. Konstigt att ni inte lyckades hitta någon annan i stället för mig.

(O r d f ö r a n d e n : Tack för det!)

Jag får hoppas att Vänsterpartiet efter det här inte blir utrett av kulturministern.

Också jag hade lite problem, för jag blev, som sagt, väldigt upprörd över avsaknaden av julbord. Jag fick lite skrivkramp och fick ta till en liten nödlösning genom att skicka ut några spioner i huset för att se om jag kunde sno någonting i andra änden av huset här och på så sätt klara mig ur situationen. Jag lyckades faktiskt få tag i två refuserade alster som hade skrivits men inte blivit upplästa. Det första hade tydligen tryckts in i Irenes postfack av Leif Gripestam, tror jag det var, så vi får se om det kan vara någonting att ha. Nu ska vi se:

Ygemans vinterköld är hård.
Elpriset skenar per timma.
Alla huttrar i frusen gård
djupt under plånbokens ödestimma.
Oljan eldas och spilla
snön lyser vit på vindkraftverken stilla.
Snön lyser vit och det är kallt.
Kärnkraften, den hade räddat allt.

Njae, jag vet inte om jag tyckte att den var så bra.

Sedan hittade jag också någonting under en soffa hos Socialdemokraterna. Vi får se om det alstret kanske är bättre.

Vid den tiden utfärdade kejsarinnan Andersson en förordning om att hela världen skulle skattskrivas. Och Josef begav sig till Stockholm för att skattskriva sig tillsammans med Maria, sin trolovade, som väntade barn. Medan de befann sig där var tiden inne för henne att föda,
och hon födde en son, den förstfödde. Hon lindade honom, och lade honom i en krubba, eftersom S:t Görans ännu inte hade öppnat.

Nja, jag vet inte. Men det är bra att S:t Görans … Nej, vi får nog avsluta det här också med något nödgat som tänd ett ljus och låt det brinna, och låt inte hoppet försvinna!

God jul och gott nytt år till presidiet, alla ledamöter och de åhörare som eventuellt finns kvar!

O r d f ö r a n d e n : Tack så mycket, allihop! En del hade gjort väldigt stora framsteg. Jag skulle nog säga att applåderna på högerkanten mätte sig ganska väl med vänsterflanken.

Vi skulle vilja säga tack så mycket till alla er som varit så engagerade under det gångna året, även om det var lite väl exalterat på just det här fullmäktigesammanträdet. Men ingenting skulle annars hända här inne. Som framgått några gånger inte minst under det här sammanträdet är vi tre personer som får mycket levererat och sedan sätter upp en liten sketch där det verkar som att vi har koll på läget, vilket vi väldigt sällan har.

De som däremot har koll på läget är alla fantastiska tjänstemän. Här får Agneta och Veronika symbolisera dem, men det finns många fler som gör fantastiska insatser och som framför allt under det gångna året har fått stå i beredskap och fått styra om saker med väldigt kort varsel för att få det hela att fungera, ofta med presidialer flåsande i nacken som inte alls varit nöjda med att saker och ting faktiskt behöver genomgå vissa processer. Vi tycker att vi bara ska få de svar som vi vill ha.

Ett enormt tack för att ni tar fram underlag, ser till att vi kan genomföra sammanträdena, ser till att vi får mat fastän det inte finns en restaurang, ser till att vi kan få genomföra fullmäktigesammanträden på närdistans och heldistans och halvdistans och odistans och vad det nu må vara. Jag tycker därför att vi alla ger dem en ordentligt rungande applåd, för det förtjänar de.

God jul allesammans!